צדיקים במיתתן
קרויים חיים

חשון

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכ"ה (כ"ה ח"ב) יומם ולילה (ירמיהו ח)

לע"נ רחל בת משה אהרן נ"י
רוצה לנגן... וללקט שושנים
רוצה

email ZichronRaizel@gmail.com for a free copy

א חשון תרע"ט

רבי עקיבא מאיר ב"ר ישכר דוב הכהן זי"ע מלוקאווע

רבינו הרה"ק רבי עקיבא מאיר הכהן טורנהיים בעל דברי העם על תהלים מלוקאווע נולד בלוקווא פולין בשנת תר"ג לאביו רבינו הגה"ק רבי ישכר דוב ראש שושלת וואלבארז בעל עבודת יששכר, אמרי נועם, סדר הזמנים, אוהל ישכר זי"ע בן הרה"ק ר' משה הכהן זי"ע שהיה סוחר תבואות וירא שמים מרבים, ולאמו בת הרה"ק ר' אברהם צבי מוולברוז זי"ע

רבינו היה מיסד מלקים המפורסם בגלקתו וקדשתו חסידלה ופרישלה.

מדיו העיד עליו כי הוא עתיד להאיר לישראל באור תורתו. כבר בימי נעוריו הכניס מדיו הק' בסוד תורת הרז וקבע אתו שיעורים כסדרם בכל יום, מלבד התמדתו העצומה בתורה כפי שנהג לשנן לעצמו ח"י פרקים משניות וח"י דפים גמרא מדי יום ביומו.

קדושתו ופרישותו היו שלא מעלמא הדין, ורגיל היה לטבול במקוה שלש פעמים ביום לפני כל תפילה, ואף בימות החורף לא חדל ממנהגו זה ותבר גזיזא דברלא. גם בימי חוליו לא הפסיק ממנהגו, וכשהרופא יצא, רץ לטבול, ובזכות זה נרפא על שהרופא המליץ שאין לוכך יותר בתרופות. תפילתו היתה בהתלהבות עצומה וקולו נשמע למרחקים.

לאחר פטירת מדיו ז' מרחשון בשנת תרל"ח נסע להסתופף בצילו של הרה"ק ר' יעקב לבי מפאלריסוד זי"ע, ונפשו היתה קשורה בנפשו, ובו מצא את רבו המובהק. על–אף הפלגת החסידים והפלגות רבו מפאלריסוד לא הסכים להנהיג את העדה, רק לאחר פטירת רבו זה נעתר להפלגות החסידים והחל לנהוג באלמו"רות, וקבע את חצרו בעיר מיכוב.

נהג שלא לקבל מהחסידים כי אם פדיון בסכום קטן של ח"י מטבעות קטנים, ובשום אופן לא הסכים לקבל יותר. לאחר שפרלה קריפה בדירתו וכל ביתו היה למאכולת אש, עבר ללוקאווע, שעל שמה נתפרסם.

גם בעת שנהג באלמו"רות המשיך לנסוע אל צדיקי הדור ובפרט אל הרה"ק רבי יעקב דב מבעלזא זי"ע. וסיפר כאשר נסע בפעם הראשונה לבעלזא, מרוב ענותנותו לא חפץ להגיד לאיש מי הוא, ובכל זאת הרבה הרה"ק מבעלזא זי"ע לקרבו בפנים שוחקות כ"כ ותכף התחילו לדבר ביניהם באיזה ענין עד שהיה הדבר למרבה הפלא בעיני המסובים.

באחת מנסיעותיו בימי מלחמת העולם הראשונה, כאשר גרות רבות תכפו את בית ישראל הכריעו הגלות את גופו ונפל למשכב, ונסתלק לגנזי מרומים ביומא דהילולא של מדיו הק' – בדר"ח מר–חשון תרע"ט, וימי חייו כשני ימי חיי מדיו שבעים ושש, ומנו"כ בלוקעווע.

בצוואתו הורה שאת הרווחים אשר יפיקו ממכירת ספריו יחלקו לשניים; חלק אחד יחלקו לעניי העיר, ולא יתנו להם מעות רק דבר מאכל, והחלק השני – אם יחזור העולם על מהכונתו ויהיה שלום בעולם ישלחו את הכספים לארי"י, ובאם לאו יחלקו גם זאת לעניי העיר כנ"ל.

בענוותנותו הורה שלאחר פטירתו "יניחו אדנים על לבו" ושלא יקברו שום אדם סביב ד' אמות שלו, "ולא יועיל שום היתר משום בי"ד". וכדי שלא יקשה הדבר, יעץ להניחו בקרן זווית בבית החיים.

את ספרו 'דברי העם' על תהילים חיבר "מפני שרוב עסק תהילים הוא אצל פשוטי העם, ובאמת מה מאד השובה היא למעלה וכמה שמחה וחדוה ונחת רוח גורמין למעלה כשהם עסוקים בתהילים". את פירושיו הוא בדרך כלל פותח בהוליה לה' – "ברוך הוא יתברך שמו שהאיר עיני בהאי פסוקא", או – "ואברך את ה' המבורך שחנני מעט בינה להבין מזה עומק העבודה". אחד הדברים המייחדים את ספרו הוא ענין החלומות בו הוא מגלה דברים רבים ופירושים נפלאים שנתגלו לו בחלום בבחינת "בחלום אדבר בו"

נשאר אחריו בניו הק הרה"ק ר' יאיר אלימלך זי"ע, הרה"ק ר' משה אליעזר זי"ע, הרה"ק ר' מנחם בריעה מלובלין זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

אוהל רבינו

א חשון תרל"ח

הרה"ק רבי ישכר דוב הכהן ב"ר משה זי"ע

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הגה"ק רבי ישכר דוב הכהן טורנהיים מוואלבארז בעל עבודת יששכר, אמרי נועם, סדר הזמנים, אוהל ישכר זי"ע נולד בשנת תקס"ג בפיעטרקוב לאביו הרה"ק ר' משה הכהן זי"ע שהיה סוחר תבואות וירא שמים מרבים

רבינו התייתם בילדותו מאביו, ואמו הצדקנית גידלה אותו במסירות נפשה לתורה ולעבודה, והעיד על אמו: אמהות רוחצות ילדיהן בחלב, ואמי רחצה אותי בדמעות. היה איש אלקים קדוש גאון וחסיד, כל ימיו יגע על התורה והעבודה, סיגף את גופו בפרישות יתירה ובצומות משבת לשבת, וגם בשבת היה מאכלו מעט מן המעט. שלח סכומים עצומים לעניי ארץ ישראל, ונהג לקדש על כוס מארץ ישראל.

וסיפר בספר אהל ישכר: הנהגותיו בקידוש היו מופלאות לעין כל, מזגו לו יין בשני גביעים, האחד גביע כסף שעליו קידש מיום השמי עד ברא אלקים לעשות. ולפני ברכת היין לקח בידו את הגביע השני שהיה עשוי מאבן [שהובאה במיוחד מארץ ישראל] ובליפוי הכסף שלו היו כעין חלונות כדי שלראה האבן עצמה, עליו גמר את הקידוש ושתה ממנו ולאחר מכן עירב את שניהם יחד וחילק למסובים, הטם שעליו נילב הגביע היה בעל שלשה רגלים כנגד שלשת האבות ובלב הטם היתה מחילה שהיו בה שתים עשרה חלונות זעירים כנגד י"ב השבטים ושם כוסיות קטנות כנגד שבת ימי המעשה בתווך היה נילב גביע הכסף שהיה מכוון כנגד יום השבת.

ונודע כבעל מופת אשר רבים פנו אליו בדבר ישועה ורחמים, ואת חסידיו קיבל רק לאחר שערך תיקון חצות. נסע והסתופף בצל צדיקי דורו מהם הרה"ק ר' חיים מוואלברוס בעל זכרון חיים זי"ע מגדולי תלמידי החוזה מלובלין זי"ע, הרה"ק ר' יעקב בער מראדישין זי"ע הרה"ק ר' אלעזר מקאזשניץ זי"ע ולרבו המובהק הרה"ק ר' חיים מאיר יחיאל השרף ממאגלינגא זי"ע.

רבו הרה"ק ממאגלינגא העריצו מאוד ולא פעם שלח לרבינו את חסידיו לקבל את ברכתו. (עבודת יששכר)

היה רגיל מאוד באמירת תהלים והיה העולם אומרים עליו שהיה לו מגיד על תהלים, הרה"ק ר' חיים מצאנז בעל דברי חיים זי"ע קרא אותו: בער רבי פון תהלים, וכמו כן קראו אותו: בער רבי פון לדוד מזמור, כי היה רגיל לומר אחר כל סעודת שבת קודש לדוד מזמור פסוק בפסוק כמו בראש השנה. (כל הכתוב לחיים)

פעם בהיותו רבינו במאגלינגא, התבטא רבו ממאגלינגא בלפי תלמידיו שרבי בעריש'ל שלי בתהלים שלו מרעיש עולמות, ודעו לכם כי מלאכים ושרפי מעלה מתכנשין ובאין לשמוע מזמוריו, שממשיך לב שומעיו לאדיהם שבשמים. (עבודת יששכר הקדמה)

פעם בראש חודש שבט קודם התפלה אמר רבינו: הרי היום הוא ראש השנה לדברי בית שמאי, (בְּאֶחָד בִּשְׁבָט, רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאִילָן, כְּדִבְרֵי בֵית שַׁמַּאי – מבכת ראש השנה פרק א' משנה א') ואם כן איפה השופר, שהרי לעתיד לבא תהיה ההלכה כבית שמאי, אך כשיתבונן האדם בנפשו איך הוא הנהגתו מעת אשר שמע קול השופר בראש השנה, ויתחרט על עוונותיו, הרי הוא שומע גם היום קול שופר, כי מטרת השופר היתה תשובה וקבלת עול מלכות שמים, ונמצא שלמעשה הוא עושה זאת על עווניתיו, הרי זה כאילו שומע שופר. (עבודת יששכר)

נהג להתפלל בעצמו לפני התיבה את כל התפילות גם תפילות בימי החול.

כשהגיע לפרקו נשא לבתו של הרה"ק ר' אברהם מבי מוולבורז זי"ע. סירב ליהנות מכספי החסידים ואת פרנסתו מצא מחנות שניהלה על ידי אשתו הרבנית הצדקנית ע"ה.

חיבר ספרים יקרים ה"ה עבודת יששכר על התורה, אמרי בינה, סדר הזמנים, אמרי נועם, אהל ישכר.

נסתלק לגנזי מרומים א' מרחשון ב' דראש חודש בשנת תרל"ח ועל פי צוואתו נקבר בפיעטרקוב ליד קברי הוריו.

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הרה"ק ר' יעקב משה מוולבורז זי"ע הרה"ק ר' עקיבא מאיר מלוקווע בעל דברי העם על תהלים זי"ע הרה"ק ר' מיכאל אהרן זי"ע הרה"ק ר' שלמה יצחק מארץ ישראל זי"ע והרה"ק ר' יוסף שלוס זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מתורתו של רבינו זי"ע

איתא בגמרא (מסכת שבת קנ"ב) עד ארבעין שנין מיכלא מעלי, מארבעין ואילך משתי מעלי. כלומר עד ארבעים שנה סדר העבודה הוא, שצריך אדם מישראל לאכול את עצמו שלא עבד כדבעי בשנים עברו. מארבעין שנין ולמעלה: משתי מעלי, צריך לשתות לעצמו אידישקייט, ללמוד ולהתפלל הרבה אסאך לערנען אסאך דאווענען.

איתה בגמרא (מסכת ברכות ל"ה) הרבה עשו כרבי שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן: לכאורה הוא תמוה היתכן כל הסיגופים והיגיעות שעשו הללו כרבי שמעון בן יוחי והיו מיגעים את עצמם וסבלו צער ויסורים על התורה ועל העבודה, וכי כל זה היה להבל ולריק חלילה?

ואמנם הכוונה על דרך דאיתא במדרש אצל משה רבינו כשהיה מסרב לילך לגאול את ישראל ממצרים, אמר לו הקב"ה אם אין אתה מוציאם ממצרים, שוב אין אחר גואלם ראוי לשליחות ה', כי רק נשמתו דייקא מוכנת לגאול את ישראל ולא נשמה אחרת, וכן הענין אצל רבי שמעון בן יוחי כי נשמתו דייקא היתה מיוחדת ומוכנת לזה שיתגלה הזוהר הקדוש על ידו ולא שום נשמה אחרת, ובפרט כשנתגלה הזוהר על ידי רבי שמעון בן יוחי, פשיטא שאין עוד לאחר שום שייכות לזה.

וזה שאמרו ז"ל: הרבה עשו כרבי שמעון בן יוחי ולא עלתה בידם, כלומר מה שעלה ביד רבי שמעון בן יוחי, דהיינו הזוהר, זה דייקא לא עלתה בידם, אבל שכר על עבודתם ודאי יש להם. (עבודת יששכר)

אמר רבינו בשם הרה"ק ר' יצחק מווארקא זי"ע: כשיבוא משיחנו גואל צדק במהרה בימינו, אזי ילכו בני ישראל לקראתו עם צנצנת יין שרף (יי"ש) בידם להראות לו במה התחזקו בגלות המר והחושך. (עבודת יששכר)

ב חשון תרל"ז

הרה"ק רבי יה'וסף בן רבי מרדכי דוד אונגאר זיע"א מדאמבראווא

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי יה'וסף אונגאר מדאמבראווא זיע"א נולד בשנת תק"ס לערך, לאביו הרה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא זיע"א בן הרה"ק רבי צבי הירש זיע"א, שהיה מתפרנס במסחר מכירת יין, והעיד עליו הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע: דבשעה שר' צבי מודד יין בשביל הקונים, הרי הוא מייחד יחודים עילאים כמו שייחדו הראשונים בשעת התפלה. ולאמו הרבנית הצדקנית מרת חיי שרה ע"ה

בילדותו כבר התנכר הנער כי לגדולות נולד, והיה מאוד חשוב בעיני הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זיע"א.

רבינו ינק תורה מאביו הגדול שמילא כריסו בש"ס ופוסקים ובכל מכמני התורה, כמו כן הסתופף בצל רבו הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א שחיבבו על למאוד כבר מינקותו, ובצל רבו הרה"ק רבי אשר יצעי' מרלאפשין זיע"א, הרה"ק רבי יצחק בער מרלאדשין זיע"א, והרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל הצרף ממאגלאניצע זיע"א ועוד מצדיקי דורו.

בהיותו כבן שבע, בא רבינו בברית האירוסין עב"ג הרבנית הצדקנית מרת גיטל בת הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזניץ בעל באר משה ועוד (בן הרה"ק רבי ישראל המגיד מקאזניץ בעל עבודת ישראל זיע"א (בן הרה"ק רבי שבתי כורך ספרים מאפטא ז"ל ב"ר זאב וואלף ז"ל), והתן הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק זיע"א (התן הגה"ל רבי שמואל מלמד דרדקי משינאווא זיע"א) בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זיע"א).

שמחת נישואי רבינו התקיימה ביום טוב גדליה, אחר הנישואין יצא רבינו בבית חותנו ולמד הרבה תורה ממנו בנגלה ונסתר.

בחג הסוכות הובא לרבינו לשתות כוס קפה לתוך חדרו, ולא הביאו לו לוקער, ובהיותו רק שבועיים אחר החתונה התביש לבקש סוכר, מחמת רוב בהלה שכח רבינו שנמצא חוץ לסוכה והתחיל לשתות את הקפה כך בלא סוכר, חמותו הצדיקת שראתה אותו שותה חוץ לסוכה לעקה עליו בו סוכה, והוא מרוב בהלה חשב שאומרת שזה בלי סוכר, על כן ענה לה ניט קשה ס'גוט אזוי אויך, והיא סברה שאומר לה שאתיית ארעי מותר חוץ לסוכה והניחה אותו לנפשו. אחר כן נזכר רבינו שהיה חוץ לסוכה, ואמר שהיות ובא לו מכשול על ידי הסוכר, על כן קיבל על עצמו שמאז והלאה לא ישתה קפה עוד עם לוקער, וכן נהג כל ימי חייו כתשובת המשקל.

כמה שנים אחר הסתלקות חו"ז הרה"ק המגיד מקאזניץ זיע"א נתקבל רבינו לשמש ברבנות שם על מקומו, ושימש ברבנות בקאזניץ למעלה מעשרים שנה.

בשנת תר"ו עם פטירת אביו הק' ביום ז' שבט, ירש רבינו את הרבנות בעיר ומילא את מקומו ברבנות דאמבראווא, עד מהרה התפרסם רבינו ששמו כבר פקע בכל העולם כמקובל גדול בחכמת הנסתר, לפועל ישועות, ורבים ואלפים שיחרו לביתו, אלפים הסתופפו בצל רבינו ונושעו אלו בישועות ורפואות לרוב, במשך כ"ו שנים האיר אורו של רבינו בעיר דאמבראווא, אותו ניהל ביד רמה.

רבינו לחם נגד המתחדשים, ומרגלא בפומיה לומר, על הפסוק: וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ (פרשת וילא כ"ח כ"ב) באמרו שלאבונינו מי שהשי"ת עוזר לו ונהיה עשיר, הוא מתרחק מן היהדות ובניו הולכים ללמוד בבית ספר חדש, אם יעקב אבינו ע"ה אמר 'וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך' להנה עשר הוא יו"ד ואעשרנו הוא גם כן יו"ד, ואמר וואס מער זו וועסט מיר געבן אלץ מער יוד וועל איך זיין לו דיר, שכל מה שתתן לי יותר, עשר אעשרנו לך, אחזיק יותר ביהדות.

בזמנו של רבינו התפרסם הרה"ק רבי שלמה זלמן מויעליפאלי זיע"א לאיש מופת וממרחקים באו אליו להיוועצ ביעוצות ורפואות, אמנם היו מצדיקי דורו שלא רצו בעין יפה עבודתו בקודש ביעוצות והתנגדו לו, כאשר ביניהם נמנה גם הרה"ק רבי אשר יצעי' מרלאפשין זיע"א, פעם אחת הגיע רבינו לבקר את מחותנו (באשר הרה"ק רבי מאיר מגלאגוב בן הרה"ק רבי מנחם מענדיל זיע"א בן הרה"ק רבי אשר זיע"א הי' חתנו של רבינו), ושאלו הרה"ק מהרא"י מרלאפשין אם גם רבינו מתנגד להרה"ק מוויעליפאלי זיע"א, השיב לו רבינו הלא תלמיד חכם הוא, ותלמיד חכם הוא בחינת שבת, וחילול שבת מצוה בגדולים, על כן אני מניח מצוה זו לגדולים ממני.

רבינו החזיר נשמתו הטהורה ליוצרו ביום ב' מר–חשון תרל"ז, בעיר דאמבראווא, ושם מנוחתו כבוד.

זרעו אחריו: בנו, הרה"ק רבי ישראל אלימלך מזאבנא זיע"א, וחתניו, הרה"ק רבי מאיר רובין מגלאלוב זיע"א (בעל בתו הרבנית הצדיקת מרת מירל גאלה ע"ה), והרה"ק רבי יהודה הכהן האלטשטיין–לאפאפארט זיע"א.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שטח בית החיים בדאמבראווא

ב חשון תרע"ז

הרה"ק מסטריזוב רבי משה יהודה לייב ב"ר שלמה זי"ע

רבינו הרה"ק רבי משה יהודה לייב שפירא מסטריזוב זי"ע נולד תרי"ג בסטריזוב לאביו הרה"ק ר' שלמה בעל שם שלמה ראש שושלת מונקאטש זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר מלאנצוט בעל יודעי בינה זי"ע בן הרה"ק רבי צבי אלימלך שפירא ראש שושלת דינוב בעל בני יששכר זי"ע בן הגה"ק ר' פסח זי"ע ולאמו הרבנית הצדקות מרת חיה פרימא ע"ה בת הרה"ק ר' יקותיאל שמעלקע מסאסוב זי"ע בן הרה"ק ר' משה יהודה לייב מסאסוב זי"ע

היה אחד מגדיקו דורו, גדול בתורה ובירא טהורה חריף ובקי בוגינא קדישא חסידא ופרישא, לא הזיז רגליו בשעת לימודו על שנהיה סימן בקרקע.(מהרה"ק מלאנץ קלויזענבורג זי"ע)

חיבר חיבור שלוש על ספר מנחת חינוך ונאבד במלחמת עולם הראשונה, רבים הלכו לאורו הבאיר, היה דובק מאוד במדת האמת של תורה, וכת החנפים ודובר שקרים לא יכון לנגד עיניו, בשלוש ובמיאור הלך, ורבים השיב מעון, בשפתי חן ברור חכמתו האירה פניו בזיו תוארו נאוה קודש, ומה נעים היה לשמוע אל הרנה ואל התפלה שהריס קולו הק' בהדר בשפה ברורה ובנעימה, הי' עניו ושפל רוח ולא היה נחשב בעיניו כלל, כריע כאח עם כל אחד ואחד בגודל אהבת ישראל התקועה בלבבו בהפלגה יתירה עד אין לשער, השתתף מאוד בצערן של ישראל ובצרתם לו לר ושפך כמים לבו בעדם ונגע לעומק לבבו ממש כאשר שפכו לפניו שיחו וצערו זה בכה וזה בכה, בעל עבודה גדולה, סיגף עצמו כל ימי חייו, ולא שכב על מטה שניס רבות, כי אם על הארץ או על דף קשה ויסש אבן תחת הכר מראשותיו, ורוב ימיו לא אכל כלל בשר רק דגים.

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הצדקות מרת חנה ע"ה בת הרה"ק ר' ברוך האלבערשטאם מגרליץ זי"ע בן הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע. בערך בשנת כת"ר נשתדך ובשנת תרל"ד קיים פרק האיש מקדש ושב קעסטו בבית זקנו הדברי חיים זי"ע ושאב אצלו הרבה. והדברי חיים אהב את רבינו מאוד והיה סמוך על שלחנו עד יום פטירת זקנו זי"ע.

רבינו הי' תלמיד מאביו הק' זי"ע ותלמיד מהרה"ק ר' חיים מצאנז בעל דברי חיים זי"ע. היה כל ימיו גולה ומטולטל כי אחר הסתלקות זקנו הרה"ק מצאנז זי"ע בכ"ה ניסן תרל"ו שב לבית אביו הק' ואח"כ נתקבל לאב"ד בייטש ואח"כ בסאסוב במקום זקנו הרה"ק ר' משה לייב זי"ע ואחרי שריפת העיר סאסוב רח"ל, העתיק אהלו לעיר סטריזוב שעל שמה הוא נקרא עד היום.

וסיפר שאביו הבעל שם שלמה זי"ע היה בתחילה אב"ד בעיר סטריזוב אבל כיון שהיא סמוכה לעיר רייסא, נכנסו כמה פירצות מהעיר הגדולה לסטריזוב, והשם שלמה זעק על זה ובגין זה נסתכסך עם ראשי הקהילה ועזב את הרבנות, והיו כמה עיירות שהזמינו אותו לכהן ברבנות שם, אבל הוא היתנה זאת שהוא מוכן ללכת רק בתנאי שיקבלו עליהם את בנו הרה"ק בעל דרכי תשובה זי"ע כרב הבעיר,כשנתקבל השם שלמה לאב"ד מונקאטש נתקבל ג"כ הדרכי תשובה לרב הבעיר. ואמר אז הדרכי תשובה לאחיו רבינו זי"ע: שכיון שהוא בעל הוראה, אין לו ביכולת לקבל על עצמו גם את חלק הסיגופים של אביו, כי אם לא ייקן ולא יאכל לא יוכל לפסוק הלכה כראוי, ומה שאביו השם שלמה היה יכול לעשות שניהם, הרי ראשונים כמלאכים. ורבינו קיבל על עצמו את חלק הסיגופים של אביו והלך הרבה בגלות.(בלילא דמימנותא)

בשנת תרע"ד גלה מאדאו מפני חיל הרוסיא שכבשו אז העיר בעת המלחמת הראשונה, ונמלט רבינו עם בני ביתו להעיר הבירה וויען, ושם נסתלק לגנזי מרומים אור ליום א' ב' מרחשון בשנת תרע"ז וגופו הטהור הובילו מוויען למונקאטש ביום ו' מרחשון ושם מונ"כ ליד קבר אביו הק'.

אז רצו נפלאות לאות ולפלא כי אחרי שכבר עברו קרוב לחמשה מעל"ע רוטופים מאת ילאת נשמתו הטהורה והיה העת קלת חס ולשול ובכל זאת לא הרגישו ולא שלט בגופו שום סרחון כל להו ח"ו ורצו כי גופו קדוש וטהור.

הניח אחריו בן יחידו וממלא מקומו הרה"ק ר' נחמיה שפירא אב"ד סאסוב וסטריזוב הי"ד זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

ג חשון תרכ"א [א]

הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב ב"ר נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זיע"א נולד בשנת תק"נ לערך בעיר דוקלא (כבן שלישי) לאביו הרה"ק ר' נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א (בן הרה"ק רבי מנחם מענדיל מלינסק זיע"א) ולאמו הרבנית הצדיקת מרת רבקה בת הרה"ק רבי צבי הירש גאלדהאמער מדוקלא זיע"א

בילדותו ינק תורה מאביו הגדול, ומרבו הרה"ק ר' אריה לייב ליפשיץ מוויסניצע בעל אריה דבי עילאי זי"ע כמו כן לקחו אביו הגדול עמו בנסיעותיו לצדיקי דורו, ובמיוחד כאשר נסע להרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זיע"א, הרה"ק מלובלין חיבב את רבינו ביותר וכיבדו כמה פעמים לעבור לפני התיבה באמרו שרבינו יודע טוב להתפלל.

בהגיע לפרקו נשא את זו' הרבנית הצדיקת מרת חיה ע"ה בת הגגיד רבי יחיאל מיכל רלזענפעלד מרלווא ריסקא ז"ל והתיישב אצל חותנו בהיותו סמוך על שלחנו, כעבור כמה שנים כאשר ירד חותנו מנכסיו רח"ל חזר רבינו להתגורר ליד אביו הגדול בראפשיץ.

רבינו נסע להסתופף בצל הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב בעל העטרת צבי זיע"א, להרה"ק ר' צבי הירש הכהן מרימאנוב זיע"א, להרה"ק ר' יחזקאל מרוזין זיע"א, הרה"ק רבי אריה לייבוש ליפשיץ מוויסניצע בעל אריה דבי עילאי זיע"א, כן הסתופף אצל הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א והרה"ק רבי יעקב בער מרלזובשיץ זיע"א, ולעוד מצדיקי דורו.

עם פטירת אביו הגדול סירב לקבל עול הרבנות והתכופף תחת מרות גיסו הרה"ק ר' אשר יעני' מרלפשיץ זיע"א, כמו כן המשיך להסתופף בצל הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מצאנז זיע"א ועוד.

ביושבו שם בראפשיץ, היה מחוסר פרנסה ממש, כאשר בא מים עד נפש הגיע הצעה לפתחו באשר החזן דעיר לאנגוט נפטר וע"כ רצה רבינו לילך להציג עצמו להם ובא להיוועץ עם גיסו הגדול, אמר לו הרה"ק מהרא"י מראפשיץ זיע"א המתן עוד מעט כי לגדולה מזה ממתין לך, תיכף בימים ההם בא אנשי עיר דזיקוב להרה"ק מהרא"י מראפשיץ זיע"א שיתן להם אחד הראוי לשמש כאב"ד בעירם, או אז שלח את גיסו רבינו שיקבל עליו הרבנות, ורבינו לקח את הרבנות ביד רמה וביד תקיפה, אמנם כל עוד שגיסו הגדול הי' בחיים נמנע רבינו מלהתנהג באדמורו"ת, ורק עם פטירת גיסו התחיל להתנהג באדמורו"ת באופן גדול ומפורסם.

במהרה נתפרסם שמו כבעל מופת ובעל רוה"ק חוץ מגדלותו בתורה שכבר היתה ידועה מקודם, ורבים מצדיקי דורו בא להסתופף בצל קדשו, ושאבו ממנו תורה וירא טהורה.

בעיר דזיקוב היה שם אחד שהליק מאוד לרבינו עד למאוד, פעם אחת הגיע הרה"ק מהרא"י מראפשיץ זיע"א לבקר את גיסו, ונכנס אותו שם להתבדך מפיו, מיד בהיכנסו פתח הרה"ק את פיו היתכן שהוא מעיז פניו נגד האב"ד שאני שלחתי אותו להיות כאן לאב"ד, ואתה מציר את עצמו, בתוך הדברים שמע הרה"ק האמרי נועם זיע"א בן רבינו איך שדודו נוחס על כבוד אביו והלך לקרוא לאביו רבינו זיע"א, כאשר נכנס רבינו לשם כבר לא יכול להתאפק ונתן ליריבו ליטוטא לרבנן שמעתה הוא וזרעו אחריו יהיו מחזרין על הפתחים.

כעבור שנים היה השם הזה עדיין עשיר גדול, והתלוצצה אשתו שרבינו קיללו, ולא רק שלא נתקיימה קללתו אלא שהם עשירים גדולים, כאשר בא לומר לרבינו מזה, הגיב רבינו הא, הא, אני רואה אותו כבר כעת מחזר על הפתחים, ולא ארכו הימים ותוך זמן מועט איבד כל עושרו והעני כל כך עד שהתחיל לחזור על הפתחים. פעם אחת איקלע לבית רבינו, יצא רבינו לקראתו עם מאכל ומשתה, ואמר לו, כאן אינני רואה עבודך עצה, סע לארץ ישראל ושם תוכל להיוושע, אמנם השם הזה בז לרבינו ולא שעה לעצתו, ובילה שארית חייו ושנותיו בהקדש לעניים בדעמבין, ושם נפטר.

בבית מדרשו של רבינו היה יהודי אחד שהחמיר על עצמו שכל עוד שהוא מעוטף בטלית אינו שח שיחה בטילה בכלל, והיו האנשים מציקים לו על חומרה יתירה זו, כי הגם שמובא שאין לדבר עם תפילין, אך מנין לו חומרה יתירה זו שלא לדבר עם הטלית, והיו באים בדווקא לדבר עימו כאשר היה מוריד את תפילין, ונשאר עטוף רק בטליתו, אך הלה עמד על שלו על אף שהציקו לו, ולא שינה ממנהגו זה, כאשר נפטר הלה לעולמו, יצא רבינו לבוותו, ואמר שעתה יגלה מדוע הקפיד הלה שלא לדבר בעודו עם הטלית, מחמת שביום חופתו עשה יהודי זה חשבון נפשו מה יהיה עם חלקו בעולם הבא, ועל כן קיבל על עצמו שממחרת החתונה כשיתחיל לבבוש טלית, יקפיד לא לדבר בעודו מעוטף בה, בכדי שבסוף ימיו כשיקברוהו עם טליתו (כפי המנהג בחו"ל) ויעלה לשמים לתת דין וחשבון בבית דין של מעלה, אזי כאשר יצאלוהו כילד התנהג בעולם הזה, לא יציב על שאלותיהם, משום שהוא מקפיד שלא לדבר בעודו עם הטלית, וענה ואמר רבינו, חושבני שזה היה לו לעזר.

קבוצת החסידים השתוקקו פעם לחזות בנועם ה' ולהסתופף בצילא קדישא אצל רבנו בליל פסח, אולם ידעו שרבינו אינו מניח לאיש מהחסידים להיות מצוי אצלו בשעות נשגבות הללו, ולכן החליטו להגיע בערב פסח ממש בסברם כי אז לא יוכל לשלחם, אך רבינו שהיה איש תקיף וחריף לא כן היתה דעתו, ובבואם אליו בערב יו"ט כבר לא נשאר פנאי לשלחם לשוב לביתם, שילחם לכפר הסמוך ודיקא מאנשי הכפר שיסדרו להחסידים מקום לאכילה ולינה, בהגיעם לשם נמנו החסידים ביניהם ואמרו מה, האם אנו כבהמות נדמינו שמוליכים אותנו בעל כרחינו, והחליטו לעשות מעשה לחזור בסמוך ונראה להחג, עד שבכר לא יצאר פנאי לצאת מהעיר, ואכן כן עשו, כיון שכן קיבלם רבינו והכניסם לביתו לשהות שם למשך היו"ט והוכן להם מקום לאכילה, אך לחדר רבם, שם ערך הסדר, לא ניתן להם רשות להיכנס, אולם החסידים היו מספרים בערגה שכדאי היה כל זה עבור מה שזכו לחזות בפני הקודש, אף שרק לדקות ספורות, עת שנפתחה הדלת של רבם באמצע ה'סדר כשהוצרכו להגיש איזה מאכל וכדומה.

רבינו אמר פעם בשעת אכילת ה'מערהן' בליל ראש השנה 'יהי רצון שיהבו שונאינו', ושאלו אותו מה זה ועל מה זה, והשיב למי יש שונאים לעשיר או לעני הרי לעושר יש לו הרבה שונאים, שכל אחד מקנא אותו וממילא באים לידי שנאה, ונקט רבינו דוגמה עשיר גדול בשם ר' משה הויזער ע"ה, שהיה רגיל לשלוח תמיד סחורה על היס לעיר אנגליא, והיו לו הרבה שונאים, ונראה שאמר כן רבינו, כי רצה לברך את בני ישראל ולהשפיע עליהם שפע של גדלות ועשירות.

אמנם לעצמו בחר רבינו בעשירות ברוחניות, כאשר מספר שהיתה לרבינו איזה תיבה שבו היה מחזיק את מעותיו, פעם אחת ראה רבינו שקרתה הברכה במעותיו והתיבה נתמלאה במעות מעצמה, מיד עמד ואמר רבונ"ע אם רצונך לברכני, ברכני נא בדברים רוחניים שאוכל לכוין כראוי בתפלת שמונה עשרה, ושאזכה לבנים הגונים. ותיכף עשה מעשה, כאשר לקח את כל כספו ומנה את המעות כדי שלא תשרה בהם הברכה (כאמרם ז"ל (מסכת תענית ח') אין הברכה שורה אל בדבר הסמוי מן העין) ובזה סילק מהם את הברכה ונפסקה ההשפעה, ובאמת זכה שתפלתו התקבלה, וזכה למדריגות גבוהות בתפלה, ולבנים צדיקים עושים נחת רוח ליוצרם.

רבינו נהג בכל ראש השנה לעשות מי שביבך לצדיקי דורו, ובכל ער"ה הורה להגבאי שלו שיכין לו את הקוויטל עם שמות הצדיקים, כאשר בראש הרשימה היה בכל שנה יחזקאל בן חוה (ה"ה הרה"ק קדוש יחזקאל מרוזין זיע"א) בער"ה תרי"א שאל רבינו את הגבאי אם כבר הכין את הקוויטל, אמר הגבאי שכן, שאלו רבינו את מי רשמת בראש, נענה הגבאי ואמר שכמו בכל שנה רשם גם השנה את הרה"ק מרוזין בראש הקוויטל, אמר לו רבינו בהקפדה 'דו טייל סט מיר צוין ווידער איין' לך ורשום בראש הקוויטל 'חייס בן מריס' (הרה"ק מצאנז זיע"א), ורשום בצל שהר"ת של מ'כלכל ח'ייס ב'חסד הוא אותו נוט' כשמו של הצאנזור רב (ח'ייס ב'ן מ'ריס), באותו שנה ביום ג' חשון נסתלק הרה"ק מרוזין לחיי עולם, אז הבין הגבאי למפרע כוונת רבינו.

כאשר השתדך רבינו עם הרה"ק מצאנז זיע"א (כאשר הרה"ק ר' מאיר נתן זיע"א נהיה חתנו של רבינו זיע"א), אמר הרה"ק מצאנז לרבינו זיע"א, עתה אנו מחותנים מן הראוי לספר מה שמעיק עלי, הנה נא זקנתי שערותי הלבינו ועדיין לא עשיתי תשובה, השיבו רבינו 'אדם שהזקין ושערותיו הלבינו, מן הראוי שיסכח את עצמו, ויתן דעתו על אחרים'.

בתו של רבינו הרבנית מרת בילא ע"ה, אלמנת הרה"ק ר' מאיר נתן בן הרה"ק מצאנז, חלתה פעם מאוד ומצבה הלך והחמיר, כל התרופות שנתנו גדולי הרופאים לא הועילו, עד שהגיעו הרופאים לכלל יאוש, כשמעו אביה רבינו את דברי הרופאים, ציוה עליה שתפסיק כליל לקחת את כל התרופות, ומעתה ואילך תהיה ניזונת רק מה'שיריים' שלו, היא עשתה כן, ובחסדי ה' יתברך הבריאה וזכתה לזקנה ושיבה טובה.

ג חשון תרכ"א [ב]

הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב ב"ר נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א

בשנת כת"ר רעשה כל העולם על ביאת המשיח, והתחילו אנשים למכור את ביתם וכרושם והכינו עצמם לביאת המשיח ולעלות לציון בריגה, באותו שנה נכנס רבינו בתחילת השנה (י"א בשמחת תורה) ואחז בזקינו ואמר, הנני נשבע בנקיטת חפץ אשר בהאי שנה לא יבוא המשיח, דבריו התפרסמו בכל העולם, והתחילו הרוחות להירגע, כעבור השנה שאלו אחד מהמקורבים מהיכן ידע להישבע בבירורו שמשיח לא יבוא, כאשר מתפללים אנו בכל יום על ביאת המשיח, ואומרים אני מאמין בכל יום שיבוא, אמר לו רבינו, שהיות ורואה שכל היהודים מכינים עצמם לביאת המשיח, ופחד שאם משיח לא יבוא חלילה יבואו לכפור בכל האמונה בביאת המשיח, ע"כ החליט לישבע ואפי' שיהי' שבועת שקר, העיקר להציל את בני ישראל מכפירה ומינות רח"ל.

פעם נחלה רבינו על למאול והי' שכיב מרע, הגיע מחותנו הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זיע"א לבקרו, ביקשו רבינו לאחל לו רפו"ש, שאלו הרה"ק מצאנז מה חסר למעכתר"ה למעלה בשמים, אמר רבינו שעדיין צריך הוא לנהל עירו, אמר לו הרה"ק מצאנז שיש מספיק מנהיגים שימלאו מקומו בזה, אמר רבינו שעדיין צריך לחנך את בניו שעדיין היו בביתו, אמר לו הרה"ק שהוא ילאג לזה, וכך מה שאמר רבינו הסביר לו הרה"ק מצאנז שזה לא עילה לעכב הפטירה, ושם הרי יהנה מזיו השכינה, עד שאמר לו רבינו האם המחותן יודע שכאשר אנחנו שריס 'אין קדבה' שריס עמנו כל הפמליא של מעלה והם מכים כפייס, נהנה הרה"ק מצאנז ואמר, מ"כ לודקים אתם ולריכים אתם להיוושע ברפו"ש תיכף, והלך הרה"ק מצאנז לטבול עבור רבינו, ובזמן קצר הבריא רבינו וחי עוד שנים רבות.

שוב פעם חלה פעם רבינו, מצבו הלך והחמיר, עד שאנשי החברא קדישא התכנסו כבר והלליקו נרות בסמוך לו, בהתכוננם ליציאת נשמה, לפתע שמעו את רבינו לועק מתוך תרלמתו. אח"כ התעורר ופקח את עיניו, ליוה לכבות את הנרות, וסיפר לסובבים: עליתי השמימה, ושם פגשתי בילד נעורי הרה"ק ר' נפתלי מליעזנסק זיע"א שכבר היה בעלמא דקשוט, רבי נפתלי שמח מאוד לקראתי, והפליר בי שאסכים להישאר שם, באמרו, בוודאי הנך זוכר כמה שוחחנו והשתוקקנו לעלות במדרגות הקדושה, ועתה הנה ההזדמנות לכך מסור את נשמתך כאן ויחד נתענג מזיו השכינה, ובאומרו זאת, תפס את ידי בחזקה ולא הרפה ממני, טענתי לפניו, המשיך רבינו, הרי הנני משמש כרב בעירי, 'בני העיר ימצאו רב אחר' במקומך' השיבני. הרי אני רבי לחסידים, חזרתי וטענתי, ושוב ענה לי 'החסידים ימצאו רבי אחר' לבסוף אמרתי לו, ידידי ורעי הנך זוכר כמה דברנו על הכוחות הכבירים שחייבים להשקיע בחינוך הנאמנים לתורה, לירא שמים ולעבודת הבורא יתברך, לכן כל עוד שאני חי, הנני מקווה להוסיף לחנך את ילדי ביתי שאת, כדי שיתעלו מעלה מעלה בעבודת הבורא, על טענתי זו שוב לא היה לו מה להשיב, שהרי אינו יכול לטעון שימצאו אב אחר, כי לאבא אין תחליף, והוא נאלץ להרפות מידי, ואז התעוררתי, בסיימו את דבריו הפסיל רבינו את שרוולו מעל ידו, והנוכחים ראו סימנים מובהקים של תפיסת יד.

חסיד אחד נסע לרבינו, ורצה להכנס לרבינו, אך עדיין לא היה הזמן אשר מקבל אנשים, לכן הלך מקודם לאכסנייתו לחטוף תנומה ונוח מטורח הדרך, כאשר קם משינתו הגיע לבית רבינו ונכנס תיכף לקבל שלום וברכה, בדרך ילאתו עלה במחשבתו מחשבת פיגול שרבינו אינו כאביו הק', רבינו תפס מחשבתו וקרא לו לחזור, וכך אמר לו אגיד לך הטעם מפני אין אתה מוצא רבי של עכשיו כמו הרבי של פעם, אין זה בשביל שחסר מן הרבי אלא הטעם מפני שחסר מן החסיד, והמשיך לומר לו, הנה אספרה נא המיך היה נראה אצל אבי הק', היה חסיד אחד מבני עליה כאשר הגיע לראפשיץ עשה הכנות מרובה כדי שירגיש בעצמו קצת מוכן ורואי להכנס לקבל פני אבי הק', לפני שנכנס וקבל שלום מאבי הלך לבית המדרש להתפלל תפלת מנחה עם רבו, הרי הוא עומד באמצע הכנותיו לקבל פני הרבי, וכמובן שתפלתו היתה ברוב עוז והתלהבות מרובה ומתוך ירלה, עד כדי כך התלהב בתפלתו, שאפילו אחרי שסיים הרבי את תפילתו לא הספיק החסיד לסיים ולהשלים, הרבי שסיים תפלתו לפני החסיד, הביט והסתכל בפני החסיד המתפלל בהתלהבות מרובה, תיכף חשב הרבי ברוב ענוותנותו, שהוא בעצמו אינו עומד על מדריגת החסיד, והיה מן היושר שהרבי יסע למקום החסיד, ולא להיפך, וממילא בתפלה הבאה מוסיף הרבי בתפלתו פי כמה התלהבות ועבודה יתירה, עד שהחסיד שהתבונן בכל זה, נשבר לבו לשברי שברים, כי אל רבי כזה עדיין אין הוא מוכן להכנס, ומובן ממילא שהחסיד הוסיף עוד דרגות של התלהבות וירלת שמים, כה הלך הדבר מן החסיד להרבי, שניהם הוסיפו במעלתם עד אשר קשה אפילו להשיג, ואחרי כל זאת כאשר הגיע עת וזמן החסיד להכנס לקבל הברכה וברכה מן הרבי, היה החסיד מוכן לקבל אחרי כל עבודת הכנה כזאת, אבל, סיים רבינו, אתה לא התחלת לעשות שום הכנה, וממילא כאשר הגעת כן נכנסת אלי, וכמובן שגם אני לא נתעוררתי כלל ממך, וממילא לא הוספתי שום דבר בעבודה מאז באת אלי, ואם כן מה הוא התימה שאינך זוכה לראות כלום, כי כמו שאתם מכין עצמו כן עלי דרך זה הוא מוכן לקבל.

הרה"ח ר' נפתלי מילער מחסידי רבינו זיע"א יצב על התורה והעבודה יומם ולילה, פעם נכנסה זו' לרבינו, ובקשה ברכה לפרנסה. אמר לה רבינו שתקנה קמח והברכה יכנס לקמח, אמנם תנאי התנה עמה שלא תספר זאת לאף אחד, וכך הוה שנכנס ברכה בקמח והשק שקנתה לא נגמרה מעולם. האשה שהיתה אשה משכלת עשתה את עצמה כאילו שהיא יוצאת לשוק עם כלים ריקים לקנות קמח בכדי שלא יוודע לאף אחד מהמופת.

פעם אחד היה דין תורה קשה בצאנז והדיינים מהעיר צאנז פחדו לדון בזה, מפני שהבעל דין היה גבר אלים, על כן הביאו דיינים מחוץ לצאנז, וגם הביאו את ר' נפתלי הנ"ל לשמש בתור דיין לצאנז, והדין תורה נגמר קרוב לשבועות, והיות והיה קרוב לשבועות לא היה מן הנימוס שר' נפתלי יעזוב את העיר צאנז ולא יסהה אצל הרה"ק מצאנז זיע"א שלא יהיה כפגיעה בכבודו הרם, על כן נשאר בצאנז לשבועות, ור' נפתלי אמר שבזה שבועות הוא עוד לא טעם בחייו, לראש השנה שלאחריו הלך ר' נפתלי כדרכו לרבו רבינו בדזיקוב, כשרבינו ראהו, שאלו איפה היה בשבועות ענה לו ר' נפתלי כל הסיפור הנ"ל ושמפני כבודו של הרה"ק מצאנז נשאר שם לשבועות, הגיד לו ע"ז רבינו זיע"א אויב אזוי, זאל דיר צאנזער רב אויסהאלטן, והי' נראה לו לר' נפתלי שזה משום שצדיקי דזיקוב הקפידו שלא יבכו לתלמידי"ם אחרים . כשחזר לביתו לא סיפר כלום לזו', אמנם כעבור הימים טובים, שאלה אותו אשתו עם היה לו משהו עם הרבי? אז סיפר לה כל הסיפור הנ"ל, אז סיפרה לו אשתו כל המופת מהקמח, וממש עכשיו ראתה שנגמרה הקמח, ומבינה שיש דברים בגוי, אמר לה רבי נפתלי מה תעשה עתה, והרבי כבר נסתלק (שנסתלק באותו ג' חשון), אמרה לו זו' שילך להרה"ק מצאנז זיע"א, הלך רבינו להרה"ק מצאנז, וסיפר לו כל המעשה עם הקמח, ושרבו אמר לו שמעתה יפרנסה הרה"ק מצאנז, מיד נתן לו הרה"ק מצאנז את ברכתו, ושוב השפיע לו פרנסה בריווח, או אז הבין החסיד שרבו שכבר עמד טרם הסתלקותו ולאג לחסידו שיהי' לו לזיק בהאי עלמא שילאג לו להלאה לפרנסתו, וע"כ אמר רבו בשמעו שכבר הלך לצאנז, ומעתה יוכל הצאנז'ער רב ללאוג עבורו.

בסוף ימיו של רבינו, הגיע הרה"ק ר' יוסף מנייסטאדט 'דער גוטער זיד', לבקר את רבינו, בלאות רבינו אותו, ביקשו רבינו שיהיה לו ללבוש בעקיטשע שחור בשב"ק, על אף שעד עתה נהג ללבוש בעקיטשע לבן, וטעמו עמו, שעד עתה בבוא השב"ק בער בו אש קודש במדריגה גבוהה ג"כ עד שלא היה ביכולתו להביט בפני בני אדם, ואם היה לבוש בבעקיטשע שחור היה מרגיש כאילו לובש שק, אמנם כעת נזדקן כבר ואין עבודתו כזאז, ותוך כדי דיבור עשה בידו תנועת ביטול על עצמו, כאומר שכבר אינו שווה מאומה, אמר לו הרה"ק שיתייאש בדבר לראות אם יהיה לו.

המשיך רבינו ואמר לו, שג"כ רולה שיהיה לו שיותר לא יצטרך לעבור לפני התיבה בימים הנולאים, אפי' שעד עתה התפלל כל שנה, ותוך כדי דבריו אמר לו אפי' שכאשר אני אומר 'אין קדבה' יש שמחה בעולמות העליונים, מ"מ חפץ אני שמע"כ יהיה לי להפסיק מלגשת לעמוד.

כאשר שמע זאת הרה"ק הגוטער זיד, אמר לו לרבינו בשום אופן איני מתיר את בקשותיכם, כי עתה רואה אני שאין זאת אלא מחמת שבשכרון לבבכם חושבים אתם שאין לכם כבר מה לפעול בעולם הזה.

רבינו החזיר את נשמתו הטהורה ליוצרו ביום ג' חשון תרכ"א ומנו"כ בעיר דזיקוב.

זרעו אחריו, בניו: הרה"ק רבי מאיר זיע"א בעל אמרי נועם מדזיקוב, הרה"ק רבי ישראל מבאלרנוב זיע"א, הרה"ק רבי משה מרחזאוולוו זיע"א, הרה"ק רבי רחובן מדעמבינעער זיע"א,

חתניו: הרה"ק רבי מאיר נתן האלבערשטאם זיע"א (חתן בתו הרבינת בילא ע"ה) והרה"ק רבי חנינא מאיליגוב זיע"א

מדברי תורתו: ספה"ק דמשק אליעזר.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ג חשון תרי"א

הרה"ק רבי ישראל ב"ר שלום שכנא זי"ע ראש שושלת רוזשין

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי ישראל פריעדמאן ראש שושלת רוזשין זי"ע נולד ג' תשרי מוצאי ראש השנה בשנת תקנ"ז בעיר פראהביטש לאביו הרה"ק ר' שלום שכנא מפראהביטש זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם המלאך זי"ע בן הרה"ק רבי דוב בער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע בן הגה"ק ר' אברהם זי"ע ולמעלה בקודש עד התנא האלקי רבי יוחנן הסנדלר זי"ע עד דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת חוה ע"ה בת הרה"ק ר' אברהם מקאריסטשוב זי"ע נכד הרה"ק ר' מנחם נחום טווערסקי ראש שולשלת טשערנויבל בעל מאור עינים זי"ע מראשי מפיצי תנועת החסידות. בן הגה"ק ר' צבי זי"ע בן הגה"ק ר' נחום גאון שהיה נקרא רבי אדם בעל שם זי"ע

בשנת תקס"ג בהיותו רבינו כבן שש י"ג תשרי נסתלק אביו הק' ואחיו הרה"ק ר' אברהם מפראהביטש זי"ע גדלו בתוך ביתו. וסיפר שפ"א כשהיה ילד קטן עשה רבינו לו פעם בערב שבת לפנות ערב גינה קטנה לשחק בה, כלרך הילדים, אחיו ר' אברהם ראה את עיסוקו, ואמר לו: הלא כבר קרוב הזמן של שבת קודש. נשא הילד את עיניו למרום, ואמר: אמנם כן, שאלו אחיו: וכי מהיכן אתה יודע זאת? השיבו: האם לא תראה כי הרקיעים מתחלפים? (ספורי חסידים)

ובהיותו כבן ז' בא בקשרי שידוכין עם הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה בת הגה"ק ר' משה ראש ישיבה בברליטשוב זי"ע בן ר' אליעזר מפינסק זי"ע, וכשמלאו לו י"ג שנים התקיימו הנישואין בעיר בוטושאן מקום מגורי אותנו בעת ההיא. וכשהיה בן ט"ז נסתלק אחיו הרה"ק ר' אברהם זי"ע נתמנה רבינו על ידי החסידי אחיו ואבותיו הק' כממלא מקומם, משם עבר לסקווירא ומשם לרוזשין שעל שמה נתפרסם רבינו.

רבינו הי' איש אלקים אור מופלא ומכוסה, גדול בנגלה ובנסתר, וחשבוהו כרבה"ג בקדושה וחסידות, והתנהג עלמו בקדושה וטהרה יתירה, ורבים הלכו לאורו וכל גדולי גאונים וקדושים נסעו אליו ובינייהם הרה"ק ר' הערש'לע הכהן מרימנוב זי"ע הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם ראש שושלת אלזנ בעל דברי חיים זי"ע, שהעיד על רבינו: שהוא מוכן ומזומן לפשוט לוואתו בכל עת ורגע בעבור השי"ת. וכמו כן הסתופף בצלו הרה"ק בעל ייטב לב מסיגוט זי"ע והרה"ק ר' צבי הירש מליסקא זי"ע

וסיפר בעת שביקר הרה"ק מליסקא את רבינו, ראה שם שמאכילים את הסוסים ב'אוקער, והתפלא על זה פליאה גדולה, שהרי דמי ה'אוקער יקרים ואפשר להחיות בזה כמה עניים ואביונים, והלך במרולה אל חדרו של רבינו לשאול אותו על כך. כאשר הגיע לפני שער המלך נרתע לאחוריו, ועלה ברעיונו לאמר: מי אני להרהר אחרי דרכו הרה"ק מרוזין? עודו עומד בשער הפתח מתעמק במחשבתו, קראו רבינו מתוך חדרו ואמר לו: ליסקער רב, איך וועל אייך מאכען אלעס פארענטפרען! למחרת הסביר לו רבינו מה טעם הוא נוהג כן, וכך אמר לו: הלא מביאים אלי ממון רב מכל הסוגים, ויש מהם שאינם ראויים לשום דבר, מלבד להאכיל בהם סוסים, ומפני שאינני רואה להשהות ברשותי ממון מסוג זה לזמן מרובה, על כן הוריתי לקנות בהם אוקער שמיו יקרים, ולהאכילם לסוסים כדי שבספים אלה יכלו מהר. והראהו לו רבינו שעל השולחן צבורים מעות הרבה, ואמר לו בזה"ל: ליסקער רב פון די אלע געלט וואס איר זעט, קומט מיר ניסט אויס ניטאמהל פאר איין סעורה. (גדולת יהושע)

וסיפר שפ"א היה נסע לשבות הרה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע בלל רבינו, ובתוך כדי עריכת השלחן רצה הר"ר מרדכי'לע לומר דבר לרבינו, רמז לו רבינו שיטע עלמו אליו וילחש לו הדבר באזנו, וכן עשה, וסיפר אחר כך הר"ר מרדכ'לע: שראה כי אזניו של הרוזשינער בערו כאש להבה. ובזה"ל אמר: די אויערן האבן געברענט ווי א לאקמאטיוו. (עבודת עבודה)

ואפילו זקני דורו כבדוהו מאוד כגון הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל אוהב ישראל זי"ע שהעיד עליו: שהוא יכול להביט מסוף העולם ועד סופו. ופעם אמר על רבינו: שלא שכח דבר מלימודו מעולם.

כל ימיו התנהג בטהרה מלכותית ובעשירות מופלגת, במדינת רוסיה הלשינו עליו רשעי הדור, ונתנוהו במאסר בשנת תקל"ח לימים רבים. וגם שם התנהג עלמו בקדושה וטהרה יתירה, ואחר שנמלט ממאסרו בשנת ת"ר הלך לגור בסאדיגורא בשנת תר"כ.

בשלהי חודש תשרי של שנת תרי"א חלה רבינו. וביום ג' לחודש מרחשון לפני פטירתו תפס בשערה אחת מפאותיו ואמר: רבש"ע גלוי וידוע לפניך כי לא נהנתי מעולם הזה אפילו כמלוא נימא. ובדרעים האחרונים אמר: אבי לפני פטירתו התעטר בתפילין שלו, גם זקנו ר' אברהם המלאך זי"ע עשה כן וגם אבי זקנו המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע הניח תפיליו בטרם אתקטר בהאי קטירא, אני אין בכחי להניח עכשיו תפילין, אבן רבון העולמים: וכי מה זה תפילין? דביקות, והלא ידעת אבא רחימא איך דבוק אני בך. ואז נסתלק רבינו לגנזי מרומים כבן נ"ד שנים בלבד ומנו"כ בסאדיגורא.

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הרה"ק ר' שלום יוסף ראש שושלת סאדיגורא ובוהוש זי"ע הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע הרה"ק ר' מנחם נחום ראש שושלת שטעפנשט בעל נחלת יצחק זי"ע הרה"ק ר' דוד מלעווא זי"ע והרה"ק ר' דוד משה ראש שושלת טורטקוב זי"ע והרה"ק ר' מרדכי שרגא ראש שושלת הוסיאטין זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

פעם אחת סיפר רבינו זי"ע להרה"ק מאפטא זי"ע: למה אצל משה רבינו ע"ה נאמר שהי' עניו מכל האדם ובשלמה המלך ע"ה נאמר ו'חכם מכל האדם? הא אמר החכם: כל שוטה גאה וכל גאה שוטה, א"כ ממילא החכם מכל ג"כ עניו מכל, והעניו מכל ג"כ חכם מכל, ולמה משה נשתבח בענוותנותו, ושלמה בחכמתו? אך משה רבינו הי' בבחינת רב שמחל על כבודו כבודו מחל. על כן נשתבח בענוותנותו. אבל שלמה המלך מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, לכן נשתבח בחכמתו (עשר אורות)

פ"א בא לפני רבינו חסיד אחד והתנצל ואמר: מי יודע אם אזכה עוד פעם לראות את פני קדשו, לכן ביקש מרבינו אשר יגיד לו איזה דיבורים טובים, עס זאל אים ניצין אויף אייביג, ענה רבינו ואמר: הנה קודם ביאת גואל צדק וועט העגגען דאס אידישקייט אויף א האר איז די עצה מען זאל זיך צי נאהט (זאמען) קומען בכל שב"ק, מען זאל שמיסן פון צדיקים, וזהו לחיזוק האמונה, וזה מרומז בפסוק האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, האספו עשו לכם אסיפות, ואגידה לכם, עשו לכם אגודות, הפועל היוצא מזה, את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, יקרא מלשון קר וצונן, וואס וועט אייך קאלט מאכין באחרית הימים כנ"ל, האסיפה והאגודה תהיה תרופה לזה. וסיים רבינו: אני מתנה עמכם ג' תנאים. א) איר זאלט דאס מקיים זיין. ב) איר זאלט דאס געדענקען. ג) איר זאלט דאס דערציילין. (סיפורי צדיקים)

סיפר הרה"ק ר' אהרן מקאשניץ זי"ע: כשהתחתן רבינו עם הרה"ק עם הרה"ק ר' צבי הירש מרימנוב זי"ע ישבו יחדיו. רבינו אכל מעט, והרבי ר' הערש הי' דוחף אליו את הכף [ער האט אים אלץ געשופט דעם לפעל] שיאכל, עד שאמר לו: מיין רבי הרה"ק ר' מנחם מענדיל מרימנוב זי"ע האט געגעסען. אמר לו רבינו: אייער רבי האט געהאט א משרת, וואס ער האט אים אויסגעוואשען דעם טעלער מיט טרערן, האט ער געגעסען, איך האב נישט אזעלכע גבאים. (שיח זקנים)

הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע אמר שכך היה רבינו מבאר את דברי הגמרא (חגיגה ד') איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו: איזהו שוטה מי הוא שוטה? המאבד שנאבדה ממני הידיעה, שכל אשר לו הוא ממה שנותנים לו מן השמים, ואין האדם קונה ומשיג מעצמו מאומה, כי הכל בא אך ורק מהבורא יתברך שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. (אמרי פנחס השלם, שער עבודת ה' אות ס"ב)

"ישנו עם" - זה עם ישראל, "אחד" - שהם דבוקים בה' אחד ומיוחד, "מפוזר ומפורד בין העמים" - אף שמפוזרים ומפורדים בין העמים, עם כל זה - "ודתיהם שונות מכל עם", שנוהגים בכל דרכיהם אחרת מכל האומות, כי הגויים אומות העולם כאשר הם עושים פעם דבר טוב, מיד הם תוקעים ומריעים ומפרסמים את המעשה בכל אמצעי התעמולה, כדי שישבחו ויהללו אותם על כך, וכל לבם ומהותם מתמלאים בגאות, מה שאין כן בני ישראל הדבוקים בה' אחד, עובדים אותו יתברך ולומדים לשמו יתברך, שלש פעמים ביום מכים הם על לבם באמירת "סלח לנו אבינו כי חטאנו", ולא עוד אלא זועקים: "חננו ועננו כי אין בנו מעשים", ואחרי כל זאת עוד הם בטוחים כי את "את דתי המלך אינם עושים"

ד חשון תרס"ו

רבי יעקב הלוי ב"ר אלימלך צבי זי"ע הגה"ק אב"ד טארצאל

רבינו הגה"ק ר' יעקב הלוי שפירא אב"ד טארצאל והגלילות זי"ע נולד בערך בשנת תקצ"ג לאביו הגה"ק ר' אלימלך צבי זי"ע בן הגה"ק ר' נתן נטע מרימנוב זי"ע בן הגה"ק ר' טוביה הלוי זי"ע שהיה נכד הגה"ק ר' יעקב יעקובקא יהודה מרימנוב זי"ע בן הגה"ק ר' זאב וואלף כ"ץ זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שפרה זי"ע

רבינו היה גאון מפורסם, עמד בשאלות ותשובות עם גאוני דורו, והשתדל לעשות טובות לכלל ישראל בתורה ובהוראה, ממכתביו אל הגה"ק ר' שלום מרדכי בעל מהרש"ם ברעזאן זי"ע והגה"ק ר' עמרם בלוס אב"ד מאד בעל בית שעריס זי"ע כפי שמובא בספריהם בח' יו"ד, מצא היתר נכון לבעלי הכרמים הרבים שם, שעמדו לפני פשיטת הרגל מלד מכת התולעים שהשחיתו כל חלקה טובה והמליצו לנוטע ליזה מין גפן חדש מחוץ לארץ, אולם עלתה השאלה של עלות שהיתה גורמת היזק עצום לבעלי הכרמים, והוא בדקיאותו ערך תשובה נכונה בהיתר הדבר והסכימו לו הגאונים הנ"ל.

רבינו היה מהתאבק בעפר צדיקים, וביותר בגל הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מצאנז זי"ע, והרבה פעמים כשהיה שאלה בבית הרה"ק מצאנז זי"ע ליוה לשאול את רבינו, הרב מטערלאל.

וסיפר הרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע שמעתי מפי זקן וחסיד אחד הוא הרב המאה"ג מו"ה מו"ה יעקב הלוי שפירא ז"ל אבד"ק טארנאל שהיה בקהלה נאמן בימים אחרונים של פסח בעת חליו ופטירת הה"ק אדומו"ר רבינו בעל דברי חיים מצאנז זי"ע והיה אז שמה בנו הגדול הה"ק אדמו"ר משימנווא (הרה"ק ר' יחזקאל שרגא בעל דברי יחזקאל זי"ע) ואחזמו"ר הה"ק מהר"ש זי"ע (הרה"ק ר' שלמה שפירא בעל שם שלמה ממונקאטש זי"ע) ובעת סעודת אחרון של פסח כנגן המנגן זמר אחד מי יודע שאל אחזמו"ר הה"ק בנזכר את הה"ק משינאווא: אולי יודע לו שמע איזה תירוץ לקושיא: להנה רבים תמהו למה זה הרבותא של ישראל שאומרים: הָשָׁעָה מִי יוֹדֵעַ? היינו שאחרים לו"ה אינם יודעים זה. הָשָׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ, רק אני כנסת ישראל בלבד יודע. הָשָׁעָה יַרְחֵי לֵדָה. בא זהו מוטבע בטבע בני אדם גם באומות העולם? והשיב הה"ק משינאווא כי לא יודע תירוץ לזה. וענה הרב מטערלאל הנ"ל שהיה באותו מסיבה: רבותי, אם תרשנו לומר דבר, הנה נראה לי לישב בפשוטו: הנה האומות העולם שאין שומרים פרישת הנדב וליל עבילה אשר רוב העיבורים וכמעט כולם הוא הליל עבילתה על כן לא יוכלו לחשוב ולידע מתי כלים התשעה ירחי לידה ומתי תהיה לידתו, ואם הולד בלידתו בן תשעה ירחים. מה שאין כן בישראל יודעים אלו התשעה ירחי לידה בדיוק, על ידי שמירת הנדה וג"ו. וענו ואמרו הצדיקים הנ"ל טוב דיבר מעלתו. (שער יששכר הגדה של פסח)

בשכונתה של קהלת סערענטש היה כפר קטן קהלה גדולה וחשובה בשם טערלאל, שישבו בו יהודים יראים ושלמים, אבל רובם היו עניים, בעלי משפחות ברוכות ילדים שאם כהן רבינו לאב"ד, ולא היה באפשרותם לפרנס את רבינו. לעת זקנתו נולד לרבינו שבעה ילדים, והיה רבינו מבקר לעתים קרובות בסערענטש, כדי לאסוף תרומות להחזקת בני ביתו. וסיפר כשנכנס רבינו לבקר האב"ד סערענטש הגה"ק ר' פנחס בלייזער זי"ע היה רגיל להגיד תמיד את אותה ההקדמה: אני יודע, כי רבים שואלים: היתכן כי רב זקן כזה יבוא בעצמו לאסוף כסף? האין זו פגיעה בכבוד התורה? שאל והשיב: אם לא הייתי רב מטערלאל אלא איש זר והייתי יודע שמתגורר בכפר טערלעל רב קשיש מטופל בשבעה ילדים פעוטים החסרים לחם, האם לא היתה מצוה גדולה להטריח עבורם ולהתרים את נדיבי לב להחזיק בלאן הקדשים הזה?! לכן חשבתי, למה אניח מצוה גדולה כזו לאיש זר, אני בעצמי אקיים אותה, כי מצוה בו יותר מבשאלותו. (מסכת קדושין מ"ח) בכל בית בסערענטש היה אומר הקדמה אחרת. והיה מצטט פסוקים ומאמרי חז"ל להצלחת מטרתו. לסוחר אחד אמר: על יהודים שמתפללים הרבה ולא נותנים לדקה אפשר לומר: הקול קול יעקב והידים ידי עשו. (עולמו של אבא)

אמר לו לרבינו: מדוע הינך אוסף תרומות, הלא יש לך משכורת חודשית וקהלה נאה וחסידה הלוגגת לפרנסת הני היתך? על השיב רבינו: אדם שאין לו בכלל מקור פרנסה וכולם יודעים עליו שהוא עני, אינו ראוי לרחמים, כי ישראל קדושים הם ומרחמין עליו, אבל עני שהושבים עליו שיש לו ובאמת אין לו, על זה צריך שירחם ה'. וזה שאמר דוד המלך ע"ה: הִפְּלָה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ: (תהלים ק"ב ח') תפילה לעני כי יעטוף, רצה לומר: שעניותו היא מעוטפת ואין בני אדם יודעים שהוא עני ואביון שירחמו עליו, ולכן הוא מוכרח: לפני ה', יִשְׁפוֹך שִׂיחוֹ, כלומר: שישפוך את מרירות לבו לפני ה' דייקא, שיודע את כל הסתרות ורק הוא ירחם עליו. (עולמו של אבא)

לבעל בית אחד שהחמיץ את פניו כשנתן לרבינו נדבה. אמר לו רבינו: דע לך כי צדקה היא כמו ביטוח נגד שרפה, את התשלומים החודשיים לא משלמים בחפץ לב, אבל כשנשרף הבית נהנים מהביטוח. (עולמו של אבא)

נסתלק לגנזי מרומים ד' מרחשון בגיל ע"ח שנים בשנת תרס"ו ומנחתו כבוד שם בבית החיים טערלאל.

זה נוסח מצבתו: פ"נ

יעקב איש תם יושב אהלים

עולה של תורה נשא והריס

קול קול יעקב בתורה ותפילה עוליס

בית יעקב באור הק האיר לזוריס

ה"ה הרב הג' הרב המובהק בתורה וירא ה' טהורה

לדיק בדרכיו וחסיד במעשיו ונחמד במדותיו

התאבק בעפר צדיקים וביותר אצל הגה"ק

בע"מ דברי חיים זצל"ה

שימש בכתר רבנות באמונה קרוב (כ) לז שנה

ועדתינו היה רועה לא שנה

בקש"ת

מוה"ר יעקב בן מו"ב אלימלך צבי הלוי זצה"ה

ומגזע גדולי עולם נשמתו עלתה בטהרה וקדושה

ד' מרחשון תרס"ו

תנצב"ה

נשאר אחריו מבניו הגה"ק ר' משה הלוי הי"ד זי"ע וחתנו הגה"ק ר' יהושע העשיל הלוי רוזנער

מתורתו של רבינו זי"ע

לפני קיום מצוה אנו אומרים "הריני מוכן ומזומן" לכאורה למה כפילות הלשון "מוכן ומזומן" ? ויש לומר, כי ישנם אנשים אשר מעדיפים לקיים מצוות שלא עולות להם כסף: לא קונים עליות לתורה בבית הכנסת, מסתכלים בספרי קודש של אחרים, שומעים קריאת המגילה במגילה של השכן, יוצאים ידי חובתם בסוכה של השכן ובלולב של החבר וכיוצא בו. לכן תקנו חז"ל להגיד "הריני מוכן ומזומן" כלומר, לתת גם מזמנים עבור קיום מצוה.

ד חשון תרפ"ב

רבי יואב יהושע ב"ר נתן נטע זי"ע בעל חלקת יואב מקינצק

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הגה"ק רבי יואב יהושע ווינגארטען מקינצק בעל חלקת יואב זי"ע נולד בשנת תר"ה לאביו החסיד רבי נתן נטע זצ"ל אשר מעת לידתו הקדישו לתורה ולאמו הצדיקת מרת רבקה ע"ה

רבינו הלטיין בכשרונות פלאייס, חריפות שכל בלתי מצויה, תפיסה מבורכת וזכרון פלאי – כל דבר ששמע או ראה שוב לא מש מזכרונו כל ימי חייו.

את ראשית שנות נעוריו עשה אצל הרה"ק ר' זאב נחום בורנשטיין מבילאה בעל "אגודת אזוב זי"ע, אצלו קנה את דרכי הלימוד והעיון. בתקופה זו לף הסתופף בצילם של גדיקי הדור הרה"ק ר' אברהם בורנשטיין מסוכטשוב בעל "אבני נזר זי"ע הרה"ק ר' יצחק מאיר אלתר בעל חידושי הרי"ם מגור זי"ע והרה"ק ר' חנוך העניך מאלכסנדר זי"ע עוקב היה אחר תהלוכותיהם בענינא פקיחא, ומתהלך באורחותיהם בתורה ועבודת ה:

את רבו המובהק ראה בהרה"ק רבי אברהם בורנשטיין מסוכטשוב זי"ע בנו הגדול של רבו הראשון בעל אגודת אזוב זי"ע אף שהיה כמעט בגילו של רבו זה, ובעוד הוא עצמו נחשב כאחד מגדולי רבני ופוסקי הדור, ראה עצמו כפוף אליו כתלמיד וכחסיד. אף רבו היה משיב לו אהבה ומכנהו בחותרים מופלגים.

פעם אמר האבני נזר זי"ע לרבינו שיתחיל ליקח קוויטלעך, שאל רבינו האיך יכולין ליקח קוויטעלך אם יבא אליו אחד שצריך לישועה [זרע של קיימא] מה יעשה? אמר לו האבני נזר: כי יש נימוקי יוסף בשור שנגח את הפרה ובזה הנימוקי יוסף יכולין לעזור ליהודי שיושע בזש"ק. (היא שיחתי)

בהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת שרה מלכה ע"ה בתו של החסיד רבי יעקב הנלסמן ז"ל מעיר ראדום, אשר היה מבני ביתו של הרה"ק הצרף מקוצק זי"ע. תחילה התגורר בראדום סמוך לבית חותנו, אך כעבור שנים אחדות איותה נפשו להיות סמוך ונראה תדיר לרבו ה"אבני נזר" אשר שימש באותה עת ברבנות והנהיג את עדתו בעיר נאשעלסק, עקר איפוא רבינו את מקום מגוריו והגיע לנאשעלסק, כאן התגורר בבנין אחד יחד עם רבו, אשר מינהו למו"ץ דמתא, כאשר נאלץ רבו לעזוב את נאשעלסק עזב עמו גם רבינו את המקום. אז נקרא בשנת תרמ"ג לכהן כרבה של ליטומירסק ולעמוד בראש הישיבה לשם. שנים אחדות כיהן שם ברבנות עד אשר בשנת תרמ"ט, עם פטירת הרה"ק ר' יחיאל מאיר ליפשיץ זי"ע מגאסטינין זי"ע בכ"א שבט שנת תרמ"ח אשר ציוה לבני עדתו כי אחר פטירתו ישימו עליהם את רבינו לרב ואלוף לראשם, נלקח הרבינו אחר כבוד לכהן פאר בקהילה מעטירה זו. גם שם פתח ישיבה גדולה לטובי הצורבים מבני הסביבה אשר הפכה למקור מים חיים לכל מבקש תורת ה: בכל יום היה מוסר שיעורים לתלמידיו במשך שעות ארוכות בגפ"ת ופוסקים, מתובלים בחידושים מלאי חריפות ועמקות. משנת תר"ן עד ליום פטירתו בשנת תרפ"ב,

במשך עשרים ושמונה שנה, ישב רבינו על כס רבנות קינצק. כאן ישב בכבוד מלכים, מוקף העדלת בני קהילתו אשר אהבוהו ללא גבול, וכמעשהו כל ימיו היה מרבץ תורה למאות ממאוייני בני הישיבות אשר היו מגיעים היו לקבל תורה מפיו.

בשנת תרס"ג הוציא לאור עולם את ספרו "חלקת יואב" ח"א, אשר, טובי בעלי תריסין, רבנים תלמידי חכמים ויושבי על מדין ואף כלל חובבי ספר התענגו על מתק חידושיו. זמן קצר אח"כ הוציא לאור חלק נוסף מספר תשובותיו, וכן קונטרס "קבא דקשייתא" המכיל ק"ג קושיות עצומות בש"ס, אשר תכליתם לחדד את הלומדים והמעיינים למצוא תירוץ נכון לקושיותיו, בנוסף לספריו אשר הדפיס, מרבה היה לפרסם מחידושי תורתו ולהתכתב בהלכה עם שואלו. גם אחר פטירת רבו ה"אבני נזר" מסוכטשוב זי"ע י"א באדר א' שנת תר"ע המשיך רבינו לדבוק באדמו"ר בית סוכטשוב. מסתופף היה בצל בנו הרה"ק ר' שמואל בעל שם משמואל זי"ע עד סוף ימיו.

בחדשים האחרונים לחייו נתקף במחלות ויסורים, שהשיבו את נפשו עד דכא. אלא שקיים בנפשו דברי חז"ל (שבת פ"ג) (במדבר י"ט י"ד) אפילו בשעת מיתה תהא עוסק בתורה לעולם אל ימנע אדם עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפילו בשעת מיתה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באוהל

ועוד פרט אופיינו: רבינו בשעת מיתה עסק בתורת סוכאטשוב. עודא יענא אומר חתנו הגה"ק ר' שלמה קאלוש זי"ע: שבליל הסתלקותו בא לבקרו הרה"ק ר' דוד"ל מסוכאטשוב בעל חסדי דוד זי"ע נכד האבני נזר זי"ע וברואתו שתקיף ליה עלמא לא היה יכול לעמוד אצל מיטתו, עמד, איפוא, להפרד ממנו, אולם רבינו אמר לו שקולה עוד לשמוע איזה חידוש בתורה, והגיד לו דבר נפלא ועמוק מתורת זקינו האבני נזר זי"ע בסוגיא דתנאי, וראו כולם אז איך דברי רבו המובהק האלו, היו לו למשיב נפש, ואחרי שעה מועטת עלתה נשמתו השמימה. (מרביצי תורה מעולם החסידות)

ספר
חלקת יואב

בליל שבת קודש פרשת נח, ל' לחודש חשון תרפ"ב נסתלק לבית עולמו והוא בן ע"ח שנה. בנו יחידו רבי מאיר הי"ד מילא את מקומו ברבנות קינצק במשך עשרים שנה עד עת בוא הכורת על יהודי פולין, עת קידש שם שמים יחד עם כל בני משפחתו וקהילתה הי"ד.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו

בסוגיא דחנוכה (שבת דף כ"ג) דקאמר אביי כל מילי דמר עבד כרב לבר מחני תלת דעביד כשמואל. מדליקין מנר לנר ומתירין מבגד לבגד. והלכה כר"ש בגרירה ולכאורה קשה לפמש"כ התוס' עירובין (דף צ"ג ע"ב) ד"ה לא. דאביי לא חשב רק היכא שלא יבוא מהקולא של שמואל חומרא ריי"ש וקשה דהרי גם אם מותר להדליק מנר לנר נפיק מיניה חומרא דאם הדליק חש"ו לא מהני כמבואר בש"ס (שם דף כ"ג). כיון דהדלקה עושה מצוה וכה"ג הקשה הגאון רעק"א במערכה י' על הלכה כר"ש בגרירה לשיטת אביי. ועלה בדעתי דאביי חשיב דוקא אלו. יען דתלויין זה בזה. דהנה קשה כיון דרב סובר אין מדליקין מנר לנר. אם כן סובר דהנחה עושה מצוה, וא"כ הרי יכול לקיים המצוה, של נר חנוכה בערב שבת בזמנו דהיינו שידליק קודש שקה"ח וההנחה יהי' אחר שקה"ח דהיינו ביהשמ"ש עיין בר"ן דמשתשקע הוי תחילת שקיעה וכיון דלא גזרו על שבות בבהשמ"ש א"כ הרי יכול לקיים המצוה כתיקונה וא"כ קשה למה סובר רב דמותר להדליק בשמנים פסולים בשבת יען דכב' אין זקוק לה. ולמה לא ניחוש שתכבה בבהשמ"ש קודם הנחה. דעדיין לא קיים המצוה של הנחה כלל: אך לק"מ דרב לשיטתו דסובר (שם) אין הלכה כר"ש בגרירה ודשא"מ אסור. אם כן ודאי דאסור לטלטל נר דולק בבהשמ"ש דהרי איכא חשש דאורייתא שמא יכבה בטלטולו כמבואר בש"ס (פרק כירה דף מ"ו) ובשבות חמור כזה ודאי דגזרו בבהשמ"ש כמבואר בראש"ש עירובין (דף ל"ג) וע"כ שפיר אסור לרב הנחת נר חנוכה בבהשמ"ש כיון דההנחה היא אחר הדלקה כמבואר ברמב"ן וברשב"א שם בשבת. ייש. אבל לדידן דהלכה כר"ש בגרירה ול"ש החשש שמא תכבה כמבואר בש"ס פרק כירה הנ"ל והאיסור רק מטעם מוקצה. דהנר בסים להשלהבת. א"כ שוב א"א לומר דהנחת עושה מצוה דא"כ למה מותר להדליק בשמנים פסולים בחנוכה בערב שבת דיקשה כנ"ל וע"כ מוכרחין אנו לפסוק גם בהא כשמואל דמדליקין מנר לנר דהדלקה עושה מצוה. ושפיר חשיב אביי רק הנר דתלויין זב"ז. ואגב מדליקין מנל"נ חשיב ג"כ מתירין מבגד לבגד דדמי להדדי. אבל באמת נמצא עוד דברים דרבה פסק בהן בשמואל אף לקולא. ומיושב קושית התוס' עירובין הנ"ל והבן. ופלא בעיני על התויו"ט (פ"א דתמיד) דכתב דאף בבית המקדש היה אסור לילך בשבת באבוקות של אור כמו שהלכו בחול מטעם מבעיר והרי בש"ס פרק כירה הנ"ל מבואר דאף במטלטל נר דולק ומהלך בו ממקום למקום לא אסור רק מטעם מוקצה דבסיס לשלהבת וצ"ע: (חלקת יואב)

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

ה חשון תרל"ה

רבי צבי הירש ב"ר שלמה זי"ע בעל אמונה ישרה אב"ד מטהארן

רבינו הגה"ק רבי צבי הירש קאלישער אב"ד טהארן בעל אמונה ישרה זי"ע נולד ח' ניסן שבת הגדול בשנת תקנ"ה בליסא לאביו הגה"ק ר' שלמה זי"ע נכד הגה"ק ר' מאיר מקרעמניץ זי"ע. משפחת קאלישער היתה נחשבת לאחת המשפחות המיוחסות ביותר בגרמניה, זו היתה שלשלת יוחסין ארוכה של גדולי תורה ומצוה, היא התיחסה על צאצאי הגה"ק ר' יהודה ליווא בעל מהר"ל מפראג זי"ע ומצאצאי הגה"ק ר' מרדכי יפה בעל הלבושים זי"ע

רבינו היה גאון עולם ומובהק של התורה ומחשובי הרבנים בדורו והי' אב ליתומים ולעניים,

פעל הרבה לישוב ארץ ישראל ולתלמידי חכמים עניים הלומדים בארץ ישראל בקדושה וטהרה יחד עם הגביר המפורסם הר"ר מאיר אנשיל רוטשילד ע"ה, ובקשרים עם הגביר המפורסם הר"ר משה מונטיפיורי מעיר הבירה לאנגלאן ע"ה.

רבינו הי' נכבד בעיני השרים כי הי' חכימא דיהולאי וכל ימיו עסק לטובת כלל ישראל ובפרט מנחם למרי נפש.

למד בישיבת פוזנא אצל הגה"ק רבי עקיבא אייגר בעל גליון הש"ס זי"ע ואצל הגה"ק ר' יעקב לורברבוים מליסא בעל חוות דעת זי"ע, ונעשה שם גדול בתורה וירא.

כבן כ"ג נשא אשה ואחר חתונתו קבע מושבו בטהארן, ואשתו הרבנית עסקה בפרקמטי', והוא ישב על התורה ועבודה, ובמשך זמן קצר יצא שמו לתהלה בין כל לומדי התורה, וקהל טהארן קבלוהו לאב"ד שם בהיותו כבן כ"ט שנה, כארבעים שנה כולם שוה לטובה הי' רבינו אב"ד שם ולא קיבל פרס. והרבה הפצירו בו בני עירו שיקוב שכרו, אך רבינו סירב ואמר: כך הוטל עלי מן השמים, לא להנות מן התורה אף כחוט השערה.

חיבר ספרים הרבה ומהם ספר אמונה ישרה וספר דרישת ציון וספר מאזניים למשפט– חידושים על חושן משפט וספר אבן בחן על שו"ע חו"מ ג"ח הגהות על משניות ועוד הרבה ספרים על נ"ך ובכל מקצעות התורה, ועוד הרבה ספרים.

רבינו הגיע לימי גבורות ונסתלק בגיל שבעים ותשע שנים לגנזי מרומים בה' מרחשון בשנת תרל"ה בטהארן ושם מנו"כ.

נשאר אחריו בנו הגדול הגה"ק ר' יהודה לייב זי"ע שעמד בראש הוועד בטהארן שאסף כספים למען בניין בתי מחסה לעניי ירושלים. והגה"ק ר' זאב וואלף זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שטח בית החיים בטהארן מנו"כ של רבינו זי"ע

ו חשון תרצ"ג

רבי שלמה יהודה ב"ר שמואל זי"ע אב"ד ור"ם ניר באגאד

רבינו הרה"ק רבי שלמה יהודה לייב ווינבערגער אב"ד ניר באגאד זי"ע נולד בעיר ווערעצקיא כ"ג תשרי בשנת תרי"ז לאביו הרה"ק ר' שמואל ווינבערגער מסוואליווע זי"ע בן הגה"ק ר' מנחם מאניש תאומים פרענקיל מבראד זי"ע שהיה בן אחר בן של הגה"ק רבי יונה תאומים מפראג אב"ד ניקלשפודג בעל קיקון דיונה זי"ע

רבינו היה גאון וצדיק תמים משיש לילות כימים בתורה, והיה מגדולי הרבנים והצדיקים בדורו, ורבים באו אליו עם שאלותיהם ובקשותיהם. ונהג שלא לדבר בשבת קודש שום דבר חול, והיה מקיים מנהג זה בכל כוחו בכל מצב ובכל שעה. היה מסגף עצמו בהרבה סיגופים, כגון מעולם לא חיבך עצמו אשר הוא כידוע סיגוף גדול, ומעולם לא השען עצמו על משענת הכסא, ואפילו בסוף ימיו כאשר נחלה והוצרכו להוליכו בשבת [פר' נח שנת תרצ"ג] עם אויטאָ לדעברעצין להשפיטאל ל"ע לא רצה בשום אופן לסמוך עצמו על המשענת.

בצעירותו למד אצל הרה"ק ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים בעל ייטוב לב מסיגעט זי"ע ונעשה מגדולי תלמידיו. ואף שהיה הצעיר מבין תלמידיו הראה לו רבו חיבה יתירה לו והיה קורהו בלשון חיבה 'מיין נפש'ל', ופעם בפרוס הימים הנוראים נכנס אל רבו הק' להפרד ממנו ואמר שבדעתו לחזור לביתו לימים הנוראים, אמר לו רבו: 'נפש'ל נפש'ל, געזינדיגט האבן מיר אינאיינעם, תשובה טוהן פארסטו דיר אוועק'?, והורה לו להשאר אצלו על הימים הנוראים.

בזיווג"ש נשא הרבנית הצדיקת מרת טויבא ע"ה בת הרה"ח ר' אברהם יצחק טערקעלטויב זצ"ל ואחר חתונתו יצא על קעסט אצל זקנו הרה"ק ר' אהרן צבי מבריל הנקרא דער ברילא רבי זי"ע,

בתקופה זו הסתופף רבינו בצל הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מצאנז זי"ע, ויצא שם מספר חדשים עד עת פטירת רבינו הדברי חיים זי"ע ביום כ"ה ניסן תרל"ו.

רבינו היה דבוק בדביקות נפלא לרבו הק' מצאנז זי"ע, וכמו כן קירב אותו רבו מאוד על אף שהיה אז עליין אברך צעיר. וכידוע נתכבד ע"י רבו להתפלל לפני העמוד שהיה חשיבות גדולה בצאנז. [ראוי לציין דבאותו זמן לא היה רבינו עליין בן עשרים שנה, ואשר על כן היתה זאת באמת חידוש גדול] (כנפי יונה) ואחר פטירת רבו הדברי חיים זי"ע המשיך רבינו להסתופף בצל בנו הרה"ק ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע והיה מגדולי החסידים שמה, ואחר פטירתו ו' טבת בשנת תרנ"ט היה רבינו מהנוסעים לבנו הרה"ק ר' משה משינאווא זי"ע.

במשך השנים נתקבל רבינו לשמש כשו"ב בק"ק טעגלאש במחוז סאבלאטש במדינת אונגארין, באותה תקופה היו עוד שני אברכים תלמידי חכמים מתושבי טעגלאש הרה"ק ר' אהרן יצעיהו פיש שהיה אח"כ אב"ד האלאש זי"ע והגה"ק ר' משה הכהן גראס זי"ע שהיה אז מחזיק בית מזיגה בטעגלאש ושימש אח"כ כאב"ד דק"ק ביקוני הסמוכה לקאליב, ושרו ידידות גדול ביניהם,

בסוף ימיו היה רבינו בידידות רבה עם הרה"ק רבינו יואל מסאטמאר זי"ע וגם היה רגיל לנסוע כמה פעמים אליו. בהקדמה לשו"ת דברי יואל מובא, שרבינו אמר פעם לבנו הרה"ק מפאיע הי"ד על הרה"ק מסאטמאר: ער איז א שטיק רב, ההיינו שהיה דומה לרבו הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע

וכמו כן היה בידידות עם הרה"ק ר' יעקי'לע מקערעסטיר זי"ע. וסיפר הרה"ח ר' צבי הירש אינזליכט ז"ל מיאמרמע תלמיד רבינו שמע מפי קדשו בהזדמנות חדא שאמר: כי רק בזכותו הגדולה של הרה"ק ר' יעקי'לע זי"ע ניצלו יהודי אונגארן מצרות ותלאות המלחמת העולם הראשונה, כי זכותו הגדולה מגינה על כל תושבי מדינתו להנצל מכל רע. (מופת הדור)

בשנת תרנ"א נבחר לאב"ד בעיר באגאד של שמה הוא נקרא עד היום

נסתלק לגנזי מרומים ערב שבת קודש פרשת נח בדעברעצין ו' מרחשון בשנת תרל"ג והלוייה גדולה היתה ביום א' בדעברעצין ושם הספידו הגה"ק האב"ד שם זי"ע והדיין ומו"ל דשם ואחיו הרה"ח ר' יצחק לייזיק ווייינבערגער ז"ל מדעברעצין, ואח"כ נסעו עם הארון לביתו לק"ק ניר באגאד אשר שם מנו"כ ושם הספידו הרה"ק ר' שלום אליעזר האלבערשטאם מראצפערט הי"ד זי"ע ואתנו הרה"ק ר' יהושע העשיל לאנגא אב"ד וויטקא ונירעדהאז הי"ד זי"ע ואתנו השני הרה"ק ר' אליעזר ליבער לעזער האלבערשטאם אב"ד מאטא סאלקא הי"ד זי"ע, ואח"כ בניו הק' ובתוכם בנו החביב הרה"ק ר' יחזקאל שרגא אב"ד אפליא פאיע הי"ד זי"ע, ואחר הקפות הספידו הרבנים הרה"ק מקאלוב זי"ע והרה"ק מראצפערט והרה"ק מנירבאטור זי"ע והרה"ק מבאלקאן זי"ע והרה"ק רבינו יואל מסאטמאר זי"ע.

נשאר אחריו בניו: הרה"ק ר' שמואל צבי מטשעטשאוויץ זי"ע, הרה"ק ר' יחזקאל שרגא אב"ד פאיע הי"ד זי"ע, הרה"ק ר' אליעזר אב"ד לעטא זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

קטע מקובץ אור תורה שמובא אודות הלוי"ה של רבינו זי"ע

"אחזנו פלצות לקול צלל באונינו שאבד חסיד מן הארץ, הואי נהי אחר המיוחד משיירי כנסת הגדולה הרב הגאון הצדיק מו"ה **שלמה יהודה וויינבערגער זי"ל** שהיה אב"ד בק"ק ניר-באגאד, ועליו נוכל לומר האי חסיד האי ענוי מתלמידי רבותינו הקדושים אשר בארץ החיים המה, אשר בצלם הסתופף כל ימי חלדו, מצורף לשקדתו הנפלאה בתה"ק ממש משים לילות כימים, וגדול האבידה אשר אבדנו כי ביום ערב שבת קודש פרשת נח סמוך להכנסת כלה יצאה נשמתו בקדושה וטהרה בעיר דעברעצין, והשמועה עשה לה כנפיים, כי ביום א' באו מרחוק ומקרוב לעשות לו כבוד האחרון, ובצהרים אחר שנעשה הטהרה הספידו הרב הגאון האבד"ק דעברעצין שליט"א והדיין ומו"צ ואחיו דשם, ואח"כ נסעו עם הארון לביתו לק"ק ניר באגאד אשר שם חלקת מחוקק ספון, ושם נעשה עליו הספד מר בראשון עלה הרב הצדיק הקדוש **מרן שלום אליעזר האלבערשטאם שליט"א** ואח"כ חתנו **הגה"צ מ' יהושע לאנדא שליט"א** האבד"ק **וויטקא** ואח"כ חתנו השני הרה"ג מ' אליעזר ליבער שליט"א ואח"כ בניו היקרים ובתוכם **בנו החביב מ' יחזקאל שליט"א אבד"ק אפאליא [פאיע]**, ושוב נעשו הקפות והספידו הרבנים הגאונים האבד"ק קאלוב ראצפערט ניר באטור באלקאן שליט"א תנצב"ה, ע"כ.

ז חשון תרכ"ו [א]

רבי נתן דוד ב"ר ירחמיאל צבי זי"ע ראש שושלת שידלאווצא

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי נתן דוד רבינאוויטץ ראש שושלת שידלאווצא זי"ע נולד בפארשיסחא בשנת תקע"ד לאביו הרה"ק ר' ירחמיאל צבי מפרשיסחא זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב יצחק ראש שושלת פרשיסחא זי"ע הנקרא דער יוד הק' פון פרשיסחא בן הרה"ק ר' אשר מפרשעדבורז זי"ע בן הגה"ק ר' אלחנן אב"ד גרינצא זי"ע ולמעלה בקודש ממשפחת רבנים מפוארת אשר יחוסם מגיע עד להגה"ק ר' יצחק הלוי זי"ע אחיו של הגה"ק ר' דוד הלוי בעל טורי זהב אב"ד לבוב זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל הלוי זי"ע

רבינו היה מיש מלקים קדוש, בעל מקובל גדול וגורל, בולינע קדישא, חסידא ופרישא, מלפי חסידים נהרו מליוף כי היה מפורסם לבעל עבודה גדולה ולבעל רוח הקודש ממתי, וכל דבר שיצא ממנו לא שב ריקם, אפילו גדולי דורו היה כפופים לו ודפקו על פתחו.

כבר מנעוריו יצא שמו הטוב כעובד ה' וכאיש מלקים קדוש.

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת דבורה פערל ע"ה בת הר"ר שמואל ז"ל

היה תלמיד מהרה"ק הסבא קדישא רבי יעקב בער מרמלדישץ זי"ע, והסתפף בצל הרה"ק השלף ר' חיים מאיר יחיאל אב"ד קאזניץ ומאגלינצא זי"ע ובצל הרה"ק ר' ישראל פריעדמאן ראש שושלת רוזשין זי"ע ובמיוחד היה דבק בסוף שנותיו בהרה"ק ר' חיים האלבערשטאם מצאנז בעל דברי חיים זי"ע, והיה גם כן בילדותו רב להרה"ק ר' משה בילדמאן מלעלוב בעל תפארת משה זי"ע

וסיפר שפעם אחת שבת רבינו בצאנז. בשעת הסועדה אמר הרה"ק מצאנז לרבינו שיאמר דברי תורה. ורבינו לא ידע מה לעשות, שהיה קשה לו לומר תורה בפני הדברי חיים על שלחנו וגם לא רצה לעבור על דבריו, נמלך ואמר: וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטַב בְּעֵינָיו. (פרשת שמיני י' כ') דרכו של משה רבינו ע"ה היה תמיד לומר דברי תורה, ואהרן היה השומע, אבל באותו שעה נאמר: וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ (שם פסוק י"ט) ואז היה הוא משה השומע, ורואה שיותר טוב לשמוע דברי תורה מלומר בעצמו, וכך יצא רבינו ידי שניהם. (ספורי חסידים)

וסיפר, רבינו היה דרכו בקודש בכל קודש חג הפסח שלח להרה"ק ר' משה מלעלוב בעל תפארת משה זי"ע יין ויין שרף לפסח הנעשה בביתו, והרה"ק ר' משה שלח בחזרה לרבינו מצות שמורה. ויהי פעם אחת כאשר שכר שליח, לא רצה המשמש ליתן להשליח כי אם רובל כסף אחד, והשליח לא רצה פחות מאחד רו"כ ועשרים קא"פ. ענה רבינו למשמשו תן לו כמו שחפץ כי שזה הוא. וכבוא השליח לפני הר"ר משה ונתן לו כנ"ל. וגם הוא נתן לו בחזרה כנ"ל. ובעת פטירתו ממנו להלוך נתן להרה"ק ר"מ את ידו כנהוג. החזיק הרה"ק ר"מ בידו והתחיל לספר מעשה זו, ולא הניח את ידו עד גמרו, וכן סיפר: מרן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מלזענסק בעל נועם אדימלך זי"ע. פעם אחת יצא בסעודת רגש חודש עם החבריא קדישא שלו, בזו שני אנשים בשם ועמדו על הפתח, ענה הרבי ר' אלימלך ואמר לאנשי שלומיו, הראיתם מימיכם אנשים ערומים בלי לבושים כאלו שני האנשים. ואנשי שלומיו כשמעם זאת, הביטו בעין יפה על האנשים האלה, ואמרו הלא גנו נראים האנשים האלה לבושים כנהוג. ענה הרבי ר' אלימלך ואמר לא על לבוש גשמי אני אומר כי אם על לבוש מצוה. מימות אדם הראשון עד עתה לא ראיתי איש ישראלי ערום בלי שום מצוה כמוהם, אך כל זה גרם להם על אשר פערו פיהם להלשין ולחלוק על הרה"ק איש אלהים הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזאלטשוב זי"ע אחר כן קרא הרבי ר' אלימלך לשני האנשים ההם, ואמר להם קרבו אלי ושבו פה, ושבו. עתה הגידו לי מה המעשה הזו אשר עשיתם ואשר חטאתם לילך כל כך ערום. והתחילו להתודות את חטאתם, ואמרו כן הוא כאשר רבינו דובר, נתנו מרינו ופשענו נגד המגיד מזאלטשוב על בן באה עלינו הארה הזאת, ונלקח מאתנו כל מצותינו וזכיותינו. ענה הרבי ר' אלימלך ואמר להם, עתה ספרו נא אלי כל המעשה, ואל תכחדו ממני דבר, אולי אכפרה בעד חטאתכם להמציא לכם כופר וחנינה תיקון לנפשותיכם. ענו ואמרו, אנחנו איתן מושבינו בעיר זאלטשוב, היינו נגידי ארץ עתידי נכסין, והיה לנו בית חומה גדולה ומפוארה, דירות רחבים ומהולרים לשנינו. כים אחד היה לכולנו כל עסקינו היה לשותפות. איש אחד היה לשנינו כותב וחותם מנהל פנקס מסחרינו, לו היה בית דירה סמוך לבית חומה שלנו. ומסף גם הוא הון מעט בשקא מאות רו"כ. ויהי ברבות הימים נתנו עינינו בבית דירה של הכותב הנ"ל, ורצינו לקנות מאתו למען יהיה רחבת ידים ומגרש לבית חומה שלנו, וגם לעשות גינה לטייל בו, ונטעתו בו עץ כל פרי. ויהי כי שאלנו מאת הכותב שלנו דבר הזה, ענה ואמר לנו מה לכם לבית דירה שלי, המעט מכם ביתיכם על תילו בנינו. והקטן גם זאת בעיניכם ליקח עין בבית הקטן שלי, לא תאמרו לכם. ענינו ואמרנו לו, אם תמאן ומרית את פינו בדבר הזה, דע לך כי עוד לא תהיה לנו לכותב ומנהל שלנו, איש אחר ימלא את מקומך. והאיש הזה דימה בנפשו, הלא לא עני ואביון אנכי להשתחות להם בעד אגורות כסף או ככר לחם, הלא בשם מאות רו"כ אוכל להמציא פרנסתי בכבוד בעזהי"ת ולא אפנה לעזרתם, שוא תשועת אדם וכן עשה. ועשה לו מסחר בחנותו אשר לו בבית דירתו, ונהפך עליו הגלגל, וירד עשר מעלות אחורנית, ומטה ידו על כי עולליו שאלו לחם ופורס אין להם. ומאד נכמרו רחמיו על יוצאי חלציו, ונפשות ביתו, ומאד לאבה נפשו ברואתו כי איש אחר עמד תחתיו על משמרתו ועל פרנסתו, עד כי הילך לו מאד. לזאת חילה את פני אנשי חסד לבקש מאת הגגידים הנ"ל. אולי יכמרו רחמיהם עליו ועל אלמיו להשיבו לאיתנו הראשון ועל משמרתו, למען החיות בניו ולכלכלם לחם לפי הטוף, וכן עשו. והשבנו להם בזאת נאות לכם לספחו למסחרתיונו ועל משמרתו הראשון, אם יעמוד בנסיון למכור ביתו בעד שלש דמיו, ודמי שבוע יקח גם כן שלש מהקצבה הראשונה, והכותב הנ"ל בעבור הלחץ זו הדחק נענע להם ראשו, וקיבל שלש דמי הבית, וכתב להם שטר מכירה כלה. רק במקום שכותבין כל זה נעשה מרצונו שלא באונס. כתב כל זה נעשה באונס שלא בלצונו. ואולם כי יכאב עליו בשרו ונפשו תאכל על דבר הזה, על כן לא הוציא חדשו, על כי גוע והלך לעולמו ושבב לן ולכל חי. ויהי כי נודע פטירתו לבניו הקרובים והרחוקים, והמה לא ידעו מכל הרפתקאות אשר עברו

עליו זה זמן לא כביר, חשבו לבטח כי נשאר להם עזבון רב והון עתק מכסף וזהב ובית, ולכלל אחד ואחד יגיע מנת חלקו כראוי. לכן עת אחד באחד יפנשו באם הלרך בנסעם למחוז חפיבם, התחילו להוכח ולהתקוטט יחד. זה אומר אני אקח בית נחלה לקבוע שמה דירתי, כי אין לי שום בית דירה במקומי. ואתה תקח בעדו בכסף וזהב. וזה יחרוק עליו שיניו, הלא לך לא יחסר כי אם דירה, ואני כספי נמס למיס לשכור חנות, אשר בכר נתתי לכמה מאות רו"כ ומעוד לא אקח אני הבית עם החנות, למען תהיה לי לבית נכותה. ויהי כי החלו לריב נגמר בעיניהם כי הגגידים הנ"ל המה יפשרו ביניהם לתת לכל אחד כמשפט. לכן תיכף כבואם העירה הלכו מיד לבית הגגידים הנ"ל, והציגו לפניהם טענותיהם. ענו להם הגגידים ואמרו מה לכם לריב בטוענו וטעון על דבר שוא ותוהו. הלא לכם אין חלק ונחלה בבית אביכם כי זה כחודש ימים אשר מכר לנו את ביתו בעד שני מאות רו"כ. האנשים האלה כשמעם זאת ויתעצבו מאוד, והיטב חרה להם וכחשו בפניהם. וענו היתכן שימכור את ביתו שמחירו שש מאות רו"כ בעד שני מאות, לזאת הסכימו כולם לערוך מלחמה וקרב עם שני גגידים הנ"ל, להציע טענותיהם בפני מרא דאתרא הרה"ק איש אלהים רבי ר' מיכלי זי"ע. והלכו כולם להרה"ק לדין, וככלות טענותיהם של התובעים, אמר המגיד להגגידים הנתבעים מה תשיבו על טענות האלו, הוציאו תיכף שטר מכירה והגיתו לפני המגיד הנ"ל. ויען כי דובר שקרים לא יכון לנגד עיני לדיק ושטר הזה נעשה באונס ושקר. על כן פרחו אותיותיה ונשאר נייר חלק. ואמר הרה"ק להשני אנשים האלו, באתם אלי לאחר כי להראות לי נייר חלק ולבן, ומעשה לבן. וקרע הרה"ק השטר לשנים עשר קרעים וישליכו אראה. והאנשים הגגידים הנ"ל נלקטו ונשמטו אחד לאחד, וילכו לביתם סר וזועף, אך בקרבם ישימו אראם ופשפוחיהם נעות כי יחזו לנקום נקם ברבינו הקדוש רבי ר' מיכלי ח"ו. סמוך לעיר הנ"ל היה דר דוכס אחד ושר גדול, אליו יגהרו כמה שרים וישתחוו לו. האנשים האלה שמו פעמיהם להלוכסן, ונכנסו עמו בדברים על כי השמיע לעקהו בפניהם על היהודים אשר יושבים תחתיו בגבולו, זה בפאבא (מוכס) וזה בתחיים וזה בפולאנגלא (פונלק) לאמר: כבוא תקופת השנה לעשות קונטראקטו (חוזה) חדש על שנה הבאה, כל אחד יתגאל כי לא יוכל לתת שכר הקצבה מימים ימימה ויתעקש להוציא לו את עסקו המחזיק אצלו, לא ידעתי מדוע לא יוכלו לעמוד על מקח הקודם בכל שנה ושנה. ענינו ואמרנו להלוכסן הלא תדע אדוננו כי בעירנו יושב רב אחד, וממנו נסבה כל זאת, הוא גזר אומר לבל יסיג איש את גבול יהודי אחיהו, ואל יתן עינו במה שאינו שלו, אף גם אם יתנו לו בחלי דמיו, וכל איש אשר ימלא את פיו

מתורתו של רבינו

וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה. (פרשת בראשית ד' י') לכאורה מה עשית מיותר, היה די לאמר, קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה? אך הכוונה כי אין אדם חוטא חטאה גדולה עד שמקודם חטא חטאה קטנה, ועל זה אמר, מע עשית, רצה לומר איזו עבירה קטנה עשית מקודם שגרמה לך לעשות חטאה גדולה כזאת. (זר זהב)

וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר ה' נֹתֵן לָכֶם. (פרשת עקב י"א י"ז) הכוונה בזה: ואבדתם מהרה מעל הארץ היינו שמיהר להגלות אותם קודם הזמן, היא הטבה אשר ה' נתן לכם, על דעת שאמרו חז"ל (מסכת סנהדרין ל"ה) על הפסוק ונושנתם בארץ. (זר זהב)

בְּשָׂפָתַי סִפַּרְתִּי כֹּל מִשְׁפְּטֵי פִיךָ. (תהלים קי"ט י"ג) הכוונה על ידי שספרנו ספירת העומר על ידי זה כל משפטי פיך, זכינו לקבלת התורה. (זר זהב)

יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה (שיר השירים ב' י"ד) הכוונה יונתי כינוי על ישראל, בלע מרומוז על היצר הרע כידוע, ופירוש אף כשאיש הישראלי הוא בנקיקי הסלעים כי היצר הרע מסבב אותו מכל צד אף על פי כן הוא בסתר המדרגה היינו שתוכו הוא טוב כמו שמצינו בקצת אנשים אף שאינם חרדים על מצות התורה אף על פי כן המה מוכנים למסור נפשם עביר כלל ישראל. (זר זהב)

ממנהגי רבינו

לא נתן על שום ספר הסכמה מטעם הכמוס. (לקוטים חדשים)

כשהיה הולך בעירו להיות סנדק בברית מילה היה הולך דווקא ברחוב הגדולה ולא בדרך המבואות קטנים משום כבוד המצוה. וספר תלמיד חכם אחד, שפעם אחת כשרבינו הלך להיות סנדק בעירו, ואמרו לו ההולכים אתו לקצר הדרך המבואות קטנים, אך רבינו לא רצה לילך רק דרך רחוה הגדולה והשוק משום כבוד המצוה. (דברי תורה)

סגולת שבת חנוכה

פעם בשבת חנוכה אמר על הפסוק: כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. (משלי ו' כ"ג) כי נר מצוה ותורה אור, היום היה לנו שני מאורות היינו נר מצוה שמדליקים נר חנוכה, ותורה אור הוא רמז לשבת, ועל ידי שניהם יוכל להשיג אורח חיים ותוכת מוס"ר הוא לשון הסתרה הכוונה שלא נצטרכו לתוכחה. (פנינים יקרים)

דודי ירד לגנו... וללקט שושנים

פייגל

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

ז חשון תרכ"ו [ב]

רבי נתן דוד ב"ר ירחמיאל צבי זי"ע ראש שושלת שידלאווצא

יענישהו בקסמיו ובכשפיו, וקבע את קובעיהם נפש. על כן יחילו וירעדו כל איש יהודי לשכור מן השר שום דבר במקום אשר יחזיק איש מכבר, ובעבור זאת יכבידו אכפם על כל שר, להוזיל להם עסקם בכל שנה כי ידם על העליונה. ויהי כשמוע הדוכס מאתנו הדברים האלה, נכעס מאוד ושיניו יחרוק, וענה ואמר: עלי לבקש תחבולה לדבר הזה. בימים מועטים אחר זה אסף הדוכס השרים הדרים סביבותיו ועשה להם משתה גדול. אחר אכלם ושתם, הגיד לכם הדוכס חלשות, אשר מעולם חקר ודרש על דבר היהודים אשר יושבים תחתיו, ישפילו מידי שנה בשנה החק הקצוב להם כנ"ל, עתה נודע לי כל שורש הדבר. והגיד להם כל מה ששמע מאתנו. כשמעם ענו כולם הלא גם לנו כדבר הזה. אז פער פיו הדוכס, ואמר הלא ידעתם כי הון עתק אשר לי ולכם השחית זה ימים רבים, עתה משפטו ח"ו להריס ראשו. בעוד שלשה ירחים נעשה משתה, ונשלוח העירה שופטים להביאו ולשפוך את דמו, מיד הסכימו כולם בפה אחת. בת יחידה היה להדוכס, כשמעה את הדר פני הרה"ק זצוק"ל מעין שופרי' דרבי יוחנן, נתנה עיניה ח"ו לשלוט בידיה להכות ח"ו על לחיו, טרם יומת על ידי שר הטבחים, וכן נגמר ביניהם. שני יהודים מזלאטשוב היו שם אז ביום המשתה, אשר סבבו בכפרים כדרכם לקנות אחר גמר המשתה עורות ארנבים ושועלים, אשר אכלו השרים מלידם. וגם המה יבואו שמה למכור דברים קטנים, נזמים וטבעות וכדומה. ענתה שפחה אחת המבשלת, ואמרה לאחד מן השני יהודים, תן לי זוג נזמי אוזן אשר בחרתי לי, ואגיד לך דבר אשר כל הונך תתן בעדו. ודימה בנפשו כי תגיד לו דבר מסחר אשר ירויח בזה הרבה כדרכה פעם בפעם, והנזמים האלה נתן בעצמו בעדם שני זהובים, והיו יקרים בעיניו לתתם לה, אך בכל זה חשב בלבו בטח ירויח על ידה כפלי כפלים. לזאת נתן לה הנזמים והגידה לו את כל אשר נעשה על דבר הרה"ק ר"ר מיכלי זי"ע. ויהי כשמעו היתה כמשחקת בעיניו וגער בה: מה לו לשר שלכם עם הרב שלנו, אין זה כי אם תואנה להוציא ממני הנזמים. אולם הוא לא הפציר בה להחזיר לו הנזמים, יען כי פעמים רבות הרויח על ידה, על כן לא חפץ לריב עמה על הדבר הזה והלך לדרכו. אולם החל רוחו לפעמו בקרבו על דבר הזה, מאמין ואינו מאמין. ולכל זה לא עצר רוחו עוד לכתת רגליו ליתר הכפרים כדרכו, כי אם שב תיכף העירה. ויגשו לפניו לאכול סעודת הלילה, ולא נתנו לבו לאכול ולא טעם מאומה, ולא החריש עוד, ובחפזון רב רץ לבית הרה"ק זי"ע להגיד ולספר לו כל לבו. ויהי כאשר קרב להיכל קדשו של הצדיק, ורצה לפתוח הדלת לבוא לקודש פנימה, עמד בעדו אחד מהמשמשים המקורבים, ונתן עליו בקולו איך תעיז פניך לילך כל כך בבהלה, להיכלו אומר כולו כבוד, בלי רשות. ומה גם כי לא תוכל כעת ראות פניו, כי סגר את עצמו להתבודד כדרכו בקודש, עתה ספרה נא לי ואני אגיד לרב בעת יפתח את היכלו. ויהי כאשר הגיד לו כל הנ"ל, גער בו המשמש בנזיפה, איך מלאך לבך וחפלת להדאיב נפש צדיק בדברי הבל ותוהו, כי מה לו להדוכס עם הרב שלנו, עין השר לא שזפתהו מעולם. ואין לו דין ודברים עמו. אין זה כי אם חשקה נפשם בבית החצר של השר להתל בך, על כן בדאו מלבם דברים האלו להפחידך. והאיש הזה בשמעו דבר זה נתן ת"ח להמשמש אשר הציל את נפשו מבוא בדמים, כי אם דיבר דברי שוא האלו לפני רבינו הקדוש אז שרפו בהבל פיו הקדוש. ויצא מלפניו ופגע באנשים וסיפר לפניהם כל המאורע והודה להשי"ת על זה. ויהי במשלוש חדשים ביום הילולא של אביו הרה"ק ר' יצחק מדראהביטש זי"ע, פתאום באו העירה שני רוכבי סוסים וכלי זיין בידם, ועמדו לפני בית הרה"ק והגידו כי הדוכס הנ"ל שלח אותם לקרוא להרב לבוא עמהם אל חצר השר. ותהום כל העיר ותתפעם רוחם, כי זה היום למועד אשר דיבר אותו האיש הנ"ל. עתה נודע כי לא דבר ריק הוא, אך להרב לא ספרו דברי היהודי, כי אם דברים אחדים אשר השר שלח לקרוא לו. ויאמר להם הרה"ק: הלא ראיתם בעת גשתי לפני העמוד להתפלל, נסוגותי אחור כמה פעמים, ויראתי לגשת כי אדוני אבי הקדוש זי"ע עמד מול פני, וידעתי כי חדשות נולד, עתה הנני רואה כי כן הוא, ועתה אל תעכבו לכו והגידו להמשולחים כי אחר התפלה בטח אבוא להשר. ויהי כי התמהמהו השלוחים, ויוסף השר עוד שלוח רוכבים רבים עם כלי זיין בידם, ויחפזו לבוא לבית הרה"ק בחרי אף, אולם לכל זה לא הרהיבו עוז בנפשם ולא עצרו כח לגשת להיכלו, אך כל בני העיר מקטנים ועד גדולים צעקו בקול בכיה, ויתגוללו ברחובות קריה ותעל שועתם השמימה. אחר התפלה, אנשי העיר נסבו על בית הרה"ק מנער ועד זקן, וגעו כולם בבכיה, והלכו כולם עם הרב עד בואם לפני הארמון אשר להשר הדוכס. ושם גדר גדול הוקף מסביב, שמה העבירו כרוז מי האיש אשר יעבור גדר הזה ליכנס עם הרב דמו בראשו, לבד הרב עם אנשי החיל. ושמה עמדו להקת משוררים בתוף ונבל וכינור ויזמרו בקול, למען לא ישמע אנקת היהודים בעת ישלח ידו של שר הטבחים ח"ו בהרב. שר הטבחים ובת השר עמדו נכון זה בחרבו לשלוף אל הרב, וזו ידה פשוטה לעשות בהנ"ל. שמה בהארמון היו כט"ו חדרים. בתוכם המון המונים שרים ושרות לראות ח"ו נקמת הרב, משפט נימוס היה להם כי השר אשר ממנו משפטו יצא, חלילה לו לעמוד לראות שפיכות דמים אשר לרגליו גזר דינו. לכן ישב לו השר בטרקלין האחרון, וסגר הדלת לפניו. וכאשר נגש הרב לחדר הראשון, ותיבש ידי תופש כנור ותוף ונבל וחליל, ונשארו עמדו על מעמדם. והיושב לא יכול לעמוד. המכה בתוף, יד אשר השפיל להכות בהתוף, לא יכול להרימה. ידו השניה אשר בגובה, לא יכול להשפילה. כן כולם עמדו כגולם בלי שום חוש השמע והדיבור. והשר הטבחים נשאר בהרמת יד ובחרבו, הבת של הדוכס ידה הפשוטה נלאה להשיבה, ובין כך כל המונם נשארו כדומן על פני השדה, ומשפט אבימלך היה להם. והרב בתום לבבו עבר בתוכם, לשאול להם מה ראו על ככה לקרוא לו. אך אין פוצה פה ומצפצף, ואין עונה לו בכל קוראיו. לזאת בא הרב לחדר השני וכן להשלישי וכן לכולם, עד בואו לחדר האחרון. מיד רץ הדוכס לקראתו, ואמר לו מי אתה ומי הביאך עד הלום. ענה הרב הקדוש, אני מזרע היהודים כאלו אשר בששה עשר דורות אשר לפני לא נמצא בהם שום דבר עבירה, ואיני יודע מי הביאני עד הלום. תמה הדוכס ואמר הלא זה בודאי היהודי מוכל משר הטבחים ומחרבו הקשה, מיד רץ לראות מה היה לו, וכראותו כולם עומדים כאבנים, נפל ארצה לפני הרה"ק וישא קולו ויבך חטאתי לפני אדוני, לא אוסיף שלוח ידי נגדו, אף גם לפגום כבודו בדיבור קל. ואתה חלילה לך מחדל להתפלל בעד נפשות האלו, להחיותם ולהשיבם לאיתנם כבראשונה. ענהו הרה"ק אם את הדבר הזה תעשה, להעביר קול בכל גבול ממשלתך וממשלת שרים האלה העומדים פה, ולשים אותה לחוק לכתוב ונחתם בספר, למען לא ירים איש מכם לנגוע בהרמת יד נגד שום איש יהודי אשר תחת גבולכם, וכל יהודי אשר לו אחוזת פאכט או שום חלק בגבולכם, לא יעברו מאחוזתם, ולא להכביד עליו להוסיף על חלקו אשר עליו מימים ימימה, ולא בשום דבר קטן או גדול להפחידו חלילה, וכולם יכתבו ויחתמו על דבר הזה בפני, אז יחיו ויעמדו וישובו לאיתנם כבראשונה. השר

הדוכס כשמעו זאת לא איחר לעשות כאשר צוה הרה"ק, ושבו כולם לאיתנם, לבד הבת של הדוכס נרפאתה על כל חוליה, לבד זאת אשר נשארה ידה פשוטה, ותיבש ידה כמקדם בהרמתה. וכראות השר צרת הבת שידה נשארה פשוטה, נפל ארצה וינשק רגלי הרה"ק, ויזעק זעקה גדולה במר נפשו, הלא זאת בתי יחידתי יקרה היא מנפשי, ואיככה אוכל וראיתי בהרעה אשר מצאה. ועתה איש קדוש נא תשא חטאתי ורפא נא לה, גם זאת אעשה לאדוני, הנה שני היהודים אשר הבאישו רוח אדוני לפני ודברו סרה עליו, והמה היו בקושרים למען יחס לבבי על אדוני, אשלחה להביאם פה ואעשה בהם משפט מות, למען אדוני ינקום נקמתו בהם, פעמיו ירחץ בדם הרשעים האלה. ויען הרה"ק זי"ע בגודל צדקתו, גם זאת אעשה לך, אולם חלילה לך לנגוע ולהזיק לפרניו של אחד מהם, ולא עליך לתבוע מהם, השופט צדק ישפוט משפטי ויריב את ריבי. בלשון הזה ספרו השני אנשים הנ"ל לפני מרן הקדוש הרבי ר' אלימלך זי"ע. ענה הרבי ר' אלימלך: לכן כך היה התובע עלבון של עלבונים רב את ריב של הרה"ק רבי ר' מיכלי זי"ע, והאלו השני אנשים ירדו עשר מעלות אחורנית, ונפלו מטה מטה וסבבו מעיר לעיר, להשתחות בעד אגורת כסף וככר לחם עדי בואם הנה. לזאת עד היום לא היה תקומה ותיקון לנשמתם של אלו, אמנם היום כי התודו חטאם ואשמם אשר עשו לפני עדת ישראל, ובזה סר עונם וחטאתם תכופר. ואחרי עבור חודש ימים האנשים האלו הלכו לעולמם למקור שורש נשמתם אשר משם נחצבה, ושבקו לנו ולכל ישראל חיים אס"ו. כל המעשה הנורא הזו סיפר השליח לפני רבינו. ענה רבינו למשמשו, עתה ראה כי ראוי היה השליח לתת לו שכר שליחות כמו שהיה חפץ, יען היה מסוגל לעצור כח והחוש לתפוס ברעיונו כל המעשה, בלשון ששמע מהרב הקדוש ר' משה מלעלוב, בעת החזיק ידו בידי הרה"ק ר' משה, כי הרה"ק ר"מ שכל את ידיו במכוון להכנים כל זה במוחו של זה למען יספר לי. (התגלות הצדיקים)

פעם אחת העיז עשר נגד רבינו ונעשה עני ואביון, וקרא עליו רבינו: כתיב: וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת (משלי י"ח כ"ג) רצה לומר: על ידי עזות יענה העשיר. (תפארת בנים)

פעם אחת כשהיה רבינו איזה שבועות בעיר קארלסבאד, נפל מחשבה באיזה מאנשי שלומו אוהביו ומיודעיו שיסעו אצלו על שבת קודש אחת לקארלסבאד, באמרם ששם בוודאי יהיה לרבינו יותר שמחה ונחת רוח מנסיעתם, מאשר יסעו לביתו לשידלאווצא, מחמת ששם אין לו שום יודע ומכיר, כי ארץ נכריה היא. וכן עשו סיעת אנשים מאנ"ש, ויסעו בשלום ויבואו לקארלסבאד על שבת קודש, ויהי בבואם אל רבינו, תיכף נתן להם שלום, אך יותר לא דיבר עמהם מאומה. והאנשים הנ"ל היה להם צער גדול מזה מאד, אחרי אשר כתתו רגליהם מהלך רב כזה רק לכבוד רבינו ולהנאתו, וכעת ירחק אותם ולא ישית לבו אליהם ולדבר עמהם ולדרוש שלומם וטובתם, ויהי הדבר לפלא גדול בעיניהם ולא יכלו להבין מה זה. אך כאשר בא שבת קודש אזי תיכף שלח אחריהם ויביאם אל ביתו ויקבלם ברוב שמחה ושמח עמהם מאד, והיה לו עמהם התעוררות והתלהבות גדול עד שאין לשער, והיה זה לפלא יותר בעיניהם, וכראות רבינו אשר הוא להם לפלא אמר להם: אל יהיה זה לפלא בעיניכם מה שלא פניתי אליכם בעת שנתתי לכם שלום באמצע השבוע. תדעו אהובי, אשר לגודל האהבה והשמחה אשר השגתי בעת ראותי אתכם, אזי נתייישבתי תיכף ליקח האהבה הזאת לעבודת הבורא יתברך שמו ויתעלה, כי אהבה כזאת לא יאתה להשתמש בה רק לכבוד הבורא. (אמרי צבי)

פעם בין כסא לעשור נחלש רבינו על ידי הצטננות עזה, והרופאים גזרו עליו שלא ילך למקוה כי סכנה היא לו, בהגיע ערב יום הכפורים צוה רבינו כי לא ישים לב כלל לדברי הרופאים ושליחי מצוה אינם נזוקים. היה שם תלמיד חכם אחד מחסידיו, ואמר לרבינו: רבינו הלא משנה מפורשת היא שהכהן הגדול לא היה מאריך ביום כיפורים בתפלה, אלא היה מתפלל תפלה קצרה שלא להבעית את ישראל. (מסכת יומא פרק ה' משנה א') ואם כן אף שרבינו בטוח שהמקוה לא תזיק לו, אבל אנחנו תלמידיו הלא יראים שמא ח"ו תזיק, ואם כן מחוייב רבינו בשביל שלא להבעית את ישראל לא ללכת למקוה. השיב רבינו ואמר הרה"ק מראדאמסק בעל תפארת שלמה אמר שכל הפשט של המשנה: הכהן הגדול היה מתפלל תפלה קצרה, ומה היתה תפלתו, שלא להבעית את ישראל, שישראל יראים מיום הדין ויראים מהגלות ומכל מיני צרות, והיה הכהן הגדול מבקש מהשם יתברך שלא להבעית את ישראל. (זר זהב)

בשבת חנוכה בעת שישבו על שלחנו הטהור הרבה אנשים מחסידי הרה"ק ר' אלעזר האפשטיין מקאזניץ בעל לקוטי מהר"א זי"ע שנסתלק ביום ב' לחנוכה כ"ו כסלו שנת תרכ"ב, והיה אז יום הילולא שלו, אמר רבינו בפרשת תולדות כתיב: וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו וַיְסַתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיִּקְרָא לָהֶן שֵׁמוֹת כַּשֵּׁמֹת אֲשֶׁר קָרָא לָהֶן אָבִיו. (פרשת תולדות כ"ו י"ח) כי העיקר הוא מה שיקבל החסיד מרבו הראשון ואז בבואו אחריו להרב השני יוכל לעורר בו את היראת שמים אשר קיבל מכבר ונתוסף בו ביתר שאת. וזאת נרמז בפסוק הזה: וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו, הכוונה שחפר את העבודות אשר חפר אברהם אבינו ע"ה אביו, לזה כתיב בפרשה זו: וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה'. (שם כ"ו י"ב) היינו שנתוסף להם העבודות על ידי מה שחפר בה אביו. (זר זהב)

נסתלק לגנזי מרומים ז' מרחשון שנת תרכ"ו בשידלאווצא ושם מנוחתו כבוד.

נשאר אחריו בניו הקדושים: הרה"ק ר' צמח ברוך משידלאווצא זי"ע, הרה"ק ר' פינחס אב"ד קינצק זי"ע, הרה"ק ר' שרגא יאיר מביאלעברזיג בעל אהרן עדת זי"ע והרה"ק ר' יצחק יעקב ראש שושלת ביאלא בעל דברי בינה זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ז חשון תר"ח ...

הרה"ק רבי יהודה צבי בן הרה"ק רבי משה אייכנשטיין זיע"א אבדק"ק ראזלא מסא

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הגאון הקדוש איש אלוקי רבי יהודה צבי אייכנשטיין אבד"ק ראזלא זיע"א. נולד לערך שנת תקנ"א. לאביו הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א (בן הרה"ק רבי יצחק אייזיק מכפר ספרין זיע"א), ולאמו הרבנית הצדקנית בת הרה"ק רבי יודל חריף מסאמבור זיע"א בן הרה"ק רבי משה מדראגיטשין זיע"א

בהגיע לפרקו נשא את זו' הרבנית הצדקנית שרה ע"ה בת דודו אחי אביו, מרן רבינו שר בית הזוהר הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשויב זיע"א, רבינו הי' כל ימיו דבוק ברבו המובהק חותנו, אשר ממנו קיבל רזין דרזין בכל התורה כולה, כאשר בנגלות התורה, היה תלמיד מובהק של דודו הרה"ק רבי אלכסנדר סענדער מקאמארנא זיע"א אחיהם של אביו וחותנו זיע"א.

רבו ודודו בעל עטרת צבי מזידיטשוב לקחו לחתן, ורבינו היה קורא אותו דער רבי דער שווער דער פעטער. ויש"ש שם ושקד מאד בנגלות התורה ואהבע חלקי שו"ע, והיה בעל הורלה גדול מאד, והורלתו היה בקדושה ובטהרה, עד שאמר: כי קודש שנעשה לבעל הורלה, חזר שבעים פעמים הלכות מליחה ובשר בחלב ותערובות.

פעם בימי עלומיו הובא לפניו שאלה על בהמה לכבוד שבת, שמצאו במעי הבהמה מחט גדול, ולפוס ריהטא הכשיר אותה בלי שום פקפוק כלל. ונמכר הבשר בכל העיר. ויהי בערב שבת קודש שנים או שלש שעות אחר חצות היום, כאשר התחיל להתבונן בזה השאלה נבהל מאד על השגגה הנורלה הלז, כי מה עשה להכשיר טריפות גמורה, והיה לו צער גדול מזה, ומה יעשה בעת, כי כמעט נתבשל כל הבשר וכמה כלים יאוסרו על ידי זה ויהיה מהומה גדולה בתוך העיר, ורלה לקרוא את השמש שילך במוקדם מבית לבית להכריז ולהודיע לכל אחד ואחד כי הבשר הזה טריפה. ונתייעד תיכף, שאין ראוי לעשות כן בלי שאלת פי מורו ורבו דודו וחותנו הקדוש רבינו צבי. אבל לראותו נפשו כאשר הלך להיכל קדשו כבר התחיל להתפלל תפלת שמונה עשרה של מנחה [כי כן היה דרכו בקודש להתפלל תפלת מנחה בערב שבת בעוד היום גדול, ולהאריך בתפלתו שתים ושלש שעות ויותר], ונוסף לרבינו יגון על יגונו וכל רגע היה בעיניו כשנה, ובלי הסכמתו לא רלה לעשות מאומה.

אמנם מה גדלה שמחתו בזה כי סוף דבר כאשר רבו וחותנו רק סיים תפלתו ולבש ופסע לאחוריו, החזיר את פני קדשו אליו בפנים שוחקות, ואמר לו: שאל ידאג מאומה כי גם בשמים הורו כן. ונתקררה דעתו לפי שעה, כי ידע היטב כי כן הוא. אבל אחרי כל אלה בלילה לא נח ולא שקט ולבו נקפו מאד כי תורה 'לא בשמים הוא'.

בבוקר השכם פתח את החלון והביט מעט החוצה, והבחין שאתי ילדות קטנות הולכות ומדברות אחת אל רעותה: לא יכולת למצוא את המחט כי יפה טמנתי אותה, שאלה חברתה, הגידה נא לי איה טמנת אותה? השיבה לה: במקום פלוני בעמעיים. כשמוע רבינו את שיחתם, הבין תיכף כי זאת היא השאלה עם המחט הזה, ואחרי חקירה ודרישה מהם, נתברר לו כי כן הוא האמת בלי שום ספק כלל. ונתן שבח והודיה לשמו יתברך אשר הורהו דרך האמת לפסוק כדת וכהלכה.

בימי חורפו בעת שהסתופף בצל קדשו של דודו ורבו וחותנו הק' והיה שוקד בנגלות התורה ואהבע חלקי שו"ע, הסתופף אז אחד שהתחיל בנערותיו לדפוק על דרך להיות רבי וגיטער יוד. פעם אחת אמר אליו רבינו בדרך לאות: ביני ובינך יש כמה חילוקים:

א) שאני רשאי לגלות לאחרים כוונתי, ואתה אינך רשאי, שכשאני שוקד על דלתי הש"ס והפוסקים רשאי אני לגלות שאין לי פרנסה, ואלמה להיות מורה הורלה באיזה עיר, ואתה בעמדך בחצות לילה והולך למקוה ואומר תיקון חצות והזוהר וכו', להיות רבי אין נאה לגלות זאת ואומר חפץ אני להיות רבי. ב) אני יכול לידע מתי השלמתי פעולתי ואומנתי כשאני בקי בכל האהבע חלקי שולחן ערוך. ואתה אינך יודע מתי נגמרה מלאכתך, כי אין שיעור לדבר ולא הוקבע גבול אם תלוי במאה מקומות או באלף מקומות. ג) עלי באפשר להמצא מבין, שמנסין אותי בלימודי אם אני בקי ושגור בעל פה השולחן ערוך. ועל ענין שלך אין נמצא מבין, כי רעביסקייט ומדריגות הוא ענין פנימי. ד) אני צריך עיר אחת, ואתה צריך עולם, עיר אחת שימצא שוטים כאלה שיקבלו אותך למורה הורלה, אבל עולם שיהיו משוגע לקבל אותך לרבי וגיטער יוד הוא סברא רחוקה. ה) שאני יהיה גם רבי, ואתה לא. ולפח"ת, שיחת חולין של ת"ת.

הרה"ק מזידיטשוב היה אומר תחנון במסירת נפש ממש, וחשש בכל פעם שיתדבק בחיים החיים. פעם התפלל אצלו רבינו ובתפלת שחרית רלה את חותנו ורבו שהיה באופן נעלה ביותר, אמר לעצמו, הנה כפי הנרלה לו שחותנו רולה למסור נפשו היום במסירת התחנון. ע"כ מיהר ר"ע לסיים תפילת שמו"ע, ולקח מסכתא בידו, ולמד במהירות וגמרה. כשסיים חותנו את תפלת שמו"ע ניגש לחזרת הש"ץ, וכשגמר חזרת הש"ץ אמר קדיש לאחריה, הרלה לו חותנו בפליאה אמאי לא אמר תחנון, ענה לו שעשה סיום מסכת, חייך הרה"ק מזידיטשוב. לאחר התפלה אמר לו חותנו: תדע שהארכת בזה ימי, שהיום בתפלה התכוונתי למסור נפשי במסירת תחנון, ואתה שלגת על תחנון השארת אותי בעוה"ז.

בעיירותו שימש רבינו בדבנות בכמה מקומות, אחד מהם היה בראדשין, ובאותו זמן היה שם מסור אחד, שהיה מדרכו לקום בחצות, ולהרבות במסירת תפילות וכדו', פעם אחת התלונן עליו רבינו זיע"א, ויאמרו לו הלא בכל זאת מרבה הוא בתפלה ובתחנונים, ענה להם במתג לשונו, מה לי ולתפלותיו, ממיתתו לגבוה – כמסירתו להליוט דמי (קידושין כח:)

הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זיע"א סיפר ששמע מרבותיו, שפעם אחת אמר הרה"ק מוהרנ"ץ מראפשיץ זיע"א לרבינו זיע"א בימי חורפו, הנה בימים הבאים תהיה רבי ותבדר את ישראל, הוי מתחיל בי ובדך אותי, ולא רלה רבינו, אמר לו הרה"ק מראפשיץ: בהיותי עול ימים אמר לי הרה"ק מבארדיטשויב זיע"א גם כן בזה"ל: הנה תהיה רבי בדבות הימים ובך יבדך ישראל – הוי מתחיל בי, ולא רציתי, ועל עתה אני מתחרט על זה מאד, רלה גם אתה לבל תתחרטו! אז הניח רבינו את ידיו על רלש הרה"ק ויברכהו.

פעם אחת הוכיחה אותו זוגתו הרבנית הצדיקת ע"ה, אודות אשר פזר נתן לשונאיו, כי היה דרכו בקודש להעניק לאנשי ריבו מטובו, והוכיחה אותו, באמרה אליו, הלא ידעתיך לאיש מופת וקדוש ה', מדוע לא תענים את הרשעים הללו. והשיב לה בחכמתו, הנה בנוהג שבעולם אשר כמה מאות ואלפים נפשות מישראל נוסעים לצדיק אחד ונותנין לו מעות, ומה הענין בזה, למה יתנו מרבית אנשים כל כך לאיש אחד, אלא, הענין הוא, כי כל בנין צריך יסוד מקודם, ואם אין יסוד חזק, נופל הבנין, ואינו שוה כלל, והנה כל העולם בכללו נקרא בנין, והצדיק הוא היסוד מהבנין, כמו שכתוב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם, נמצא שהצדיק הוא המעמיד העולם, ממילא ראוי שכל העולם יתנו לו מעות, והחזיקם מכספם וזהבם, כי הוא המעמידם ומקיימם.

אמנם קשה לי, למה העולם נוסעים אלי גם כן ונותנין לי מעות, הלא אנכי היודע שאין אני בגדר צדיק יסוד עולם, ונתיישבתי, שיש עוד דבר אחד הנצרך לבנין העולם, על פי מה שכתבו חז"ל במסכת חולין כט: (תולה ארץ על בלימה (איוב כז ז) אין העולם מתקיים אלא על מי שבולם את עצמו בשעת מריבה, נמצא שמי ששותק לשונאיו, ואינו פותח פיו לדבר נגדם, הנה הוא מקיים עולם ומלואה, ושוב מגיע לו מהעולם מעות מהדין, ואם אנחנו נענים לשונאינו, הנה לא יגיע לנו גם בגלל זה הגמרא פרנסתינו, על כן שמעי לקולי, יותר טוב לשתוק ולסבול לשונאינו וריבנו, ונשאר בפרנסתינו, עכלה"ק.

פעם שבת רבינו בעיר בראד על שבת קודש, והיה לו טלית קרוע, והיה שם גביר אשתו היתה חולה ובעלת יסורים גדולים עד שממש ביקשה על עצמה המות רח"ל מחמת גודל היסורים, וכשראה הגביר הטלית הקרוע על רבינו, קנה לו טלית, וכשהביאו לו הזכיר ממילא את אשתו, ואמר שטוב היה אם תפטר מהכל וד"ל. ואמר רבינו, חלילה אני מקוה שיהיה לה רפואה שלימה, כי הבאת לי טלית נאה והחייתי אותי, וטלי"ת הוא מספר ת"ל נ"א רפ"א נ"א ל"ה ובזה יהיה לה רפואה שלימה וכן היה שנתרפאה.

עם פטירת חותנו העטרת צבי זיע"א בשנת תקל"א, ירש את מקומו אחיו הרה"ק רבי יצחק בעריש זיע"א, והתלמידים נתקשרו אליו, אמנם לא האריך ימים ותוך י"א חודש נסתלק לבית עולמו ואז התחילו ליסע אל הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א אביו של רבינו, בשנת תר"א כאשר נסתלק רבי משה זיע"א, התחילו ליסע אל רבינו זיע"א עד שנת תר"ח אז נסתלק רבינו, ובין הנוסעים הגיעו אליו גם שני ב"ב הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זיע"א, והרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א אשר קבלו ממנו הרבה בסתרי תורה ודברים נשגבים, אשר הם השפיעו אח"כ זאת לתלמידיהם אחריהם.

בימי הנהגתו הביא לו אשה אחת "זילבערנע לייכטער", ונתרגש רבינו מאד מזה ובירך ברכת שהחיינו, ותמהו אנשי ביתו, הגם שעפ"י הלכה יכולין לברך שהחיינו על כלים חדשים, אבל אם הוא בירך בכזה התרגשות בודאי יש לו כוונה מיוחדת בזה, וסיפר להם: שבעת שדודי מו"ח לקח אותי לחתן הבטיח לי "קעסטע" ובאמת היה שם עניות גדולה, בשבת היה מה לאכול, וביום א' היה עוד שיריים משבת וביום ב' היה עוד פחות מה לאכול, וכן לא אכלתי כדבעי בכל יום, והשבתי שזהו לא אכילה ולא תענית, ע"כ גמרתי בדעתי שאתענה משבת לשבת.

פ"א בעש"ק כאשר עמד מו"ח אצל העמוד בתפלת מנחה שהיה מתאחר בכל עש"ק לערך ה' שעות, והקהל הגיעו לחזרת הש"ץ, ובאתי ממקוה והיה בימות החורף והקור היה נורא, ונכנסתי

...ז חשון תר"ח

הרה"ק רבי יהודה צבי בן הרה"ק רבי משה אייכנשטיין זיע"א אבדק"ק ראזלא

לביהמ"ד ועמדתי ע"י התנור, והנחתי ידי למעלה מהתנור שהיה שם חורים לחמם הידים, ומצאתי שם חתיכות לחם יבשות, ואחזתי בולמוס ונחשכו מאור עיני מהתענית, ע"כ חטפתי מהלחם והתחלתי ללעוס הפת, וכנראה שזה בילבל את מו"ח מעבודתו הק', והגביה קולו אלי ואמר: אל תירא מהמלב אשר אתה נמלא בה כעת שעוד יהיה לך "זילבערנע לייכטער" ומאז חלפו שנים רבות ומו"ח כבר נסתלק ואני נעשיתי לרבי, ועכשיו הביאו לי ה"זילבערנע לייכטער" ע"כ עשיתי ברכת שהחיינו שנתקיים בי ברכת מו"ח, ולא ברכתי שהחיינו על הלייכטער רק על דברי מו"ח.

פעם התאונן רבינו לפני רבו וחותנו הרה"ק מזידיטשוב על ירידת הדורות שהולך ויורד, ובכה ואמר: ולמי כבר יבוא המשיח, הרכין הרה"ק את ראשו ואמר: "וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה ובניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע המה יבואו שמה ולהם אתננה" להיינו שלפני בואת המשיח יהיה דור ירוד מאד, שלא יהיה להם דעת לבחור בין טוב לרע, ולא ידעו לחלק ביניהם, המה יבואו שמה ולהם אתננה, להם יבוא המשיח.

הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זיע"א, הגיע פעם בבחרותו יחד חבריו לרות עבודת רבינו בסעורה שלשית, ונשאר שם על אחרי הבדלה, אחרי הבדלה נהג הרה"ק מראזלא לשתות כוס טיי לו קאווע, ובאותו מולאי שבת שתה רק מעט מהכוס, וכל הנשאר נתן אל הרה"ק מטאהש זיע"א שעמד אז מאחורי כסאו. והיתה פליאה בעיני כולם, למה שתה רק מעט מן הכוס, ולמה נתן את כל שיירי הכוס לבחור אורח, וכאשר הרבנית שאלה אותו על זה, אמר לה, דער בחור וועט נאך זיין אונזער מחותן, ואחר שעבר שנים רבות הבינו דברי קדשו, כי בנו הגדול של הרה"ק מטאהש זיע"א, כקש"ת הגה"ל רבי מרדכי זצ"ל, נשא את בת רבי שלמה מראזלא בן רבי משה חיים מראזלא [חתן העטרת צבי] בן הרה"ק מקאלוב וחתן רבינו זיע"א.

בקאלוב היה הראש הקהל רבי יעקב פיש, שהיה גברא רבא, והבעש"ט היה דור לאמו ובכו באריכות ימים והורה לו לעבור לגור בהונגריה, בביתו היו מתאכסנים כל גדולי הדור שהיו מגיעים לקאלוב, והיה לו פנקס מיוחד בו היה רושם כל לדיק בעל רוח הקודש שהתאכסן אצלו ובפנקס הזה היו רשומים שמונים בעלי רוח הקודש. פעם התארח אצלו רבינו זיע"א, והיה מסתפק אם לכלול שמו ברשימת בעלי רוח הקודש, אבל רבינו הרגיש ברוח קדשו מחשבותיו של ר' יעקב, פנה אליו ואמר קענסט מיך אויך אריינשרייבן, ורשמו רבי יעקב. זי"ע.

רבינו היה מפורסם לגאון וקדוש, חיבר ספר "דעת קדושים" על מועדים, ו"עמוד התורה", ו"תעלומות חכמה" על מדרש רבה. הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז כותב בהסכמתו על ספר דעת קדושים וזלה"ק: מה לכם הסכמתי, הלא גדלו וטוב חכמתו נודע למשגב. ומי אנכי להעיד על גודל יקר הערך אשר כמעט לא זכיתי להבין דבריו הקדושים וכו'. כי מי אשר חכמת ה' בקרבו יבין כי רב מעשהו וכו', אשר במרומים יבדר, והביבין עלי דבריו, אשר המה נמשכין ממבועי החכמה והמדע וכלתה נפשי בתשוקת אהבה לשמוע רזי חכמתו כי נעמו. עכ"ל.

ובהסכמתו לספר עמוד התורה כותב בזה"ל: שהוא דבר הפלא ופלא, ובו ירלאת השם ויחודים נפלאים, אשרי הבא בסודו וכו', כי באמת אור גדול אשר המציא ה' לנו על ידו. עכ"ל.

אחרי הסתלקות הרה"ק רבי אבי מזידיטשוב בי"א תמוז שנת תקצ"א נסעו החסידים לאחיו הרה"ק רבי יעקב אבל לא אראה הימים כי עלה השמימה כעשרה ירחים אחרי פטירת אחיו ביום ב' לחג השבועות תקצ"ב, ואז נסעו החסידים לאחיו הרה"ק רבי משה מסאמבור, בו אייר שנת ת"ר נסתלק הרה"ק רבי משה מסאמבור, עבר ההנהגה לבנו ה"ה רבינו הרה"ק רבי יודא אבי מראזלא ורוב חסידי זידיטשוב קבלו מרותו עליהם.

רבינו העיד על עצמו שאין פסוק אחד בכל התנ"ך שחותנו דודו ורבו לא גילה לו בו רזין לאורייתא.

הגאון רבי ענזיל מסטריגא הנקרא לי מייזערנע קאפ אמר פעם אחת לרבינו: כמדומני אשר הנהגת רעביסקייט להיות גיטער יוד, הוא גם כן תאוה ככל התאוות, והשיב לו רבינו בחכמתו: אמת הדבר, אבל אל זאת התאוה אין יכולין לזכות, עד שמשברין מקודם כל התאוות.

חתנו הרה"ק משינאווא סיפר בזה"ל: הייתי פ"א בפרשת שקלים אצל כ"ק מו"ח הקדוש מראזלא ובשעה שהיה קורא בתורה פרשת "כי תשא את ראש בני ישראל" ראיתי בחוש שהיה מגביה ומנשא למרגה עילאה את כל ישראל.

הרה"ק בעל שפע חיים מצאנז זיע"א סיפר פעם (בשיעור חורש"י כי תבא תש"מ) שמעתי מפי ה"ר יוסף פריעד שהיה מתלמידיו של הגאון רבי מנחם מ"ש שהיה בנו של הגה"ק מהר"ם אש בעמח"ס אמרי אש מגדולי תלמידי החת"ם. והגאון ר' מנחם מ"ש סיפר לו שפעם אחת איקלע הרה"ק מראזלא לבית הגאון מהר"ם אש. וערכו לכבודו סעודה גדולה, והביאו דגים ובשר ונתנו לפני המהר"ם אש ולפני הרה"ק מראזלא ונתנו לפניהם מזלגות. ומהר"ם מ"ש אכל במזלג כדרך בני ארץ הגר והרה"ק מראזלא אכל בידיו וחילק שיריים בידיו, ועניה הרה"ק מהר"ם מ"ש ושאל את הרה"ק מראזלא מאיזה טעם אינו אוכל במזלג. והשיבו הרה"ק מראזלא הלא ידי כראה הבי"ת בכלים למות תבניתו, והוא קבע אורחה כמו שאחז"ל (ברכות י.) לר אורה בתוך אורה, ובידי זאת נתתי לדקה, והנחתי תפילין בידי הימנית על ידי השמאלית, ובה פתחתי את הגמרא ללמוד בה, ועשיתי בה מצוות רבות, ואף עתה קודם הסעודה נטלתי את ידי כתקנת חז"ל ובדכתי על נטילת ידים. ואיך אניחה ואבטל את המזלג אשר גויים ילרוה, ולא ברכו עליה מעולם זולת על טבילת כלים. ומיד השליך הגאון מהר"ם מ"ש את המזלג מידיו. ובשהביאו לפניהם קוגל והיה רותח מאד, ובכל זאת אכל המהר"ם מ"ש בידיו על שנכוו ידיו, ושוב לא אכל במזלג לעולם.

סיפר הרה"ק מליסקא בעל אך פרי תבואה זי"ע כילד נעשה לחסיד, כי בימי נעוריו למד באחת הישיבות הגדולות, ורבותיו היו מאותם שלא נמנו בעדת החסידים, וכמובן שאף הוא היה כמותם. לאחר נשואיו התענה כמה ימים תענית הפסקה, ובדרכנו היה להשלים תענית משבת לשבת, אולם מאחר שהתענית היתה כביכה עליו ולא היה יכול ללמוד הלך ברגל לרבו, וכשהגיע אליו נתעלף מחמת חולשה, ורק בקושי רב נתעורר ע"י הרופא, ולפתע נפקחו עינו והתחיל להכיר על מלא בני אדם את מעשיהם הטובים והרעים, וכמובן תלה זאת בזכות תעניתו, והחליט בנפשו לנסות לגאליציע אל צדיקי הדור, כדי להתוות על קנקנם, כפי שזכה להכיר את רבותיו ראשי הישיבות אשר למד אצלם, ועלה בידו לעמוד על טיבם ועל טיב חבריו, ולאשונה נסע לעיר ראזלא אל רבינו הרה"ק מראזלא זי"ע אשר היה מפורסם גם לגאון, ולכן בחר בו ראשון להכיר אותו ולהתוות על קנקנו בהסתכלות על מאתו, והיה כאשר אך נכנס לחדר הרה"ק מראזלא זי"ע נער בו ואמר לו בזה"ל, וכי אם אדם מתענה חצי הפסקה כבר קנה עולמו בשעה אחת, להיות לופה נסתרות ולבקר מומס של צדיקים, אלא לך אבדך יקר, ברגע אחד לא נעשים לנביא ע"כ. ומיד הפסיק לראות מה שראה, ברם נוכח לדעת כי הרה"ק מראזלא לופה ברוח הקודש, ושהה שם תקופה קצרה וקיבל תורה וילאת שמים מהרה"ק מראזלא, משם נסע להר"ק ר"ר מאיר מפרעמישלאן זי"ע, וברגע שדרכו רגליו על מפתן בית הצדיק, שאל אותו הרה"ק רבי מאיריל, אמור נא אבדך האם היטב כיבד אותך הרב מראזלא, ואז נוכח כי גם בפרעמישלאן אורה רוח הקודש, ומאז נתדבק בצדיקים רועי החסידות עד שזכה להיות בעצמו רועה נאמן לעדת חסידים אשר הסתופפו בצלו.

מסופר: כשבתו הצדיקת מרת הינדא ע"ה שבבה על ערש דוי, קודם פטירתה שאל אביה הק' כמעט בכל רגע על מעמדה, כי מאד היתה חשובה בעיניו. אולם בשבת האחרון ממחלתה הלך לבקרה אחר תפלת שחרית, ואותה לכל העומדים שם שילאו, ובגר מ"ע עמה לבדו, ואח"כ יצא, ולא אמר מ' ריטען שבת' כנהוג ולא שאל עליה יותר כל יום השבת. והיא אסתלקה באותו השבת ונפטרה. והיה זה בשבת לפני סליחות, ולא נודע מה היה הענין שבגר מ"ע עמה לבדו.

ויהי אח"כ בחג הסוכות בליל ראשון, בכניסתו לסוכה בשמחה כמנהגו בקודש לנשק כל הדפנות וכל מקומות מהסוכה בליל ראשון בכניסתו לסוכה בשיר ובשבח. ותיכף אחר בציעת הפת, אמר בזה"ל: מיר וועלין דער ליילען אבישיל פון אונזער טאכטער הינדא ע"ה. וועגן מיר זענען שבת פריא אריין געקומען, אבין מיר שוין גיזעהן איך הדבר עומד, וסימן כי לא שאלנו יותר כל יום השבת על מעמדה, אבין מיר זיך באריבינט, אונזער צער וועלין מיר שוין מקבל זיין באהבה, נאר וואס וועלין מיר טאהן מיט דעם צער פון הייליגען שוועד דער רבי, אז ער וועט בעולם העליון גיוואהר ווערין אז דער גילדינער שטריק איז געריסען גיוואהרין, דער התקרות מיט נכד רבו של חותני – רבי משה לייב מסאסוב (כי בעלה של בתו היה הרה"ל רבי יעקב הגר מזאבילטוב בן בתו של הרה"ק מסאסוב) אבין מיר זיך מייסב גיוועזין מיר קענען דען ניטט לאס וואס אליטע הנביא האט געטאהן עס בן השונמית 'ויסגור הדלת... ויסם פיו על פיו' וגו' ? וע"כ סגרנו הדלת, והיה בלוגינו לעשות כמו אליטע. ובא אלינו תיקף חותני ומורי ואמר לנו: בני, כלך לך מזה כי הוא ענין מסוכן. ואח"כ התחיל רבינו לומר תורה על הפסוק ואורח לדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום וכו' והאריך בדרוש.

סיפר נכדו הרה"ל ר' מנחם מענדל מזאבילטוב בן בתו מרת הינדא ע"ה, (שהוא נתגדל בבית רבינו כשנים עשרה שנה) שלאה איך שזקינו הק' כתב ספרין בכל יום מעוטף ומוכתר בטו"ת סגור ומסוגר. ובעת שחלה חליו האחרון ביקש לפני פטירתו שיגיש לידו הכתבים שלו, ועיין בהם, ואמר: מיר לאזין ניטט אויבער קיין בן זכר, נאר תמכתי יחידותי בספר החכמה. איך זאל ניטט קענען דעם מחבר, ווילט איך געזאגט אז א מלאך אלקים האט עס געשריבען. גלייבסט אונז, מיר מוזין זיך אלוז אסאך מיטשען מיר זאלין פערשטיין וויא אזוי מיר האבין דעמאלט גימיינט ווען מיר האבין דאס געשריבען.

בשנת תר"ז סמוך לימים הנוראים חלה הגה"ק את חליו, אשר נפטר בו. ובר"ה ויוה"כ שנת תר"ח כבר לא עלר כח לעבור לפני התיבה, והביאו אותו ביוה"כ במיטתו לבית מדרשו. וכשהגיע הש"ץ לסדר העבודה, לפיוט "והכהנים והעם העומדים בעזרה", פקעה סבלנותו של החולה הקדוש והתלקחה בו אש ה', ובקול חולה להבות אש לעק בתחת והחלחלה "את השם הנכבד והנורא" והטיל את עצמו בכל כחו מן המטה לארץ, עד שכמעט שנתפזרו עצמותיו מן ההפלה ההיא. ותהי חרדת אלקים על כל ההקהל אשר בבית המדרש. (לפי לדליק)

בשנה האחרונה לחייו שנת תר"ח בהושענא רבה שבועיים לפני הסתלקותו אחרי הושענות והתפלה, סגר עצמו עם כותב אחד, וסידר לפניו את כוותו, וגילה לו כי בקרוב אחר החג יסתלק לעולמו, והזהירו שלא יגלה זאת לשום אדם, והכותב יצא מדעתו ודמעתו על לחייו בעינים אדומות מבכי, אבל לא גילה לשום אדם עד לאחר יציאת נשמתו הקדושה, אז הוציא הטוראה שנכתבה בהוש"כ.

ביום א' ז' מר חשון תר"ח מספר רגעים לפני פטירתו אמר בקול רעש גדול את עשרת הדברות ופרשיות קר"ש ברעש כזה אשר לא נשמע מימיו, והיה נראה בחוש שמוסר נפש להש"ת בקדושה ובטהרה.

זוג' הרבנית שהבינה כי קרבו רגעיו האחרונים פרצה בבכי, אך רבינו ביקשה שלא תפריע לו כי הוא עוסק כעת ביחודים שמסר האריז"ל לייחד בשעה זו, ועלתה נשמתו הטהורה ביום ז' מר חשון ויבכו אותו כל בית ישראל. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו השאיר אחריו ברכה הסה"ק לעת קדושים על כל מועדי ה' וסה"ק עמוד התורה מלא יחודין קדישין על אתוון דקריאת שמע ברזין עליונים מלאים זו ומפיקים נגה וס' תעלומת חכמה על מדרש רבה.

מלבד ספריו הק' הניח אחריו חתנו רבנן ותלמידים גדולי ישראל. חתנו היו: הגה"ק המפורסים רבי יחזקאל שרגא הלברשטאם זיע"א, שמילא את מקומו ברבנות בראזלא, ואח"כ היה אבד"ק שינאווא.

הרה"ל ר' יעקיל מזאבילטוב זיע"א אבד"ק יאס

הרה"ג החסיד ר' אלכסנדר טויבש זצ"ל אבד"ק וואסלוי ברומניה.

הרה"ג החסיד ר' שלמה זצ"ל אבד"ק ראזלא.

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

ח חשון תר"ם

רבי מנחם נחום ב"ר עוזיאל זי"ע הצדיק רבי נחומקע מהורודנא

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

הצדיק רבינו הרה"ק רבי מנחם נחום קאפלאן זי"ע רבו של בעל החפץ חיים זי"ע הנקרא ר' נחומקא מהורודנא או רבי נחום הצדיק, נולד בשנת תקע"ב בעיר ווייסוגלה ליטא לאביו רבי עוזיאל זי"ע שם אמו מרת מיידא ע"ה

רבינו היה גאון וצדיק מפורסם, מגיל רך הצטיין בטוב לב ובפיקחותו.ערך תעניות, כל היום היה מעוטר בתפילין, הזהיר על שמירת שבת, בימי שישי אחר חצות היום נהג לרוץ בהחודות ולצעוק 'הכונו לקראת שבת.

כל ימיו היה יגוע חילי ומכאובים, יסורי גוף ונפש, אסונות משפחתיים וכיוצא, המשיבין אנוש עד דכא. בכל זאת לא הרהר מעולם אחרי מדותיו של הקב"ה ו□שמח בחלקו. תמיד היתה אמונתו ב□פניו.

חתנו הגה"ק ר' גבריאל זאב מרגליות בעל אגודת אזוב להגדה של פסח זי"ע כתב בספרו: ושמעתי מכ' מורי וחמי הרב המאור"ג הצדיק המפורסם מוה"ר נחום זצ"ל אשר היה מדוכא ר"ל בצער גידול בנים כי מתו עליו בחייו עשרים בנים. ואשתי הראשונה ה□צנועה והחסידה מרת רבקא מייטא ז"ל הנה היא בתו נשארה לו מחיים מאשתו הראשונה, אשר גם היא שב□קי' חייס לכל חי בערך שנה ומחצה אחרי פטירתו ז"ל, ופעם אחת לפתע פת□אים בשבת קודש בתוך סעודת הצהריים פתח פיו ואמר: הנה אמר אדוננו דוד המלך ע"ה צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי (תהלים כ"ה י"ז) הנני מבטל ושוחק על כל תענוגי העוה"ז, אדרבה, הצרות הם המרחיבים לבבי, כי הם מראים ש□עיני פקוחה עלי בלא הסתר פנים והנני מאמין כי הכל הוא לטובה, ושמא תאמר: אם כן למה אני מצטער כל כך? אלא כדרך שהעשירים ה□מפריזים בהפנוקים לסוף נופלים לחובות ולידי נושים, אף אני הצרות מבטלות ממני תורה ותפלה ולכן אתפלל: וממצוקותי הושיעני. (אגודת אזוב)

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת איטה ע"ה בת הר"ר יוסף אליעזר הכהן מנסוויז ז"ל שהתייחס למשפחת עלי הכהן ע"ה

רבינו למד בישיבה ובאחזשין, אצל הגה"ק ר' אליעזר יצחק מוולאזשין זי"ע

התפרסם בכל ליטא ופולין וגדולי ישראל שלחו אליו בקשות שיתפלל על הכלל ועל הפרט, אף גויים שלחו אליו תרומות ובקשות להתפלל עליהם ורבים נושעו לאחר שהעניקו לו מכספם אולם את הכסף העביר לצדקה ובמיוחד תמך בסתר בעניים תלמידי חכמים אשר לא ביקשו עזרה מאיש.

מכל דבר תחנה ובקשה אשר רחשו שפתיו תמיד של רבינו היה הווידוי מרגלא בפומיה בכל עת ובכל שעה, כי טרם התפלל לפני הקב"ה בדברי בקשות ותחנונים, וטרם שהתפלל על החולים, היה מתודה תמיד קודם תפלתו בדמעות שליש, וגם על זה שאלהו אחד מחכמי התורה המתחקה על שרשיו וחפץ להודע מדרכיו ותהלוכותיו, ויענה רבינו ויאמר: מתורת משה למדתי זאת, והיא סגולה נפלאה למען תתקבל תפלתנו לפני המקום ברוך הוא. ושאלהו האיש שנית לאמר: הודיעני מורי ורבי, היכי רמיזי זאת באורייתא? ויאמר: עיין בני, בספר תורת משה לרבינו האלשיך בפרשת תשא, ותראה שמה נפלאות, ותוכן דבריו היא כזה: אותן בני האדם העומדים להתפלל, ואומרים רבש"ע אל רחום וחנון, ארך אפים ורב חסד ומרבים הם בתפלות ותחנונים, בני אדם אלה מעוררים עליהם מדת הדין לעיין בדינם ולבדוק במעשיהם אם ראויים הם לרחמים אם לא, אלא כל אדם הרוצה להתפלל על איזה דבר יקדים ויתודה תיכף בתחלתו ויאמר חטאתי וכו' בהכנעה גדולה ובדמעות עיניו, ואחר כן ירבה בתפלה ותחנונים, או יקבל הי' יענה. (תולדות מנחם)

היה מלמד בבית המדרש שיעורי תורה, והעמיד תלמידים הרבה, ומהם הגה"ק ר' ישראל מאיר הכהן מרדין בעל חפץ חיים זי"ע, הגה"ק ר' זרח ראובן ברלוועדמאן ממייסדי ישיבת מאה שערים זי"ע, הגה"ק ר' יהודה אידל ליזלינג מאשמינא בעל יצקוט ארץ ישראל זי"ע

וגם היה רבינו גבאי צדקה של בני העיר. וסיפר שפעם אחת אירע שכאשר למד את השיעור עם הבעלי בתים, נכנס פתאום לבית המדרש יהודי עני ואביון, ופער את פיו על רבינו שלא נתן לו כסף מספיק, והאריך בחירופים וגידופים שונים, והוורו פני רבינו כסיד, לאחר מכן שאלוהו למה חוורו פניו כל כך ? הלא הכל יודעים שלא דיבר העני אלא מתוך צערו וכעסו? ענה רבינו: זוהי הפעם הראשונה שמוכיחני אדם בדברים אמיתיים, והנה נתחוור לי היטב באיזה שפל המצב הנני נמצא, ולכך חוורו פני כל כך. (רבינו הגדול אמרו)

מסופר על רבינו שאף כי היה בקי בשיטות הש"ס, וכבר עבר פעמים רבות את היס הגדול והקדוש הזה, והעלה ממנו פנינים יקרים, בכל זאת מאהבתו את תורתו, לא סר עיניו ממנו בעת למודי השעורים, כאשר למד בו בפעם הראשונה, להמתחילים ללמוד בשעורי דאורייתא, היה לומד עמהם בפשטות גמורה ובהסברה גדולה ויעירם לשמוע בלימודים, לשנות ולשלש ולחזור על הראשונות למען ימצאו אחר כך בנקל בים התלמוד דרך סלולה, וכל הגה אשר יצא מפיו היה למו מתוק מדבש ונופת צופים. (תולדות מנחם)

נסתלק לגנזי מרומים ליל שבת קודש פרשת לך לך אחרי חצות ח' מרחשון בשנת תר"ס

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ט חשון תרפ"ט

רבי יצחק ב"ר אברהם דומ"ץ ערלוי זי"ע בעל לקיטת יצחק בן אברהם

רבינו הגה"ק רבי יצחק קאפף בעל לקיטת יצחק בן אברהם דומ"ץ ערלוי זי"ע נולד בשנת תר"ה בעיר אילאק לאביו הרבני התורני הר"ר אברהם זי"ע

רבינו היה חריף ובקי גאון מפורסם, איש צדיק תמים, ענוותן ושפל ברך שייף עייל ושייף נפק, שכל מעשיו היו בהצנע לכת, כל ימיו חי בהסתפקות במיעוט, ומעולם לא ביקש הוספה למשכורתו והסתפק במה שנתנו לו. לא פסק פומיה מגירסא כי אם בתורת ה' היה חפצו. ומעולם לא שח שיחה בטלה, אף כשבאו אליו אנשי העיר בשאלה או בעצה נקט נפש בקצרה וענה הן ולא בקולר אמרים, יחזיה מזו, גם כשבניו ובנותיו באו לבקרו ממקומות מושבותיהם הסתפק באמרית שלום ובדיבורים מעטים, ומיד חזר ללימודו בחדרו המיוחד לו, שאף אנשי ביתו לא נכנסו בו בלי נטילת רשות מקודם. ואף הוא לא נסע מעולם בגלל ביטול תורה. אך נסע מפעם לפעם לצדיקי דורו ומהם נסע לעשות השבת במחיצתו של הרה"ק ר' משולם פייש סג"ל לאווי מטאהש זי"ע הנקרא השרף מטאהש. (לקיטת יצחק)

מסר נפשו לקיום התורה ולחם בעוז רוח נגד פורקי העול, וסיפר: פעם בא לעירו עובר אורח לתשעה באב והלה נכנס לבית הכנסת בנעליו, ורבינו שהרגיש בדבר שלח אליו את השמש שיעורר להסיר את נעליו, אך הלה עמד במריו, עד שרבינו ניגש אליו בעצמו והוליכו החוצה. כמו כן ראה פעם אחת איך שרופא אחד מחלל שבת בפרהסיא ומטייל בחרוב כשמעלה עשן בפיו, ברצותו רבינו זחק סרט לו על לחיו ונעץ עליו על חוצפתו לחלל את השבת בפרהסיא, עד שהרופא בא לרבינו לאחר כמה ימים לבקש את סליחותו. (לקיטת יצחק בן אברהם)

בהיותו ילד כבן י"ח שנה גלה למקום תורה ליישיבת רבו הגה"ק ר' חיים צבי מאנהיימר אב"ד אונגוואר בעל עין הבדולח זי"ע ויהי לו לתלמיד שעשועים, שבשנת תר"ל נתקבל רבו לאב"ד אונגוואר אחר הסתלקותו של הגה"ק ר' מנחם מ"ש זי"ע בו' כסלו. והתקבלו אליו בחורים מופלגים, ומהם הגה"ק ר' ברוך רייכפעלד דומ"ץ אונגוואר זי"ע הגה"ק ר' יוסף חיים זאנענפעלד אב"ד ירושלים זי"ע הגה"ק ר' נתנאל הכהן פריעד אב"ד וויוורלאש בעל פני מבין זי"ע הגה"ק ר' שלום גאלדבערגער אב"ד סווארליעווע זי"ע הגה"ק ר' יעשיה הכהן רודין אב"ד מיהאיפאלווא זי"ע הגה"ק ר' קאפיל בלוי אב"ד ווערבוי זי"ע הגה"ק ר' עמרם פיסער אב"ד ייונק זי"ע הגה"ק ר' בנימין גאלדבערגער מעיר באטארקעס זי"ע הגה"ק ר' יוסף אלימלך כהנא אב"ד אונגוואר זי"ע הגה"ק ר' ישראל בראדי דומ"ץ מיהאלאוויטץ בעל איש ישראל זי"ע הגה"ק ר' חיים בראדי אב"ד פרלוג זי"ע הגה"ק ר' דוב בערישׁ עלפאנט זי"ע הגה"ק ר' פנחס הלוי בילליטצער אב"ד סערענטס בעל גבעת פנחס זי"ע, ועוד. והיה רבינו שהה במחיצת רבו כשמונה שנים, ובשנתו הי"ט עיטרו בעטרת סמיכת ההוראה על ידי רבו.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת מלכה יטל ע"ה מק"ק ווערפעלעט, כשנתייבש בעיירה זו עשה שם את מלאכתו ערלוי והורתו קבע, עד שבשנת תרל"ו נתקבל לליין ומורה לדק דק"ק ערלויש, בתקופה זו כיהן כאב"ד הגה"ק ר' יוסף צבי ווייס זי"ע ושהוא היה מוכרח להסתתר מפני המשטרה שרצו להעמיד אותו לדין על עלילה שמרד במלכות פרנץ יאזעף וברח משם נתקבל לאב"ד בשנת תרמ"ח הגה"ק ר' שמעון סופר בעל התעוררות תשובה הי"ד זי"ע בן הגה"ק ר' אברהם שמואל בנימין סופר בעל כתב סופר מפרעשבורג זי"ע, ששם כיהן רבינו משך חמישים ומרבע שנים כמנין ד"ן.

מעולם לא עבר רבינו עליו חצות לילה בשינה, וערך תיקון חצות בכל לילה בדמעות וקול בכי קורע לב, אף תפילותיו היו תמיד בדמעות שליש בתחת ובזיע, אכילתו היתה במלוס גדול במילה ובמשורה, בימות החול לא בא פירות לתוך פיו וכמו כן לא שתה יין כי אם כוס אחד בשבת, ובפורים שתה שני כוסות, וגם את מאכליו מלא במלח הרבה כדי להקליה את טעמם, יין לא שתה רק מן הנעשה בביתו לצרכו, ואף מים הקפיד לסננם לפני השתיה, ולא שתה כי אם כוס מים אחד ביום. מאוד דקדק על השגחת הכשרות בבית המטבחיים, ולא הרשה לשחוט כי אם בנוכחותו של שוחט שני, וכשקרה שלא היה בעיר רק שוחט אחד הלך הוא בעצמו לעמוד על השחיטה, ואף שעל ידי זה נתבטל מלימודו שהיה חביב עליו מאוד, כמו כן בכל דבר שעמד תחת השגחתו, וכגון באפיית המצות הזהיר את המשגיח על חומרת אחריותו הגדולה ולא נחה דעתו על שכמה פעמים ביום הלך לבדוק אם הכל נעשה כמצוותו, גם את פרשיות התפילין ומזוזות שלצרכו, היה כותב הסופר אצלו בבית, כדי שיוכל לעמוד עליו ולהשגיח על עבודתו שתהיה כדת וכדין.

דקדוקיו וחומרותיו להמלט משערי איסור היו להפליא, מעולם לא אכל בשר אצלא כשבדק בעצמו את הסכין קודם השחיטה, ובנסעו חוץ לעירו למקום רחוק כאיווי הרופאים חזר מקודם על הלכות שחיטה והשחזת הסכין, והוא שחט לעצמו ואשתו הרבנית ע"ה היתה מבשלת, כי לא אכל אצל שום אדם ואף לא אצל יוצאי חלציו מחשש שמה יכשל באחת מחומרותיו.

בשבת קודש לא הסתפג בילאט מהמקוה משום חשש סחיטה, ועל כן לא יצא מביתו המרחק עד שנתייבשו שערותיו, כי לולי זאת חשש למעביר ד' אמות ברשות הרבים בגלל המים שעל גופו, כל הנהגותיו היו בצניעות גדולה, ומעולם לא ראהו איש, אף מבני ביתו, בלי מעילו העליון, גם לבתו ברחוב היתה בזריזות גדולה ולא הסתכל חוץ לד' אמותיו.

דקדק לבבוש מלבושים מיוחדים לשבת, למועד, ולרגש חודש, לכל זמן בגד מיוחד, ואף להתונת בניו לא נכנס את בגדי השבת כדי ליחד בגדיו לשבת לבד, גם לימי בין המצרים היה לו בגד מיוחד שהיה בלוי ומרפט, זכר לחורבן, כמו כן לבש מעיל מיוחד כשנכנס לבית הכבוד. קרה פעם שהחייט הביא לו בערב את בגדיו שהזמין אצלו אך לא היה לו לשלם, על שבחאות הלילה השיג את הכסף ושלחו אליו כדי לקיים: לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר,

כל ימיו עסק במצוות גמילת חסדים, והוא גבה בעירו ובסביבתו את כספי הנדבות לקופת רבי מאיר בעל הנס של כולל שומרי החומות, והכל בלי שום קבלת שכר, ואף כשבאו בבקשה אליו להתפלל בעת צרה היתה תשובתו לתת לקרה לעניי ארץ ישראל ובזכות מצוה גדולה זו יושעו בלי ספק.

נסתלק לגנזי מרומים ביום ט' לחודש מרחשון בשנת תרפ"ט

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' יעקב אשר זי"ע, הבחור החשוב בני הי"ד

את חידושי תורתו העלה בכתב ונשארו אחריו ברכה חידושים על כמה וכמה מסכתות, כמאתיים ושבעים ושניים חידושי סוגיות, חידושים והגהות על אורח חיים ויורה דעה, חידושי אגדה על התורה ועוד, אך נאבדו ורק חלקם הקטן נשאר לפליטה, ואחרי ימי השואה הצליח להוציא לאור חלק מחידושיו על התורה וחידושי הלכות. וכדי לזכות את הרבים טרח רבינו והדפיס בשנת תרמ"ז קונטרס על הלכות מילה ופדיון הבן בלשון אשכנז הנקרא ברית אברהם, בהסכמות הגדולים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו

בדרך הלצה: שמעתי ע"פ הלצה מהגה"ק ר' עמרם בלום אב"ד אויפאלו בעל בית שערים זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק יעקב אב"ד בערעטיא זי"ע: דהעולם מתנצלים מאחר שאנו כבנים להשי"ת, כמו שאין הבנים מתביישים לומר דבר בפני אביהם כן אנו לא מתביישים לדבר בביתו יתברך אף ששכינתו הקדושה היא שם, אבל אמר : עכ"פ ברעש גדול ולעשות אגודות וחבורות לדבר זאת לא נאה אף לבנים, והעמים זאת בהפסוק (פרשת ראה י"ד א') בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם, ומתנצלים עצמכם בזה, אבל עכ"פ: לֹא תִתְגֹּדְדוּ, לא תעשו עצמכם אגודות אגודות. (לקיטת יצחק)

אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ. (פרשת נח ו' ט') האלשיך הקדוש זי"ע כתב דקאי אדלעיל: וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה' (בראשית ו' ח') שגם בניו היו צדיקים כמותו לענ"ד לפרשו דלכאורה קשה על היש אומרים שהביא רש"י ז"ל: שדורשין לגנאי הא תנן (פרקי אבות פ"א מ"ו) הוה דן את כל אדם לכף זכות וע"ש רמב"ם ז"ל אפילו אם יש למצא לו צ"ט חלקים לחוב וחלק אחד ממאה לזכות צריך לדונו לזכות, ומכל שכן לצדיק כנח ? ויש לומר דהיה קשה להם מאחר שהיה צדיק גמור למה היה צריך למציאת חן דמשמע דלא היה צדיק כל כך והלא בקרא כתיב צדיק תמים אע"כ דרק לפי דורו או אפשר דדרשו כן מאת האלקים שהיה צריך סעד, אמנם לפי זה קשה להיפך אם באמת נח לא היה ראוי להנצל למה מצא חן על זה, בא התירוץ אלה תולדות נח שגם בניו היו צדיקים, כהאלשיך הנ"ל ומצאו מה שחיסר אברהם כדכתיב: כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו (פרשת וירא י"ח י"ט) ע"ש רש"י ושל"ה הקדוש ז"ל מזה מוכח דזה העיקר לכן מצא חן. (לקיטת יצחק בן אברהם)

שמעתי בילדותי לפרש הפסוק: אַף לֹא פָעֲלוּ עַוְלָה בִּדְרָכָיו הָלָכוּ. (תהלים קי"ט) רצה לומר אף אם ישב ולא פעל עולה גם זה נחשב כאילו בדרכיו הלכו, וגם על פי מאמרם (מסכת קידושין מ') מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה לא כן מחשבה רעה, וזה אַשְׁרֵי תְמִימֵי דָרֶךְ הַהֹלְכִים בְּתוֹרַת ה', אַף לֹא פָעֲלוּ, רצה לומר אף אם לא פעלו שום מצוה נקראו תמימי דרך, אבל "עולה" שדווקא אם בדרכיו של עולה הלכו, אז נחשב לעבירה מה שאין כן במחשבה לחוד. ומפרשים גם כן בדרך זו: וְלָךְ ה' חֶסֶד כִּי אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ. (תהלים ס"ב י"ג) אף שבאמת האדם לא עשה כלום לולא עזרת ה', מכל מקום משלם לו שכר כמעשהו, כאילו הוא בעצמו עשה כן. (לקיטת יצחק בן אברהם)

רבינו הרה"ק רבי אברהם משה מפשעווארסק זי"ע המכונה בשם רבי משה הראשון או רבי משה דער גרויסער מפשעווארסק נולד לאביו הרה"ק ר' צבי הירש זי"ע

רבינו היה איש אלקים גדול ונורא בעל מקובל אלקי, סופר ספר תורת תפילין בקדושה וטהרה, תלמיד המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע.

וכמו כן הסתופף בצל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע, כמו שכתב רבינו בהסכמתו על הספר הקדוש נועם אלימלך: מיום אשר נתן לי אלקים לב לדעת ועינים לראות חסידותו ופריצותו של אדמ"ו לא זזתי מכותלי בית מדרשו ותמיד הייתי מסתופף בצלו לא החכמה והידיעה וכ"ו ומיום שנלקח ממנו ארון אלקים מאנה הנחם נפשי כי חשכו הרואות בארובות. (נועם אלימלך)

בתחילה היה צדיק נסתר ולא ידעו מקדושתו ופריצותו והיה הצנע לכת, אבל בזקנותו כבר היה מפורסם לקדוש ה' מכובד, ונודע לכל העולם לבעל רוח הקודש בגלוי.

רבינו חי בימי הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע וגם היה מחותנו כי הרה"ק ר' מענדל בער זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק זי"ע בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע היה חתנו של רבינו.

בעת אשר הרבי ר' אלימלך זי"ע הלך בגולה ממקום למקום, הגיע פעם אחת באישון לילה לעיר פשעווארסק בימי רבינו, וכאשר חיפש מקום ללון, ראה כי בביתו של רבינו דולק האור, דפק הרבי רבי אלימלך בדלת ושאל אם יש כאן מקום ללון? ורבינו לא הכירו בתוך האפילה מי הוא העני הזה המחזיר על הפתחים, והכניסו לביתו בספר פנים יפות, ונתן לו את מטתו לשכב, כיון שהוא כבר קם אז בחצות הלילה לעסוק בתורה ותפלה כמנהגו. הר"ר אלימלך עלה על יצוע של רבינו, ורבינו עסק בסדר תורתו ועבודתו כמו בכל לילה, וכאשר פתח רבינו באמירת מזמורי תהלים, קפץ הרבי ר' אלימלך מן המטה ואמר עמו ביחד המזמורי תהלים, אמר לו רבינו: למה תתבטלו משינתכם, הלא אתם עייפים מטלטול הדרך? חזר הרבי ר' אלימלך לשכב במטה, אבל אחר כמה רגעים קפץ שוב משם, אמר לו רבינו: הלא אמרתי לכם שלא תתבטלו משינתכם בגללי. השיב לו הר"ר אלימלך: היאך אוכל לנוח במטה, כאשר דוד המלך יצראל ע"ה עומד כאן בעת שאתם עוסקים במזמורי תהלים שלך! אמר רבינו: מי הוא זה שזוכה לראות את דוד המלך ע"ה הבא לכאן? אין זה כי אם הר"ר אלימלך מליזענסק!! ואז הכירו כבר גם על פניו ושמח רבינו לקראתו והשתעשע עמו יחד באהבים.

כידוע שהרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מצאנז זי"ע נולד מכח ברכתו הטהורה של רבינו, כי אביו הגה"ק ר' אריה לייבוש אב"ד טארנוגראד זי"ע הסתופף בצל רבינו, ופעם אחת כאשר בא לפשעווארסק הביא אתו סכום כסף גדול, כי היה בדעתו להמשיך משם דרכו ליריד לאנגיג לצורך מסחריו, ובשהותו שם ראה כי רבינו זקוק לכסף לצורך נישואי בתו, העניק הר"ר ארי' לייבוש את כל הכסף לרבינו אשר הביא אתו, והיתה הרחבת הדעת ממנו לרבינו, ויברכהו רבינו כי בשכר זאת יוליד לו בן שיאיר פני תבל, ומברכה זו נולד בנו הרה"ק הדברי חיים מצאנז זי"ע בשנת תקנ"ג.

נסתלק לגנזי מרומים ט' לחודש מרחשון בשנת תקנ"ד ומונ"כ שם בפשעווארסק.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

סגולה לפרנסה

אמר הרה"ק ר' חיים אורי גליקליך מריישא זי"ע בשם רבינו: שהזמר שבסדר מוצאי שבת קודש: איש חסיד היה, מסוגל הוא לפרנסה. (ברכה שלמה)

י חשון תק"י

רבי אריה לייביש ב"ר מרדכי זי"ע בעל בית צדיקים מסטאניסלאב

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי אריה לייביש אויערבאך מסטאניסלאב בעל בית צדיקים זי"ע תלמיד מרן הבעש"ט זי"ע נולד לאביו הגה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ הנקרא רבי מארדיש אויערבאך אב"ד באמבורג זי"ע בן הגה"ק ר' דוד אויערבאך אב"ד ראווא זי"ע בן הגה"ק ר' אביגדור אויערבאך זי"ע

רבינו היה גאון אדיר איש אלקים קדוש, כל גדולי דורו השבוהו לרשכבה"ג, לשר התורה הבקי בנגלה ובנסתר, ובעל מופת גדול ונורא.

הגה"ק ר' יחזקאל הלוי לאנדא אב"ד פראג בעל נודע ביהודה זי"ע מתואר רבינו בשם אחד מעמודי העולם. וסידר להתיר עגונה בלי הסכמת רבינו.

בתחילה היה רבינו אב"ד בעיר בוטשאטה, ובשנת ת"ק נבחר לאב"ד סטאניסלאב שעל שמה הוא נקרא עד היום.

מרן רבינו הבעש"ט זי"ע בכל עת שהיה בסטאניסלאב נתארח אצל רבינו, ואמר על רבינו שיש בו ניצוץ אביי הדור הרביעי של האמוראים ע"ה. (בית צדיקים)

חיבר ספר בית צדיקים על כל הש"ס, וספר נחלת אריה. והרבה גדולי ישראל היו מתלמידיו ובתוכם בן אחותו הגה"ק ר' מאיר מרגליות בעל שו"ת מאיר נתיבים זי"ע והרה"ק ר' אריה לייביש הורוויץ מסטאניסלאב בעמ"ח ספר פני אריה זי"ע ועוד מגדולי ישראל זי"ע.

רק כעשר שנים ישב רבינו על כסא הרבנות בעיר סטאניסלאב. טרם הסתלקותו נכנסו אליו ראשי הקהילה בבקשת: רבי מה תהא עלן? בקש רחמים עלינו. השיב להם רבינו: שכל הרבנים אחריו לא יאריכו ימים על שיבוא אחד ששמו כשמי. ונסתלק לגנזי מרומים במבחר שנותיו ביום ד' מרחשון תק"י ומנו"כ שם בבית החיים השן בעיר סטאניסלאב בין היתר רבני וצדיקי העיר, וביניהם הגה"ק ר' יהודה זעלקא בעל הרביד הזהב על יו"ד זי"ע והגה"ק ר' יצחק הלוי בעל מאה שערים זי"ע.

נשאר אחריו בנו יחידו הרה"ק ר' דוד צבי אב"ד קרעמניץ ומאהילאב זי"ע וסיפר כאשר נסתלק רבינו היה הוא כבן שבע שנים, ותיכף בלילה הראשונה אחר פטירתו בא רבינו מעולם העליון בכל ליל לימוד תורה עם בנו היחיד, וככה עשה כמה שנים עד שנתוודע הדבר, כאשר אמר הילד חידוש נפלא משם אביו, ושוב לא בא. חתני רבינו היה הגה"ק ר' משולם זלמן אשכנזי אב"ד פאמרין זי"ע והגה"ק ר' צבי הירש מרגליות אב"ד לובלין זי"ע והגה"ק ר' נפתלי הירץ בדולא אב"ד מקילניץ זי"ע והרה"ק ר' נחמן מהארלענקא מראשוני תלמידי מרן הבעש"ט זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

סטאניסלאב

בית מדרשו של רבינו בסטאניסלוב

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

י חשון תקמ"ד

רבי יהודה זי"ע ב"ר יום טוב זי"ע בעל מחנה יהודה אב"ד ארם צובה הקצין הספרדי

רבינו הרה"ק רבי יהודה קצין הספרדי אב"ד ארם צובה בעל מחנה יהודה זי"ע נולד לאביו בשנת תס"ח לאביו הרה"ק ר' יום טוב זי"ע מנכדיו של הרה"ק ר' שלמה ראש שושלת משפחת קצין וגזבר כללי להנהלת כל עיר ארם צובה זי"ע שהיה מלפנים בערי אספאמיא בספרד בימי הגירוש, ומרוב חמת המציק וגם מאימות מות האינקאוויזיציא עזב עיר מולדתו ויברח ויבא לארץ ישראל שהיתה אז תחת ממשלת טורקיה

רבינו היה מגדולי ארץ הקדושה בתורה, עניו וחסיד, ובעל מופת,

וסיפר מעשה באחד ירא את ה' מרבים שהיה חשוך בנים, והתענה ימים אחדים ומתפלל ובוכה, ויעש שאלת חלוס למעוא פשר דבר, בחלוס דברו אליו ויאמרו לו כי ילך אצל ר' לויטס איש יבנה ויורהו את אשר יעשה למען יזכה לבנים זש"ק. בקומו בבקר לא הבין פשר החזיון מי הוא זה ר' לויטס? השכים והלך אצל רב העיר הגה"ק ר' שלמה לאניאדו בעל שו"ת של בית דינו של שלמה זי"ע, וסיפר אליו החולם למעוא פשר דבר, ויאמר לו הגאון ז"ל כי ילך לבית הכנסת הגדולה ושם ירא ברא הראב"ד רבינו הגה"ק ר' יהודה קצין זי"ע כי הוא כמדרגת ר' לויטש ז"ל שעה על הענוה, ושאל האיש ולמה מהרי"ק יחשב כר' לויטס ולא הרב? השיבו, אני לסבת היותי רב העיר איני יכול להיות במדרגת הענוה כראוי, ואולם הרי"ק הוא מוכתר במדת הענווה בתכלית וראוי לתואר ר' לויטס איש יבנה שעה על הענוה ואמר מאד מאד הוי שפל רוח בפני כל אדם. וילך האיש לרבינו וסיפר לפניו המאורע והתחנן אליו כי ימליא לו תרופה, רבינו פקד עליו כי יפרוש מעשר מכל כספו לצדקה ולומדי תורה, מהקרן ומכל מיני רווחים מדי חדש בחדשו, ובגלל זה יהיה לו בנים זש"ק, ויעש כן כל ימיו, ומאז נפקד בבנים זש"ק. (מחנה יהודה)

רבינו היה ראב"ד בארם צובה רבות בשנים, עד זקנה ושיבה, וגבור כארי לשפוט כל הארץ, אולם סבל תלאות והעמסה גדולה מסבת עול הגבור המוטל עליו, וגם חיה חייס של עוני, ובסוף שנותיו סבל יסורים שונים רח"ל.

חיבר ספר מחנה יהודה בעניני תקנות והסכמות, וספר וזאת ליהודה.

נסתלק לגנזי מרומים זקן ושיבה טובה ביוד' מרחשון שנת תקמ"ד.

נשאר אחריו בניו הקדושים ובנו הממלא מקומו הרה"ק ר' בכור קצין זי"ע והרה"ק ר' אליהו קצין זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

יא חשון תרע"ח [א]

רבי אברהם שלמה ב"ר אריה יהודה לייב הלוי זי"ע

רבינו הרה"ק רבי אברהם שלמה הלוי עפשטיין מאוזרוב ואפטא בעל שארית ברכה זי"ע נולד בשנת תרכ"ה בעיר טארלא בכ"ה תשרי לאביו הרה"ק ר' אריה יהודה לייב בעל ברכת טוב זי"ע בן הרה"ק ר' יחיאל חיים מאופלא זי"ע בן הרה"ק ר' אריה לייב ראש שושלת אוזרוב זי"ע, ולאמו בתו של הרה"ק ר' ירחמיאל צבי ראבינאוויטץ מביאלא שדליץ זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק יעקב ראש שושלת ביאלא בעל דברי בינה זי"ע בן הרה"ק ר' הרה"ק רבי נתן דוד משידלאווצא זי"ע בן הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב יצחק הנקרא יוד' הקדוש מפרשיסחא זי"ע בן הרה"ק ר' אשר אב"ד פשעדבורז זי"ע מגזע הגה"ק ר' יצחק הלוי זי"ע

רבינו היה מיום פלא גאון הקדוש וחריף עצום הפלא ופלא הקי נפלא לדיק מפורסים סיני ועוקר הרי הריסי, חכם ונבון בנגלה ובנסתר, ולף על פי כן היה עניו ושפל בדך, ופעם אמר רבינו לזווגתו הרבנית הצדיקת: איך וויים כ'בין ניט ווערט וואס די ערד טרלאגט מיך! [יודע בעצמי שאינו כדאי מה שארץ נושאת אתי] לדך עבודתו היה בשמחה ובבכיה והיה בעל בכי גדול והיה רגיל לומר כי הר"ת של בְּשִׂמְחָה יֵצֵאוּ כָּל הַיּוֹם (תהלים פ"ט י"ז) הוא בכיה. (שארית ברכה)

כבר חמש וכבר שית התקשר אביו אתו בשידוכין עם הרה"ק ר' חיים שמואל הלוי הורוויץ – שטערנפעלד מהענטשין זי"ע בן הרה"ק ר' אליעזר זי"ע בן הרה"ק ר' צבי הירש זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב יצחק בעל החוזה מלובלין זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם אליעזר משברשין זי"ע ולמעלה בקודש עד הרה"ק רבי ישעיה הלוי מיום הורוויץ בעל השל"ה הקדוש זי"ע

ויהי הימים הלוך וגדול ויגדל בתורה ויראת שמים מאוד, ומי שראה את הנער הזה עומד בתפלה בבכיות ובדמעות שאשי על לחייו כולם נבאו עליו עתידות גדולות ונפלאות ועתיד להיות מנהיג ופועל ישועות בקרב הארץ. כשנעשה בר מצוה קיבל על עצמו סיגופין ושם לילות כימים ועסק בתורה בהתמדה גדולה וכשעמד בתפילה כשהגיתו בזוית זה מצאו בזוית אחרת והנהיג עצמו בקדושה ובפרישות יתירה.

וסיפר הרה"מ ר' יצחק לאנדוי: כשדודי הגה"צ מאזשערוב זי"ע היה רוצה לבקר אצל הרה"ק מבעלזא שדודי מאזשערוב רוצה לבוא להיכלו, אמר לי הרה"ק מבעלזא, לאכט זיך מיר אז זיין טאטע הרה"ק ר' אברהם שלמה זי"ע איז געווען אין בעלזא מ'האט איס געברופן דער שייער. ואמר הר"ר יצחק: מיד הבנתי שמה שאמר לי הרה"ק מבעלזא אודות אבי דודי שאינו חלילה בגדר כשון הרע או דבר של גנאי, רק היה כן לא היה הרה"ק מבעלזא אומר כן, אבל לא רציתי לספר זאת לדודי. כשהגיע לביקור השאל אותו הרה"ק מבעלזא: אייער טאטע איז געווען דער וואס מ'האט איס געברופן דער שייער? [אביכם היה זה שכינוהו בשם " דער שייער"?] ענה דודי שאביו היה מתפלל בקולות, ובמדינת פולין לא היה נהוג להתפלל בקולות, על כן היו מכנים אותו דער שייער. (שיח זקנים)

ולערך שנת תר"ס היה נשואין של עם זוגתו הרבנית הצדיקת ע"ה ואחר חתנתו למד בשקידה גדולה ובהתמדה יתירה עסק בחסידות ולומדות גם יחד.

בתוך שנת תרמ"ח אחר שקיבל סמיכה הפלאה מגדולי הדור הלא הם הגה"ק ר' משה אהרן מקוטנא זי"ע ואחתו הגה"ק מקאליש זי"ע נתקבל לאב"ד באזרוב עוד בחיים חיותו של אביו [עת שנתקבל אביו לאב"ד באפאלא] וחיי זקינו, והיה אז כבן כ"ג שנים. ובנתיים נתקבל לרב ואב"ד יוזעפאף, ולא הניחו אחרה אלא מחמת טעמים כמוסים, וגם רבותיו הק' הסכימו שיסע אחרה לאזשרוב וכך הנהיג הרבנות באזשרוב עד שנת תרע"ה בקיץ שהורוסים שרפו וחרבו כמעט לכל בתי העיר וגרשו תושביה אז הלך גם כן בגולה עם תושבי עירו ושוב לא חזר רק התיישב את עצמו העיר אפטא ושם הנהיג עדה ולשם נהרו עליו מאות ואלפים חסידים מלבד חסידי אביו נתוספו אליו כל פעם פנים חדשות חסידים ירלים ושלמים ושמעו הולך בכל המדינה. פעם גילה רבינו כי אופן קביעת דיליתו באפטא היה יען כי ראה זאת מקודם עוד בהיותו באזשרוב היה לו חלום גדול באריכות איך שראה את הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל ראש שושלת אפטא בעל אוהב ישראל אז"ע שהיה אב"ד כמה שנים שם כידעו ועל ידי זה נתגלה לו כי הוא מוכרח לדור באפטא.

בקודלי זה השער זנר

ספר

ש'א'ר'י'ת ב'ר'כ'ה

חלק ראשון

מאמרים סהורים, מוזקות שבעתים, דברי אלקים חיים, לכל הבאים לשאוב מים, מים סהורים, מים נאמנים, מים קדושים, הריצאים בקדושה הסהרה, ממקין הנובע מים חיים, אין מים אלא תורה, זו הורת כבוד קדושת אדונינו מוריגו ורבינו הרב הנאון הקדוש הסריף הענוה הפלא ופלא הבקי ונפלא הצדיק הפסורסים פיני ושוקר הרי־הרים פאר הנזון ומופת הדור, אור שבעת ימים דמסמרין לי׳ נלין בגולה הסתר הכם הרדים איש פלא וכו׳ בקשיות מרן הרב רבי אברהם שלמה הלוי זצוקל״ה אביר ואדמור״ר באחרוב ובאפטא ויש סנ״ט יצ״א. בן בכור קדושת אדמו״ר הנאון הקדוש הפסורסים צדיק יסוד עולם שר הסורה הסראה רבן של ישראל מופת בחור הדרור וכו׳ מרן הרב רבי אריי יהודה לייב הלוי זצוקל״ה אדמו״ר מאחרוב ואביר דק״ק הסרעלניק ומכה קיק יצ״ו. ותתן בכבוד קדושת אדמו״ר הנאון הקדוש הפסורסים רבן של ישראל צדיק יסוד עולם מופת הדור הדרור שר הסורה הסראה וכו׳ מרן הרב רבי חיים שמואל הלוי זצוקל״ה אדמו״ר מתקנשטין יצ״א:

מסדר ויצא לאור עולם בעזהי״ת על ידי בנו ותלמידו הצעיר אליעזר יהושע הלוי עפשטיין אביב דק״ק חמרעלניק והגלילות עולמנים רים בקיעלץ וראביב ורים באפטא ואבדק״ק ראקוב יצ״א: ובאאיתי בזה כמה מאמרים קודשים וקונטרס ,חנת ליהודה׳ מאת כבוד קדושת אאמו״ר מרן הנאון הקדוש הצדיק״ה הרבי מאחרוב הנ״ל האבד״ק הסרעלניק והגלילות יצ״א:

בדפוס של יוסף אליעזר בי״ר פעדרבר

ווארשא, פאסעגהאף 44.

Sefer SZAJRIT BERACHA

Wyd. Rabin L. Sz. Epstajn, Chmielnik Woj. Kieleckie

Druk. Feder Warszawa Zamenhofa 44.

וזאת הברכה אשר ברך וגו׳, שבע רצון ומלא ברכת ד׳ וגו׳

פעם אחת בהיותו רבינו בשינאווא בא בבוקר אל הרה"ק משינאווא בעת שהיה התפילין של יד על מצחו ובאה אליו אשה אחת ובכתה לפניו בבכי גדול ואמרה לו: רבי! בעלי נפל לבית חולים ואין לו כל תקוה לחיות, אבל אם אתה תתפלל בעדו הוא יחיה. ענה לה הרה"ק: אם אני אתפלל בעדו הוא יחיה? ענתה לו:

יא חשון תרע"ח [ב]

רבי אברהם שלמה ב"ר אריה יהודה לייב הלוי זי"ע

רבינו הרה"ק רבי אברהם שלמה הלוי עפשטיין מאוזרוב ואפטא בעל שארית ברכה זי"ע נולד בשנת תרכ"ה בעיר טארלא בכ"ה תשרי לאביו הרה"ק ר' אריה יהודה לייב בעל ברכת טוב זי"ע בן הרה"ק ר' יחיאל חיים מאופלא זי"ע בן הרה"ק ר' אריה לייב ראש שושלת אוזרוב זי"ע, ולאמו בתו של הרה"ק ר' ירחמיאל צבי ראבינאוויטץ מביאלא שדליץ זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק יעקב ראש שושלת ביאלא בעל דברי בינה זי"ע בן הרה"ק ר' הרה"ק רבי נתן דוד משידלאווצא זי"ע בן הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב יצחק הנקרא יוד' הקדוש מפרשיסחא זי"ע בן הרה"ק ר' אשר אב"ד פשעדבורז זי"ע מגזע הגה"ק ר' יצחק הלוי זי"ע

ילו והרלועה היתה נגררת על הארץ, והגביה רבינו את הרלועה למעלה וראה רבינו כי אין נוחה בזה דעת הרה"ק משינאווא, ובתוך כך אמר הרה"ק משינאווא לרבינו: אוזרובער רב יש בזה ענין גדול שהרלועה תהיה מונחת על הארץ, וכשמוע רבינו זאת התחיל כדרכו בקודש לומר סברא לנפשיה כי הארץ הוא בחינת מלכות וכמאמר חז"ל: למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה (בראשית רבה ה') וראה כי אין זה הכוונה והפסיק, ואז אמר הרה"ק משינאווא: הענין הזה הוא ענין גדול מאוד ואין לגלות על שיבוא הגואל אי"ה, ולמה אני אומר לכם זאת כי כאשר יעזור השי"ת לכם ותבואו לזה אז תדעו אשר לריכים אתם לידע זאת. עכל"ק (שארית ברכה)

כשהגיע לידו של רבינו שום מצוה לא חס על טרחא לגופא ולא על הוצאות היותר גדולות בעולם, וממש היה לו מסירות נפש ממש על כל מצות היה מקייים מצוה בו יותר מבשלוחו ורץ בעצמו לבחור אתרוג מהודר וכן באפיית המצות ובטחינה ובכל ענין, ובעת המלחמה נסע לאסטרלווצי לבחור לו אתרוג הדר הגם שהיה הנסיעה עת סכנה ר"ל כי הקאזאקין ברחו אז והיה אז ר"ל כמה סבות כידוע אלא כי השתוקקות של מצוה היה בוער בו שלא היה יכול להתאפק ובאמת היה אז פק"נ אלא כי ניצל על ידי נס כידוע.

סיפר הגביר החסיד הר"ר אברהם אלרענשטיין ז"ל מאפטא מחסיד גור: כי בעת שנשא את זיווגו השני ל"ע הציעו לפניו כמה שידוכים והוא היה בוחר האחרת אשר היה לפי דעתו טוב מאוד העילו ובעת נסעו להתקשר נסע דרך עיר לעמבוג והיה שם בעת ההוא רבינו, ואמר הר"א הנ"ל בלבו שילך לרבינו לקבל ממנו ברכה, וכה הניח העגלה רתומה והלך לקודש פנימה להאכסניא אשר היה שם רבינו, והיה הדלת פתוחה ורבינו היה שוכב על המטה לבוש במלבושיו ומנעליו על רגליו והיה מעשן הצילקע ציבעך

כדרכו בקודש ורגליו הקדושים היה תופס על הכסא, וכאשר שמע פעמי הר"א הנ"ל שאל מי זה? ובא הר"א לפניו וספר מטרת דרכו ונסיעתו, ולא היה זמן ליתן פתקא אך בעל פה בקש ברכה שיהיה קשר של קיימא, וכאשר הזכיר שם האשה שאל אותו רבינו: אם אין מדבריס לו עוד שידוך? השיב שמדבריס לו עוד שידוך אך אין נראה לו!, אז אמר לו רבינו: אמור לי שמה, וכאשר אך הזכיר שמה השיב רבינו: אני אומר לך שזאת האשה היא בעבך ולא הראשונה. והר"א הנ"ל הסביר לרבינו שלא כן הוא, כי הוא כבר חקר ודרש בזה הרבה, ורבינו אמר לו כי טעות יש לו, והר"א הנ"ל אחרי שלא היה שום ספק אלו בדבר אמר לרבינו כי בדבר הזה לא יוכל לשמוע לו והלך ממנו. אמנם כאשר אך הלך מן הבית נתעורר הר"א הנ"ל שוב לחזור ובא בטענה לרבינו: מה רואה ממנו כי הוא מביאו נסע בדעה גמורה להתקשר עם הראשונה וכעת נתבלבל והפליר מרבינו שיסכים עמו, ואז קם רבינו והלך בהבית אנה ואנה ועשן בהצילקע ואמר אני עומד על ליבורי כי דוקא השניה ראויה לך, ואם הדבר ספק לך אז שימנא מילתא וגם בחז"ל מצינו פסוק לי פסוקך (מסכת גיטין ס"ח) לכן לך נא אל האיגז הגדול המלא ספרים וקח נא ספר באשר תקח ופתח שם ונראה, וכן עשה והוציא ספר הזוה"ק וכאשר רק פתח נמצא כתוב: אברהם ושרה, אז אמר לו רבינו ראה אתה שמך אברהם ושם בת זוגך השניה שרה, ונתפעל מאוד מזה הר"א ולקחה לאשה למזל טוב. (שארית ברכה)

וסיפר הר"י מרגלית מאפטא ז"ל אשר פעם אחת בעת שהיה משכן רבינו באפטא בא מכתב לאשה אחת שגרה בשכינותו כי בתה ר"ל נחלתה מאוד ואז היה שכיח חולאים רח"ל ונתרעשה האשה ובקשה ממנו לכתב לה פתקא לרבינו, וכאשר הניחה הפתקא לפני רבינו ובכתה מאין הפוגות השיב לה רבינו: אל תלאגי כי אני רואה שבתכם היא בבה"ש ובלתי ספק כי אין האמת כדבר המכתב, לכן חושי לשלוח ולהתודע האמת, וכן היה כי המכתב היה מאיזה שונא ובתה היתה בבה"ש. (שארית ברכה)

בחג הסוכות האחרון לפני הסתלקותו אמר לאחד מאנ"ש מהחסידים מאפטא: כי יש לו פחד יען כי נשבר לו ההלם, ובזה"ק איתה כי ההלם מרמז על הצדיק. (שארית ברכה)

ביום פטירתו בשבת קודש בבוקר קרא לאחד ממקורביו ואמר לו: יהיה לך בזכרון כי היום היארצייט של אמנו רחל ע"ה וכן היארצייט של הרה"ק המגיד רבי מנחם נחום טווערסקי לאש שושלת טשערנאביל בעל מאור עינים זי"ע מראשי מפיצי תנועת החסידות. ועוד כמה דברים נפלאים. (שארית ברכה)

נסתלק לגנזי מרומים שבת קודש בעת רעוא דרעוין פרשת לך לך י"א מרחשון שנת תרע"ח בעיר אפטא ושם מנוחתו כבוד. על מקום מנוחת קדשו רוח הקודש נגנזה בו כמה פעמים וספר איך שזקינו הגדול לא רצה לדור באפטא זמן רב מפאת שאמר כי יש להם בשורש הנשמה שייכות עם הרה"ק ר' מאיר הלוי רויטענבערג בעל אור לשמים מאפטא זי"ע, וכידוע כי זקינו היה אב"ד דק"ק אפטא כמה שנים ואחר כך חזר לאוזרוב, וכן אביו אחר שדר באפטא כמה שנים חזר לאוזרוב, וספיר בזה כמה ענינים נכבדים. (שארית ברכה)

נשאר אחריו בניו הקדושים מהם בנו שנולא בשואה, הרה"ק ר' אליעזר יהושע ראש ישיבה בקילץ ואב"ד ברקוב ובחמלניק הי"ד זי"ע

י"א חשון תקנ"ח

רבי מנחם נחום ב"ר צבי זי"ע בעל מאור עינים מטשערנאביל

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

הרה"ק המגיד רבי מנחם נחום טווערסקי ראש שושלת טשערנאביל בעל מאור עינים זי"ע מראשי מפיצי תנועת החסידות. נולד בעיר גארינסק רוסיא בשנת ת"ץ לאביו הגה"ק ר' צבי זי"ע בן הגה"ק ר' נחום גאון שהיה נקרא רבי אדם בעל שם זי"ע

בימי עלומיו העמיק מאד בלימוד הנגלה, והיה לו שם גדול בין הלומדים, אחר נשואין היה מלמד תינוקות, ואז כבר העמיק בסתרי תורה, הנהיג עצמו כפי תורת רבינו האריה"ק זי"ע, סיגף עצמו עד מאד, והתענה הרבה הפסקות, ונסע למרן רבינו הבעש"ט זי"ע ונעשה לו תלמיד מובהק, והבעש"ט קירבו מאד, אחר פטירת רבו הבעש"ט זי"ע נעשה תלמידו של הרה"ק ר' דוב בער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע ואז קיבל על עצמו ליסע מעיר לעיר ומכפר לכפר ולדרש תורת החסידות ותיקון תקנות גדולות בכל מקום שבא, וביחוד זירזם בשמירת טהרה לבנות ישראל, ועורר בכל מקום לבנות מקוואות כשירות, והיה מפורסם שמסר נפשו לפדיון שבויים, וקיבץ הון רב וכולם פיזר למצוה גדולה זו, והי' טוב ומטיב לרעים ולטובים, ואמר הרה"ק ר' יעקב יוסף מפולנאה בעל תולדות יעקב יוסף זי"ע על רבינו שהשליט עצמו בכל המדות, וירד לשרשי כל העשר ספירות, הרה"ק ר' ישראל פריעדמאן ראש שושלת רוזין זי"ע קראו רבינו בשם הבעש"ט הקטן. ידעו ממנו גדולי דורו שהי' לו כמה פעמים גלוי אליהו הנביא ז"ל ושהוא בעל רוח הקודש, הי' כל ימיו עני ובעל יסורין וקבלם באהבה, וכשראו אנשי שלומו לבנות לו דירה נאה, ולעשות לו מלבושים נאים לא קבלם.

הגה"ק ר' שניאור זלמן שניאורסאן מלאדי בעל התניא זי"ע אמר עליו שבזמנו הוא רכב ישראל ופרשו. אנשי שלומו היו המעולים שבחסידים שכתתו רגלם ממקומות רחוקים לבא אליו, והיו בין תלמידיו הרבה גדולים בעלי רוח הקודש, ואף הרה"ק ר' ברוך ממעזיבוז נכד הבעש"ט זי"ע כיבדו מאוד, ואמר שזקנו הבעש"ט נתגלה לו בחלומו, ואיה להזהיר בכבודו שחשוב גדול בשמים, ומקפידים על כבודו.

לרשותיו היו כלפידי אש והניח ד' חיבורים ספר מאור עינים, הרה"ק ר' יעקב שמשון משיפטיבקא זי"ע אמר על ספרו מאור עינים שדבריו מקרבים הקוראים בו לאביהם שבשמים. והרה"ק רבי לוי יצחק דערבארליגער מבארדיטשוב בעל קדושת לוי זי"ע כתב בהסכמתו שהם דברי אלקים חיים. כל בני דורו אמרו שספרו הנ"ל מסוגל לנשמה. והרה"ק רבי משה מרדכי בילרמאן מלעלוב אמר: שסגולה לסגי נהור ללמוד בספר מאור עינים, וכ"ק אדמו"ר מטאלנא זי"ע אמר: שמקובל אצל חסידים ואנשי מעשה ללמוד בספר מאור עינים פרשת נשא על כל לרה שלא תבוא, ויש שגם כותבים פיתקא ומניחים אותו בו. וגם הוציא ספר ישמח לב על אגדות.

פעם אמר הרה"ק ר' יצחק טווערסקי ראש שושלת סקווירא זי"ע לאחד שהיה צריך לישועה, ואמר לו אתה צריך לישועה: תאמר לשון המאור עניים בפרשת נשא. וזלה"ק: וזהו תשועת ה' כהרף עין. ואין חכם כבעל הנסיון שכמה פעמים הרגשתי בעצמי שהיה לי יסורים גדולים ופתאום כהרף עין באה תשועת ה' ואיני יודע אנה הם באים.

פעם אחת רבינו באיזה עיר שבת קודש ויצא על הסעודה בשבת קודש עם אנשים כדרכו בקודש. ובערב שבת קודש הביא אש אחד לכבוד האורח הקדוש הזה עוף שנקרא "קראפאטווי" (עוף הנקרא על שם הזפק, המוראה) וביושבו על הסעודה בליל שבת קודש רצה המשמש ליתן לפניו לאכול העוף הזה, אולם רבינו אזה להמשמש להשאיר העוף הזה לאחרת על סעודת שחרית. ונטל המשמש והעמיד העוף בחדר אחר מהבית. והמפתח הביא אצלו. ואחר הסעודה הלך רבינו לישון וגם המשמש הלך לישון. וגם המשמש ישן על מטתו. ויהי בחצי הלילה קם רבינו ממשכבו וקרא בחיפזון להמשמש והקיצו משנתו. ונטל את ידיו ואזה עליו להביא לפניו תיכף העוף הנ"ל. והתפלא המשמש מזה מאוד: למה לו העוף בעת בחצות הלילה? הלא לא עת זמן אכילה עתה? ואשר שרבינו חושש: אולי אינו עומד העוף במקום מוצנע ומוסגר, ויכולים לגנבו. לזאת השיב לו המשמש: "הלא אנכי בעצמי סגרתי התיבה ויש בידי המפתח, וגם הבית סגור ומסוגר והדלתות הם שלמים". אז צעק עליו רבינו בקול רם: "לא העת היא לדבר! רוץ מהרה, חושה אל העמוד, והביא לפני תיכף את העוף בלי שום תירוץ". אז נבהל המשמש ורץ במהירות להחדר אשר שם עומד בתיבה, אשר בתוכה מונח העוף הנ"ל. וכבואו שם להתיבה עמד נבהל ומשתומם ברואו חתול עומדת בהתיבה והדלתות פתוחים. והחתול התחילה לאכול מהעוף. אז גרש המשמש את החתול ונטל העוף והביא בזריזות לרבינו. ותיכף נטל רבינו את העוף והתחיל תיכף לאכול אותו ביושבו על מטתו. ואכל גם העצמות של העוף עד גמירא, ולא השאיר מאומה. ואלה רבינו שהמשמש עומד ומשתאה מאוד בהתפלאו על דבר הזה הזר, אשר עדיין לא ראה מעשה כזאת אצלו, לזאת אמר לו רבינו: "אספר לך גופא דעובדא ותדע למה עשיתי כל זאת: הנה אנכי מיתיך להשאיר העוף הזה על סעודת שחרית, כי היה בהעוף הזה נשמה של איזה איש חסיד (אשר לא ניתן שמו להגלות) אשר היה צריך תיקון. והנה אלי וביקש אותי שאוכל מאותו העוף לתקן אותו. לזאת, יען כי בלילה הייתי יגע מעט, לא היה בכוחי אז לתקן הנשמה, לזאת מיתיך להשאיר העוף על סעודת הבוקר, כי אנוח מעט מיגיעתי ואז אוכל לתקן הנשמה. אולם בחצות הלילה בא אלי נשמת אותו האיש ועצק אלי בקול מרה: 'איך לא תחוס עלי? הלא כמה יסורין ויגיעות סבלתי עד שזכיתי לבוא לעוף טהור וזכיתי שתבוא העוף לידיכם. ואיך לא תרחמו עלי כי אבוא עתה לפני דבר טמא, כי החתול עומדת ואוכלת מבשרו ועוד מעט ותאכל כולה, ואנא אני בא?" אז קמתי בזריזות והכרחתי לאכול כל העוף ביושבי

על מטתי, כי לא הספקתי לכבוש את עצמי, כי אולי בין כך ובין כך חלילה תאכל החתול כל העוף. ולזאת אכלתי תיכף כל העוף, אפילו העצמות היבשים, יען כי החתול באוכלה מעט ממנו קלקלה הרבה, והכרחתי לתקן זאת בשני דברים האלו: במה שאכלתי תיכף ביושבי על מטתי, ובמה שאכלתי אף דברים שאינם נאכלים". (התגלות הצדיקים)

נסתלק לגנזי מרומים בי"א מרחשון בשנת תקנ"ח ומנחתו כבוד בעיר מטשערנאביל

נשאר אחריו בנו וממלא מקומו הרה"ק ר' מרדכי זי"ע. גם השאיר בת אשת ר' אברהם מקאלרסיטשוב זצ"ל חותנו של הרה"ק ר' שלום שכנא מפרלהאביטשטש זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מתורתו של רבינו זי"ע

שבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא, ואין אומרים מלהתפלל, לפי שכדי לרפאות מאיזה מחלה צריך לאסוף סממנים מכאן ומכאן, ויש סממנים שצריך לאסוף ממדינות רחוקות, והנה שבת היא עולם האחדות וכל העולמות מתעלים ולכן אינו צריך לאסוף סממנים מכאן ומכאן מפני שהוא עולם האחדות, נמצא כאן יש הכל כי שבת היא הגמר במאמר ויכל אלקים ובהגמר כלול הכל. וזה שבת הוא מלזעוק, לשון אסיפה, ר"ל שאינו צריך לאסוף הסממנים כנ"ל ולכן ורפואה קרובה לבוא שאינו צריך לאסוף ממדינות רחוקות.

רבינו זי"ע שהה פעם אחת בשבת קודש אצל הרה"ק ר' שמעון שלמה זי"ע אביו של הרה"ק ר' משה מסאווראן זי"ע, והדליקו אז בערב שבת קודש נר גדול שידלק כל הלילה עד הבוקר כדי שאפשר יהיה להשכים בעוד לילה וללמוד. ויהי באשמורת הבוקר כשרבינו קם משנתו בחורף עדיין היה חושך ואפלה, ראו הר"ר שמעון שלמה ובני ביתו, שרבינו הולך בבית וממשש הדרך כמי שהולך בחושך, וקרוב לכך שיחבוט את ראשו בהליכתו, ורבינו פנה אליהם בשאלה: למה לא הדלקתם נר, שידלק הלילה? והיה הדבר לפלא בעיניהם, שהרי בבית דולק נר ומאיר. תיכף עשו דרישה וחקירה, ונודע הדבר, כי הנר כבה בלילה, והמשרתת הנכרית עמדה והדליקה אותו, ומחמת שהודלק הנר בשבת קודש לא האיר כלל לרבינו, ולא ראה כלום לאורו.

וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹקֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ (פרשת בשלח ט"ו כ"ו) דרשו חז"ל (מסכת סנהדרין ק"א) ואם אשים, כי אני ד' וכו', והקשה המהרש"א כי העיקר חסר מן הספר שאינו כתיב ואם אשים. ויש לומר על דרך הלצה, כי דרך הרופאים שאומרים לחולה אתה בעצמך גרמת לך כי אכלת דבר פלוני או שתית דבר פלוני, והנה האמת הוא כי כל היסורים של אדם הוא בעצמו הגורם לו בעוונותיו, אך השם יתברך ברוך הוא ברוב רחמנותו אף על פי כן הוא מרפא אותו, ואינו אומר לו הלא אתה גרמת לך. וזהו לא אשים עליך פירוש לא אאשים אותך לאמר שאתה בעצמך הוא הגורם, כי אני ד' רופאך. (מאור עינים)

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא. (פרשת בשלח ט"ז ד') גם עתה עד היום הזה יורד מן השמים לכל אחד ואחד מזונו, ועל ידי התלבשות השכינה באיזה סיבה מן הסיבות, לכן גם עתה שנתלבש ונתכסה באיזה סיבה מן הסיבות ידעו ויבינו כי זהו הלחם בעצמו שיורד מן השמים. (מאור עינים בשלח)

יב חשון תקמ"ח

רבי זאב וואלף ב"ר אברהם זי"ע מקיצעס מגדולי תלמידי ממרן הבעש"ט

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי זאב וואלף מקיצעס זי"ע נקרא קיצעס על שם אמו י"א כי שם אמו היה קיצע, ועל שמה נקרא קיצע'ס נולד בערך בשנת ת"ס לאביו הרה"ר ר' אברהם זי"ע

רבינו היה איש אלקים חסידא ופרישא אספקלריא המאירה, עניו מאוד וחסיד נלהב מגדולי תלמידי האור שבעת הימים מרן רבינו הבעש"ט זי"ע, דבוק בה' תמיד, גדול בתורה בנגלה ובנסתר, ונודע כגאון ובקי בכל חלקי התורה.

בתחילה התנגד רבינו לדרך החסידות והיה אז אב"ד בק"ק טולשטין, ואחר כן עבר לעיר מעזבוז, ולאחר תקופה קצרה הפך להיות לאחד מגדולי תלמידי מרן הבעש"ט זי"ע, ושם עמד יחד עם הרה"ק ר' דוד פורקים בראשות חבורת החסידים שנהגו בקדושה יתירה ובפרישות מופלגת. [וסיפר כי מרן הבעש"ט זי"ע התהלך לפני התגלותו בהתבודדו במערות וביערות בהרים הלפוניים של עיר בורשא הגובלים בין גליציה ומרמרשא. ורבינו היה יליד בורשא ושם נתקשר אל הבעש"ט זי"ע בעת ביקוריו שם בין ההרים. (קדוש וברוך)] רבינו שימש כבעל תוקע בבית מדרשו של רבו הק' הבעש"ט זי"ע בראש השנה.

ומסופר: שפעם נודע להבעש"ט הק' ביום הקדוש אחר תפלת שחרית, כי נגזרו בשמים גזירות לא טובות מ"ו, ולריך להמתיק הדינים, הודיע הבעש"ט הדבר לרבינו שגם הוא יעבוד ויעזור לו בתפלתו להמתיק הדינים, ואחר כן המשיכו הבעש"ט בסדר היום בקריאת התורה והתפלות כסיליון, במוצאי יום הקדוש אחר תפלת מעריב, רלה הבעש"ט הק' לקדש הלבנה, ובחוץ ירד גשם שוטף ורוח סערה, והלבנה לא נראתה, יצא הבעש"ט הק' עם החסידים לסעודת מוצאי יום הק', ואכלו ושתו ואמרו לחיים זה לזה בשמחה רבה כדרכם, אבל רבינו לא השתתף בסעודה זו, אלא הסתגר בחדרו ועסק בתפלה ותחנונים והרעיש עולמות להמתיק הדינים, ואחרי כמה שעות בא רבינו להשתתף לסעודה, וביקר שנמתקו הדינים ונראתה הלבנה, ויצא הבעש"ט הק' עם תלמידו הק' וקידשו הלבנה בשמחה רבה. ידוע שהבעש"ט הק' האריך מאוד בתפלת מנחה של ערב שבת קודש, ובפרט בברכת מחיה המתים,

פעם שאלו רבינו מדוע מאריך כל כך בתפלה זו יותר מבשאר התפלות? ענה לו הבעש"ט הק': כי בערב שבת קודש לעת מנחה הוא זמן עליית הנשמות למעלה כידוע (ע"ח שער מ' ט"ו) ובשעה שאומר ברכת מחיה המתים באות אליו אלפי נשמות המבקשות תיקון, ולכן מאריך הוא בברכה זו כי הוא מתקן את כולן. ושוב אמר לו הבעש"ט הק' שבאש רבינו יכין את עצמו כראוי בכל השבוע אזי בערב שבת קודש הבא יקח אותו תחת עליתו, ויוכל לראות את הנשמות הבאות אליו, וכך הוה, רבינו הכין את עצמו תחלה והבעש"ט הק' לקחו תחת עליתו בשעת תפלת מנחה של ערב שבת, וכשהגיע לברכת מחיה המתים התחילו הנשמות לבוא, ונתעלף רבינו מיד מרוב פחד.

וסיפר כי אחר פטירת רבו רבינו מרן הבעש"ט זי"ע בחג השבועות בשנת תק"ך היה רבינו הזקן שבחבריא, וכמובן כי הלך אחר מטתו בראש כולם, וכשהגיעו לבית העלמין ליווה רבינו להעמיד את המיטה והלך וגילה מעט פני הבעש"ט זי"ע ואח"כ כיסה אותו וכן עשה איזה פעמים עד קבורתו, ואחר כן הסביר הענין: כי בחייו היתה תשוקת מלאכים שרפים ואופנים לחזות בזיו פניו הקדושים, ולא יכלו לעשות כן מגודל קדושתו, ועכשיו ראיתי שנתקבלו מלאכי מעלה כבמזמוטי חתן וכלה ולא להסתכל בפניו לכן גיליתי מעט את פניו כדי להשביע את תשוקתם לראות באורו.

הרה"ק ר' יעקב יוסף מסקווירא זי"ע פעם אמר כשנסתלק הבעש"ט זי"ע עלה רבינו על הר גדול ולווח בקול תרועות מי היה הבעש"ט: איזו היה בדור הגאונים היה גאון! בדור האמוראים הי' אמורא! בדור תנאים הי' תנא! על בדור האבות היה אחד מהם והיו אומרים אלקי אברהם אלקי יצחק אלקי יעקב אלקי ישראל. (קונץ באהלי יעקב סקווירא)

נסתלק לגנזי מרומים בי"ב מרחשון בשנת תקמ"ח (וי"א בין השנים תקכ"ו–תקל"ו) ומנו"כ בעיר מעזבוז באוהל רבו מרן הבעש"ט זי"ע ונטמן מימין רבו וגם טמונים באוהל שם האחים הקדושים הרה"ק ר' ברוך ממעזבוז זי"ע והרה"ק ר' משה חיים אפרים מסאדילקוב בעל דגל מחנה אפרים זי"ע נכדי הבעש"ט זי"ע והרה"ק ר' אברהם יהושע העשל בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע.

נשאר אחריו בנו הק' ה"ה הרה"ק ר' נחמן קיצעס מטולטשין–מעזבוז זי"ע והרה"ק ר' עוזר קיצעס ממעזבוז זי"ע והרה"ק ר' פייבוש קיצעס ממעזבוז זי"ע וי"א שהרה"ק ר' חיים ישראל ממעזבוז זי"ע היה גם כן בנו, אחת מבנותיו נישאה להרה"ק ר' יוסף ממיקולייב זי"ע בן הרה"ק ר' דוד ממיקולייב זי"ע תלמיד הבעש"ט זי"ע ובתו של הרבנית הצדיקת מרת יהודית ע"ה נישאה לאחד מבניו של הרה"ק ר' דוד פורקס זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה עני מרוד ולא יכול היה להשיא את בתו הבוגרת. שאלו הבעש"ט באחד הימים: מדוע לא תשדל את בתך? כאשר אין לי במה לפרנס את בני משפחתי, איך אוכל לחשוב על נישואין? ענה רבינו בבות פנים. אשיאך עצה, ענה לו הבעש"ט, שלח נא שליח מיוחד לעיר יאסי, שם ימצאו השדכנים חתן בר אוריין לבתך. עליך גם להבטיח לחתן נדוניה של אלפיים רובל. עשה רבינו כהוראת רבו והשליח יצא ליאסי. הוא תיאר שם את המחותן ר' וואלף בתור צדיק וחסיד, והבטיח שיתן נדוניה בסך אלפיים רובל. השדכנים התחילו להציע לפניו שידוכים שונים, שלא ישרו בעיניו, עד שלבסוף התעכב על שידוך אחד שהוצע לו, בנו של איש נכבד, עשיר ומיוחס, והבחור עצמו היה גדול בתורה. הוטב הדבר בעיני השליח, גמר את השידוך בכי טוב וכתבו "תנאים", שעל המחותן לתת נדוניה בסך אלפיים רובל. חזר השליח לביתו, וסיפר לרבינו את כל המאורע, אשר הוטב גם בעיניו. כאשר בא לפני הבעש"ט, הוא בירך אותו בברכת מזל טוב, וביקשו שלא יזאג מאומה, כי במהרה יבוא עזרו. כעבור מספר שבועות קיבל רבינו מכתב ממחותנו, בו הוא מתפלא על שלא שלח מתנה לחתן, כנהוג. הלך רבינו עם המכתב אל הבעש"ט, והוא אמר לו שלא יזאג כי קרובה ישועתו לבוא. חלפו עוד מספר שבועות, והמחותן הוסיף לכתוב, למה אינו שולח שום מתנה לחתן. אך רבינו שבטח בדברי הבעש"ט, לא השיב לו מאומה. בראות המחותן שאין קול ואין עונה, הוא שלח לו מכתב נוף וכתב בו דברים קשים, וגם הודיעו אם לא יקבל תשובה ממנו, יחזיר לו את ה"תנאים". הלך רבינו במר נפשו אל הבעש"ט, והראה לו את המכתב. ענה לו הבעש"ט: ענה לו במכתב, כי בזמן המיועד של החתונה יבוא לכאן החתן, וא"ה יהיה הכל מכן, גם מתנות לחתן וגם הנדוניה. כתב רבינו כדברי הבעש"ט, והמחותן בטח בדבריו. כשהגיע קרוב לזמן המיועד, נכנס רבינו שוב לבעש"ט, והוא ציוהו לכתוב למחותן שיבוא לכפר שלשה ימים קודם הזמן, כי רצונו לשמוח איתו כמה ימים לפני החתונה. רבינו קיים את פקודת הבעש"ט, וימים אחדים לפני החתונה קיבל מכתב ממחותנו, שהוא עם כל בני ביתו נוסעים לחתונה. בפנים עצובות הלך רבינו להראות לבעש"ט את המכתב. בדרכו אל הבעש"ט הוא פגש איש אשר שאלו איפה גר הבעש"ט. הנה גם אני הולך אל הבעש"ט ותוכל ללכת עמי, ענה לו רבינו. בהגיעם אל הבעש"ט, לאחר שאילת שלום, אמר הבעש"ט אל האורח: הבה ואספר לך סיפור: סוחר אחד הוביל עצים ברפסודות גדולות למדינת פרוסיה. הוא הוביל רפסודה גדולה של עצים, וקיבל במחירה ארבעים אלף רובל. לסוחר היתה מרכבה הדורה ועגלון גוי נוהג בסוסים. בנסעו חזרה עם הכסף, הגיעו ליער אחד, שם נרדם הסוחר וישן. היטה העגלון את הסוסים מן המסילה אל אמצע היער, העיר את הסוחר ואמר לו שימסור לו מיד את כל הכסף שיש לו. הוא גם התחיל לנופף על ראשו בגרזן חד לאיים עליו. חרד הסוחר והתחיל להתחנן אל העגלון שישאיר לו חצי מן הכסף. אך העגלון באחת, שימסור לו מיד את כל הכסף, ואם לאו יהרוג אותו כרגע! בראות הסוחר כי כלתה עליו הרעה, מסר בידי העגלון את ארבעים אלף הרובלים, ובלבד שישאיר לו את נפשו לשלל. לאחר שהעגלון קיבל את כל הכסף, נענה העגלון ואמר: הלא תגיד לי איך אוכל להניחך בחיים, כאשר בודאי תספר אחרי כן את כל מה שקרה, אין לי ברירה אחרת אלא להרוג אותך כאן במקום. הסוחר הרבה להפציר בו שיניחו בחיים, והעגלון באחת , שמדבריו לא יוכל לשנות ועליו לרצחו. התחנן אליו הסוחר, שעל כל פנים יתמין לו עד יתוודה קודם מותו. העגלון נתרצה לדבר זה, קשר אותו אל עץ, לבל יברח, והניחו לומר וידוי. התחיל הסוחר לומר וידוי בהשתפכות הנפש, ונדר נדר לה': ריבונו של עולם, אם אצליח להנצל מידי הרוצח, אתן מעשר מכל הכסף הזה לצדקה. לאזניו של שומר היער, הגיע קול השתפכות נפשו של הסוחר. הוא דהר עם קנה הרובה שבידו אל המקום, אשר עמד בו הסוחר קשור לעץ. הוא שיחררו מהחבלים, והסוחר סיפר לו את הנעשה עמו. תפס השומר את העגלון, כפתו בחבלים והוליכו העירה למשטרה. לאחר חקירה ודרישה מסרו את כל הכסף לסוחר, ואת העגלון כלאו בבית האסורים. הסוחר נסע לביתו שמח וטוב לב, ובפיו תשבחות להש"ת, שפדה את נפשו מידי מבקש נפשו. כאשר חזר אל ביתו, ועברו מספר שבועות מהמאורע. שכח הסוחר לקיים את נדרו ולא נתן מאומה לצדקה מן המעשר שהבטיח לתת. לסוחר היו בן ובת, ולפתע חלתה בתו ובתו. הוא לא שת לבו גם לזה, ולא נזכר לחלק את כסף המעשר לעניים. אחרי כן חלה גם בנו יחידו, הוא שלח אחר רופאים גדולים, וכולם אמרו נואש לחיין. בצר לו, ובשמעו כי בעיר מז'יבוז' נמצא הבעש"ט שפועל ישועות, נסע אליו לבקשו שיעורר רחמים על בנו יחידו הנמצא בסכנה. כך סיים הבעש"ט את סיפורו בהביטו היטב אל האיש אשר בא אליו זה עתה. כאשר גמר הבעש"ט את סיפורו, נזדעזע אותו אדם אשר היה לו אחר מאשר אותו סוחר, אודותיו סיפר הבעש"ט. הנני מוכן ומזומן להפריש תיקף ומיד את כסף המעשר, ולתתו לכל מי שיצוה רבינו הקדוש, נענה הסוחר הנדהם. מהר ושקול סך של ארבעת אלפים רובל לר' וואלף, ציוה לו הבעש"ט. הסוחר לא פקפק לרגע, ומנה ארבעת אלפים רובל, ומסרם לרבינו מיהר רבינו המאושר להכין את צרכי החתונה, סילק אלפיים רובל למחותנו וקנה מתנות עבור החתן. הנישואין נערכו ברוב פאר, כאשר גם אותו סוחר משתתף בשמחת הכלולות, אם כי לבו היה מודאג בגלל מצב החמור של בנו, אולם בטרם חזר לביתו, הגיע אליו מכתב כי מצב בנו החולה השתפר מאד והוא חוזר לאיתנו.

יב חשון תרע"ט

הרה"ק ר' משה משינאווא ב"ר יחזקאל שרגא זי"ע

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי משה האלבערשטאם האדמו"ר השני בשושלת שינאווא זי"ע נולד בגליציה ט' באב בשנת תר"ג לאביו הרה"ק ר' יחזקאל שרגא ראש שושלת שינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע בן הרה"ק רבי חיים ראש שושלת צאנז בעל דברי חיים זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת דבורה ע"ה בת הרה"ק ר' מרדכי זילברשטיין מהולושיץ זי"ע

רבינו היה גאון וגדיק הדור קדוש וטהור מנורה הטהורה ועובד ה' באמת. ופעם ליבר אביו הק' בשבח בניו ואמר: מיין ר' משה'לע איז אן עובד השם באמת גאר אן קונגן. (ר' משה'לע שלי הוא עובד ה' באמת בלי שום חכמות. (י"ג אורות)

דרכו בקודש היה נפלא מאוד עבודתו ותפלתו במסירות נפש בלהבת הקודש, לדקת פזרונו לעניי אחינו בני ישראל ולעניי ארץ ישראל רבו מאוד. (מלבתו)

התייתם מאמו בגיל צעיר ולכן נשלח ללמוד אצל הגה"ק ר' משה אונגאר מצאנז זי"ע חתן הרה"ק הדברי חיים זי"ע, ונתגדל שם בצאנז על ברכי זקינו הרה"ק בעל דברי חיים זי"ע

כשהגיע לפרקו נשא אלמנת אחיו הרה"ק ר' נפתלי הלברשטאם זי"ע שנסתלק כ"א כסלו בשנת תרכ"ד, וזאת לאחר ברכת זקנו שהניאואים יהיו כסגולה לבנים טובים.

אחר פטירת אביו בו' בטבת בשנת תרנ"ט הוכתר לממלא מקומו וכונה: הרב הצעיר משינאווא, ורבים נסעו אליו לבקרו בהיכל קדשו,והיה נערץ בעיני כל גדולי דורו.

הגה"ק ר' זלמן לייב רזאזענבערגער אב"ד דיערעש בעל תורות יקותיאל זי"ע היה רגיל לנסוע לרבינו בכל שנה על ראש השנה להסתופף בצל קדשו, פעם כשני ימים קודם ראש השנה הגיע לו טעלגראם מרבינו [אף שלא שאלו] שבשנה הזו לא יבוא אליו רק ישאר בביתו, ולא ידע פשר הדבר, וכמובן שפקודתו נתקיים ונשאר בביתו. וביום ב' דראש השנה נתחוור לו הדבר שאביו הגה"ק ר' פרץ זי"ע נסתלק אז, על כן מנע אותו רבינו מלבוא אליו. (ברוך שאמר)

לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה נמלט רבינו לווינה, ושהה שם במחיצתו הרה"ק ר' חנה מקאלאשין הי"ד זי"ע, ובשנת תרס"ד מסר הרבנות שינאווא לחתנו הרה"ק ר' אלימלך בינלייגער זי"ע והוא עבר לגור לעיר צאנז עיר אבותיו.

בתקופה עבר רבינו בעיר הבירה פעסט, פעם נסעו הרה"ק ר' אברהם יהושע פריינד מנאסאד זי"ע והרה"ק ר' אברהם שלמה כ"ץ אב"ד ריסקעווע זי"ע שניהם יחדיו לשהות במחיצתו, וגם היו שם על שבת קודש, וסיפר אב"ד ריסקעווע: שבסעודה שלישית בסעודת רעוא דרעוין דרש דרש רבינו בהתעוררות רב, וגנוחי גנח וילולי יליל על גלי הגלות שעברו על הרבה מאחינו בני ישראל במשך המלחמה – מלחמת העולם הראשונה – ובתוך הדברים אמר: "מפחד אני מה יעבור עוד על ראש בני ישראל קודש ביאת משיח, ואיני יודע אם ישארו לפליטה יותר מחמישית בני ישראל. (דברי אש)

ופעם באו שניהם לרבינו, ורבינו כיבדם במאכלי חלב, ענה מנאסאד זי"ע: שלא עברו עדיין שש שעות שלימות מעת שאכלו בשר, נענה רבינו: שמקובל בידו מזקינו הרה"ק מצאנז זי"ע, שאם כבר נכנסים בשעה הששית מותר לאכול חלב ואין צריך להמתין שש שעות שלימות. (דברי אש)

וסיפר הרה"ק ר' נפתלי הירלקא הענינ אב"ד שארמאש בעל תפארת נפתלי זי"ע: כי זכה להכיר את רבינו אשר היה באותם הימים בפעסט. וענין פלא היה רגיל לספר ממנו כי פעם אחת הלך אליו בשליחות אביו הר"ר שמחה יוסף ז"ל שצווה להזכיר לפניו את זקינו אבי אמו הר"ר יעקב פרץ ז"ל שהיה מוטל על ערש דווי וזקוק לרחמי שטיס, כשהגיש את הפתקא לפני רבינו ובה היה כתוב מצב זקינו החולה, התחיל רבינו לדרוש הימנו על מצב פרנסת אביו ומה מעשהו, וכל במה שרצה רבינו לדבר עמו ממצב זקינו לא ענהו רבינו ולא רצה לדבר מכך כלל, ואח"כ נתוודע לו כי באותה שעה כבר לא היה זקינו בין החיים, ורבינו הרגיש זאת מיד בקרלו את הפיתקא ולכן לא רצה לדבר מזה, ולא ענהו דבר ולא חלי דבר על כך. (שו"ת תפארת נפתלי)

נסתלק לגנזי מרומים ערב שבת קודש י"ב במרחשון בשנת תרע"ט ומנוחתו כבוד בבית החיים בעיר אאנז באהל אדמור"י אאנז שאונוואל.

סדר מנוחתם: מימין הרה"ק בעל דברי חיים זי"ע טמון בנו הרה"ק ר' אהרן זי"ע ה"קרייז רב" ובן–בנו הרה"ק ר' אריה לייבוש זי"ע. משמאל טמון בנו הרה"ק ר' מאיר נתן זי"ע וסמוך לו רבינו נכדו זי"ע. בחדר הסמוך טמון נכדו הרה"ק ר' שלום זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן הג"ל וזוג' הרבנית בת הרה"ק בעל אמרי נועם מדז'יקוב זי"ע.

וסיפר שבעת הסתלקותו עמד שם הרה"ק מנאסאד זי"ע ויליו תלויות למטה ועיניו זלגו דמעות, אמר לו רבינו: מה הוא רואה ממני. והבינו שעושה פעולות להחזיקו בחיים. (י"ג אורות)

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' דוד אב"ד סאקליב זי"ע ואחניו הרה"ק ר' יעקב שמשון קאנגר אב"ד טשחוב זי"ע הרה"ק ר' אלימלך בינלייגער אב"ד שינאווא זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

אהל על קברו של רבינו די"ע סמוך לקבר אביו הק' זי"ע בצאנז

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

יג חשון תקמ"ב

ר' ברוך ב"ר אברהם זי"ע בעל העמוד העבודה מקאסוב

רבינו הנשר הגדול הרה"ק רבי ברוך מקאסוב בעל עמוד העבודה ויסוד האמונה זי"ע נולד בערך בשנת ת"ע לאביו הרה"ק ר' אברהם זי"ע אחי הרה"ק ר' משה מקיטוב זי"ע

רבינו היה גדול בתורה גאון הגאונים הגלה ונסתר של התורה ומחושבי הרבנים בדורו וקדוש ישראל מקובל אלקי, חסידא ופרישא בול"ק, סופר חרוץ, דרשן מופלא ומפואר, מראשוני מפיצי החסידות, נדד מעיר לעיר וממדינה למדינה, ועד לקלה הצפוני של אירופה הגיע, להשמיע את דרשותיו, המון העם החזיק אותו כבעל מופת, כי נושעו מברכותיו,

היה מתלמידי המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע ומהרה"ק ר' נחמן מקאסוב זי"ע ומהרה"ק ר' מנחם מענדל מפרעמישלאן זי"ע ותלמיד מובהק מהרה"ק ר' מנחם מענדל מוויטבסק בעל פרי הארץ זי"ע,

חיבור חבורים לרושים יקרים על פי פרד"ס ופתיחה בקבלה וחכמת האמת, מהם ספר יסוד האמונה וספר עמוד העבודה וספר נחמד ונעים.

רבו הרה"ק ר' מנחם מענדל מפרמישלאן העיד עליו ועל ספריו: שהם עיקר יסודות התורה ויסוד האמונה, ליתן כבוד לה' אלקינו.

רבינו כתב בספרו עמוד העבודה לרוש המחשבה: והנה שמעתי שבדורינו העלילו הגויס דס שקר על איש קדוש אחד שנהרג על קידוש שמו יתי' במיתה מגינה מאוד וזה הי' סמוך לליל שבת, וכל השבוע הזאת לא טעם כלוס כי התענה כל השבה ימיס וסמוך לקידוש הרגוהו רח"ל, וקודס מיתתו הי' מזמר שירות ותשבחות באהבה עזה, ושאלהו אס מרגיש איזה כאב? והשיב שעד עתה לא הרגיש כי אס עכשיו בעת שאלוהו אס מרגיש או לא, וכל זה מרוב דביקות מחשבתו באהבה עזה ועצומה בבורא יתברך שמו, ומרוב שמחתו בשעשועי נשמתו העתידה לבא לאחר שעה מועטת בגן עדן, לכן לא היתה אז הרגשה לחושיו הגשמיות, וסיבת פירוד והסתלקות חייו מגופו לא היתה ע"י הריגה אלא הוא המית את עצמו על ידי דבוק מחשבתו בו יתברך ונשארה דבוקה שס וכסבורין הגויס שע"י הריגה נפרדה נשמתו מגופו.

ובכי"ק של הגה"ק ר' דוד בני מויערבאך אב"ד קרעמניץ ומאהליוב זי"ע בן הרה"ק רבי אריה לייביש מויערבאך מסטאניסלאב בעל בית לדיקים זי"ע, מבית בשם רבינו על מה שכתוב בפ' האזינו ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלוקים עמדי' שר"ל בלעדיו אין מי שיכול לומר על עצמו "אני" עכ"ל. ובזה נ"ל בס"ד דעל ד' דברים דרך האדם להתגאות ולאמר "אני" הוא, המכובד–העשיר–חכם–וגבור, ועל ד' אלו יאמר התנא איזהו חכם, איזהו עשיר וכ"ו, אבל מי שאין בו מד' אלו בודאי אין לו מקום להתגאות ולומר "אני" ע"ע, ולרמז זה הנגינה על "ראו עתה וכ"ו מונח רבינו, רצה לומר אפילו מי שמונח עליו ויש לו אחד מד' דברים שאפשר להתגאות בהם, אף באלו אל יתגאה כי "אני אני הוא" וג"ו דמבלעדו יתברך שמו אין מי שיאמר על עצמו אני (מלילי אש).

פעם נכנס רבינו לבית המדרש וראה תלמידים מתנגחים זה בזה בהלכה, וכל אחד ואחד מתגנדר בתורתו ומקנטר את חברו, תמה תמה!–מתמה רבינו בית המדרש מלא תורה. נח לעתם של הלמידים. ורבינו משבחם. אמור להם רבינו דברים שאמרתי כך אמרתי: הלומד תורה לשמה, תורתו עולה לגבוה לפני כסא הכבוד, נמצא בית המדרש ריק, ואילו הלומד תורה שלא לשמה, אין תורתו עולה למעלה, נמצא בית המדרש מלא תורה.

פעם בא אחד לרבינו והתאונן" רבינו הק', בתומנות הייתי לא יוצלח, פניתי וטכסתי עצות בכל מיני משא ומתן, חבלתי תחבולות בכל סחר ומכר, בנין וקנין, ועדיין פרנסה אין. בני פייסו רבינו בדברים: כי ברכך ה' בכל מעשי ראשך לא נאמר, אלא, בכל מעשה ידך, אין צורך ואין חפץ לה' בעצותיך ותחבולותיך, אל תרבה בהרהורים וכרכורים, אלא לך ועסוק במלאכה ותמצא ברכה.

נסתלק לגנזי מרומים ביום י"ג מרחשון בשנת תקמ"ב ומונ"כ בעיר קאסוב זי"ע,

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' יוסף זי"ע וחתנו כבנו הגה"ק ר' אברהם הכהן כ"ץ מגיד בבאטשאן זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

תשובה למדרש פליאה

איתה במדרש: ארץ אשר אבניה ברזל, אל תקרא אבניה ברזל, אלא שברזל אבניה, ע"ד שאמז"ל אשר אבניה ברזל, אלו האמהות שמהם נבנה העולם. ופי' האריז"ל: כי ברז"ל ר"ת ב'לאה ר'חל ר'בקה ז'לפה ל'אה. עכ"ל וקשה למה אינה רמוזה שרה אמנו ? לזאת אמר אל תקרא אבניה ברז"ל אלא שברז"ל אבניה ? והש' של שברז"ל מרמז לשרה אמנו ע"ה

אמרו בשם הצדיקים

תקון גדול ונפלא לאדם שיהיה ירא שמים שעל ידי זה יוכל להיות רגיל ללמוד מעט בסודות התורה כי כתוב הדר הוא סוד ה' ליריאיו דווקא. והספר מרבינו עמוד העבודה שהוא ספר יקר מאוד ומדבר הרבה בעניינים גבוהים ובהסבר מתוק מדבש, וע"י הספר הזה ירגיל האדם א"ע מעט מעט ללמוד בסודות התורה עד שיסייעו לו מן השמים שיוכל ללמוד ברזי אלקינו יתברך שמו, כי הלימוד מעט בסודות התורה ביראה גדולה הוא תקון גדול ליסו"ד.

כח תפלת ישראל

כתוב רבינו זי"ע בספרו יסוד האמונה פי' בשם האריז"ל הפסוק: ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. שהתפלה הישראלית פועלת בגבהי מרומים אפי' בלי שום כוונת הלב, ודייק מלשון: ויפתוה"ו שהקב"ה נתפתה בתפילתן של ישראל אפילו הי' רק בפיהם ולבם לא נכון עמם.

יד חשון תש"ג ...

רבי אברהם אלימלך ב"ר ישראל הי"ד זי"ע האדמו"ר מקרלין

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי אברהם אלימלך פרלוב מקארלין הי"ד זי"ע נולד ביום ד' אלול בשנת תרנ"א לאביו הרה"ק ר' ישראל הינוקא מסטאלין זי"ע בן הרה"ק ר' אשר מסטאלין זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן מקארלין בעל בית אהרן זי"ע בן הרה"ק ר' אשר מסטאלין הראשון זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת ברכה שיינדל ע"ה בת הרה"ק ר' דוד טווערסקי מזלטיפולי זי"ע בן הרה"ק ר' יוחנטשע מראחמסטריווקא זי"ע

רבינו היה שפל רוח וענוי כהלל אהבתו לכל בר ישראל היתה להפליא וכל סימני טהרה ניכרים בו כבר בלעידותו, חסידים מספרים כי היה יושב ולומד שעות ארוכות כשהוא מלמלס בזמן השינה ושאר לרכי הגוף, את מזונו היה בולע בלא לעיסה על מנת להמעיט את הנאת האכילה וליהנות כמה שפחות מן העולם הזה.

בשנת תרפ"ב נסתלק אביו וחסידי סטאלין נתנו עיניהם עליו ביקשוהו כי ייעתר להם ויהיה למנהיגם, אך רבינו סירב לזה בכל תוקף, רק בהשפעות והפצרות מזקני חסידי אביו, וכמו כן קבל מכתב הפצרה מהרה"ק ר' ישראל משורטקוב זי"ע ומחתנו זי"ע נטל על עצמו עול האדמורות.

בשלהי חודש אייר תרצ"ט נסע רבינו לארץ ישראל, כשדרכו רגליו על אדמת ארץ הקודש, עוד לפני שקיבל שלוש מהקהל, הריס הרבינו את קולו ואמר: לא באנו לארץ ישראל לשם ביקור גרידא, באנו לארץ ישראל, כדי לעורר רחמי שמים על אחינו בני ישראל, תושבי פולין וארצי איירופה, הזקוקים לישועה גדולה. עננים שחורים מרחפים על שמי איירופה! לא עת גיל ושמחה עתה, חוד קדוש מוטל עלינו לפקוד את הציונים הקדושים, להשתטח ולהרבות בתפלות ובתחנונים, ולזעוק זעקה גדולה ומרה בבקשת ישועה ורחמים. הציבור נשאר עומד קפוא על מקומו; הסתכלנו זה על זה במבטים של פליאה ותמיהה, ולא הבנו כלל וכלל, למה מכוונים הדברים הנוקבים והמזעזעים.

ערב ראש חודש סיון: הכריז רבינו על יום צום והתעוררות, מאות התאספו לבית הכנסת של חסידי קארלין, והורה לכל הקהל להתאסף בחצות הלילה להכותל המערבי, לעריכת תיקון חצות. הוא קרא: עת צרה היא ליעקב, ואין לנו ברירה אחרת אלא לשפוך את שיח לבנו במקום אשר לא זזה משם שכינה מעולם; "קומי רוני בלילה לראש אשמורות, שאי אליו כפיך על נפש עוללייך" (איכה שפכי כמים לבך נוכח פני ה ב, יט).

כמו כן קרא רבינו לאסיפה דחופה את זקני וראשי העדה. בהכנסו לחדר היה ראשו מורכן, פניו היו חיוורים כסיד, ובלשון תחנונים הביע את משאלות לבו הטהור, לטכס עצות ולמצוא דרכים איך לעורר את כלל ישראל לזעוק ולהתחנן על כל הגזירות הקשות והנוראות העומדות להתרחש ח"ו על אחינו בארצי איירופה. צריכים לעורר רחמי שמים שלא יתגשמו המזימות השפלות של אויבינו המתכוננים ומבקשים להשמיד ולהרוג ולכלות את כלל ישראל רח"ל. דבריו הנוקבים והקשים כגידים פילחו את ליבם הטהור של נקיי הדעת שבירושלים, עד שאחד מהם, הגה"ק ר' פישל ברנשטיין זצ"ל, פנה אל רבינו ושאלו בתמיה: מדוע רבינו כל כך מפחיד אותנו? רבינו נאנח ובקול חריש אמר: כל התיאור הנורא שגילינו ותיארנו בדברים, מצוטט ממה שראינו באותיות שחורות ע"ג לבן, במכתבו של אור שבעת אולי יוכל רבינו להראות הק' זי"ע. לבקשת הגר"פ הימים מכן הבעש"ט לו את המכתב, ענה לו רבינו: הייתי מראה לכם את זה, שם כתוב הרבה יותר גרוע מה שגילייתי, אבל מה תועיל לכם קריאתו? זה רק יפריע לכם ולא תמצאו מרגוע לנפשכם. אחד מהנאספים שהיה נרגש למאוד ולא יכול לשלוט ברוחו ולהירגע מעוצמת הדברים הנוראים ששמע, פנה אל רבינו ואמר שלפי תיאורו של רבינו את המצב העגום שעם ישראל נתון בו, הרי שמזמן חורבן הבית לא היו עדיין צרות כאלו לישראל. נאנח רבינו ואמר "צרות כאלו העומדים להתרחש על כלל ישראל, עוד לא היו מזמן בריאת העולם! ובסופקו ידיו זו בזו פנה רבינו אל הקהל בלשון שאלה: על מה נבקש, שתהיה מלחמה או לא? נענה אחד מזקני החסידים ואמר: רק שלא תהיה מלחמה. רבינו נענע בו מבט חודר ואמר: מי יתן והיה כמו שאתם אומרים, אולם אם הצורר יכבוש בלי מלחמה, מי יודע מה יהיה אם תהיה מלחמה אזי אומות בסופם של אחינו בני ישראל, משא"כ העולם ידחו אותו, ותהיה בסוף הצלה פורתא לכלל ישראל, [חזון שנתקיים במלואו כידוע]. תוך כדי דיבורו קם רבינו מלוא קומתו, כשכולו אפוף חרדה, אמר: אתם בארץ ישראל גם לא תלקקו דבש, אבל בכל זאת ארץ ישראל שונה מכל הארצות. אולם אנו בחוץ לארץ – מי יודע מה יהיה, ומה ייעשה מעם ישראל! וסיים רבינו את דבריו ואמר: יש להרעיש עולמות ולבקש רחמים, וכל אחד יראה לתקן את עצמו על שירחם ה' עמו.

כמו כן שלח רבינו את מקורביו לבקר בחצרות האדמורי"ם בארץ הקודש, לשמוע את חוות דעת קדשם בנוגע למצב הנורא.

באחד הימים נסע במיוחד לתל אביב לשוחח עם זקן אדמור"י רוז'ין, הרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זי"ע. רבינו שאל את רבי ישראל מהוסיאטין מה דעתו: האם הגרמנים הארורים יצאו למלחמה כוללת? ענה בבירור מוחלט, ואמר: בוודאי ובוודאי יצאו למלחמה, אמנם לא כעת, כי עסוקים המה בקלירת החיטים וזקוקים הם למצבור אוכל עבור החיילים, אבל בסופו של דבר בוודאי שיצאו למלחמה עולמית.

בכ"ב תמוז תרצ"ט: הביע רבינו רצונו להשתטח על ציון הרשב"י באתרא קדישא מירון. מקורביו ניסו להשפיע עליו ולמונעו מכך, מפני שהדרכים המובילים למירון היו בחזקת סכנה. זה קרוב לשלוש שנים, משנת תרצ"ו ואילך, שאתרא קדישא מירון היה סגור ומסוגר, ואפילו בל"ג בעומר לא עלו על הציון. המחבלים ימ"ש היו מסתתרים בנקיקי הסלעים הגבוהים מעל הכביש הצר והמפותל, והיו יורים על הרכבים שעשו את דרכם בכביש. רבינו עמד על דעתו להוציא לפועל את הנסיעה, בהפטירו "כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק. כשהגיעו שם ביקש להכנס לבד למערה וכל הקהל עמד והמתין בחוץ. לאחר שהייה ממושכת נכנסו כ"א לפניס המערה, ונשתומם למראה עיניו הנפותות מבכי. עבודתו המאומצת בתפלה ובתחנונים למען הכלל, הותירה רושם עז על מראה פניו, וכשאחד מזקני החסידים הזדעזע למראהו ואמר: הרבי לא יוכל לשאת את המשא והמשימה שנטל על עצמו, הפטיר רבינו "האלט מען ניטש אויס"... אז לא אוכל לשאתו..

ממירון המשך לבית החיים בצפת, מקום בו ספונים וטמונים מאורי ישראל: מרן ה'בית יוסף', האר"י הקדוש וגדולי תלמידיו, ועוד רבים גאונים וצדיקים זי"ע. בהגיע רבינו סמוך לשער בית החיים, נענה ואמר: בקינות "אז בהלוך ירמיהו על קברי אבות ונס עצמות חביבות מה אתם שוכבות, בניכם גלו ובתיכם חרבות"; בזמן חורבן הבית הלך ירמיהו הנביא להשתטח על קברי אבות במערת המכפלה, וביקש להודיעם מכל הצרות של כלל ישראל. גם עלינו מוטל חוד להודיע לצדיקים הטמונים פה, שיעוררו רחמים בשמים לבטל את הגזירות הנוראות המרחפות על כלל ישראל.

כשחזר מהציון הק' של מרן הבית יוסף, נאנח רבינו ובקול חריש אמר – כאילו לעצמו – "מיר האבן געמיינט אז מיר וועלין עפעס פועל'ן! [השבנו שנוכל לפעול משהו!]

במשך כל זמן שהותו בארץ, התמלטו מפיו דיבורים מחרידים את לב שומעיהם, מדי פעם במטבעות לשון אחרות, כמו "פוליטע אידן זענען פארלוירן"... [יהודי פולין אבודים...] וואס וועט זיין מיט קראקאווער אידן... אזא קראקא... [מה יהיה עם יהודי קראקא... קראקא העיר הגדולה...]

באחד הימים מתכונן רבינו לחזור למקום מגוריו – קארלין. זקני וראשי העדה קארלין התאספו לטכס עצה איך להשפיע על רבינו להמנע מלחזור, כמו כן נידונו הדרכים להשיג אשרות כניסה לארץ ישראל לכל משפחת רבינו. הוא הודיע כשהדבר נודע לרבינו, בהחלטיות על כוונתו לייסד תכניתו. כשפנה אליו הרה"ל ר' אלטר שו"ב שיפמאן זי"ע ושאלו לאור דברי רבינו על הגזירות הנוראות העומדות שו"ב להתרחש, איך מותר לרבינו לחזור למקום סכנה? כתשובה לשאלתו קם רבינו ניגש לארון הספרים, הוציא ספר מסויים והראה לו שכתוב שם כי מי שנמצא בתוך קהילתו ואין מרעיתו בעת שהכל

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

... יד חשון תש"ג

רבי אברהם אלימלך ב"ר ישראל הי"ד זי"ע

מתנהל על מי מנוחות. אבל כשתושבי העיר בסכנה – הרי הוא בורח כדי להציל את עצמו ואינו נמצא אתם יחד שונאו!

נענה רבינו ואמר: כל ימינו אנחנו עובדים ועמלים לזכות להיות "ואני קרבת אלוקים לי טוב",(תהלים עג כח) להיות קרוב להקב"ה, איך אפשר להיות שונאו'?!... במצב של 'הקב"ה

כששמעו החסידים את דברי רבינו קמו כמה מטובי האברכים, וגמרו אומר להשליך נפש מנגד ולפעול על מנת למנוע את נסיעתו, אפילו אם ח"ו יכוו מגחלתו. והיו כאלו שהחליטו להשכיב עצמם תחת גלגלי הרכב. רבינו הגיב ואמר: "איר וועט זיך רייסין די האר פון קאפ" ["את שערות ראשיכם תמרטו באש תמנעו בעדי את הנסיעה"]. הוא שימנע את נסיעתו ועמד לא שעה להפצרותיהם ותחנוניהם של אנ"ש על דעתו בתוקף.

ליל י"ד אלול תרל"ט נסע רבינו בחזרה,כעבור שלושה ימים בלבד, י"ז אלול תרל"ט, פרצה המלחמה האכזרית השואה האיומה. כשהגיעה הספינה לנמל קאסטנציא ברומניה, כבר פלשו הגרמנים האכזרים לפולין וכבשוה תוך מספר ימים, השמועות על פרוץ המלחמה הגיעו גם לרומניה, ומשום כך העדיפו רבים מנוסעי האניה להשאר שם. אך רבינו ומלוויו הספיקו עוד לעלות ברכבת האחרונה שנסעה לפולין. (לב ישראל)

ביום המר והנמהר י"ד מרחשון בשנת תש"ג עלה רבינו ומשפחתו על מוקדה על קידוש השם באכזריות איומה הי"ד

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

וְכִפֵּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמֵחוּץ תְּכַפֶּנּוּ (פרשת תרומה כ"ה י"א) פרש"י: שלשה ארונות עשה בצלאל. שניים של זהב ואחד של עץ וארבעה כתלים ושולים לכל אחד – ופתוחים מלמעלה; נתן של עץ בתוך של זהב, ושל זהב בתוך של עץ, וחפה שפתו העליונה בזהב, נמצא מצופה מבית ומחוץ.

סיפר בעת שהותו רבינו בארץ ישראל, הגיע לבקר ביקור גומלין אצל הגאון הגודע רבי שמשון אהרן פולנסקי זצ"ל, שהיה אב"ד מטעפליק ובארץ ישראל שימש כדומ"ל מקארלין ואמר: בבנין ארון העדות שכונת בית ישראל. נענה האדמו"ר כתיב "מבית ומחוץ תצפנו"; הצדיקים מבחוץ – אבריהם זהב טהור. אבל בפנים, בתוך עומק לבם, הרי הם שבורים ושוחזים עצמם כפשוטי כלי עץ.

מכתב בכתב יד קדשו של רבינו

מתורתו של רבינו

כשהיה רבינו בארץ ישראל אמר על הגמרא: איזהו עשיר מי שיש לו בית הכסא הסמוך לשולחנו (מסכת שבת כ"ה) רציתי לראות העשיר שיש לו בית הכסא הסמוך לשולחנו? אלא הכוונה שבשעה שאוכל חושב מה יהיה מהמאכל? וממילא אין לו תאוות אכילה, וזה הפשט בית הכסא סמוך לשולחנו. (שיח זקנים)

סיפר שרבינו זי"ע לא אבה לקבל קוויטליך בהיותו על ציון התנא הרשב"י, והיה אומר כאן אפשר לכל אחד לבקש בעצמו בעדו ובעד ביתו, והיה אומר שלאחר ההשתטחות על ציון הקודש במירון לא יסעו לשום מקום אחר, כי במירון משארים את כל חבילת הצרות, ואם יוצא האדם בהרגשה שעדיין נושא הוא את משא צרותיו, הרי זה ידיים מוכיחות שכלל לא היה אצל רבי שמעון. (באר הפרשה מהגה"צ ר' אלימלך בידערמאן שליט"א)

טו חשון תקס"ב

ר' אלעזר ב"ר אלעזר זי"ע בעל אור חדש אב"ד קעלין

רבינו הגה"ק רבי אלעזר קאליר בעל אור חדש מקלין זי"ע כשנולד בשנת תק"א בעיר רעכניץ כבר נפטר אביו הגה"ק ר' אלעזר מרעכניץ שידלאבצע זי"ע חתן הגה"ק ר' מאיר אשכנזי בעל שו"ת פנים מאירות זי"ע

רבינו בעוד היה נער כבר מילא כריסו מש"ס ופוסקים, והי' לרשן נפלא, ונבחר לאב"ד בזבלולאווא, והוליא לאור בשנת תקכ"ו לרשותיו ביחד עם ספר כתנות אור על תרי"ג מצוות מזקנו הגה"ק בעל פנים מאירות זי"ע,

בשנת תקכ"ח נתקבל לאב"ד בעיר מולדתו רעכניץ והגליל שעם החזיק ישיבה גדולה וחשובה, וגדולי ישראל ילמו מביתו מלרשו ובתוכם הגה"ק ר' בצלאל ב"ר יואל רנשבורג מפרלוג בעל הורה גבר זי"ע, והגה"ק ר' אהרן קאלינעלענבויגען ר"ס בבריסק בעל מנחה בלולה זי"ע

ברעכניץ היה כמעין המתגבר ונעשה גאון אדיר וכל גאוני זמנו פנו אליו בדבר הלכה, היה חריף עצום, ובתורתו האיר כל הארץ, שם הוליא גם ספרו אור חדש על מסכת פסחים, עודו יושב בכבוד גדול נתקבל לשלשה קהלות נכבדות וויזשניץ, באסקאוויץ, וקעלין, ובחר את העיר קעלין למקום מושבו , ושם הוליא חידושיו אור חדש על מסכת קידושין, וספרו חות יאיר לרושים נחמדים, רבינו נבחר גם לאב"ד באויבן ישן אבל לא קיבל הבחירה ונשאר בקעלין.

כמה וכמה חדושי תורה נשרפו בשרפה גדולה שהיה בבית רבינו והבל ולאבדין.

נסתלק לגנזי מרומים ט"ו מרחשון בשנת תקס"ב.

נשאר אחריו בנו יחידו הגביר עצום הגה"ק ר' אלכסנדר זיסקינד קאליר מבראד זי"ע שזכה שהיה לו תורה וגדולה במקום אחד, והוא המביא את ספרו של אביו חקר הלכה לביה"ד, והרבה ח"ת בכת"י שהגיה כמעט על כל הש"ס שו"ת שנדפס אחר פטירת רבינו.

חתני רבינו היה הגה"ק ר' יצחק מסלאניס אב"ד אמסטיבלאווי זי"ע הגה"ק ר' יקותיאל זלמן הכהן ב"ר אריה לייב מקלעצק זי"ע הגה"ק ר' משה הלוי אב"ד ליבנא ולעלים זי"ע והגה"ק ר' דוד יהושע העשיל הלוי הורוויץ אב"ד פלאס זי"ע בן הגה"ק ר' צבי הירש ב"ר פנחס בעל מחנה לוי זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

בעל אור חדש

ספרי רבינו

מתורתו של רבינו זי"ע

(תהלים נ') ולרשע אמר אלקים: היינו ליצה"ר שנקרא רשע (סוכה נ"ב) שבשפת חלוקו להדיח אדם מדרך ישרה אומר הלא משפט רשעים בגיהנם רק י"ב חודש, ולמה תאבד מאה או שבעים שנה עבור זמן מועט של י"ב חודש, לרשע היצה"ר זה אומר הקב"ה: מה לך לספר חוקי, לומר שחוק הוא שמשפט גיהנם רק י"ב חודש. זה הי' תינוח אם ראית גנב ותירץ עמו ועם מנאפים, אז הי' לך חלקך, לבד בגיהנם לא יותר מי"ב חודש, אבל, ואתה שנאת מוסר ותשלך דברי אחריך, ואיתא בספרים חסידים: מי שאינו מקבל מוסר נוטל המוכיח חלקו של המוכח גם כן בג"ע, והמוכח שלא קיבל מוסר נוטל גם חלק המוכיח חלקו של המוכיח בגיהנם, אם כן תהי' בגיהנם יותר ויותר מי"ב חודש. והן הן מה שכתוב (משלי ה') ונהמת באחריתך ככלות שרך מעליך ואמרת אוי לי כי שנאתי מוסר: היינו שתהא נוהם באחרית הי"ב חודש שהם כלו, ואתה אינך חפשי מגיהנם, נהמת ותאמר הלא כל ימי צבאי לא סברית ולא קבלית להפרע רק י"ב חודש, ומדוע לא עלתה תרופה למכתו בעבור השנה? אך אח"כ מראים לך הטעם, ותצדק עליך את הדין, ותאמר: אוי לי כי שנאתי מוסר, ומוכרח אני לסבול גם חלקים אחרים של המוכיחים שלא קבלתי דבריהם. (חות יאיר)

הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות (אבות פ"ב)

וקשה אדרבה הואיל ומתן שכרן אינו ידוע מסתבר דשכר מצוה חמורה יתירה משל מצוה קלה? י"ל שהרמב"ן כתב: דלכן נעלם בתוה"ק שכר עולם הבא שלא יהי' עובד על מנת לקבל פרס ע"כ. ועתה המדקדק במצוה חמורה יותר ממצוה קלה, ע"כ משום ששכרה יותר וזה איסור גמור, דאסור לשמש ע"מ לקבל פרס. וז"ש התנא: הוי זהיר בקלה כבחמורה, ואל תאמר שאהי' זהיר יותר במצוה חמורה ששכרה מרובה, וכי תימא מנ"ל באמת שאסור לשמש ע"מ לקבל פרס? ע"ז אמר: שאין אתה יודע מתן שכרן, ולמה לא כתיב בתורה, וע"כ כדי שלא יעבדו על מנת לקבל פרס, אל כן צריך אתה לזהר במצוה קלה כבחמורה. (חות יאיר)

טו חשון תרמ"ב

ר' שמואל קאמאדער ר' שמואל ב"ר שרגא פייביש זי"ע בעל אמרי שפר מדאראג

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי שמואל פרענקל ראש שושלת דאראג בעל אמרי שפר זי"ע הנקרא ר' שמואל קאמאדער, מצאצאי המשפחת המיוחסות בישראל, נכד הגה"ק בעל מגיני שלמה זי"ע ובעל צמח צדיק זי"ע ובעל עבודת הגרשוני זי"ע ולמעלה בקודש עד משפחת התנא רבי עקיבא בן יוסף ע"ה, וכמו כן נכד רש"י הק' ע"ה עד דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה. נולד לאביו בה' ניסן בשנת תקע"ה הגה"ק ר' שרגא פייביש אב"ד ריסקא בעל תלת גוונין דשרגא זי"ע בן הגה"ק ר' אורי ליפמאן זי"ע לבית הגה"ק ר' אליעזר מפראג זי"ע בן הגה"ק ר' אורי שרגא פייביש אב"ד בומסלא ברודא בעל דת אש זי"ע מבית חלפן בן החסיד הגה"ק ר' אליעזר ר' מנלש מווינא זי"ע. כשנולד רבינו כתב עליו אביו הק': ויתקיים בו מקרא שכתוב: ושמואל בקוראי שמו קוראים אל ה' והוא יענם

היה איש אלקים קדוש לדיק וענוו פאר הדור ובעל מופת וגאון מופלג, בהיותו כבן י"ב שנים כבר היה כל חלק לאשון של חושן משפט שגור על לשונו.

דר בתחילה בקאמאדע, וקהלות רבות מפלירים בו שיאות לקבל משרת על שכמו, אך רבינו בענוותנותו סירב להפלרתיהם.

אולם למרות זאת נהרו אליו המון חסידים ואנשי מעשה לחסות בצל כנפיו להתבדך מפיו.

נשא ונתן באמונה ועל אף גדלותו וגאונותו והיה רגיל ליסע לטריעסט לסחור באתרוגים, וסיפר בפעם ראשון שנסע לטריעסט לקנות אתרוגים סיפרו אותו להרה"ק מאלאנז זי"ע שרבינו נעשה סוחר אתרוג ונסע לטריעסט להביא אתרוגים, גער בהם הרה"ק מאלאנז זי"ע ואמר: לא כן אלא שר' שמואל נסע לקנות אתרוג לעצמו, ואגב הביא עוד אתרוגים. [יש לפרש: בפרשת ויצא וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם, פירש רש"י ז"ל נקוד על את לומר שעיקר הליכתם היה לרעות את עצמן וכנ"ל וגם צאן אביהם] (עלי שיר)

אחר כמה שנים לוה עליו הרה"ק ר' חיים מאלאנז בעל דברי חיים שיקבל ע"ע משרת הרבנות בדאראג, ושמע לקולו, ומאז נתקבלו תלמידיו לבית מדרשו ורבים נסעו אליו.

היה מנהגו של רבינו לסדר בעצמו בכל ערב שבת לעת ערב הספסלים לכל איש ואיש והכן לפניו עוד קודם בואם לכמה אנשים שיהיה, זאת הי' מידי שבוע בשבוע שהיה יודע מקומם כמה אנשים יבאו לשבות אצלו לקבל ברכתו הטוב,

ופעם אחת נשאר ספסל אחד יתר, ובלילה קודם קידוש היה ממתין הרבה והיה הדבר הזה לפלא בעיני העולם, ופתאום בא אחד ואמר לו רבינו: לך הכנתי את הספסל ומיד עשה קידוש, וזה האיש בא על שבת ולא הי' אצל התפילה רק בשעת האכילה. (תפארת שמואל)

וסיפר שפעם אחת שבת הרה"ק ר' ברוך מגרליץ זי"ע בדאראג על שבת קודש והביאו לר' ברוכ"ל י"ב חלות, שאלו את רבינו: האם אינכם נוהגים לשים י"ב חלות? ענהו רבינו: לי יש כוונה אחרת, לאם יש ב' חלות ואיש יהודי משים ידיו עליהם נעשה מזה י"ב חלות. (ברוך שאמר)

בהיותו כבן שש שנים נתייתם מאביו ונתגדל אצל דוד אחי אביו הגה"ק ר' יצחק פרענקל אב"ד קראלי זי"ע וגם נתגדל בבית גיסו ר' זאב וואלף טענעבוים אב"ד ווערפעלעיט בעל רחובות הנהר זי"ע, וגם אצל הגה"ק ר' מאיר מ"ש אב"ד לונגוואר בעל דברי מהרי"מ זי"ע, ועל ידיהם נתגדל לאילנא רברבא.

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת רחל ע"ה בת הגביר החסיד מוה"ר יצחק מישוב פאטשוי ז"ל.

פעם באסיפת הרבנים בפעסט שהיו שם גאוני עולם וברראשם הגה"ק ר' אברהם שמואל בנימין סופר מפרעשבורג בעל כתב סופר זי"ע הרה"ק ר' יקותיאל יהודה טייטעלבוים מסיגעט בעל ייטב לב זי"ע והגה"ק ר' יעשעיהו זילבערשטיין מווייצען בעל מעשי למלך זי"ע והיה לפניהם ענין קשה לגמור והיו חלוקים בדעותיהם עליו, ואמר הרה"ק בעל ייטב לב זי"ע: יאמר נא הרב מדאראג את דעתו וכאשר יאמר כן נעשה, מפני שהוא חכם וגדול הדור.

בצעירותו הסתופף בצל הרה"ק ר' שלום רוקח בעל שר שלום מבעלזא זי"ע ולאחר מכן דבק בכל נימי נפשו בהרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מצאנז זי"ע.

וסיפר שרבו הרה"ק מצאנז זי"ע אמר עליו: הרב מדאראג בכוחו להלבים דבריו ואפילו את תורתו בעשרה לבושים שיהיו נשמעים לפשוטים וכח המעלר שלו שלא לגלות מדרגתו הוא עד להפליא. ופעם הי' על שלחן קדשו של הדברי חיים זי"ע פלפול עצום בין הלומדים בסוגיא קשה ובנו הרה"ק ר' ברוך מגאדליץ זי"ע בתוכם. ורבינו יצא דומם ולא פצה פה. ואמר הרה"ק מצאנז זי"ע: האם חושבים אתם שהרב מדאראג אין בכוחו לפלפל עמנו, אבל כח המעלר שלו הוא גדול מאוד, אבל אני מבקשו שיענה גם הוא חלקו, למען לעשות רצון רבו, אז אמר דעתו הקולעת אל המטרה במלים ספורות, וכולם ראו את עוצם גדלו.

היה בידידות רבה עם הרה"ק ר' משולם פייש לאווי ראש שושלת טאהש זי"ע. שלמדו ביחד אצל הגה"ק בעל מהר"ם מ"ש זי"ע בלונגוואר.

וסיפר שרבינו היה שולח את האנשים שבאו על פתחו להתבדך בברכתו, שיתנו נרות למאור בבית מדרשו של הרה"ק מטאהש, וגם שהם בעצמם ידליקו שם נרות, ובזכות זה יוושעו, וכך הוה. (פאר משולם)

מעשה באיש אחד שהיה מתגורר בדאראג, אך לא היה נמנה על עדת החסידים. פעם אחת באישון לילה חלתה בתו בפתע פתאום ומצבה החמיר מאוד, וירא בצר לו וירץ אל רבינו להזכיר לפניו את בתו לרפואה שלימה. אמר לו רבינו: לאמיר טרינקען לחייס! ופנה רבינו לחפש בביתו צלוחית יין שרף, אולם כיון שדרכו היה ליתן הכל לאחרים, לא נמצא בביתו אפילו מעט יין שרף, נטל רבינו מים לומר על זה לחיים, ואמר הלא כתוב (פרשת משפטים כ"ג כ"ה) וברך את לחמך ואת "מימך" ואז "והסירותי מחלה מקרבך", ואכן נתרפאה בתו. (זמירות אמרי שפר דאראג)

נסתלק לגנזי מרומים ט"ו מרחשון תרמ"ב ומנו"כ בבית החיים הישן בעיר דאראג. חתנו הגה"ק

ציונו נודע כמקום קדוש, המונים באו לפקוד את קברו על כל ארה ואוקה, ומקום קברו נודע כמקום אשר פועלים בו ישועות ומופתים.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' מאיר פרענקל זי"ע, ובנו הגה"ק ר' אברהם פרענקל זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מתורתו של רבינו זי"ע

ויגדל האיש וילך הלך וגדל עד כי גדל מאוד: יש לדקדק דלא הו"ל לכתוב רק וגדל האיש עד כי גדל מאוד או ויגדל האיש וילך הלך וגדל מאוד? ויש לומר עפ"י מה שאמרו חז"ל כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וזה י"ל ביאור הכתוב ויגדל האיש בעושר רב, והטעם לזה אמר: מפני וילך הלך וגדל בתורה ובמעשים עד כי גדל מאוד, פי' קודם שנתגדל בעשירות, לכן דינא הכי שכל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר. (אמרי שפר)

ויבאו שני המלאכים סדומה פרש"י ולהלן אצל אברהם קורא אותן אנשים וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו? אלא לגבי אברהם שכחו גדול והמלאכים תדירין אצלו כאנשים קורא אותם אנשים, ולוט קוראן מלאכים. ולכאורה קשה: הלא גם לגבי לוט קראן אנשים, בפ' דכתיב רק לאנשים האלה לא תעשו דבר? ואפשר ליישב דגבי אברהם אבינו קוראן הכתוב אנשים והנה שלשה אנשים, אבל כאן לא קראן הכתוב אנשים אלא לוט קרא אותם אנשים באומרו רק לאנשים האלה לא תעשו דבר, והיינו לפי מחשבות אנשי סדום שסברו שהם אנשים. (אמרי שפר)

טז חשון תק"ץ

רבי עמרם ב"ר משה נחום זי"ע רבי עמרם חסידא אב"ד מאד

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הגה"ק רבי עמרם רויזענבוים הנקרא רבי עמרם חסידא זי"ע מגדולי תלמידי מרן הגה"ק ר' משה סופר מפרשבורג בעל חתם סופר זי"ע, נולד בשנת תק"ן לאביו הגה"ק ר' משה נחום רויזענבוים אב"ד וואשאן זי"ע מגזע הרה"ק רבי אדם בעל שם זי"ע, והגה"ק ר' יהודה לייוא בעל מהר"ל מפראג זי"ע והגה"ק רבינו יהושע העשיל מקראקא בעל חנוכת התורה זי"ע, ולמעלה בקודש עד דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה

וסיפר לולות לילת רבינו: שנים רבות היה אביו ואמו חשוך בלא בנים, עד שפעם אחת אירע שליל ביתם נעלרה עגלה רתומה לסוסים, בעל העגלה ירד ממנה ודפק על דלתי הבית וביקשו מהגה"ק ר' משה נחום שיתן לו להכנס ולהניח תפילין דרבינו תם, כי ירא פן תשקע עליו החמה ועדיין לא הניח, ולאחר שהניחו וחלצם, ביקש האורח להמשיך בדרכו, אך הר"ר משה נחום הפליר בו שימתין קמעא, יאכל את סוסיו וגם האורח יסעד את לבו טרם יציאתו לדרך. האורח נענה לבקשתו, ולאחר שגמר לאכול כשביקש ברכת המזון, בהגיעו לברכת הרחמן, הגביה את קולו ואמר: הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת בַּעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה. אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זַרְעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם. כשגמר לברך פנה אליו הר"ר משה נחום בתמיהה: הרי עדיין לא נתברכנו בזרע ומה ראה מר לברך אותנו ואת זרענו ?! מי יתן שברכתכם תתקבל ונוושע בבנים, נענה האורח ואמר: ראה אני שסיבת הדבר, משום שכשיוצאים מפתח ביתכם העינים נתקלות מבלי משים ונופלת מבטם על השתי וערב הנעוץ על גג מגדל בית התיפלות העומד ממול ביתכם, והוא המעכב, כי הרבנית עלולה בימי הריונה להביט על זה, וזה פוגם מאוד, על כן עלתי', סיים הבעל העגלה, שתעקרו מדירה זו ואז תוושעו', עשה הרה"ר משה נחום כדבריו ועבר להתגורר בדירה אחרת ולתקופת השנה נולד בנו רבינו זי"ע. (לתולדות משפחת רוזענבוים)

רבינו היה גברא רבא גאון וצדיק מפורסם בעל מופת וכבר מנעוריו נודע בגאונותו ובקדושתו, ומסופר שבהיותו יניק כבן שלשה שנים בכה פעם באמצע הלילה, על שאלת אביו מדוע הוא בוכה? השיב רבינו: חלמתי ששכחו להניח מיס לנטילת ידיס סמוך למיטתי, ראה אביו שאכן כך, הביאו עבורו מיס, ושקוע וירדס.

וכונה על ידי רבו הגה"ק ר' משה סופר מפרשבורג בעל חתם סופר זי"ע בשם התנא האלוקי "רבי עמרם חסידא". יודעים עליו סיפורים כי כבר בילדותו זכה לגילוי אליהו.

כבן י"ג נשא לאשה את בת הגה"ק ר' ישראל בריבל אב"ד פלאטא זי"ע מתלמידי הגה"ק ר' יחזקאל הלוי לאנדא אב"ד פראג בעל נודע ביהודה זי"ע, ובתקופה ההיא הרבץ תורה לתלמידים למרות גילו הצעיר, בשנת תקע"ד בהיותו כבן כ"ד שנים כיהן כאב"ד בק"ק אירקע עד שנת תק"פ ואז נתקבל לאב"ד לק"ק מאד באונגרין ובשנים הללו יצא טבעו בעולם כאיש אלקים ורבים הלכו לאורו עד שנת תקפ"ו בשנה זו עלה לארץ ישראל וכיהן כאב"ד לצפת ושם פעל גדולות ונצורות עבור עניי ארץ ישראל [יודעות תשובות החתם סופר אליו בהם הוא מכנהו "נשיא אלוקים, חסידא ופרישא" ועוד לשונות ותארים אשר הראו את הערצתו המופלגת של הרב לתלמיד].

לפני פטירתו בירך בשם ומלכות ברוך וכ"ו המחיר לעבדיו מאור הגנוז משתת ימי בראשית ואחר כן נסתלק לגנזי מרומים לעיר בגיל ארבעים בערך, בט"ז מרחשון בשנת תק"ץ זי"ע ומנו"כ בבית החיים בצפת בין קברי האריז"ל ומהר"ם אלשיך זי"ע ורבו החתם סופר זי"ע הספידו ואמר עליו: "שממש המית את עצמו מתוך צער השכינה.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

נשאר אחריו בניו הקדושים. הגה"ק ר' יוסף אב"ד טאלטשוא זי"ע, הגה"ק ר' משה פירסט אב"ד בזאשרהעל זי"ע

כמו כן נסתלק אביו הק' ביום זה בשנת תקפ"ו הגה"ק רבי משה נחום רויזענבוים אב"ד וואזשאן זי"ע.

שם הוריו לא ידוע רק זאת שאמו היתה בתו של הגה"ק ר' יאחק לאוויטץ מפראג זי"ע בן הגה"ק רבי שמעון זי"ע בן הגה"ק ר' סבלא אב"ד ור"ס שנייטוך זי"ע

נודע כאיש קדוש גאון מובהק וצדיק יסוד עולם. ולפי מסורות במשפחת רוזנבוים שרבינו כונה בשם "ליליה בייסער" עקב מנהגו שהיה יושב מעוטף בטליתו ולומד, ומסתכל מדי פעם בציליותיו ומנשקם, ולפעמים מרוב דבקותו בלימוד היה גם נושך את הציליות. (לתולדות משפחת רוזענבוים)

לידתו, תקופת ילדותו ומקום לימודיו ורבותיו לא נודעו. זאת ידוע שכיהן ברבנות בכפר טעליקא ליד העיר ראב, תקופה בוואזשאן, ואחר כך בוואשוואר. (רשומים בשמך)

על יום פטירתו ישנם גירסאות שונות, ויש שסברו שהתאריך ט"ז לחודש מרחשון שנת תקפ"ו

נשאר אחריו בניו הקדושים הגה"ק רבי עמרם רויזענבוים הנקרא רבי עמרם חסידא זי"ע הגה"ק ר' אברהם ישראל בלאל אב"ד פלאטא זי"ע, הגה"ק ר' צבי הירש אב"ד בביטשקע זי"ע והגה"ק ר' אליעזר דוד הירשלער אב"ד בק"ק אטש זי"ע, וכמו כן דורות ישרים ומבורכים בנים ובני בנים גדולי תורה מרבני תורה.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

יז חשון תרס"ד

רבי יהושע ב"ר שלום זי"ע בעל ילקוט יהושע קאמינקא

רבינו הרה"ק רבי יהושע'לע הלוי ראזענפעלד מקאמינקא בעל ילקוט יהושע זי"ע נולד בשנת תק"ץ לאביו הרה"ק ר' שלום מקאמינקא זי"ע בן הגביר מוה"ר יעקב יוסף מראווא זי"ע ולאמו מרת חנה גאלדא ע"ה

רבינו היה גדול בתורה לדיק וקדוש, לו עשר ידות בנגלה ובנסתר, איש מופת נורא מאד.

קיבל תורה מאביו הק' זי"ע, ופעם אמר: כי אי אפשר לבוא לשום שלימות רק על ידי זאת התורה שבכתב ושבעל פה אשר הנחילו לנו אבותינו מדור דור עד השו"ע לפנינו כאשר קיבלתי מפי (ר' שלום מקאמינקא) אאמו"ר הגה"ק. (כנסת הגדולה)

כל אשר קיבל רבינו מאביו הנחיל לבניו, וסיפר שאמר לבנו הר"ר אליעזר מאושפילין זי"ע: שלא יקרב בעלי בתים (פי' שלא יתפעל מהם) וכן היה, מעולם לא אמר לבעל הבית שיתיאשב כשבא לחדרו, ועל אף שבדרך כלל היה יוכל לומר מילתא דבדיחותא, ובכלל התנהג בנחת, אבל כשראה אצל מישהו איזה ענין שהיה למרות דעתו ביהדות, או נגד מסורות קאמינקא שקיבל מאביו שקבל מזקנו (ר' שלום מקאמינקא) היה אומר דיבורים חריפים ולא חס על שום איש, ולא נתפעל משום דבר. (שיח זקניס)

כשהגיע לפרקו נשא לבתו של הרה"ק ר' שמואל הירש מדרישקיפאלי זי"ע שהיה בעל אחותו של הרה"ק ר' שלום רוקח מבעלזא בעל השר שלום זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים י"ז מרחשון בשנת תרס"ד

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' אליעזר מאושפלין זי"ע חתן הרה"ק ר' חייס האלבערשטאם מצאנז בעל דברי חיים זי"ע

נכון לציין שרבינו אמר לבנו הר"ר אליעזר זי"ע: עשרה אנשים יהיו לך תמיד, וכן היה, תמיד היו אצלו על כל פנים מנין. (שיח זקניס)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ספר
ילקוט יהושע
בו יבוא פרשי דינים על
הלכות מילה
לבוב תרצ
Wydawca. Rabin Jehoszwa Rosenfeld
Jałkut Jehoszua
nak'adem autora
Lwów ul. Żółkiewska 61
נעשה אצל שואל מאנדער בלבוב

סיפור משידוך המסוגל לפרנסה

רבינו זי"ע נהג לספר בסעודת מלוה מלכה: פעם אחת בא לפני הבעל שם טוב הק' זי"ע עני ואביון מדוכא, וביקש ממנו שיפעל עבורו ישועה שיהיה לו פרנסה, אמר לו הבעש"ט הק': שילך תחת גשר פלוני, ושם יתמלא בקשתו שימצא שם אוצרות זהב וכסף, הלך שם העני פשפש ולא מצא, בדרך חזרה פגע בחייט עני אחד ושאל אותו מבוקשו במקום זה, השיב לו הראשון את כל הענין ודבריו של הבעש"ט הק' , והפטיר העני, אולם לריק יגעתי ולא מצאתי. השיבו החייט, והלא גם אותי צוה הבעש"ט הקדוש לילך למקום פלוני ולבית פלוני, (הבית היה במכוון בית העני שהלך לחפש תחת הגשר), ותחת התנור שם אמצא אוצר טוב, אבל מתרשל אני בכך לילך שם ולחתור מחתרת בבית איש אחר. ויהי כשמעו העני הלזה את דברי החייט, חשב בנפשו, הלא הנני הבעה"ב והבית שלי הוא, אלך לביתי ואחטט מתחת לתנור את האוצר הטמון שם, וכן היה שאמנם יגע ומצא שם את האוצרות זהב וכסף. לעומת זה חשב החייט בנפשו, אם אני נמצא כבר סמוך לגשר, אנסה לחפש גם אני, יתכן שדברי האיש שאמר בשם הבעש"ט הק' נכונים הם. הלך וחיפש שם היטב ומצא את האוצרות זהב וכסף, כך ששני העניים נתעשרו עד למאד. אחרי הדברים, חשב כל אחד בנפשו, הלא באמת חבירי גרם לי את כל העושר הזה, ואיך אוכל לראות בדלותו ושפלותו, ונתיישב כל אחד בדעתו להביא עבור חבירו מתנה צרור כסף וזהב, וכן עשו, ויהי בלכתם בדרך אחד למשנהו פגעו זה בזה, וכל אחד שח לפני השני את מעשי ה' כי נורא הוא שחוננו מן השמים בעושר גדול, ותרבה השמחה ביניהם, אולם לא ידעו לפשר מה לעשות עם צרורות מתנות הכסף שכל אחד ביקש לתת לחבירו, והיות כי לאחד היה בן ולאחד בת שעומדים על פרק הנישואין, הוחלט ביניהם להשתדך ואת צרורות הכסף יתנו לצאצאיהם נדוניא. כשסיים רבינו את הסיפור אמר, "סיפור זה מסוגל לפרנסה לספרו בסעודת מלוה מלכה, ואחר העובדא לא לספר שום מעשה, רק לומר שיר המעלות ולברך ברכת המזון". וכן גם רבינו אמר תיכף שיר המעלות. מתוך מעשה זו הוסיף רבינו לבאר, שלפעמים כל אחד ואחד מוכן לישועה רבה, ואינם יכולים להשיג הישועה רק באופן שאיש את רעהו יעזורו, כן יעזרנו ה'. (אוצר הספורים)

סגולת יום ל"ג בעומר

רבינו אמר פעם להרה"ק ר' יחזקאל שרגא משינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע שיום ל"ג בעומר הוא בחינת יום כיפור, כיון שיום כיפור היה העבודה צריכה להיות דווקא על ידי אהרן הכהן בחינת הוד, ועיצומו של יום גם כן בחינת הוד, הרי לך שיום כיפור הוא מדת הוד שבהוד, וכן נמי ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד, ונוכל לפעול בו ישועות טובות כיום הכיפורים. (נטעי גבריאל)

יז חשון תקפ"ו

רבי מנחם מענדל ב"ר יעקב קאפיל זי"ע בעל אהבת שלום מקאסוב

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הגה"ק רבי מנחם מענדל האגער בעל אהבת שלום ראש שושלת קאסוב- ווישניץ זי"ע מתלמידי הרה"ק רבי צבי הירש מנאדווארנא בעל צמח ה' לצבי זי"ע ומהרה"ק ר' משה יהודה לייב ערבליך מסאסוב זי"ע ומהרה"ק ר' משולם פייביש העללער מזבאריזא בעל יושר דברי אמת וליקוטי יקרים זי"ע שהסתופף בצילו י"ב שנים, ומהרה"ק ר' זאב וואלף מטשארני-אוסטרהא זי"ע. רבינו נולד בעיר קאלימייא בשנת תקכ"ח לאביו הרה"ק ר' יעקב קאפיל חסיד זי"ע מגדולי תלמידי ובעל תפלה קבוע ממרן הבעש"ט זי"ע., ולאמו הרבנית הצדיקת מרת חיה ע"ה בת הגה"ק ר' זלמן מקאלימייא זי"ע מצאצאי הגה"ק רבינו דוד ב"ר שמואל הלוי אב"ד לבוב בעל ט"ז זי"ע ומהגה"ק רבינו יואל סירקש אב"ד קראקא בעל הב"ח זי"ע ומהגה"ק רבינו עובדיה מברטנורא זי"ע

רבינו היה עוד צעיר לימים כשלקח את בת דודו הרה"ח ר' שמואל שמחה זימל קוך מקאסוב זי"ע הרבנית הצדיקת מרת שיינה רחל ע"ה לאשה. אחר חתונתו עסק בסחורה רק להרויח כמה שצריך לידי חייו, ולמד בשקידה נפלאה יומם ולילה בקדושה וטהרה ונעשה מפורסם לגדול בתורה בנגלה ובנסתר, והיה עמוד החסד, פיזר נתן לאביונים בשתי ידיים.

רבתיו הק' שמחו כולם את ידיים עליו בראותם קדושתו ועבודתו שהיה בהתלהבות עצומה ונורא, ולא חכו הימים שאלפי ישראל נסעו אליו ללמוד תורה ועבודה ולהנות ממנו עצה ותושיה, וכל צדיקי דורו הכירו בו שהוא בעל רוח הקודש אמתי ופועל ישועות, ובתוכם הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא בעל בני יששכר מדינוב זי"ע והרה"ק ר' אליעזר הורוויץ מדזיקוב זי"ע והרה"ק ר' נפתלי וויסבלום מליזענסק זי"ע והרה"ק ר' שרגא פייביש מבאראלשין זי"ע והרה"ק ר' מנחם מענדל בעל דרך אמונה זי"ע והרה"ק ר' שמואל משינאווא בעל רמתים צופים זי"ע והרה"ק ר' משולם נתן דומ"ץ מבאר'ליטשוב זי"ע

ומסופר שבתחילת ימי הנהגת רבינו סבל רדיפות רבות ממתנגדיו, והיה בהם גם כאלו שרצו למוסרו למלכות, שאל פעם הר"ר משולם נתן לרבינו אם חושש הוא מרודפיו? השיב לו רבינו: כל זמן שהיתה לי עצה אחת שאמה שלא שברתיה לעבודת ה', פחדתי מהם, אולם מכיון ששברתי כל עצמותי לכבוד שמו יתברך, שוב אין אני ירא מהם כלל ועיקר.

גיסו הרה"ק ר' אורי' מסטרעליסק הנקרא השרף זי"ע אמר שרבינו הוא בבחינת מלכות ובתפלתו בוקע רקיעים. וכמו כן אמר עליו הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ הנקרא החוזה מלובלין זי"ע שרבינו הוא מלך ישראל. והרה"ק ר' צבי הירש אייכענשטיין מזידיטשוב בעל עטרת צבי זי"ע אמר: שרבינו יכול ליחד כל מיני יחודים נפלאים ונוראים. והרה"ק ר' שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע אמר: רגלי בוערות ללכת אל היהודי הזה.

נסתלק לגנזי מרומים בטו"ב מרחשון בשנת תקפ"ו ומנוחתו כבוד בעיר קאסוב זי"ע.

פעם אחת נסע רבינו יחד עם גיסו הרה"ק מסטרעליסק זי"ע לבקר בהיכל קדשו של הרה"ק ר' אהרן לייב מפרימישלאן זי"ע והרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע בנו היה אז ילד צעיר, ובלאת שני הצדיקים ממעונו, שאלו אביו הר"ר אהרן לייב זי"ע: מי משניהם נראה בעיניך יותר? הראה הר"ר מאיר על הסטרעליסקער. אמר הר"ר אהרן לייב ששניהם גדולים מאוד, והגדול שבהם, היינו הסטרעליסקער שהיה יותר גדול בקומה, יוליכו המלאכים לארץ ישראל אחר פטירתו, והקטן שבהם, היינו רבינו שהיה יותר נמוך בקומה, ישרה על קברו אוירא דארץ ישראל. אחר שנים רבות, כאשר הרה"ק ר' יחזקאל האלבערשטאם בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע השתטח פעם על קברו של רבינו, שהה שם זמן ארוך מאוד, וכאשר שאלוהו אחר כך סיבת הדבר? אמר: שהיה קשה לו להיפרד מן המקום, כי הרגיש שם אוירא דארץ ישראל, אז סיפרו לו מה שאמר הרה"ק ר' אהרן לייב זי"ע שישרה על קברו קדושת ארץ ישראל, ושמח הרה"ק משינאווא זי"ע מאוד כי אכן זכה להרגיש את זאת.

היה יהודעו חסידי סטרעליסק בעניותם המרובה, פעם ביקר רבינו אצל גיסו השרף מסטרעליסק זי"ע ושאלו מדוע אינו משפיע שפע פרנסה לחסידיו, השיב לו הרה"ק מסטרעליסק: משפיע אני להם, אלא שאינם חפצים לקבל, נשאלת רבינו מנין לו זאת, נקרא אחד מהחסידים שהיה מהיושבים שם והשרף אמר לו שעת רצון כעת ויכול הוא לבקש מה שירצה, ביקש אותו חסיד: רצוני לומר פעם אחת 'ברוך שאמר' בכוונה כמו שהרבי אומר..." הטה השרף עצמו לרבינו גיסו ואמר: הלא נוכחת כי אינם חפצים.

רבינו נשאר אחריו ספרו הק' אהבת שלום, ובניו הק' בנו שמילא מקומו בקאסוב הרה"ק ר' חיים האגער בעל תורת חייס זי"ע חתן הרה"ק ר' יהודה מאיר משפיטווקא זי"ע בן הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע, והרה"ק ר' דוד האגער בעל למח דוד אב"ד זאבליטוב זי"ע חתן הרה"ק ר' משה יהודה לייב מסאסוב זי"ע, ובת יחידה הצדקנית מרת שרה לאה ע"ה אשת הרה"ק ר' גרשון אשכנזי מקאלומייא בעל עבודת הגרשוני זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

סגולה לרפואה

טוב להזכיר בשבת קודש בכל פעם השם שבת, כי שבת הוא שמא דהקב"ה דהוא ושמו חד, וזהו כוונת אמרם ז"ל הנכנס לחולה בשבת אומר שבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא, פי' על ידי זעקת השם שבת על ידי זה מעוררין הקדושה שבת קודש שהוא צרורא דלעילא דבי' חיי כולא, ועל ידי זה רפואה קרובה לבוא מאילנא דחיי.

מתורתו של רבינו זי"ע

נתון תתן לו ולא ירע לבבך וכ"ו: אם אחד נותן לעני איזה נדבה והעני נותן לו הנדבה בחזרה ומבקש מבעה"ב שיתן לו נדבה אחרת גדולה יותר ממה שנתן לו בראשונה ואם הבעה"ב אינו מסרב נגדו וניתן לו עוד בלי רוע פנים ע"ז מגיע לו שכר עד אין שיעור, כי הוא עושה בזה נגד הטבעיות, וזה הפי' נתון תתן לו על מה שנתן לו בתחלה יתן לו יותר כפי בקשת העני ולא ירע לבבך בתתך לו, היינו שאתה צריך ליתן לו להעני יותר הרבה מבראשונה ולא ירע לבבך כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' א' בכל מעשיך היינו על השלחת יד בכיסו ליתן הצדקה מגיע לו שכר ביחוד ולכן אל ירע לבבך על טרחתך בכפליים .

משמיה רבינו זי"ע אמרו לפרש מאמר הכתוב (קהלת ד' ט') טובים השנים מן האחד, היאך יהיה טובים השנים, שיחיו שנים בשלום זה עם זה? רק מן האחד: מכוחו של אחד מהם שמוותר על שלו, ואינו עומד על דעתו. שהרי אין מציאות בעולם שיחיו שנים יחדיו בשלום ושלווה, בלא שיעלה השטן ביניהם איזה עילה קטנה להפריד ביניהם, ורק על ידי שהאחד מוותר ממשיך השלום לשרור ביניהם

ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו. רבי ישמעאל אומר: ברכו במן וקדשו במן (בראשית רבה י"א ב') פירוש: שמסר בחינת כל, שכולל כל הטעמים וכל הברכות, ועל כן מי שזוכה יכול להרגיש בסעודות שבת טעם מן שכולל כל הטעמים בחינת כל. (אהבת שלום)

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סְדֹם אֶל אַבְרָם תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ וְהָרְכֻשׁ קַח לָךְ (פרשת לך לך י"ד כ"א) רומז על הא דעינינו רואות רובא דרובא הרשעים המה בעשירות גדול וכיון שיוצא מכללם אזי מתחיל להתמוטט הלא דבר הוא? וזהו ויאמר אברהם היינו הצדיק אל מלך סדו"ם היינו הס"ם תן לי הנפש חלק הנפש ראוי לך משלך והקכוש קח לך שזה ראוי לך תמורת הנפש. (שפתי קדושים)

יח חשון תשס"ג

ר' מנחם ישראל הלוי בן ר' פינחס שלום הלוי זיע"א מקאסאן

הרה"ק ר' מנחם ישראל הלוי ראטטענבערג זיע"א אדמו"ר מקאסאן נולד במחוז איסט סייד שבניו יארק רבתי, ביום י"ג טבת שנת תרפ"ח לפ"ק לאביו הרה"ק רבי פינחס שלום הלוי מקאסאן זיע"א (בן הרה"ק ר' משה שמואל מקאסאן-קליינווארדיין זיע"א (חתן הרה"ק ר' בן ציון פיש מבארשא זיע"א) בן הרה"ק רבי יה'וסף צדיקא מקאסאן זיע"א (חתן הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זיע"א) בן הרה"ק ר' צבי מטלוסט, בן הרה"ק ר' יה'וסף מקאזאווא זיע"א שהי' חתן הרה"ק מרן העטרת צבי מזידיטשויב זיע"א) ולאמו הרבנית הצדקנית מרת שרה חנה ע"ה בת הרה"ק רבי נפתלי עהרליך זיע"א מדעלעטין ובן הרה"ק ר' יהודה ליבוש מראזלא זיע"א (חתן הרה"ק מרן העטרת צבי מזידיטשויב זיע"א) בן הרה"ק ר' משה אויסטרויער זיע"א

כעבור שנה מלידתו, עברו הוריו לגור בעיר ברמנקס, שם יסד אביו הגדול זיע"א הכולל נאה וחסידא, קהל "אהל משה", בחצר קודש זה גדל רבינו וינק טוהרה וטהרה בדרך אבותיו הק'.

בשנות ילדותו למד רבינו תורה בת"ת "תורה ודעת" בשכונת וויליאמסבורג, רבינו שהי' אז ילד רך בשנים נסע בכל יום עם הרכבת מביתו שבברמנקס להת"ת שבווש"ס, על אף שהי' אז הילד "היחידי ממש" על כל אדמת אמעריקא שהלך מגולל בפיאות ארוכות ומלובש בציפה שחורה גדולה כיאה לילד יהודי, בדיוק כמו שהלכו החסידישע ילדים מעבר ליס הגדול במדינת אירופה הרחוקה.

ובכל יום ויום רבינו מתהלך בלבוש יהודי מובהק, וכל רואיו ומכריו רדפוהו עד חכמה, בכל יום ממש סבל רדיפות גידופים והיתופים, ברחוב וברכבת, בחדר ובביהמ"ד, מחבריו וממלמדיו, ואפילו ממנהלי החדר, על העוול הגדול שאינו בוש ללכת ברחובות אמעריקא בלבוש יהודי מגולל בפיאות, דבר שלא היה מקובל כלל בשנים ההם, וגערו בו שעושה חילול ה' בהלכו כך, ומביאים את כל היהדות באמעריקא, ולהבדיל הגויים לחקו ממנו על מראהו היהודי המשונה בעיניהם, אבל רבינו בעזות דקדושה שבו לא קם ולא זע, וקיים בנאמנות את ה"ועל מה שתשוב" במלא מובן המלה, לכל אחד ואחד שגער בו היה עונה לו ברוב חכמתו תשובה המספקת לבעלי'.

בהגיעו לגיל המצוות רצה אביו הק' לשלחו ללמוד בישיבת דורו הרה"ק מרן רבי ישראל לבי בעל האור מלא מקאסאן זיע"א הי"ד, אבל קפצה עליו רוגזו של גרמניה, ופרצה מלחמת העולם, על כן לא יכול רבינו לנסוע כי השתבש הדרכים במאוד. (עוד קודם שנודע על הסכנה המשמשת ובאה על אונגארין). בהיותו כבר חמש עשרה שנה התחיל להתנודד בו חתימת זקן, ותיהום כל העיר, הכזאת יעשה על אדמתינו מדינת אמעריקא?! בחור לעיר שלא מגלח את זקנו, כל העיר היתה כמרקחה, ונוסף גם הוא על כל החיבורים והגידופים שסבל על אז, וכל ידידיו וידידי בית אביו דברו אליו רכות וקשות שכך מי אפשר להמשיך ולא יוכל למוא שיהוד הגון עם חתימת זקן כזה, והוסיפו לטעון עוד שגם בנש"ק זה והשני וכו' ג"כ לא מגדלים זקנם, ואף אחד אינו מעיז פניו ללכת כך, ויהי כאמרם אליו יום יום, ורבינו מתהלך כדרכו ולא שמע אליהם, ונשא בגאון ובעוז את הלבוש החסידי כפי שהלכו אחיו באייروפה הרחוקה.

כעבור כמה שנים כשוך חמת ה' אחרי המלחמה הנוראה, כאשר התחילו לבוא שארית הפליטה מהגולה אשר הוגלתה, ממדינות אירופה והסביבה, הגיע בין הפליטים הגאון הגדול מרן רבי מיכאל דוד ווייסמאנדל זצוק"ל ראש ישיבת נייטרא, ורצה חיבה לביאתו ישיבה בבנים בבנים קדמוניות, מיד נגמר אליו רבינו ולמד אצלו וממנו, והיה לו לאחיעזר ולאחיסמך בכל מה שהצטרך, ובפרט כשהיה צריך באחד שבקי בשפת המדינה, ומאז נעשה לתלמידו ולמד בישיבתו עד הגיעו לפרקו.

כשהגיע לפרק האיש מקדש שהיה בימים ההם פרק קשה לכל יהודי החרד לדבר ה' באמת, ובפרט לרבינו שלא רצה לוותר באפילו על קיצו של י', זכה משמיא ובנה את ביתו על אדני הקודש, על אדני התורה והחסידות, עם תבלחט"א הרבנית הצדקנית המפורסמת במעשיה הטובים מרת פרידא גיטל תליט"א, בת הרה"ק ר' מאיר יוסף רובין זיע"א הי"ד מקערעסטיר (חתן הרה"ק ר' אברהם מקערעסטיר זיע"א (חתן הרה"ק ר' מיכאל מדזורקא זצי"א) בן הרה"ק רבי יעקבי' מקערעסטיר זיע"א, ובן הרה"ק ר' ברוך מבערזחלוויץ זיע"א (חתן הרה"ק ר' מנחם מענדיל מזידיטשויב זיע"א בן הרה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשויב זיע"א) בן הרה"ק ר' מאיר מגלאגוב זיע"א (חתן הרה"ק ר' מרדכי דוב מדאמבראווא זיע"א) בן הרה"ק ר' מנחם מענדיל מגלאגוב זיע"א (חתן הרה"ק ר' מאיר רזאטענבערג זיע"א בעל אור לשמים) בן הרה"ק ר' אשר יעקבי' מראפשיץ זיע"א חתן הרה"ק ר' נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א), מגזע אראלים ותקשיבים לבית קאזניץ, ליזענסק, פרעמישלאן, ועוד.

אחרי נישואיו המשיך רבינו את לימודיו אצל רבותיו הגדולים שנשארו לפליטה אחרי כלות ה' את כל הטובים שבעם, ה"ה ש"ב הרה"ק ר' יואל צבי רזאטה זיע"א בעמח"ס מעט צרי אבדקד"ק טיסא סאלקא, והגאון ר' יצחק אייזיק ליבעס זצ"ל, אב"ד גרייזינג ובעמח"ס בית אבי שגם נתן לרבינו היתר הוראה, והגאון ר' שמעון גאבעל זצ"ל, שגם הוא סמך ידיו על רבינו ונתן לו היתר הוראה, ברבות הימים גם למד בתלמיד חבר עם הגאון האדיר מרן ר' עזריאל יודא לעבעוויטש זיע"א אב"ד קהל עדת ירושים וויען במשך שנים רבות כאשר בכל יום למדים הם שבע שעות לטופות.

בהיות רבינו א"ך שנים עבר אביו הגדול זיע"א להתגורר בשכונה אחרת בעיר ברמנקס, ויסד שם את בית מדרשו בשכונת פעלס פארקוועי, אז נתמנה רבינו זיע"א לשמש ברבנות בביהמ"ד היחש של אביו, ונהג שם קהילתו בגאון ועוז כזקן וכגיל.

תשוקה עזה בער ברבינו ליסוע לבקר את הרה"ק מהר"א מבעלזא זיע"א, ואכן לקראת חג השבועות דשנת תשי"ז גמר רבינו בדעתו לקום וליסוע, לפני נסיעתו שיגר מכתב לש"ב שהי' משב"ק בבעלזא להודיע לו מהחלטתו ולבקשו שיכין לו הלכך, המשב"ק הרין מיד מכתב חזרה שאם כבר מוזיא סכום כזה ועושה נסיעה ארוכה (שבימים ההם ארכה ד' ימים עם תחנית ביניים כמה פעמים), לדעתו עדיף להמתין על ר"ה, הפנה רבינו את שאלתו לאביו הגדול שאמר לו, אצל לדיקים הללו אין נ"מ בין שבועות לר"ה, ותוכל ליסוע כבר על שבועות, וכן עשה רבינו, בהגיעו לחצר הקודש קירבו הרה"ק במאוד, ופעם בעת קבלת קהל בפתקא ופליון, נתן רשות לרבינו לעמוד מאחורי כסאו ולהביט בעבודתו בקודש, סייעתא דשמיא מרובה ליותה את רבינו, כאשר על ר"ה כבר שאלת"ח הרה"ק מבעלזא זיע"א, ואם היה ממתין על ר"ה כבר לא היה זוכה לראות הקודש.

בשנים האחרונות של אביו כאשר עבר אביו לגור בעיר ואם בישראל ברוקלין בשכונת בארא פארק נתמנה רבינו לשמש בביהמ"ד השני של אביו, בימים ההם היה אביו הגדול נוהג לשהות בבית בנו יקיר רבינו זיע"א בימי הקיץ, וכך היה גם בשנתו האחרונה תשכ"ו, וביום המר והנמהר כ"ד תמוז כאשר החזיר אביו הגדול את נשמתו הטהורה ליוצרו בבית בנו רבינו זיע"א נתמנה רבינו למלא מקומו ויהיו באדמו"רות קאסאן בברמנקס, עד שנת תשמ"א שאז כבר נתרוקנה השכונה בברמנקס מרוב היהודים החרדים, ולא יכול רבינו להמשיך לשבת שם, קם רבינו והעתיק את בית מדרשו בבארא פארק, ולפלא הוא שבית מדרשו בברמנקס לא ביטל התמיד ועליון פועל על היום הזה, ויש שם מנין לג' תפילות בכל יום, וממשיכה להיות לבית שמגלים בו לתורה ולתפילה עד היום הזה.

עם פתיחת הביהמ"ד בתוכני השכונה החסידית בבארא פארק, פתח רבינו גם את הישיבה הק' אור מלא ד'קאסאן אשר שם חינך והדריך והעמיד תלמידים הרבה, ההולכים לאורו וינקו ממנו עזות דקדושה, למען יוכלו לעמוד איתן נגד זרם הרחוב.

כל ימיו, היה יהוע ומפורסם בכל הסביבה, שבית הקאסאנער רבי פתוח לרווחה לכל עובר ושב, וכל רעב וצמא מצא שם את שאהבה נפשו, הן בשבתים וימים טובים, וגם לרבות בימי החול, שבכל יום ויום אכלו שם הרבה אנשים, ממשולחים ועל רבנים מפורסמים הן אלו שבאו (עוד בעת מגוריו בברמנקס) בקרבת המקום מחמת שהיה להם קרוב בבית החולים דשם, והן שהם ארחי פרחי, כולם אכלו ושתו שם וכל אחד קיבל כפי כבודו הראוי לו, וכן יצאו בביתו הרבה אורחים, לרבות בימי חג הסוכות שסוכתו היתה סוכה "ליבורי" ממש במלא מובן המלה. גם אדמורי"ם ורבנים חשובים מבני משפחתו שבאו מארצות שונות לארה"ב, באו לשהות בצל קורתו, כאשר התענגו מתורת רבינו ומריבוי חכמתו.

פקיע שמיה של רבינו בגדלות תורתו בנגלה ובנסתר, ובמהרה יצא טבעו בעולם, והתפרסם לת"ח גדול וגאון אדיר, לפרנסתו שימש רבינו כבורר אצל דיני תורה, רבינו שמדת האמת היתה עבועה בדם לבבו באופן נפלא, לא חל ולא זע מכל דבר שלא היה אמת לאמיתה, ובעת הדיני תורות היה ניכר ביותר מדת האמת שהי' טבוע בו, הצדק צדק תרדוף שקיים בפשטות על להפליא, והרבה גאונים מפורסמים ובינינים הגאון מדעבריצין זיע"א בעמח"ס באר משה, שהעידו עליו שכמעט אין בנמצא בכל העולם אחד שיפחד מהשקר כמו רבינו זיע"א.

כ"ק מרן גאב"ד ירושלים שליט"א סיפר מעשה שהוא היה עד לה, שפעם אחת נקרא רבינו לשמש כטוען לאיש אחד בעיר מגוריו אנטווערפן, ומרן הגאב"ד שליט"א שימש אז כאחד מן הרבנים, רבינו זיע"א אחר שהגיע לשם ראה שקשר אמר לו האיש שקרא לו מאמעריקא, הגיע לבית הדין, ושם הרים עליו בקול גדול על שהשב לנטות מן האמת ועוד העיז לבלבל את רבינו זיע"א, ומיד חזר רבינו לאמעריקא כמו שהגיע, על אף שהפסיד הון רב, ואפילו להוצאת הדרך לא שלם לו הלז, אף על פי כן לא זז רבינו מעמדתו. וסיים הגאב"ד שדבר זה היה לו לפלא אפילו בימים ההם, שחוץ מן האמת לא איכפת לו כלום.

במיוחד היה מפורסם לבעל תפילה נפלא בנוסח אבותיו ורבותיו לבית קאסאן-זידיטשוב, ורבים השכימו לפתחו לשמוע אל הרינה ואל התפלה, והתעוררו לתשובה מתפילותיו הנעימות.

ביום שב"ק פר' נח ו' מר-חשון תשס"ג לפ"ק נפל רבינו למשכב וחלה את חליו אשר ממנו כבר לא קם, ולאחר ימים מועטים שכל כלל ישראל בתפוצות ביקש רחמים על רבינו החזיר רבינו את נשמתו הטהורה ליוצרה ביום ח"י מר-חשון תשס"ג לפ"ק, בהל רב אדמורי"ם ורבנים חשובים, חסידים ואנשי מעשה, באו לחלוק לו כבוד אחרון והשתתפו בהלוויתו שיצאה מבית מדרשו מקום שהרביץ שם תורה במשך עשרים שנותיו האחרונות, והובא לקבורה ליד ציון אביו הגדול בחלקת קאסאן בניו ז'ערזי.

זרעו אחריו, בניו: בנו בכורו ומ"מ כ"ק מרן אדמו"ר הרה"ל ר' מאיר יהוסף הלוי שליט"א מקאסאן, כ"ק אדמו"ר הרה"ל ר' משה שמואל הלוי מקאסאן-לאנגלאן שליט"א, כקש"ת הרה"ל ר' נפתלי צבי שליט"א רב דקהל אוהב צדק-הכלי שן בפלעטבוש, כקש"ת הרה"ל ר' אברהם בנוך שליט"א ראש ישיבת קאסאן, כ"ק אדמו"ר הרה"ל ר' חיים יהודה ליבים הלוי שליט"א מפראשעי, כ"ק אדמו"ר הרה"ל ר' יעקבי' משולם פייש הלוי שליט"א מראזלא.

חתניו: הרה"ל ר' חיים שלמה הלוי ר"ב מסאלקא-ירושלים שליט"א, הרה"ל ר' אליעזר ליפא בערגער ממיסקאלץ שליט"א, והרה"ל ר' אפרים מרדכי קלוגהויפט שליט"א בן כ"ק אדמו"ר מסטרעליסק שליט"א.

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

יח חשון תרע"א

רבי יחזקאל הכהן בן אברהם ישכר בער זיע"א רבינוביץ מראדאמסק

הרה"ק רבי יחזקאל הכהן רבינוביץ האדמו"ר השלישי לבית ראדאמסק זי"ע אחי הרה"ק ר' נתן נחום אב"ד קרימילוב וזאווירטשה זי"ע. נולד בשנת תרכ"ג בערך לאביו הרה"ק ר' אברהם ישכר בער מרדומסק בעל חסד לאברהם זי"ע בן הרה"ק ר' שלמה הכהן ראבינאוויץ ראש שושלת ראדומסק בעל תפ

רבינו היה איש קדוש ועניו מאוד ונהנה מיגיע כפו והיה אחד מגדיקי דורו המפורסם בתורתו וקדושתו, שם לילות כימים ולמד בקדושה וטהרה, ורבים הסתופפו בצלו הק', ונודע לאיש פלא שקשה הי' להתחקות על עקבותיו, שמו יצא בדרכי עבודתו ובתפלתו ובנגיעותיו הנעימות החודרת ללבבות.

חיבר ספרו הקדוש ויקר כנסת יחזקאל על התורה, היה רב ואב"ד בק"ק נייעפעלד–שדה חדש, ואחר הסתלקות אביו בי"ג אלול בשנת תרנ"ב מילא רבינו את מקומו לאדמו"ר בעיר ראדאמסק.

אחר נשואיו נכנס רבינו למסחר כי לא רצה ליהנות מחסידיו וכל חייו לא לקח פדיונות מחסידיו, להיפך פזר הון לצדקה.

נסתלק פתאום לגנזי מרומים בח"י מרחשון בשנת תרע"א כבן ארבעים ושמונה שנים, ומנוחתו כבוד בעיר ראדאמסק באוהל אביו זי"ע וזקנו בעל תפארת שלמה זי"ע.

נשאר אחריו בניו הק' הרה"ק ר' שלמה חנוך הי"ד זי"ע שמילא מקומו בראדומסק שהיה אז בן עשרים ותשע שנים, והרה"ק ר' אלימלך אריה משילוב הי"ד זי"ע,

וחתניו הרה"ק ר' משה טווערסקי מקראסנא זי"ע, הרה"ק ר' דוד הלברשטאם מזמיגרוד–סוסנובצא זי"ע, הרה"ק ר' משה וויס מו"ץ בלודז' זי"ע, הרה"ק ר' יואל טווערסקי מראווע–רוסקא זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו

הסדרה של פרשת שופטים מסתיימת בפסוק: כי תעשה הישר בעיני ה'. ופרשה שלאחריה פותחת בפסוק: כי תצא למלחמה על אויביך, סמיכות זו באה להורות לאדם, כאשר תצא למלחמה על אויביך הוא היצר הרע, ותמיד ללחום בו ע"י זה אתה עושה הישר בעיני ה', והמלחמה היא באדם בכל עת ובכל דרכיו, וזהו שכתוב: והי' לאות על ידך ולזכרון בין עיניך, הייני מצות מחשביות, למען שכל מה שהפה מדבר יהי' בו תורת ה'.

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

יט חשון תר"ף

רבי יצחק ב"ר שלום מרדכי הכהן זי"ע אב"ד חצעמר בעל מנחת יצחק

רבינו הגה"ק רבי יצחק שוואדראן אב"ד חצעמער בעל מנחת יצחק ושירי מנחה על התוספתא זי"ע נולד בגלייציא בשנת תרכ"ו לאביו הגה"ק ר' שלום מרדכי הכהן שוואדראן אב"ד ברעזאן הנקרא המהרש"ם ברעזאן זיע"א בן הנגיד הגה"ק ר' משה מזלאטשוב זי"ע [הרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע כיבד פעם את הר"ר משה להיות הכהן בפדיון הבן, וכשהרגיש בפליאת אחת המסובים שהיה נראה לו שיש לכבד כהן אחר שנמצא שם שלדעתו היה חשוב יותר. נענה הרה"ק ר' מאיר זי"ע: אנו כבדנו את ר' משה'לע בכהן כיון שהוא כהן מיוחס.(דרכי שלום) והוסיף על זה הגה"צ הר"ר אליעזר דוד פריעדמאן שליט"א: שהרה"ק ר' יודא'לע מדזיקוב זי"ע היה מצוה שיקחו על פדיון הבן את הגה"ק ר' שלום מרדכי הכהן שוואדרון המגיד הירושלמי זי"ע שהיה נכד רבינו, בהטעימו ע"פ עדות הנ"ל של הרה"ק מפרימישלאן זי"ע שהוא כהן מיוחס]נכד הרה"ק המגיד בגלינא בעל נשמת צבי ומשיבת נפש זי"ע מגזע רבינו הגה"ק ר' יואל סירקש אב"ד קראקא בעל הב"ח זי"ע ורבינו הגה"ק ר' דוד ב"ר שמואל הלוי אב"ד לבוב בעל הטו"ז זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת יענטא ע"ה בת הנגיד מוה"ר ר' אברהם יקיר ז"ל

רבינו היה גאון וקדוש חריף ובקי והיה בעל תוקע אצל הרה"ק ר' חיים מאנטיניא זי"ע.

וסיפר שפעם אחת בראש השנה אחר תפילת שחרית היה הרה"ק מאנטיניא סגור בחדרו, שאל רבינו להחסידים, אם רצונם להיכנס לחדר הרבי? וענו: כן. פסח רבינו כל הלכתות ונכנס עם החסידים, וראו איך שהרה"ק מאנטיניא זי"ע לומד בשולחן ערוך הלכת טוען ונטען. שאל אותם הרה"ק מאנטיניא זי"ע: מי הכניס אתכם? ענה רבינו שהוא הכניסם, שאל אותו הרה"ק מאנטיניא זי"ע: איך נכנסת? ענה רבינו: הלא תקיעת שופר הוא חכמה, ובחכמה פותח שערים. אמר לו הרה"ק מאנטיניא זי"ע: א וואזשנע חכמה האסטו באוויזן. (שיח זקנים)

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת חיה לאה ע"ה בתו של גביר מפורסם, שממנה נולדו לו תשעה ילדים.

וסיפר שפעם אחת נסע עם חותנו להרה"ק בעל למח צדיק מוויזניץ זי"ע שהיה מחסידיו. בעת כתיבת הפתקא עלה במחשבתו: מה אבקש, פרנסה? הלא חותני עשיר הוא, אבקש ברכה שאצליח בלימוד. והנה בעת היה רבינו כותב פירוש על תוספתא, וכשקרא הרה"ק מוויזניץ זי"ע את הפתקא, שאל את רבינו? מה בקשתך? פרנסה, הלא פרנסה לא חסר לך, ובירך אותו שיצליח בלימוד. (שיח זקנים)

בשנת תרנ"ח מתה עליו אשתו, ובתקופה זו איבד גם את רכושו ונותר בחוסר כל, עלע לארץ ישראל והשתקע בירושלים, ונמנה עם רבני ונמנה עם רבני ישיבת המקובלים שער השמים בירושלים. ושם נשא בזיווג שני להרבנית הצדיקת מרת פריידא לאה ע"ה.

כמו שסיפר רבינו בספרו: בשנת תרמ"ט מתה עלי בתי דבורה ע"ה בת עשרה שנים ובשנת תרנ"ו ירד ילדתי מרוסהמעלה עד ביוטא התחתונה וגזלו את כל רכושי ונשארתי בעירם ובחוסר כל ובשנת תרנ"ח י"ט שבט מתה עלי אשתי ונשארתי עם שש בניי ושלשה בנות, ומה שנשאר לי העולכות מרכילי גזלו וחמסו אז אצלו. (שירי מנחה)

נסתלק לגנזי מרומים י"ט מרחשון בשנת תר"ף

נשאר אחריו דור ישרים הגאוני וחסידי עולם ומהם המגיד הירושלמי הגה"ק ר' שלום שוואדרון זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

תוספתא
סדר זרעים
מנחת יצחק
שירי מנחה
ירושלם

כ חשון תרי"ב

רבי שלום הלוי ב"ר יעקב יוסף זי"ע הרה"ק מקאמינקא

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי שלום הלוי ראזענפעלד מקאמינקא זי"ע נולד בשנת תק"ס בערך לאביו הקצין והחסיד הרה"ק ר' יעקב יוסף ראזענפעלד מראווא זי"ע ולאמו הצדיקת מרת יענטא ע"ה בת הרה"ק יהושע צבי העשיל מבאר זי"ע

רבינו היה חריף עצום מקובל קדוש וטהור, חכימא דיהולמי גאון מפורסם, ועוד בנערותו נתפרסם כהעילוי והיה נקרא דער ראווער עילוי, כבן תשעה שנים עשה סיום הש"ס.

ענותנותו היתה במדה נפרזה, פעם אחת היה רבינו ברומנוב אצל הרה"ק ר' צבי הירש מרומנוב זי"ע ובמוצאי שבת קודש נתוועדו כל הרבנים וגדולי החסידים לבית הרה"ק ר' נתן לייב הכהן זי"ע בן הרה"ק ר' מענדלי מרומנוב זי"ע לסעודת מלוה מלכה, בשעת סעודה אמרו את מי נשלח להביא מי דבש? אמר להם רבינו: תנו לי מעות ואשלח את הנער שלי, המה חשבו כי יש לו עמו נער משרתו, ונתנו לו המעות, אחר שעה קלה ראו להשתוממותם כי רבינו הביא בעצמו בבגדו כד מי דבש, ושאלוהו הלא כבודו אמר שישלח נער שלו? והשיב כן עשיתי, כי כאשר הגעתי לכן י"ג ובאתי לכלל גדלות, התניתי עם הנער שלי שלא יעזוב אותי עד זקנה ושיבה, ובכן שלחתי את הנער שלי, מעת היותי בן תריסר, קודש שנעשיתי בר מצוה.

ופעם אחת אמר רבינו: איתא בגמרא (מסכת בבא קמא ל"ז ב') מטבע של אברהם אבינו ע"ה זקן מלא זה ובחור מלא זה, הכוונה לזה לעבודות ה' צריכים ב' אופנים לשם ה' אין צריך להיות כנער רק זקן, ולשמיש למען דהוא לעת הצורך צריך להיות כנער, כאמרו בכל פעם איך נעם מיר מיט אלע מאל את הנער שלי. וזהו מטבע של אמע"ה הי' זקן ובחור כ"א לעת הצורך לעבודת ה' פעם כן ופעם כן.

פעם אחד עלה בדעת רבינו להתענות משבת לשבת, ונכנס בו הרהורי גאוה שכולם אוכלים והוא מתענה, גמר בלבו שיעשה עצמו כאילו הוא אוכל כדי שלא יתגאה, ואלה שעל ידי זה הוא מתגאה ביותר כי באמת הוא מתענה וכל העולם חושבים שאוכל מ"כ הרי הוא צדיק האמת על כן גמר בדעתו שבאמת יאכל אבל לעולם הוא מתענה רק שאוכל כדי שלא יתגאה.

רבינו היה מקודש אב"ד בעיר ירטשוב ואחר כן נתמנה לאב"ד בעיר קאמינקא שעל שמה הוא נקרא עד היום.

בנגלה היה תלמיד מהגה"ק ר' שלמה קלוגער מברלאד זי"ע ונסתר ובחסידות היה תלמיד מובהק מהרה"ק ר' נפתלי צבי הורוויץ ראש שושלת ראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע ומהרה"ק ר' צבי הירש מייכענשטיין מזידיטשוב בעל עטרת צבי זי"ע. ולאחר פטירת רבו מראפשיץ זי"ע ביום י"א אייר תקפ"ז נסע אל הרה"ק ר' שלום רוקח השר שלום ראש שושלת בעלזא זי"ע ונעשה תלמידו מובהק והי' אוהב דבוק מאד להרה"ק ר' חייס הלבערשטט ראש שושלת אמונ בעל דברי חיים זי"ע.

פעם אחת כאשר שהה רבינו בלב רבו בבעלזא, נפל בחולי גדול והיה מרותק למטתו ולא היה יכול לבוא לבית המדרש לתפלה, בא הרה"ק מבעלזא זי"ע להביאו במטתו לבית המדרש, ובעת קריאת התורה קראו הרה"ק מבעלזא זי"ע לעלות לתורה: יעמוד מורנו רבי שלום וכ"ו, וכאשר הוציא מפיו דיבורים אלו, הרגיש פתאום רבינו כי יש בכחו לעמוד על רגליו, ועמד ועלה לתורה ושוב לא חזר למטתו.

סיפר רבינו זי"ע לרבו השר שלום מבעלזא זי"ע, מה שראו עיניו אצל כפרי בעת ערכו את הסדר. וכך סיפר: כשעמדתי מאחורי הדלת שמעתי איך שהכפרי אומר את ההגדה וכולם עונים אחריו, וכשהגיע הכפרי לקטע של אחד חכם וכ"ו שם יד ימינו על עיניו כאילו הוא קורא קריאת שמע, ובהתלהבותו צעק, א–ח–ד! חכם. א–ח–ד! רשע. וכל המסובבים אתו ענו אחריו. כשמוע הרה"ק מבעלזא את סיפורו זה הבין שאין זה סיפור בעלמא ופירשה מעצמו לפני השומעים ואמר: הנה ימים באים אשר רוח הטומאה יתבער ויחלוף כליל ומלאה הארץ דעה את ד' וכל בני בשר יקראו בשם ה' ויעבדוהו שכם אחד, ותחת אשר היום רק החכם יודע של' אחד ושמו אחד, ידעו אז כולם מיחודו ואחדותו יתברך שמו בעולם, וזהו הטמון בדמז במעשה הלזו, שהחכם הרשע התם והשאינו יודע לשאול, כולם יצעקו א–ח–ד. והוסיף הרה"ק מבעלזא רמז לזה, בדברי בעל הגדה הנאמרים לעיל, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית, כי תיבת "שחרית" נוטריקון, חכם רשע תם שאינו יודע, ולאנו לומר שאנו מתפללים לד' שיגיענו למועד ולזמן הלז אשר כל האדבעה בנים הנרמזים בתיבת שחרי"ת יקראו קריאת שמע, וידעו שהקב"ה יחיד ואין יחידות כמוהו בשום פנים. (שדה לופים)

בספר לבי לגליך סיפר: שרבינו היה רגיל לבוא אל קבר רבו מזידיטשוב בכל שנה ושנה ביום היארצייט, פעם אחד חל י"א תמוז ביום עש"ק ותחת לנסוע לזידיטשוב שכח ונסע לבעלזא לרבו, ויהי בדרך בנסעו דרך יער תעה ולא יכול למצוא את המוצא מן היער ההוא, והיה בצרה, כי היום רד והשבת הולך וקרב, והא באמצע היער לאין מוצא, פשפש במעשיו על מה עשה ה' לו ככה, פתאום נזכר שזה היום הוא יום י"א תמוז יום היארצייט של רבו מזידיטשוב והוא שכח ולא נסע על קברו, התחיל מבקש מחילה ואמר: אדוני מורי ורבי הקדוש! הריני מבקש מחילה מעצמותיך הקדושות, והרינו מקבל עלי מהיום שלא לשכוח ביום הזה לבוא לבקר על ציונך הקדוש. ומיד פקח ה' את עיניו ומצא את המוצא מן היער ויצא ממנו בשלום ובא אל העיר סמוך לשבת.

פעם אחת הגיע אל רבינו עשיר קמצן וסיפר לרבינו שהיות ומתקוטט הוא עם אשתו על כן מבקש הוא שרבינו יקללה שתמות, ענה רבינו אליו שאסור לקלל, אך יש לי עצה עבורך, איתא שבעוון נדרים מתה אשתו של אדם, (מסכת שבת ל"ב ב') ובעיר פלונית צריכים למקוה שעולה הון רב, עבר זמן רב ושב העשיר אל רבינו והתאונן שעליין אינו רואה ישועה והכל על מקומו בשלום, ענה רבינו אליו: הרי כתוב שאשתו תמות, והרי אתה איך נוהג בה כאשה כי הרי מתקוטט הנך עמה כל היום, ע"כ תתחיל להתנהג בה כראוי ואל תריב עמה וכשתשלים עמה תוכל למות, ועשה כן והשלום החל לשרור בביתו וחיו בטוב ובנעימים, עד שביום בהיר אחד, חלתה אשתו ונטתה למות, והגיע שוב אל רבינו ואמר לו: רבי! הרי עכשיו כבר טוב לי עמה ושוב איני חפץ במיתה ויבקש נא הרבי שתשוב לאיתנה, נענה אליו רבינו: "אין לך עצה אחרת אלא לשלם נדרך ולבנות את המקוה שהבטחת" וכמובן שבריבה אחרת לא היתה לו, ושילם את נדרו ובנו מקוה. הרה"ק מצאנז זי"ע הפליג מאד המעשה באמרו: הנה עשה רבינו שני דברים יחד, "לקח עשיר קמצן הופיל ממנו מקוה, והחזיר את שלום ביתו.

נסתלק לגנזי מרומים כ' מרחשון בשנת תרי"ב ומנוחתו כבוד בעיר קאמינקא.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' יהושע שמילא מקומו בקאמינקא זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף רְאֹה פָנֶיךָ לֹא פִלָּלְתִּי וְהִנֵּה הֶרְאָה אֹתִי אֱלֹקִים גַּם אֶת זַרְעֶךָ: (פרשת ויחי מ"ח י"א) פי' דאיתא בגמ': סימן של עוברי עבירה הוא הדרוקן ומה תקנתו ישתה כוס של עקרין. וזהו שאמר יעקב אבינו: ראות פניך לא פללתי שהייתי סובר שעשית עבירה עם אשת פוטיפר, אבל אני רואה בך שאתה יפה תואר והייתי חושש שמא שתית אח"כ כוס של עקרין, אבל לא כן הוא, והנה הראה ה' לי גם את זרעך, וא"כ לא שתית כוס של עקרין ואעפי"כ לא נשתנה צורתך וזהו סימן שלא עשית עבירה. (רמיזי תורה)

רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה (פרשת ראה י"א כ"ו) שמעתי שיחה נאה בשם הגה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל: שאמר לפרש הכתוב בהקדם הא דאיתא במדרש (ראה שמות רבה פרשה כ"ג ה') כל מה שישראל אוכלין בעולם הזה אינו אלא בשביל אמונה. ותמוה מפני מה דוקא בעבור זאת? ותירץ: שהנה הקשו הקדמונים אהא דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא (מסכת קידושין ל"ט) הא כתיב ביומו תתן שכרו (פרשת כי תצא כ"ד ט"ו) וצריך לומר דהא קיימא לן (עיין שו"ע חו"מ סימן של"ט סעיף ז') דאם שכר את הפועל על ידי שליח אינו עובר משום בל תלין, דהבעל הבית יכול לומר: אני לא שכרתיך, והשליח אומר: הא לא עבדת אצלי. והנה התורה הק' ניתנה לנו על ידי שליח, הלא הוא משה רבינו עליו השלום, משום הכי אינו עובר משום בל תלין. והנה איתא במדרש (שמות רבה פרשה ל"ג ז') דשני דברות הראשונות אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו [ז"ל המדרש שם: דרש ר' שמלאי תרי"ג מצות נתנו לישראל על ידי משה, שכן מנין תורה, ואם תאמר אינן אלא תרי"א ושתים היכן הם? אלא אמרי רבנן, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום, ותרי"א אמר להם משה, שנאמר (פרשת וזאת הברכה ל"ג ד') תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב] אם כן לפי זה אתי שפיר דכל מה שישראל אוכלים בעולם הזה הוא מכח שכר אמונה, דהא מצות אמונה שמענו מפי הקדוש ברוך הוא בעצמו ולא על ידי שליח, אם כן מחויב ליתן השכר תיכף ביומו. וזהוא ביאור הכתוב: רְאֵה אָנֹכִי, דהיינו על מה שקיבלו בני ישראל עליהם אנכי ולא יהיה לך מפי הקב"ה בעצמו ולא על ידי משה רבינו, על כן: נֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם, בְּרָכָה, היינו גם בעולם הזה. ואחד מן השומעים שאל את הרה"ק מקאמינקא, דאם כן התינח רישא דקרא בְּרָכָה שייך גם בעולם הזה, אבל כיצד יפרש את המשך הכתוב, שהרי אח"כ כתוב: וּקְלָלָה ? נענה הרה"ק מקאמינקא על פי דרכו הקודש כידוע ואמר: וּקְלָלָה ר"ת ו'הקרן ק'יימת ל'ו ל'עולם ה'בא. ושפתים ישק. (שמן למנחה)

מדברי רבינו בדרך הלצה

פעם אמר רבינו ששתית משקה אחר התפילה מצילנו מן השקר! והסביר את דבריו: כששואלים יהודי התפללת היום? אינו יכול לענות מאומה, שהרי אם יענה: לא, שקרן הוא, שהרי באמת התפלל. ואם יענה: כן. אף זה שקרן במקצת, האם זאת התפילה? אך אם יענה: כבר שתיתי היום לחיים! בזה אין שום צד שקר, שהרי השתיה בוודאי שתיה היא.

פעם אמר רבינו במסיבת פורים: היכן מרומז בתורה הק' כי מצוה בפורים לשתות כדת? וענה כתיב: וַיֵּלְנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה נִּשְׁתֶּה. וַיִּצְעַק אֶל ה' וַיּוֹרֵהוּ יְהוָה עֵץ וג"ו (פרשת בשלח ט"ו כ"ד - כ"ה) פירוש העם התלונן: מה נשתה? היינו מתי נשתה? ויורהו ה' עץ, רומז לפורים על דרך הכתוב: וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ וג"ו (מגילות אסתר ט' כ"ה) אז נשתה. (אוהב שלום)

כא חשון תרמ"ב

רבי אלעזר הכהן ב"ר זאב וואלף זי"ע בעל מהרא"ך מסוכוטשוב

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי אלעזר הכהן כהן אב"ד סוכוטשוב בעל חידושי מהרא"ך זי"ע. נולד ביום ה' בראש חודש מנחם אב בשנת תקנ"א בעיר ווארשא לאביו הגביר הגה"ק ר' זאב וואלף כהן זי"ע הנקרא בפי כל הג"ר וואלף לייפסקער

רבינו היה אחד מגדולי דורו, חריף עצום מנורה הטהורה, בקי בנגלה ובנסתר, ועודו נער היה מפורסם לעילוי נפלא, כגיל ט' שלח אותו אביו לעיר פלאלק ללמוד שם, ואחר כן למד אצל הגה"ק ר' זאב וואלף הכהן מזאלאשין אב"ד לאסק זי"ע ובישיבת הגה"ק ר' יעקב מליסא בעל חוות דעת זי"ע,

ושהגיע לפרקו לקח לו רבו החוות דעת מליסא זי"ע לחתנו לבתו הרבנית הצדיקת מרת ברינדיל ע"ה, אחר חתונתו עסקה אשתו במסחר והוא לן בעמקו של הלכה ונעשה גאון מובהק קדוש מפורסם. ואחר כמה שנים תקע רבינו אהלו לוואלאשא לבית אבותיו, ושם לא פסיק פומיה מגירסא ושמו יצא בכל קצוי ארץ שהוא חריף ובקי. וכמה ערים מרילין לו אגרותיהם בכתב הרבנות שיקבל את עול הרבנות, אבל הוא שונא את הרבנות במאקאווע, ואחר כן בשנת תר"א בעיר פולטוסק ומשם עלה להיות אב"ד בפלוצק ולבסוף בעיר סוכוטשוב שעל שמה הוא נקרא בשנת תרי"ב,

בחסידות היה רבינו תלמיד הרה"ק ר' שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע ומהרה"ק ר' מנחם מענדל רלאש שושלת קאלאק זי"ע והיה חבר נאמן עם הרה"ק ר' יצחק מאיר אלתר רלאש שושלת גור בעל חידושי הרי"ם זי"ע, וגם נסע להרה"ק ר' אברהם מטשיכנוב זי"ע.

כשאבד כל נכסיו קיבל עול הרבנות בעיר מאקאווע ואח"כ בעיר פולטוסק ומשם עלה להיות אב"ד בפלוצק ולבסוף בסוכוטשוב שעל שמה הוא נקרא עד היום.

בערב שבת קודש י"ט מרחשון שנת תרמ"ב הרגיש רבינו חולשה בעת שישב על הכסא ומתפלל תפלת שחרית בבית המדרש, כשבא לביתו ביקש מעט מים לשתות, ובאו האנשים ובני ביתו לבקר אותו, והוא יושב על הכסא ואמר לפניהם שתרי תורה רזין דרזין, ובשעה ד' מליק הוא בעצמו נרות שבת כפי שהיה רגיל תמיד, ובליל שבת קודש התפלל קבלת שבת בהתלהבות גדולה ואחר כן נותן מעט מרגוע לנפשו ואמר שבת טבא ועשה קידוש בכוונה ובהתלהבות וסעד סעודתא דשבתא, ואוה להאנשים אשר היה אצל שלחנו שיזמרו כל הזמירות שהיה רגיל לזמור תמיד, ויברך ברכת המזון בהתלהבות גדולה כרגיל, ואחר כן קרא קריאת שמע והלך לישן וכחצות הלילה הקיץ משנתו וגנח ויליל ואמר בזה הלשון שרעיונים שלי לא יניחו לי, ואחר איזה מינוטין אוה שיתנו לו מיין אשר הניח בבקבוק מהקידוש ושתה מעט וישן על הבוקר, ביום שבת קודש התפלל תפלת שחרית ואוה שלא לקראותו לעלות כהן לתורה ואחר הסעודת שבת בערב 3:30 קרא לבנו הרה"ק ר' יהושע זי"ע וגם החברה קדושה ואוה שלא יספיד לו אחר מותו ושיעשה לו אוהל על קברו ובכך את בני ביתו ובכליו, ובעת סעודת שלישית אוה לאחד שיזמר בני היכלא וכשהגיע למלת דביה רעוא הכה כף על כף ונטל הטלית קטן ויכסה את פניו ויגוע ויאסף אל עמיו בקדושה וטהרה בשיבה טובה בן צ"א שנה, ומנו"כ בעיר לאסק,

נשאר אחריו בניו הק' הרה"ק ר' אברהם מו"ץ בוואלאשא זי"ע והרה"ק ר' צבי הירש אב"ד זגירז זי"ע ובנו וממלא מקומו הרה"ק ר' יהושע מסאכטשוב זי"ע, שהוציא ספריו חידושי מהרא"ך לאור, וחתנו הגה"ק ר' דוד דוב מייזליש אב"ד לאסק בעל שו"ת וחי' הרל"ד זי"ע בן הגה"ק ר' אריה יהודא יעקב אב"ד קיליקוב–פיטערקוב זי"ע.

ספר
חידושי מהרא"ך
מסעודות הראשון בכל מקומות בלשון
וואר שא

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כב חשון תרפ"ז

הרה"ק מבעלזא רבי ישכר דוב ב"ר יהושע זי"ע

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי ישכר דוב רוקח האדמו"ר השלישי לבית בעלזא זי"ע אחי הקדושים הרה"ק ר' שלמה אב"ד סקאהל זי"ע הרה"ק ר' אריה לייביש אב"ד ממאגרוב זי"ע הרה"ק ר' שמעון יצחק מאיר מרעדים זי"ע והרה"ק ר' נפתלי מנאוריה זי"ע נולד בבעלזא בשנת תרי"ד לאביו הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע הנקרא דער מיטעלער רבי מיסד חברת מחזיקי הדת בן הרה"ק ר' שלום בעל שר שלום ראש שושלת בעלזא זי"

בטל ילדותו כבר היה למדן מופלג והתנהג בקדושה וטהרה, במסירת נפש בחיל ובעבודה, הרה"ק ר' אהרן ראטה בעל שומרי אמונים זי"ע אמר: שלא התכל בקלסתר פניו של רבינו, הוא סגולה גדולה לירא שמים, כי תמיד היה ירא ומלא עילאה חופף על פניו, ועל כן היה מטיל אימה ופחד במבט עיניו. (עובדא דאהרן)

הרה"ק ר' אהרן מבעלזא זי"ע מתבטא על אביו רבינו זי"ע: דער טאטע איז געווען א מלאך. (רשומים בשמיך)

היה בקי בנגלה ובנסתר גאון מפורסם. וסיפר שהגה"ק ר' שאול ברלאך אב"ד קאשוי זי"ע אמר שפ"א דיבר עם רבינו שתי שעות רצופים תורה, בסדר קדשים וטהרות, ורואה שב' סדרים אלו עם כל המפרשים היו שגורים על פיו הפלא ופלא. (מלילי אש)

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדקת מרת בתיה רוחמה ע"ה בת הרה"ק ר' יעשיהו משולם זושא טוועלרסקי זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן מטשערנובל זי"ע בן הרה"ק ר' מנחם נחום ראש שושלת טשערנובל בעל מאור עינים זי"ע ובזו"ש נשא להרבנית הצדקת מרת דבורה ע"ה בת הרה"ק ר' אברהם שמואל מבראזה זי"ע.

בשנת תרנ"ד כ"ג שבט נסתלק אביו הק' זי"ע והקהלות בעלזא נבחר רבינו לאב"ד למלאות מקום אביו, ומאז נהרו אליו אלפי ישראל, ובתוכם גדולי הרבנים גאונים וצדיקים, ללמוד ממנו דרך עבודה. ואלפי עניים היו מאוכלי שלחנו, והחזיק תלמידי חכמים למאות שישבו בבית מדרשו על התורה ועבודה יומם ולילה, גדר גדרים ועמד בפרץ נגד כל המתפרצים.

פעם בא איש אחד מעיר בעזיז לרבינו לבעלזא וסיפר לו: איש בעירו איש אחד שמוסר ומלשין בפני המלכות ומיצר ליהודים, התקין רבינו והילך את אבנטו ואמר בהתלהבות, אני אספר לך את אשר אירע אצל הצליך הרב הקדוש רבי אורי מסטרליסק זי"ע הנקרא השרף מסטרליסק, פעם בא אליו חסידים אנשי מעלה מעיר לאווע, לא נתן להם השרף שלום, חשבו שאולי לא הרגיש בהם השרף, גם בליל שבת קודש ובשבת אחרי התפלה וגם בשלחנו הטהור לא פנה אליהם, נתמלאו לאגה ופיפשפו במעשיהם ולא מצאו בעצמם פגם שבעטיו צריך השרף לרחק אותם. במוצאי שבת פנו אל דיין העיר שהיה מקורב מאוד להשרף, וביקשו ממנו שיבבר אצל השרף על מה ולמה הוא מרחק אותם, נכנס הדיין להשרף באימה ובירא ואמר להשרף: נמצאים פה חסידים אנשי מעלה שרבינו מרחיק אותם ואינם יודעים למה, אמר השרף עליהם אתה רואה לצמד זכות, בעירם יש מלשין שעושה צרות ליהודים, בשמחת תורה נתכבד בבית הכנסת בהקפה, כאשר הגיע המלשין כשהקיף את הבימה בשספר תורה בידו אל מתחת למנורה שהיתה תלויה בתקרה הנחית יהודי פשוט, שלא ידע אפילו מה זה מקוה את המנורה על ראשו של המלשין והרגו, וסיים השרף, דבר זה היה צריך לעשות איש פשוט, למה הס לא עשו את זה. (כשם הרה"ק בעל מקור ברוך מסערט ויזניץ זי"ע)

הרה"ק ר' יעקב יחזקיהו גרינוואלד בעל ויגד יעקב מפאפא זי"ע אמר בשם רבינו בענין ספרי מוסר, איזה הוא ספר מוסר שיבור לו האדם להגות בו, ואמר: אראות לדיקים לאדם יעדער איז קענען אויסנווייניג, ראשית חכמה (מהמקובל הגדול הגה"ק ר' אליהו די ווידאש זי"ע) לאדם מען לערנען, און חובות הלבבות לאדם מען אריינקוקן. (רשומים בשמיך)

בשנת תרע"ד במלחמה גדולה הוכרח לעזוב אדלו וקהלתו, והלך מגולה לגולה על שנתיבד בראפערט.

וסיפר כשהגיע רבנו לטעלגאש איז בא הגה"ק ר' שאול רויזענבערג אב"ד ראפערט בעל חמלת שאול זי"ע לקחת את רבו הגדול לראפערט ושם היה מבטל את עצמו לפניו לגמרי והניח כל הרבנות שלו מן הצד, ונתן הכל לרבינו זי"ע. (חמלת שאול)

הגה"ק ר' שמעון סופר אב"ד ערלוי בעל התעוררת תשובה הי"ד זי"ע שלח בנו הגה"ק ר' זלמן סופר זי"ע עם שני אחיו לרבינו בהיות בעיר ראפערט, רבינו קבלם במאור פניס, ופתח בשיחה על אודות כמה ענינים, ובמהלך הדברים שיחתם על זמן תפילת המנחה, על פי מה לאיתא בשו"ע או"ח רל"ג מ' שהוא עד אלת הכוכבים. אמר רבינו בדרך אחות דהנה כתיב (פרשת חיי שרה כ"ד ס"ג) ויצא יצחק לשוח בשדה ולכאורה לריך עיון אמאי יצא לחוץ להתפלל, והלא אין שדה מקום תפילה לכתחילה? אלא י"ל שיצא לחוץ להבחין בין יום ובין לילה, ולראות אם כבר החשיך היום אם לאו ואם יוכל להתפלל. (רשומים בשמיך)

מראלפרט עבר רבינו לעיר מונקאטש ובשנת תרפ"ז כ"א אדר שב לארץ מולדתו, אבל לא אריכו לו שם הימים, ונסתלק לגנזי מרומים כבן ע"ג שנים ליל שבת קודש פרשת חיי שרה כ"ב מרחשון בשנת תרפ"ז.

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הרה"ק ר' אהרן מבעלזא זי"ע שמילא מקומו, הרה"ק ר' יהושע מירעסלויב זי"ע הרה"ק ר' מרדכי מבילגורייא זי"ע הרה"ק ר' שלום מאפטא זי"ע. וג"כ הניח חיבורים יקרים בכתי"ק על התורה, וב' מהדורות על הרמב"ם הלכות מלכים, וחי' הרבה בעניני קדשים וטהרות.

מעשה בחסיד עשיר שבא לחג השבועות לבעלזא ופגש שם בחברו שהיה עני גדול ונעליו קרועות, חלץ העשיר את נעליו השלמות ונתן לחברו, והוא עצמו נעל את נעלי חברו הקרועות. כשנודע הדבר לרבינו, אמר: הרי הדבר מרומז במגילת רות: וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה... שלף איש נעלו ונתן לרעהו. (רות ד' ז') ואף הוסיף לפרש במודגן זה: על הגאולה ועל התמורה, שני טעמים נאמרו בגמרא על הצדקה, א) גדולה לצדקה שמקרבת את הגאולה. (בבא בתרא י' ב') גלגל הוא החוזר בעולם. (שבת קנ"א) היום זה עני והשני עשיר, ואמאר יוכל להיות להיפך, הוא שאמר הכתוב: על הגאולה ועל התמורה, כלומר: על הצדקה שיש בה גם גאולה וגם תמורה, היו: לפנים בישראל, נותנים: שלף איש נעלו ונתן לרעהו. (ספורי חסידים)

רבותינו הקדושים מבעלזא זי"ע היו נוהגים לסיים בדבר טוב בנוסח זה: רבי מרדכי נעשכיזער איז געווען א וואוילער איד, מיינען לימעס איז א גוטע לימעס. (זכות אבות)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו

וְלִמַּעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֹתֹתַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בָם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' (פרשת בא י' ב') ולמה כתיב בלשון יחיד "למען תספר באזני בנך" והרי מצות סיפור יציאת מצרים היא לכל כלל ישראל, והיה צריך להיות כתוב "למען תספרו באזני בנינכם". אלא יש לפרש דבני ישראל שבאותו הדור של יציאת מצרים לא יכלו לספר לבניהם את יציאת מצרים כי גם הם ראו את מעשי ה'. אבל בניו של משה רבינו, גרשום ואליעזר, היו במדין ולא ראו את המכות, ובגלל זה הוא היה יכול לספר להם, על כן רמז הכתוב בלשון יחיד. (כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע)

ה' אֱלֹקֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ בְּחֹרֵב לֵאמֹר רַב לָכֶם שֶׁבֶת בָּהָר הַזֶּה (דברים א' ו') פירש"י ז"ל "הרבה גדולה לכם ושכר על ישיבתכם בהר הזה, עשיתם משכן מנורה וכלים, קבלתם תורה, מניתם לכם סנהדרין, שרי אלפים ושרי מאות. תמוה מאוד ששינה את הסדר, שהרי קבלת התורה קדמה לעשיית המשכן, ברם כאן רמז לנו רש"י יסוד נעלה והוא שהאבות הקדושים אברהם ויצחק זכו לקדושת בית המקדש במקומו המיועד לכך, שהרי באברהם אבינו נאמר: בהר ה' יראה (בראשית כב, יד) וביצחק אבינו נאמר: וילך יצחק לשוח בשדה לפנות ערב (שם כד, סג) ואילו יעקב אבינו זכה לקדושת בית המקדש שלא במקומו (עיין רש"י שם כח, יז) שקפצה לו הארץ עד בית אל, והיה בזה משום הכנה והוראה לדורות לבניו אחריו, כי על אף היותם בגלות, יוכלו לזכות לקדושה מעין קדושת בית המקדש, כדרך שאמרו חז"ל (מגילה כט, א) שבתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל הן בגדר מקדש מעט. כמו כן המשכן שנתלווה לישראל במדבר בכל מקומות תחנותם מרמז על כך שאפשר לזכות למעין קדושת בית המקדש אף שלא במקום המיועד לכך. ולכן מצינו בעיקב אבינו שהכין את קרשי המשכן, בנטעו לשם כך ארזים במצרים (עיין רש"י שמות כד, טו) כדי לעשות הכנה לקדושה זו. והוא שנרמז בפירש"י ז"ל: עשיתם משכן מנורה וכו' - היינו מה שעלה בידכם להמשיך קדושת המקדש במדבר על ידי המשכן, הוא בכוח התורה שקיבלתם בהר סיני, ולכן פרט מכל âהכלים רק את המנורה הרומזת לתורה, רמז לכך שבאמצעות התורה זכו ישראל להשרות את השכינה גם שלא במקומה בהיותם במדבר, וזהו: עשיתם משכן מנורה וכו' קבלתם תורה וכמו כן בגלות יכולים לזכות לקדושת בית המקדש על ידי התורה שלומדים בבתי כנסיות, ובבתי מדרשות . (כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע)

סיפר הגה"ק ר' יצחק בנימין מענדלאויטש אב"ד פ' לאדאני זי"ע שסיפר לו הגה"ק ר' אשר אנשיל כ"ץ אב"ד סערדאהלי זי"ע איך שסיפר לו הרה"ק ר' יצחק צבי ראצעסדארפער זי"ע ששאל את הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע הטעם שחסידים נוהגים ללבוש שני כיסויי ראש כובע וכיפה, והשיב לו שכתב הזהר דיש יראה עילאה ויש יראה תתאה ושני הכיסויים הוא לרמז הנ"ל. (דברי בן עמרם)

בשם רבינו: איתא בקדמונים שכאשר השי"ת עוזר לישראל שמרגיש נועם ה' צריך להתפלל שישאר לתמיד. ופירש בזה: בהראות לה נועם זיוך (פיוט ידיד נפש מבעל החרדים ז"ל) היינו כשזוכה לנועם ה', אז תחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם, שתשאר ההכנה לעולם. (ביתו נאוה קודש)

סגולה לבנים

איש אחד בא אל רבינו זי"ע וביקש שיברך אותו בפרי בטן, אמר לו רבינו בשם הרה"ק ר' משה צבי מסאווראן זי"ע, שסגולה לבנים ללמוד משנה תורה, והוסיף כי שני טעמים יש בדבר, א' כי במשנה תורה יש הרבה מוסר ועל ידי כך יתעורר לתשובה וממילא יוושע. ב' שיצחק אבינו ע"ה כרה חמש בארות, ומובא במדרש רבא (פרשה ס"ד) שחמש הבארות הם כנגד חמשה חומשי תורה, והבאר החמישית היא שעליה נאמר וַיִּקְרָא שְׁמָהּ, רְחֹבוֹת, כִּי -עַתָּה הִרְחִיב ה' לָנוּ, וּפָרִינוּ בָּאָרֶץ (פרשת תולדות כ"ו כ"ב) מרמזת על משנה תורה, ועל כן לימוד משנה תורה הוא סגולה לבנים. (אדמור"י בעלזא ח"ג רצ"ה)

סגולה לשמחה

שני סגולות לשמחה בשם רבינו זי"ע: א, ללמוד בספר הקדוש מעשה רוקח מהגה"ק ר' אלעזר רוקח מאמסטרדם זי"ע, שספר קדוש זה מסוגל לשמחה. (מעשה רוקח) ב, סגולה לשמחה ללמוד בספר פני יהושע, מהגה"ק ר' יעקב יהושע מקראקא אב"ד פראנקפורט זי"ע (הנהגות הרה"ק ר' יעקב יחזקיהו גרינוואלד מפאפא זי"ע) אפשר הטעם לפי מאמר רבותינו: פני יהושע כפני לבנה (בבא בתרא ע"ה) והרי לבנה מקבלים ומברכים עליה בשמחה. (מליצי יושר)

סגולה לשמירה

שמעתי בשם מרן מוהרי"ד [מבעלזא] זצ"ל שסעודת מלוה מלכה שחסידים אוכלים ביחד הוא שמירה על העיר. (בצלא דמהימנותא-בעלזא)

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

כג חשון תרצ"ב

רבי יחזקאל שרגא ב"ר דוד דוב בעריש זי"ע אב"ד ראדוואן

רבינו הרה"ק רבי יחזקאל שרגא מייזליש אב"ד ראדוואן בעל זכרון יחזקאל זי"ע נולד לאביו הרה"ק ר' דוד דוב בעריש אב"ד אוהעל בעל בנין דוד זי"ע. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת רוזא בלימא ע"ה בת הרה"ק ר' משה יוסף טייטלבוים מאוהעל זי"ע בן הרה"ק ר' יקותיאל יהודה בעל ייטב לב מסיגעט זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר ניסן מדראהאוויטש בעל זכרון אלעזר זי"ע בן הרה"ק רבי משה בעל ישמח משה מאוהעל זי"ע

זה נוסח הקדמה לספרו זכרון יחזקאל מאת אביו הק': ה"ה הספר זכרון יחזקאל, על שם בני מחמד נפשי הרב הגדול בתורה וביראה טהורה ז"ל אשר נקטף באבו שנה אחת אחר חתונתו, ונלקח לגנזי מרומים נשמתו, ולא הניח זרע אחריו, ונשאר ממנו איזה חל"ת בסוגיות הש"ס, אשר רשם לעצמו, בהיות כבר שיתסר וכבר שיבסר, והוצאתי ממנו חיבור לטהרה, בפלפול ובסברא ישרה, וגלוי וידוע לכל באי שער עירנו, כי רוב ימיו המעטים הי מוטל על ערש דוי ביסורים נוראים, ולבו יהגה חכמה לפלפל בתוה"ק, כי עוד בהיותו ילד קטן כבן ד' שנים נחלה במחלה אנושה על ידי שנשברה רגלו ר"ל. ומני אז עד ערך ב' שנים לפני חתונתו נעשה לו כמה וכמה נתוחים בוויען ובפעסט, פעמים אין מספר, ונשלח למרחצאות למרחקים, וקודם שנעשה בר מצוה הוטב לו קצת בבריאת גופו, והתחיל ללמוד בתינוק המתחיל בבית הספר, עד שבמשך איזה שנים הי' הולך וגדל עד שנתעלה למעלה, לחדש חידושן לאורייתא בכל חריפות, וגם בקיאותו הי' עד להפליא, כי עוד בימי בחרותו קיבל הורמנות מגדולי ישראל ונתנו עידיהן עליו שהיה בקי נפלא בעניני הוראה, והפרמ"ג והחוו"ד מקודש זקיני ז"ל שגורים על פיו. כאשר אתנו בכתובים, והי בעל הוראה מובהק כאחד המורים המובהקים, יראתו הטהורה היתה קודמות לחכמתו, כי יראת ה' הי' חופף עליו כל היום בכל פעולתו, ומנה לא זז אפילו ברגעיו היותר קשים ביסורין נוראים על רגלו ועל הכליות, מה שאין הקולמס יכול להעלות על הכתב, וחבל על דאבדין ולא משתכחין, אוכל לקרות עליו בלב קרוע ומורתה: כי אנו זכינו לאורו באריכת ימים היה מתעביד לאילן רברבא לגאון ולגדיק מפורסם, וכעת בעוה"ר נלקח ממני לפירת תפארתי בן יקיר, מלא בברכת השם בתורה וירא בחכמה נפלאה במו"מ טובות לב טהור ואוהב ישראל. וגם יום פטירתו שהיה ביום כ"ג לחודש מרחשון שנת תרל"ב, היה הפלא ופלא כאחד מהגדיקים האמיתים בשכל זך וישר ודעת גדולה בקבלת יסורים נוראים באהבה, בהכנה ברבה ומאמרים טהורים לשיר בקול רנה, אמר פסוקי יחוד בקול איום ונורא בדביקות גדול עד רגע אחרונה, שהחזיר ליוצרו נשמתו הטהורה עד שכל העומדים שם נתפעלו בהתעוררת תשובה, וקבלת עול מלכות שמים היתה סוף נשימתו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצבתו

כג חשון תרע"ב

ר' יהוסף הלוי בן צבי הירש זיע"א אבד"ק טאהסט

רבינו הרה"ק ר' יהוסף צדיקא ראטטענבערג זיע"א מקאסאן, נולד לאביו הרה"ק ר' צבי הירש אבד"ק טאהסט זיע"א (בן הרה"ק ר' יהוסף מקאזיווא זיע"א, חתן הרה"ק מרן רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א, ובן הרה"ק ר' אהרן אריה ליב זיע"א רב דק"ק דאלינא, בן אחר בן לרבינו הגאון ר' דוד הלוי זיע"א בעל הט"ז), ולאמו הרבנית הצדקנית מרת חי' דרעזיא ע"ה בת הרה"ק ר' שמואל מהעליטש זיע"א, (נכד הרה"ק ר' שלמה ווילנער זיע"א) ביום ג' מנחם אב שנת תרי"ג בעיר טלוסט מקום מגורי הבעש"ט הק' לפני התגלותו

כשנולד רבינו התבטא זקנתו הרבנית הצדקנית מרת ריזל בת הרה"ק העטרת צבי זיע"א (אמה של אביו הרה"ק ר' צבי הירש זיע"א), שהבטחה שקיבלה מאביה שאמר לה בזה"ל: דוד וועסט נאך האבען איין אייניקעל, וואס וועט דערלייכטען די וועלט" נתקיימה ברבינו באמרה שהוא הזרע קודש שהבטיח לה אביה כי תואר פניו נראה כתואר פני אביה, כן העיד עליו רבו הרה"ק מרן הבבי חיים מצאנז זיע"א, שהוא דער איז דעם רבינ'ס אייניקעל, והמליץ עליו: מימות הרבי [מזידיטשוב] לא היה מוח כמוהו.

שנה אחת זכה ליגדל בבית זקינו הרה"ק מהעליטש זיע"א כאשר באותו עת חלה רבינו וכפסע היה בינו לבין המות, לקחה אמו את רבינו והביאתו לחדר אביה ותשכיבהו על מיטתו ואתה בבכי רב, הרה"ק מהעליטש ברואות את נכדו שוכב על מיטתו, קרא לבתו ואמר לה: קח את בנך, עם פעלט איהם גאהנישט". כאשר לקחה אותו אמו ראתה פתקא הכתוב עליה "לבי בן הינדא" הוא שמו של הרה"ק מזידיטשוב, שזקינו הרה"ק מהעליטש כתב לו לשמירה, וכן היה כתוב שם תפילה לרפואת ילדי חולי ישראל, אשר רבינו השתמש בפתקא זו רבות לרפואות חולים, על שבשנת תרחס נאבד הון היקר הזה, ונתן אז שבח והודיה להש"ת באמרו כי בודאי הוא מן השמים, ומעתה לא יצטרך לזה יותר.

רבינו ינק תורה מאביו הגדול זיע"א, ומרבותיו ש"ב הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זיע"א, והרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א, פעם התבטא עליו רבו מזידיטשויב באופן נורא באמרו לרבינו, שמעתי ממורי דודי הקדוש רבי צבי הירש מזידיטשויב זיע"א, שהבעש"ט הק' זיע"א לא רצה לירד לזה העולם על שהבטיחו לו מן השמים שיתנו לו שש גבורים, וכן אמר מורי דודי שלא רצה לירד מזה העולם על שהבטיחו לו ג"כ משמים ליתן לו שש גבורים, ואמר לי שאני אחד מהם, המשיך רבו מזידיטשויב ואמר, גם אני לא רציתי לירד על שהבטיחו לי ס' גבורים, ואתה אחד מהם.

בנעוריו יתנכר נער, כאשר שמו הטוב הולך לפניו כאחד העילויים, באשר ניחן רבינו במוח חד וחריף ובכח זכרון מבהיל, נכדו הרה"ק רבי פינחס שלום הלוי מקאסאן זיע"א סיפר לימים מה ששמע מרבינו בעצמו באחת השיחים שגילה אזנו שבהיותו אך בן י"א שנה כבר ידע בעל פה שו"ע יו"ד ח"א, ושו"ע חו"מ.

בהגיעו לפרקו נשא בנה את ביתו ביום ו' אלול שנת תרכ"ח עם זו' הרבנית הצדקנית מרת שרה יטל בת הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זיע"א (מגזע חסידי אשוואר ולמב"ק).

בעת החופה בירכו הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זיע"א שהיה השושבינו מלא הכלה בזה"ל: יהי רצון שתשרה עליך רוח קדשו של זקינך הרה"ק מזידיטשוב, ותמשיך שרשרת הקודש בהנהגת עדת חסידיס, וכל הנטיעות היוצאים ממך יהיו כמותך.

אחר חתונתו בהיותו צעיר לימים שכר לו חותנו הק' מלמד שילמד עמו, אבל רבינו ברוב חריפתו הקיפו בחבילות קושיות עצומות, ולא היה בידי מלמדו לענות לו דבר, על שהתחיל חותנו הק' ללמוד עמו בעצמו תורה.

רבינו נהג בהסתר דרכו לכן תמיד מיהר להשכיב עצמו לפני הזמן שחותנו הק' הלך לישון, ועשה עצמו כאילו נרדם, מיד כאשר הלך חותנו לישון, קם רבינו והגה בתורת ה' כל הלילה, עד התקרב זמן קצר לפני קימת חותנו לא עלה שוב על יצועו למען לא יבגיש חותנו בעבודתו, וכן הזהיר את זו' שלא תגלה לאביה או לשום אדם.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כד חשון תרכ"ה

רבי חיים יוסף ב"ר יהושע יצחק זי"ע אב"ד פוסטין בעל תוספת חיים

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי חיים יוסף פיסטינער רפופארט(ברוקשטיין) בעל תוספת חיים זי"ע נולד בשנת תקנ"ו בעיר באריסלאב רוסלאנד לאביו הגה"ק המקובל ר' יהושע יצחק מבאריסלאב זי"ע בן הגה"ק ר' אברהם אב"ד באהסלוב בעל ירח האיתנים זי"ע בן הגה"ק ר' מרדכי זי"ע נכד הגה"ק ר' מרדכי ב"ר יונה אב"ד הובניב זי"ע

רבינו היה למדן מופלג ומקובל אלקי וכל ימי חייו הי לו לער גילד בנים ולוחק פרנסה, חיבר ספרו תוספות חיים על התורה בדרך פרל"ס, ספרו מעוטר עם הסכמות גלהבות מגדולי דורו, המרבים בשבחו, ביניהם הרה"ק ר' יצחק לייזזיק מקאמארנא זי"ע הכותב בתו"ד בזה"ל: נדרשתי לאשר שאלוני האי סבא קדישא חסידא ופרישא זיו החכמה מוה' חיים יוסף נ"י אבד"ק פיסטין, להיות בא בתומכי התורה להסהיד על ספרו הקדוש, אע"פ שבאמת מכיר אני מעט לשפלותי ודלותי ומיעוט חכמתי וירלאתי, אעפ"כ לא יכולתי להשיב על השאלה שאל ממני הזה האי גברא רבא וקדישא..

בשנות ילדותו בהיותו כבן ארבע שנים בערך נתייתם מאביו וכינסו הרה"ק ר' אריה לייב משפאלע זי"ע הנקרא דער שפאלער זיידע אל ביתו, ונתגדל על ברכיו כבן עד היותו בן ט"ו שנים. ואחר פטירת השפאלער זיידע זי"ע בו' תשרי תקע"ב נסע אל הרה"ק ר' שניאור זלמן שינאורסאן מלאדי הבעל התניא לאש שושלת חב"ד זי"ע ולהרה"ק ר' לוי יצחק דערבארמליגער בעל קדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע וכן הרבה להתסופף בצל צדיקי דורו זי"ע.

בספרו תוספות חיים פ' קרח הביא רבינו: שמעתי מפיו הקדוש של הצדיק הקדוש מוה' ליב המכונה בשם זיידא זאוקלבה"ה כאשר פעם אחת הייתי לבדי עמו בבית, ואמר לי בזה הלשון: שמע דברי שאני אומר אשר איש הישראלי צריך להיות מקודש סור מרע ואח"כ יעשה טוב, וכל אשר מרגיש בנפשו כמה הוא סור מרע כך יכניס עצמו בעשה טוב ולא יותר, כדי שלא יהי' ח"ו זורע אל הקוצים. וכאשר בא"ר לעמוד לשרת בקודש לפני ולפנים אדמו"ר הצדיק הקדוש מוה' שניאור זלמן נבג"מ זאוקלבה"ה ונימיתי לו הדברים הללו, אמר לי בז"ל: זהו דעת בית שמאי שהוא שם אורחותיו בחי' דין ומיצוס, אבל הלל מדה אחרת היתה לו, כי גר אחד דוחה חושך הרבה. וזה ביאר מאמר רז"ל [כתובות טז ב'] כילד מרדקין לפני הכלה בש"א כלה כמות שהיא ובה"א כלה נאה וחסידה אפילו חגרית ואפי' סומא, אשר מחלוקתם בדרך העבודה בכלות הנפש, כידוע מדברי קדשו מרן הבעש"ט זאוקלבה"ה אשר כלה הוא מלשון כלתה נפשי אל ה'. ובש"א כמות שהיא שאין ראוי לאדם להיות בחי' עשה טוב רק כפי שמרגיש בנפשו בחי' סור מרע, ובה"א כלה נאה אפי' חיגרת וסומא ר"ל שיותר טוב תיכף להקדיש א"ע בבחי' ועשה טוב בכלות הנפש, אפי' פגם את נפשו בכמה עבירות, כי התורה נקראת אור והמצוה נר כמ"ש[משלי ו' כג] כי נר מצוה ותורה אור, וכמו שהבית מלא חושך וכשמכניסין נר אחד נלחה החושך ממילא, כן הדבר בנפש האדם אם יעשה מצות ומעש"ט ויעסוק בתורה אזי יתבטל הילה"ר והש"א ממילא יהי נלחה מהמאור שבה ותחזור אותו למוטב ע"כ.

לימים נתקבל רבינו לאב"ד בעיר פיסטין שבמדינת גאליציע והתקשר שם אל הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער בעל אהבת שלום מקאסוב זי"ע וזכה לשמשו, וכמו כן נסע לבנו הרה"ק ר' חיים האגער בעל תורת חיים מקאסוב זי"ע, בסוף ימיו בא לגור למדינת אונגארין בעיר קליינוואלדיין, ואז היה בילידות עם הרה"ק השרף ר' משולם פייש לאווי לאש שושלת טאהש זי"ע, כי טאהש היא סמוכה ונראית לעיר קליינוואלדיין.

וסיפר כאשר רבינו היה כבר זקן מופלג ביקר פ"א את הרה"ק מטאהש זי"ע בעיר טאהש, ואז הרגיש הרה"ק מטאהש זי"ע כי רבינו התקרב עתו להסתלק מעלמא הדין, לכן ביקש הוא מרבינו שישאר בטאהש ושם תהא מנוחתו כבוד אל רבינו מיאן לזה. וכאשר רבינו כבר נסע מחוץ טאהש, ביקשו הרה"ק מטאהש זי"ע עוד הפעם שרבינו יחזור ושכון בטאהש, השיב רבינו שרוצה דייקא להיקבר בקליינוואלדיין ונימוקי עמו כי חד מתלמידי הבעל התניא זי"ע קבור שם ורוצה לנוח אתו יחד.

אז סיפר רבינו עובדא מרבו הבעל התניא זי"ע מעשה פלא: שבעת שמחת הנישואין שהשתדך הרה"ק בעל קדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע עם הרה"ק הבעל התניא זי"ע, והיה בעת המצוה טאנץ רקדו הקדושת לוי ובעל התניא יחד לפני הכלה, ומלבד זה רקדו גם זה עם זה. הרה"ק מבארדיטשוב שהיה זקן וקשיש בשנים יותר מבעל התניא, היה מפסיק מפעם לפעם מלרקוד כדי לנוח קצת, ובעל התניא המשיך בריקודיו הק'. כן אירע שגם פעמים שהרה"ק מבארדיטשוב יצא לנוח, ובעל התניא המשיך בריקודיו בלי להפסיק כלל, ובשעה שהרה"ק מבארדיטשוב נח מריקודיו, הביט והתבונן בריקודיו של בעל התניא, אחר הריקודין התבטא הרה"ק מבארדיטשב זי"ע ואמר: רבוש"ע לו ביסט א צדיק, אוז מיין מחותן איז אויך א צדיק. ונסע רבינו לדרכו, אך הרה"ק מטאהש זי"ע השתוקק מאד שמקום מנוחתו של רבינו יהא בבית מועד לכל חי שבק"ק טאהש, על כן תחב סכום כסף לידי בעל העגלה ולחש לו באזניו שבאמצע דרך נסיעתו יסוב את דרכו ויחזור לעיר טאהש, אולם רבינו הרגיש בזה והזהירו לבל יהין בדרוחו לעשות כן והוכרח הבע"ג להסיעו לעיר קליינוואלדיין.

ויהי כאשר אך הגיע רבינו לקליינוואלדיין לביתו מאותו ביקור חלה ונסתלק שם בשיבה טובה לגנזי מרומים בכ"ד מרחשון בשנת תרכ"ה ונטמן גופו הק' שם בבית החיים בליינוואלדיין כלשונו. זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של שרבינו זי"ע:

בספרו תוספות חיים פרשת דברים כתב רבינו דברים ששמע מפי הגה"ק ר' אברהם דוד מבוטשאטש בעל דעת קדושים זי"ע שהסביר ענין דר"ש דסובר דבר שאינו מתכוין מותר ומודה בפסיק רישיה דאסור, עפ"מ שגילה אליהו להאר"י ז"ל האמת שהדעת והרצון הוא ענין אחד כי כל מה שהדעת מחייב זהו בודאי רצונו של האדם בהעלם, והנה אמרו[שבת מו ב'] גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוון לעשות חריץ. כי לא אסרה תורה אלא מלאכת מחשבת, ומודה ר"ש בפסיק רישיה דאסור. ולכאורה אינו מובן כפי הטעם שלא אסרת תורה כי אם מלאכת מחשבת מה לי פסיק רישיה, אם הוא אינו מכוון לעשות חריץ אז בודאי אינו נקרא מלאכת מחשבת. אך האמת היא כשהמטה כסא וספסל הם ממוצעים ואין הדעת מחייב דוקא שיעשו חריץ ע"י גרירתן כי אפשר שיעשו או לא יעשו, אז הדבר תלוי באם אינו מתכוין לעשות חריץ אזי אינו נקרא מלאכת מחשבת ומותר, אכן כאשר המה גדולים מחמת כובדן הדעת מחייב שיעשו חריץ, ומאחר שהדעת מחייב בודאי רצונו הוא כך ולכך נקרא מלאכת מחשבת ואסור, עכ"ד.

כה חשון תרכ"א

רבי מנשה רובין בן ר' אשר ישעי' זיע"א בעל לחם שמנה מראפשיץ

הרה"ק רבי מנשה רובין בעל לחם שמנה מראפשיץ זי"ע נולד בעיר ראפשיץ בשנת תקנ"ה לאביו הרה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיץ בעל אור ישעי זיע"א בן הצדיק נסתר הגה"צ ר' אליעזר ליפמאן ז"ל, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת רייצא ע"ה בת הרה"ק ר' נפתלי צבי ראש שושלת ראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע בן הרה"ק רבי מנחם מענדל מלינסק זיע"א

ספר
לחם שמנה
מאת הרב הקדוש בוצינא קדישא חסידא ופרישא כקש"ת מו"ה מנשה זלה"ה אבדק"ק ראפשיטן בן הרב הקדוש וכו' מו"ה אשר זלה"ה :
הובא לביה"ד על ידי המוחפים הה"ה מו"ה אליעזר בי' מו"ל דק"ק ליקסדיק . ומו"ה מנחם מענדיל זענ"ל בי' מלנוב .
לעמבערג
בדפוס של הי"ה מו"ה יצחק אשלוף עק נ"י.
בשנת תרל"ו לפ"ק
Lechem Schmajnu
Eigentum und Verlag des M. Segel
Druck des U. W. Salat et J. M. Nik.
Lemberg 1876.

רבינו יצק תורתו מרבו המובהק הרה"ק רבי צבי הירש מרימאנוב זיע"א, כמו"כ זכה עוד להיות אצל הרה"ק ר' יעקב יצחק הלוי הורוויץ החוזה מלובלין זיע"א, וכן למד הרבה אצל אביו הגדול שעיצב את דמותו המעטירה.

בעודו בצעירותו מינהו אביו להיות רב דק"ק ראפשיץ,

לאחר פטירת אביו עיטרוהו החסידים בעטרת האדמו"ת, במשך שנות רבנותו נכתב עליו ע"י הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מצאנז זיע"א שבחיים מופלגים, וכן כתב לו הרה"ק ר' וואלף מפשעווארסק זיע"א בזה"ל החיים והשלום לכבוד ידי"נ מהו' הרב הגדול החריף ובקי נ"י ע"ה פ"ה הו"פ בש"ק המפורסם לשבח ולתהלה מו"ה מנשה אבד"ק ראפשיץ.

הרה"ק רבי שמעון מיערוסלאב בעל תורת שמעון זיע"א נסע אחרי פטירת הרה"ק רבי אשר מראפשיץ זיע"א אל בנו רבינו זיע"א, והרה"ק היה כבר זקן מופלג, בשאלת מקורביו על מה ראה ליסוע לרבינו שהיה אז צעיר ביותר, אמר הרה"ק אם אתחיל להתבונן האם רבינו ראוי להיות מנהיג לעדת ה', חוששני פן יזמינו אותי לעולם העליון כדי להראות לי שם כי הוא כן ראוי להיות מנהיג ישראל, לכן אני נוסע אליו, כדי שלא יצטרכו להזמין אותי לשמים.

רבינו החזיר נשמתו הטהורה ליוצרו ביום כ"ה חשון שנת תרכ"א, והובא לקבורה בעיר בהנותו ראפשיץ, באוהל אביו ואדמו"ר לבית ראפשיץ זיע"א

דברי תורתו נלקטו בספר "לחם שמנה"

זרעו אחריו, חתנו ומ"מ הרה"ק ר' יצחק מאריאלוס זצ"ל בן הרה"ק רבי שמעון מיערוסלאב זי"ע, חתנו הרה"ק ר' יעקב בערים מוועלקי בעמח"ס מלבוש לשבת ויו"ט, חתנו (בזוו"ר) הרה"ק רבי ראובן הורוויץ זיע"א מלעמבין (בן דודו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זיע"א), חתנו (בזוו"ר) הרה"ק ר' חנניה יו"ט ליפא ט"ב בעל קדושת יו"ט. חתנו הרה"ק רבי יעקב יצחק הורוויץ אב"ד ריגלין זצ"ל.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו

אלה תולדות יצחק (פרשת תולדות) הבורא ברוך הוא ברא כל העולמות בשביל ישראל שיעשו רצונו והוא ישפיע להם כל מיני טובות יוש"ון וכתיב בספר דהעיקר הוא אמונה שיאמין האדם שיש בורא אשר המציא כל המציאות ואין זולתו. ועל יד זה בא האדם ליראה. כי אם לא יאמין ממי ייראה אבל על ידי האמונה בא ליראה. ועל יד זה הקדוש ברוך הוא משפיע לנו כל טוב. וזהו אלה תולדות יצחק. יצחק רמז לגבורה. דהיינו יראה . פי' אלה תולדות היראה . דהיינו על יד זה באים ליראה. בן אברהם פי' על ידי האמונה, כי אברהם היה ראש המאמינים ותולדות יצחק הוא יעקב . יעקב מרמז י' עקב, וי' מרמז על חכמה. כידוע ומשפיע השם יתברך לנו כל מיני טובת מי' דהיינו מקור ההשפעות עד עקב דהיינו זה העולם. (לחם שמנה)

כה חשון תקצ"ט (תר"ט)

רבי נפתלי ב"ר אלעזר זי"ע מליזענסק

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי נפתלי ווייסבלום מליזענסק זי"ע נולד בשנת תקכ"ה לאביו הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק זי"ע בן הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע

רבינו היה מיסד קדוש ומופלא מאוד, ולא עלה מעולם על יצועו בלא תיקון חצות, ומאוד מאוד שפל רוח ועניו כהכל,

תלמיד מהרה"ק ר' נפתלי צבי הורוויץ ראש שושלת ראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע. והסתופף גם כן בצל הרה"ק ר' צבי הירש מרימנוב זי"ע

רבינו שנא את הרבנות והיה עושה כל טלדקי שלא יכתירוהו בתור רבי, והקפיד מאוד על זה, שלא יכונהו בשם רבי, ולא הניח לבא אצלו שום אנשים על שבת קודש כי לא רצה להתנהג במדת הרבי, והחסידים עשו בהכרח את רצונו. פרט למוצאי שבת קודש בו היה עורך סעודה גדולה למלוה מלכה כדרך עריכת השולחן של האדמורי"ם. בתחת מאותן הסעודות כאשר רבינו יושב ושותה לחיים עם הנוכחים, הסיב על השולחן יהודי זקן, ושאל את רבינו: האם הינכם מבני בניו של מייזלעך קאלטענעם? (כך היו מכנים את הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בלעירותו, מפני הקאלטענעם [קיסורי שיער] שהיו לו בזקנו) השיב רבינו ואמר: הן. אמר לו אותו הזקן: אויב אזוי, וואלט איך געמענט שענער אויסזעהן! [אם כן היה לכם להיראות יותר יפה] כשהלך בגלות, לא היה יושב עם אנשים לגנוס משקה, אלא נילל את כל הזמנים בקדושה! אמר רבינו: עכשיו אזכיתי לראות את פניו של איש שראה את פניו הקדושות של זקני הקדוש, אוסיף ואשתה לכבוד זה עוד משקה. (רשומים בשמך)

פעם אחת התיישבו בני החבריא כי יבואו אצלו בערב שבת קודש אמוך להכנסת שבת ולא יהי יותר בכילתו לגרש מביתו, כי אנה ילכו, אבל רבינו ברוח קדשו הרגיש בזה ושם פניו הק' מול החלון וכאשר באו עיר מרחוק הראה להם דרך החלון בידו הקדושה, כי אל יהביבי בנפשם עוז לבא אצלו או יסעו מרחוק מביתו או יסעו בחזרה וחרדו מפניו כי יגעו כוונתו ונסע משם.

פעם הגישה לפני רבינו אשה אחת פתקא ופדיון נפש, וביקשה לאמור: הרבי יפעול בעדי ישועה. ענה רבינו: אינני רבי! אמרה האשה ברוב תמימותה: אם כן יחזיר נא מעלת כבודו הפדיון שנתתי, כי נתתיו רק משום שחשבתי שאתם רבי. החזיר לה רבינו הפדיון נפש ואמר: אשה זו בודאי תוושע בישועה רבה, כי היא האמינה האמת לדברי שאינני רבי. (עבודת עבודה)

וסיפר הרה"ק ר' יצחק מסטיטשין זי"ע שאצל רבינו היו בחיים בכל פורים אליו אנשים שהתחפשו מ"ע ושמחו שם, שנה אחת יצא עם אנשיו בפורים, ולא בא הפאר"שטעלערים, ושאל רבינו איפה המה הפאר"שטעלערים? אמרו לו שלא באו, אמר רבינו: אם המה לא באו ועל איך מיך פאר"שטעלען, הי' לו קאפטין של זקנו הרבי רבי אלימלך זי"ע ולבשו, ונטל קופסת הטאבאק של כסף בידו, ושחק המשחק כמו שהרבי"ם היו עושים. והיינו להרבי"ם הקטנים היו נוהגים לנסוע עבור כסף על פני הכפרים עם גבאי, והי' הגבאי נוהג לירד מן העגלה ולהכריז "יש כאן רבי" ויכולים להוושע. וכן עשה רבינו, דפק על קופסת הטאבאק והלך על פני בית מדרשו והכריז יש כאן רבי, ומי שרוצה להוושע יכול להוושע, ושימח את העם, הי' שם אחד שאשתו היתה לה ר"ל סטרלוק (שיתוק) ולא היתה יכולה ללכת, צוה לבניו בעלי זרוע שיביאו את אמם לבית המדרש, ואכן הביאו אותה עם מטתה לתוך בית המדרש והכריז אז האיש: אני רוצה להוושע! והראה על מטתה, ואוה לה רבינו שתקום, ומיד קמה ממטתה והלכה כאחד אדם, ועד מהרה נפוצה השמועה מהמופת הגדולה, ונהרו כולם לתוך בית במדרש של רבינו, אז חלץ רבינו את הקאפטן ואמר: גענוג פארשטעלט, מיר האבן זיך שוין גענוג נארים געמאכט.

פעם אחת היה הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם ראש שושלת צאנז זי"ע והרה"ק שלום הלוי ראזענפעלד מקאמינקא זי"ע ורבינו ברימנוב, אצל הרה"ק ר' צבי הירש זי"ע וראכו הי' בכל שבת קודש כאשר אמר הר"ר הערשל'ע תורה, התחיל בברא"שית וסיפר כל ענין הבריאה ומעשה אדם והחטא וכסדר המבול ונח ובניו אברהם ישמעאל יצחק ורבקה, יעקב ועשיו, עדי הגיע להפסוק מן השבוע אשר הי' אז, וכאשר הגיע להפסוק בסדרה משבוע זו אשר עמד בו הפסוק ואמר: אלא מיינט דער פסוק, ותו לא מידי. זאת היה תמיד החדושי תורה שלו והתלמידים שלו התחילו להעמיק בדברי רבם ז"ל ובאו"א הגיע לפניו, כי מה היה כוונת רבינו זה בכה וזה בכה, אמר להם הר"ר הערשל'ע זי"ע: איר ווייסט קיינער ניט, נאר נפתלי מליזענסק האט עפעס געטראפן וואס איך האב געמיינט.

סיפר בספר אבן שתיה: פעם אחד בקשו החסידים מעיר פיסטין הסמוכה לעיר קאסוב את הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאסוב בעל אהבת שלום זי"ע כי יבוא לשבות בעירם, וענה להם. דרכו בקודש של אהבת שלום זי"ע שלא לנסוע בערב שבת כלל, לכן הקדים ונסע לעירם ביום חמישי. והנה ביום השישי הגיע שליח מקאסוב להודיע כי הרה"ק ר' נפתלי מליזענסק זי"ע והרה"ק ר' אלעזר מדזיקוב זי"ע הגיעו לקאסוב לשבות בלל אהבת שלום זי"ע, ובהיודע להם כי אהבת שלום נסע לפיסטין אף המה בדעתם לבוא הנה, ואך עליון שוחים המה בתפילתם, ויש איפוא לכהין עבורם מקום אכסניא בפיסטין. כאשר נודע הדבר להרה"ק מקאסוב זי"ע אהלו פניו הק' לקראת האורחים, ואמר: לאורחים נכבדים קדושים כאלה אסע לביתי

על שבת קודש!. ואם כי הכינו בפיסטין מזון רב כיד המלך לקראת החסידים הרבים שבאו להסתופף שם בצל אהבת שלום זי"ע, לא אבה אהבת שלום זי"ע להשתהות שם ונסע לביתו עם שהיה זה בערב שבת קודש.

נסתלק לגנזי מרומים בכ"ה מרחשון בשנת תר"ה ומונ"כ בעיר ליזענסק באוהל קיבו הרבי רבי אלימלך זי"ע סומך לקבר אביו הרה"ק ר' אלעזר זי"ע וסמוך לקבר דודו הרה"ק ר' אליעזר ליפא מחמעלניק בעל אורח לצדיק זי"ע ולקבר דודו אחיו של זקנו הרה"ק ר' נתן יחזקאל ב"ר צבי זי"ע. ודודו הרה"ק ר' שמואל אורף זי"ע.

וסיפר שבפטירת רבינו שהיה הנכד הראשון של הרבי ר' אלימלך זי"ע לא מצאו לו מקום באוהל בקבת הצדיקים. [בניו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע שהסדר שם באוהל הוא שהרבי ר' אלימלך טמון באוהל בפני עצמו, ובחדר החיצון נטמנו בניו הקדושים. ואף אחד לא הביאו בפנים ליקבר בחדר הפנימי שאם שוכן הנועם אלימלך זי"ע] כיון שלא מצאו מקום באוהל לרבינו, נעמד לו הרה"ק ר' אלימלך רודניקער זי"ע לכבוד רבינו דודו, והכריז בפני הצדיקים שוכני ארץ שבחדר החיצון : אם תפנו מקום להרבי ר' נפתלי מוטב, ואם לאו אכניסנו בפנים אצל הזיידע, הרבי ר' אלימלך, והוא אפילו לא יקפיד על כך! ואכן תיכף נתפנה מקום לכבודו וטמנו שם גופו הקדוש של רבינו. (פניני תורה והסיבות)

נשאר אחריו בניו הק' הרה"ק ר' משולם זושיא ווייסבלום מנאלבורנא זי"ע הנקרא ר' זושא'לע מנאלבורנא חתן הרה"ק ר' דוד אריה לייב המגיד מנאלבורנא בן הרה"ק ר' צבי הירש מנאלבורנא בעל אמת ה' לצבי זי"ע, ובנו הרה"ק ר' אלעזר ווייסבלום הסגי נהור מליזענסק זי"ע, ובנו הרה"ק ר' יעקב יצחק מזיליטשוב זי"ע הנקרא ר' איליק'ל מזיליטשוב חתן הרה"ק ר' נפתלי הירץ לאנדאו זי"ע [וסיפר על רבי איליק'ל כשהיה בא אל הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע היה שמח אתו מאד פעם שאלו בנו הרה"ק ר' ברוך מגאר'ליץ זי"ע מה גבר בגובין הלא כמה וכמה נכדים מבעל נועם אלימלך זי"ע משכימים לפתחך ומהי השמחה המיוחדת עם הר"ר איליקעל. והשיב לו: בני בני, הנה שאלותיך, דע הדיוקנא קדישא, הזקן של הר"ר איליקעל דומה ממש להזקן של הנועם אלימלך זצ"ל. וע"כ הנני שמח אתו ביותר [הדבר פלא כי לפי חשבון השנים לא הכיר רבינו את הנועם אלימלך. (זכרון נפתלי)]

וסיפר בספר בית היין: ר' ימים לחודש טבת שנת תר"ה נתמלא בית מעלין אורה כאשר נולד להרה"ק מרן רבי יהודה והרבניית ריזל שרה בנם הבכור למז"ט וכ"ו, והסבא מרן רבי יעקב ממעלין כבר לא היה בעלמא היין, כי שבק חיים בשנת תקל"ז, ואת מקומו כראש הקהלות ובעל שמחה תפס אחיו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זצוק"ל, שבא במיוחד לשמחת הכנסת הילד בבריתו של אברהם אבינו. כאמור הזה היה בתחלת חודש טבת, ה' שבועות לפני זה כ"ה חשון תר"ה, נסתלק לגנזי מרומים דודה של היולדת, ה"ה הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק זצוק"ל, אבל בעלה מרן הרה"ק רבי יהודה העליס זאת ממנה, כי חשש לבריאות גופה, לשמע בשורה זו בהיותה מעוברת בחדשיה האחרונים. לכן גלה פליאתו מאד כאשר בבוקרו של יום הבריתא, שאלה אותו אשתו היולדת האם דודה מליזענסק עוד בן החיים? מה לך לדבר דברים מוזרים כאלה, נזף בה איש בגערה, בנסיונו להשתמט מלתת תשובה ברורה לשאלתה, כי לא רצה לגלות האמת מחשש הנ"ל. ומאידך לא רצה להוציא דבר שקר מפיו. סיפרה לו היולדת כי כל הלילה ראתה דמות דיוקנה של דודה המטייל לפני מטתה, והולך הלוך וחוזר כל הזמן, ומזה הבנתי – אמרה – דודו בא מעולם האמת, ודודה שיקראו לילד בשמו. כשמוע בעלה הקדוש דברים אלו, לא ענה לה דבר, רק מיהר אל דודו הרה"ק מדזיקוב וסיפר לו דברים כהווייתן, והוסכם ביניהם לקרוא לילד בשם דודו זקנו: נפתלי.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כו חשון תקס"ד

רבי רפאל הכהן ב"ר יקותיאל זיסקינד זי"ע אב"ד אה"ו

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי רפאל הכהן כ"ץ אב"ד בשלשה קהלות אה"ו א'לטונא ה'אמבערג ו'ואנזביק בעל מרפא לשון מוסר זי"ע נולד בכ"ד מרחשון בשנת תפ"ג לאביו הגה"ק ר' יקותיאל זיסקינד הכהן כ"ץ אב"ד ליפלאנד זי"ע מגזע רבינו הגה"ק ר' מרדכי יפה אב"ד פוזנא בעל הלבושים זי"ע, ולמעלה בקודש עד רבינו שלמה ב"ר יצחקי רש"י הק' זי"ע

רבינו היה גאון האמיתי רבן של ישראל, חסיד וקדוש מאוד, נהג כשהיו מנשים נכנסות אצלו, ביקשם שלא ידברו בביתו אודות שום איש כדי לא ליכשל ח"ו בלשון הרע.

דרכו בקודש היתה לבלתי עשות מעולם דבר לתאוותו כי אם את אשר החל לעשות לא מצא מנוח עד אשר בצע את מעשהו הטוב, ויסופר ממנו מה שהשיג בדרך הלצה לאיש אחד אשר השתומם על כחו הגדול כי את כל אשר יתחיל לעשות יגמור תמיד בכי טוב, על זה השיב רבינו לו בהלצה: מפני כי הנני רואה את הגולל וכל מה שאראה שלא אוכל לגמור אותו אינני מתחיל לעשות הדבר הזה.

לחם בכל כח ועז נגד רוח חדש המענלזאהן'ס וחבריו ותלמידיו שר"י המחבלי כרם ה' לצאו –ת שלא להרוס עקרי דת והאמונה, ובמסירת נפש ממש חיים רבינו ספרי משה לעסטויער שר"י ושפך אש על חבריו ותלמידיו הרעים, ובקול קורא פנה כנגדם להודיע לכל שהם כנחשים השורפים, וספריהם ספרי מינות ואפיקורסות ואבי אבות הטומאה. וידע רבינו כי בנפשו הוא, כי פריצי העם ירדופהו וימררו את חייו, אבל הוא שם נפשו בכפו לקנא קנאת ה' לצאו–ת, אך ורק להציל האמונה והתורה הקדושה, דעת קדשו עשו רושם גדול, וכמה מגאוני זמן סבו ידיו הקדושים, וגנזו ספרי מענדלזאהן חבריו ותלמידיו ואסרו לקרא בהם, וכשראו פריצי הדור מה עשה להם רבינו, שפכו עליו דברי בזיונות בגאוה ובוז וכעל אחד מן הפחותים התנפלו עליו, אבל רבינו לא שמו אל לבם, כי היה גאון מפורסם ואיש אלקים, ומנשים שלא היה בהם שום ירא אלקים, מנשים שהמירו דתם אחר כן, רשעים ומינים הכריזו על רבינו בדיבור ובכתב דברים רעים בעזות ובחוצפה גדולה רח"ל.

בהיותו כבן עשר שנים כך ויחיד לאביו ולאמו חלה חולי כבד עד אשר נטה למות והיה כפשע בינו לבין המות, ותרעש כל העיר ויתאספו כל העם בבית הכנסת ובבית המדרש, ויתאספו אליהם כל היתומות של בית רבן ויצעקו כולם אל ה' ויעתר להם ה' ויחי מחליו, אז כמעט שהחביאו אביו כי ירא פן יקראהו אסון, וילמד הוא עמו ולא שלח עוד לבית הספר וגם לקח לו רב ללמוד עמו בביתו, והיה מדי הוסיף יום על ימיו כן הוסיף דעת וחכמה ושכל טוב בעיני אלקים ואדם.

ויגדל ובהיותו כבן שתים עשרה שנים הביאו אל בית שאולו הגה"ק ר' אריה לייב גינצבורג (י"א שאין זה שמו) אב"ד מיץ בעל שאגת אריה ז"ע אשר היה באותם הימים ראש הישיבה במינסק ושם נעשה כמעיין המתגבר, ונפתחו לו שערי אורה. ורבו אהב אותו מהבת נפש ושגיח עליו באהבתו אותו כעל הן יחידו וימסור סדר למודיו, וימלאו לו שם שלוש עשרה שנה ובא בברית המצוות שם בביתו. וכמלאות לו שם שנה תמימה בביתו העיד הגה"ק בעל שאגת אריה ז"ע: כי כבר נפתחו לו כל מעינות החכמה מבלתי הצטרכו עוד אל רב ומורה, והוא יהיה כמעין המתגבר מאליו, וימשול בתורתו ובחכמתו על בני דורו, ושוב ויקחהו אל ביתו.

בימים ההם הקרה ה' לפניו את בת גילו היא הרבנית הצדיקת מרת תמר ע"ע ממשפחת גדולים וצדיקים נכדת בעל הסמ"ע, רבינו הגה"ק רבי יהושע (פלק) וולק [ועל מצבתו חריץ ולק] בן הגה"ק ר' אלכסנדר הכהן זי"ע מכונה בדרך כלל על שם פירושיו, פרישה ודרישה או סמ"ע.

אחר נשואיו הפנה רבינו את עצמו מכל עניני עולם הזה כמעט לא נראה החוצה אל עין אדם כי אם יושב והוגה בתורת ה' לילה כיום, ולא יתן שינה לעיניו. (היא שיחתי) וכוב הימים ישב בתענית ושם כל מגמותיו לדעת התורה החוקים והמשפטים ככה נהג שש שנים תמימות, וכאשר מעט כספו כלה ביד אחרים הוכרח נגד רצונו לקבל עליו להיות עבד לעם ה'.

כשהיה בן תשע עשרה שנה בשנת תק"ב, כבר היה גדול בישראל בנגלה ובנסתר ונבחר אז לראש מתיבתא במינסק במקום רבו הבעל שאגת אריה ז"ע, מפני שרבו לא נשא פנים לשום אדם בפלפול וסברא, גרשו אותו אנשי מינסק מקהלתם. ושיפר שטרם החל ללמוד דבר הלכה לבני ישיבתו הגיד להם תוכת מוסר, גם לאחר שעזב את רבנותו שם היה מזכיר את ישיבתו שם לשבח, ושאפה נפשו אל הימים אשר ישב בעיר ההיא כי לא כבדה עליו שם עבודת הקהל וכל העם שמעו לקולו וגם מחבורו ושם למד רובי תורותיו, אף עשה סייגים לתורה וחיזק גדר חדש אשר בו ילכו לבית הכנסת אנשים לבד ונשים לבד ונקרא הגדר ההוא על שמו, ועוד תיקן תקנות גדולות וישב שם כמה שנים הכבוד גדול.

אחר שש שנים במינסק נבחר לאב"ד דאקאווי שבפלך מינסק, בשנת תק"ז נבחר לאב"ד ווילקאמיר ובה כיהן כעשר שנים והרבה מופלגי תורה הסתופפו בצילו, ובשנת תקי"ז נבחר בגליל העליון בעיר מינסק אשר היו תחת הנקראת ר' הירש חריף אב"ד פורטה זי"ע, והגה"ק ר' יחיאל מיכל שפייער אב"ד גאלהויזען זי"ע, והגה"ק ר' לייזער קאלענעלבויגען זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב אב"ד מיטענגען והמדינה זי"ע נכד הגה"ק ר' מאיר וואהל אב"ד בריסק זי"ע, והגה"ק ר' צבי הירש מזאמושט בעל תפארת צבי אב"ד אה"ו זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מרפא לשון מוסר, ושו"ת תורת יקותיאל עלי יו"ד.

בשנת תקל"א נסע לברלין להדפיס שם את ספרו, רצו הקהלה הקדושה ברלין לבחרו לרב שם, אבל הוא מנע עצמו מלכת שמה, בשנת תקל"ג היה כבר אב"ד פוזנען ובה כיהן כשלש שנים, וסיפר ששם הוא חלקת שפון זקנו הגה"ק בעל הלבושים זי"ע הגה"ק רבי מרדכי יפה אב"ד פוזנא בן השר הגאון ר' אברהם יפה רב המדינה על פיהם ופוילן זי"ע, ולפני שבא רבינו לשם נתגלתה שם מצבת קבורתו אשר לא נודעה מקודם, והנה כשהגיע רבינו כחמשה פרסאות רחוק מן העיר חלה חולי כבד מאוד עד אשר נואשו הרופאים מרפואתו וכל גדולי העיר ורשיה באו מקהילת פוזנא לשמוע את מטתו, ובערב יום הכיפורים הכביד חוליו מאוד ואנו עליו הרופאים במפגיע שלא יתענה ביום הקדוש, ובליל יום כיפור היה נמע למיט מאוד ופקד על העומדים עליו לעיין בזיעור השתיה וטרם הביאו לו כוס המים נרדם ויקן כל הלילה ולא בא בפיו שום מאכל ומשתה, והתענית היתה לו לרפואה, ולמחרת יום הכיפורים שנת תקל"ג נסע לפוזנא ונתקבל שם בכבוד גדול.

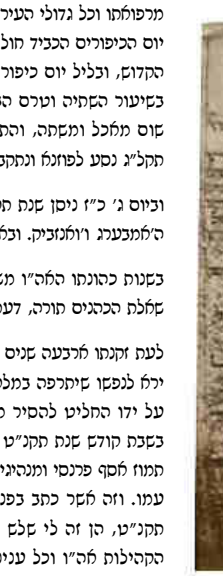

וביום ג' כ"ז ניסן שנת תקל"ו נבחר לאב"ד ור"ם בשלשה קהלות אה"ו א'לטונא ה'אמבערג ו'ואנזביק. ובא שם בראש חודש תמוז.

בשנות כהונתו האה"ו משך כ"ג שנים והוציא לאור את ספריו שו"ת ושב הכהן, שאלת הכהנים תורה, דעת קדושים, מרפה לשון, ציון במספט, תורת חסד לרשות,

לעת זקנתו מרבעה שנים קודם פטירתו הרגיש שהחלו כחות גופו להרפות מעט, ירא לנפשו שיתרפה במלאכת ה' ועבודתו עם הקהל, וירפה ממשלת הדת והדין על ידו החליט להסיר מעליו את עול הרבנות והתכונן לעלות לארץ ישראל, בשבת קודש שנת תקנ"ט דרש דרוש אחרון בבית הכנסת באלטונא ובראש חודש תמוז אסף פרנסי ומנהיגי הקהילה ויברך את כל הקהל על כל הטובה אשר עשו עמו. וזה אשר כתב בפנקס הדיינים בכתב ידו: יצא מאתנו ביום ה' מ' תמוז תקנ"ט, הן זה לי שלש ועשרים שנה אשר אני רובץ תחת משא הרבנות מג' הקהילות אה"ו וכל עניני הב"ד על פי יצאו והיום אשר הסירותי מעלי ענין הרבנות התימתי זאת תהיה לעדה כי כל הדברים הנכתבים בפנקס מזכרת הדיינים עד היום הזה בהסכמתי ומדעתי נכתבו, והיום יצאתי בשלום ולאות אמת באתי על החותם, רפאל הכהן.

אולם לא עלתה בידו לעלות לארץ ישראל, מפני שאז נתלקחה מלחמת נאפוליון והארץ היתה סגורה ומסוגרת ולא יכל ליכף ולנסוע למחוז חפצו ונתישב בהמבורג.

ובספר החסידות מובא כי רבינו למד אז בשקידה הלכות מעשה הקרבנות ובאית המקדש להרמב"ם, כי אמר שאולי מלחמה זו היא מלחמת גוג ומגוג ובמהרה יבנה המקדש ויצטרך לעבוד עבודת הקרבנות, ועליו להיות בקי בדיני העבודה וענייני המקדש בכל פרטיהם ודקדוקיהם.

ובספר התמנות כהן גדול מביא שהגר"א מווילנא זי"ע בעת שערך הגלות ביקר בביתו של רבינו בהמבורג, ואז יעץ הגר"א את רבינו כיון שהוא כהן מיוחס ויצטרך לעבוד בביהמ"ק, אל כן עליו לעסוק בסדר קדשים בעיון כדי שיהיה מוכן לכיאת הגואל ולבנין ביהמ"ק שיבב"א.

ונכון לציין מסופר שסעם אחת בא אחיו של רבינו לבקרו, בתוך השיחה דברו מהגר"א מווילנא זי"ע והיה רבינו מזכיר את שם הגר"א בראתה וחדלת קודש, שאל אחיו: מה גבר בגובריין, ומה כל החדרה הזאתה? השיב לו רבינו: כך והוציא מאחרון הספרים את הספר הראשון שעומד בשורה הראשונה. הלך הוא והוציא את הספר והיה זה ספר התנ"ך, אמר לו: הבט וראה והתבונן כי הגר"א יודע את הספר הזה, כלומר שכל התלמוד בבלי וירושלמי ספרא וספרי וכ"ו ומה שחידשו הגאונים, הכל מצא בתנ"ך הזה. והכל ידע מתנ"ך הזה. (משרתיו אש לוהט)

רבינו העמיד תלמידים הרבה ומהם הגה"ק ר' חיים מוואלאזין ר"ם ווילנא בעל נפש החיים זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים במלאת לו שמנים שנה ימי הגבורה ביום כ"ו מרחשון בשנת תקס"ד ומנוחתו כבוד בהאמבערג.

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' צבי הירש אב"ד קראטשין זי"ע ואחרבע חתנים גדולים הגה"ק ר' צבי הירש יאנאווער הנקרא ר' הירש חריף אב"ד פורטה זי"ע, והגה"ק ר' יחיאל מיכל שפייער אב"ד גאלהויזען זי"ע, והגה"ק ר' לייזער קאלענעלבויגען זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב אב"ד מיטענגען והמדינה זי"ע נכד הגה"ק ר' מאיר וואהל אב"ד בריסק זי"ע, והגה"ק ר' צבי הירש מזאמושט בעל תפארת צבי אב"ד אה"ו זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו הגה"ק רבי שלמה הלוי חריף אב"ד לבוב הנקרא הגר"ש חריף זי"ע נולד לאביו הגה"ק יצחק אברהם זי"ע

רבינו היה גאון אדיר חריף עצום שכל בני דורו דור דיעה תואר כבוד רבי שלמה חריף, היה מופלג בחסידות זקן ויושב בישיבה, עמו ביחד היה גם הגה"ק בעל מגיני שלמה אב"ד בלבוב זי"ע

כשהגיע לפרקו נשא לבתו של הכהן הגדול הגה"ק רבי יוסף הכהן כ"ץ אב"ד קראקא בעל שו"ת שארית יוסף זי"ע גיסו של הרבינו הגה"ק רבי משה איבלים בעל הרמ"א זי"ע

ארבעים שנה הרביץ רבינו תורה ברבים, ותלמידים גאוני ארץ יצאו ממבית מדרשו, ובתוכם בנו הגה"ק ר' יצחק שנמי קראו אותו ר' יצחק חריף זי"ע שהיה חתן רבינו הגה"ק רבי שמואל אליעזר הלוי איילים אב"ד אוסטרא בעל המהרש"א זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים זקן ושבע ימים כ"ו מרחשון בשנת של"ח (י"א שנסתלק בכ"ב מרחשון)

נשאר אחריו כמה ספרים חידושים על הש"ס שלא נדפסו.

כמו כן נשאר אחריו דורות תלמידי חכמים מפלגים, ומילאי חלציו יצאו גאונים וקדושים, גם הגה"ק ר' יצחק מדוקלא אב"ד פרעשבורג זי"ע היה מנכדיו.

על מצבתו חרות: ותרב חכמת שלמה מכל בני קדם וכ"ו

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

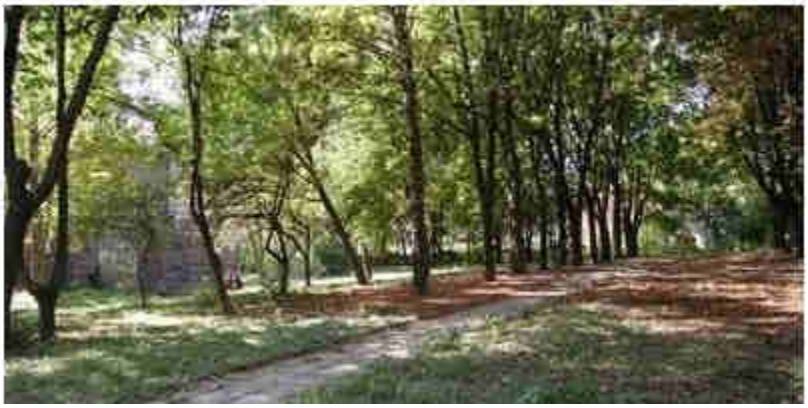

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

כז חשון תשנ"ט

רבי יעקב לייזער ב"ר דוד יצחק זי"ע מפשעווארסק

רבינו הרה"ק רבי יעקב לייזער מפשעווארסק זי"ע הנקרא בלשון חיבה ר' יענקעלע מפשעווארסק. נולד בעיר רויג סמוך לעיר רימאנאוו בגליציא כהיום פוילן בו' טבת בשנת תרס"ז לאביו הרה"ק ר' דוד יצחק מחושבי חסידי שינאווא זי"ע, בן ר' אריה לייזער זי"ע ולאמו מרת פעסל תרצה הי"ד בת הר"ר חיים מקאלוב זי"ע

רבינו היה מיום קדוש מאד גאון עולם ובעל מופת פלא, ורבים נושעו אצלו למעלה מדרך הטבע, דבק במלת האמת כל ימיו, והגיל לספר תמיד סיפורי צדיקים בדייקנות נפלאה, ועל ידי ספריו הקדיש אמונה טהורה ברבים היוצאים מן הלב.

לומד אצל הגה"ק ר' אפרים דוד האלבערשטאם מיאשליסק זי"ע ואחר הגיעו לעול התורה והמצות בשנת תרע"ט נסע ללמוד לעיר דוקלא לישיבת הגה"ק ר' דוד צבי זעמאן בעל קו זהב זי"ע הנקרא ר' טעוועלע דער דוקלאער רב זי"ע שהיה מגדולי חסידי טשורטקוב. שיבתו היה נודע לכל דרך למודו בפלפולים חרופת. ולאחר מכן למד אצל רבו מובהק הרה"ק ר' חנה האלבערשטאם אב"ד קאליסיץ בעל דברי חנה הי"ד זי"ע בישיבת זרע קודש. כידעו היה רבינו נהג בכל ערב שבת קודש ליתן לצדקה רבי מאיר בעל הנס, לעילוי נשמת רבו מקאלאסיץ זי"ע.

בשנת תר"ץ בחר בו כחתן הרה"ק ר' משה יצחק געווירצמאן הנקרא ר' מיליקעל מפשעווארסק זי"ע לבתו הרבנית הצדקת מרת אלטע בינא ע"ה,

בינתיים היה רבינו אב"ד ביאשליסק ובמלחמת העולם השני נשלח לסיביר, וסיפר שבעת ששובו ממלחמת השואה מגלות סיביר לעיר ברסלוי בפולין, קיבלו פניו בתוך שאר השבים חסידים ואנשי לבוב, וביניהם חסיד גור, ואמרו על מה שאמרו חז"ל (מסכת שבת דף ל"ו) שאלת נשאת ונתת באמונה, הפירוש אם נשאת ונתת עם בני אדם להשקיע בהם אמונת כל עולם אמונת חכמים וצדיקים וי"ג עיקרי אמונה. מאז והאלה קיבל רבינו על עצמו לספר סיפורי צדיקים כדי להשקיע אמונה בבני ישראל.. לאחר חצי שנה עבר משם לעיר קרקוב ששם שהה את חמיו הרה"ק ר' מיליקעל מפשעווארסק זי"ע, ובשנת תש"ט עבר עם חמיו לפאריז, ובשנת תשי"ז עברו לאנטווערפן בבלגיה,

ולאחר פטירת חמיו ביום הקדוש בשנת תשל"ז התמנה רבינו למלא מקומו לאדמו"ר פשעווארסק. נסתלק לגנזי מרומים ז"ך מרחשון שנת תשנ"ט ומונ"ב בבית החיים בפיטא הולאנד.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

סגולה להצליח בתורה!!

פעם אחת שאל אחד רבינו זי"ע על הא דאחז"ל(מסכת מגילה ל"ב) שהגולל ס"ת נוטל שכר כנגד כולם, ולכאורה יש כמה עליות וכ"א מברך לפניה ולאחריה ולמה הגולל אחריהם מקבל כל כך הרבה שכר? ותירץ, שיש לפעמים בחורים צעירים יש להם רצונות ושאיפות, ויכולים ללמוד כל הלילה, ולמחר כבר עייף ואינו מסוגל ללמוד ולהתפלל, אבל החכם הרואה את הנולד עושה לעצמו סדר, ואוכל כשצריכים לאכול והולך לישון בעת שצריך, ואז מסוגל ללמוד ולהתפלל ולהצליח. ובזה ביאר דיש כאלה שקוראים בתורה, ונוטלין שכר, אבל מי שיודע מתי לגלול ולסגור את הספר הוא נוטל שכר כנגד כולם.

מתורתו של רבינו זי"ע

איתא בגמרא (מסכת שבת פ"ח) ויתיצבו בתחתית ההר וכ"ו מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא, אמר רבה אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשורוש דכתיב קימו וקבלו היהודים (מגלות אסתר ט) קיימו מה שקיבלו כבר. מדוע בימי מרדכו ואסתר שקבלו התורה ברצון מפני מה לא החזיר השי"ת לישראל שני הכתרים? כדאי' שם בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ס' רבוא של מלאכי השרת לכאו"א מישראל קשרו לו שני כתרים, א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, וכיון שחטאו ישראל ירדו ק"כ רבוא מלאכי חבלה ופירקום? יש ליישב כי בימי מרדכי שניצולו ממות ונעשה להם נס גדול, הסבה הזאת הביאה התעוררות ואהבה בלבן של ישראל להשי"ת עיי"ש רש"י ד"ה בימי אחשורוש: מאהבת הנס שנעשה להם, והא ראי' שבשעת מתן תורה יצאו ישראל מזוהמת נחש והי' להם לחיות לעולם, כמו אדם הראשון קודם החטא, כדכתיב תהלים פ"ב ו': אני אמרתי א' אתם ובני עליון כולכם וג"ו, משא"כ בפורים דהי' ע"י שניצולו לחיים לא הגיעו למדריגת מעמד הר סיני, עד שירחם השי"ת ויגאלנו גאולת עולם.(קול התורה)

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

כז חשון תרע"ה

רבי יעקב ב"ר דוד זי"ע בעל ישרש יעקב אב"ד נאדודוואר

רבינו הגה"ק רבי יעקב שיק אב"ד נאדאודוואר בעל ישרש יעקב הנקרא הגרי"ש זי"ע נולד בברעזאוא תר"ז לאביו הגה"ק ר' דוד ברעזאווע טאקאי בעל אמרי דוד זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק אייזק זי"ע בן הגה"ק ר' דוד זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק אייזיק מברעזניץ זי"ע בן הגה"ק ר' חנוך הינך אב"ד שקאלוב זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל זי"ע מגזע הגה"ק ר' מנחם שיק זי"ע שהיה ראש ומנהיג בק"ק פראג בשנת ש' בערך. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת פערל ע"ה

קבלה במשפחת שיק שקבלו מהוריהם כאשר יצאה החוק בפקודת המלך שגם כל אחד מבני ישראל צריך להיות לו שם משפחה בלשון ל"ז חשש הראשון ממשפחתם על דברי הקדמונים שאמרו שאסור לשנות שמו לשם לע"ז כי שמא הוא שם ע"ז לכן בחר בשם שיק שהוא ראשי תבות מן שם ישראל קדש לומר בזה שהעיקר הוא שם העברי שהוא קדש.

רבינו היה גאון הקדוש וצדיק תל תלפיות אדם השלם מאוד היה בורח מן הכבוד ונחבה אל הכלים בלתי להשמיע קולו בחוצות וכל מעשיו הי' בסתר ובהצנע לכת.

נתגדל על ברכי אביו בעיר ברעזאוועו, ואחר כן גולה למקום תורה לעיר אוהעל ולמד שם אצל הגה"ק ר' ירמי לעווי מאוהעל זי"ע

וסיפר רבינו: ובעת למדתי אני הצעיר באוהעל בא אבי זי"ע לבקר שלומי ובקשוהו אקרו"ט דאוהעל שישאר אצלם על שבת קודש לדרוש ברבים ומילא בקשתם ולכבודו באו כל העם מקצה מכל הכתית באין מעצור ושמעו דבריו בשמחה שדרש בקול חולב להבות אש והקול העיר חומה מגודל היקר והתפארת שלו ואנשי ק"ק וימרלאנגא שמעי את הכבוד הזה מיד שלחו לו איגרת הרבנית בכבוד גדול ונתקבל אצלם באהבה והיה מחבבים את רבם בכל מיני תפארת ועוז יכביד והדר עטרוהו וילא שמו הטוב בכל המדינה. (אמרי דוד הקדמה)

כשהגיע לפרקו בי"ח שנה נשא להרבנית הצדקת מרת פערל הי' ע"ה בת הרה"ק ר' אשר אנשיל יונגרייז בעל מנוחת אשר מטשענגער זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל סג"ל אב"ד טשעטשע, ועל שולחנו יצא שבע שנים רופים ולמד בשקידה נפלאה בקדושה וטהרה שם לילות כימים בלותא חדא עם חתנו הקדוש זי"ע כי אהבת נפש אהב אותו ומסר לו כל מסתוריו.

וסיפר רבינו על חתנו שראה בעיניו פ"א באתה אשה אחת עם בנה אשר היה חולה בראש והיה מנענע בראשו ואמו היתה אצל רופאים גדולים חכמי לב ולא מצאו לו רפואה ובאתה לפני חתנו ואמר לה שתמתין שם איזה ימים ותלך בבית מדרשו עם בנה הנ"ל ואוה שיקחו קנים מנהר הסמוך לשם ויעשה מחצלת והביאו את המחצלת לבית המדרש וחתנו אוה שבנה הנ"ל ילין שם ובאיזה ימים עמד בריא ושלם ונתפעלו מאוד כל העיר. (תולדות אנשי מופת)

ואחרי הסתלקות חתנו ביום ה' כסלו בשנת תרל"ד נשאר רבינו בלי משען ומשענה ומוכרח היה לקבל על עצמו עול הרבנות ואוה ה' למושב לו עיר מיסקאלץ (נכון לציין שזקנו של רבינו הגה"ק ר' אשר אנשיל ווינער זי"ע[חתנו של הרה"ק בעל מנות אשר זי"ע] היה שם אב"ד עד יום פטירתו ט"ז אייר בשנת תקל"ז) שם הרבין תורה וטהרה וגם ישיבה גדולה מבחורי חמד היה תפס, ומפורסים הי' גם לרשם המדברים מגיד נפלא יפה מפיק מרגליות ומסר נפשו ממש על כל מנהגי ישראל הקדושים כי רבים המתחדשים והוא השליך נפשו מנגד ולא היה באפשר להגיע אותו אפילו זיז כל שהוא.

ואחרי יצא ועשה שם כשבעה שנים הנחיל ה' לו הרבנות בק"ק נאדאדוואר ושם פעל ברמה קרוב לארבעים שנה למד תורה מתוך יסורים ודוחק, מעולם לא הלך למקום טיול ומרחצאות ותענוגות בני אדם חי' כמו זר בעיניו, אף בימי החורף וקור הגדול תבר גזוזא דברדא ונחות וטבל בכל יום קודם התפילה, כל תפילתו היה בדמעות מעין הפוגות, כמעט בכל חצות לילה יצא על הארץ התמרמר בקול נעים ובביה רבה על חורבן בית המקדש, לחם מלחמות ה' במסירת ה פש ממש ושם ה' מבטחו ולא הטיל עולו על אחרים מעולם, כל יודעיו ומכיריו ידעו אותו לאיש קדוש אמנם זה לנו לאות ומופת אם כי יצא בעיר קטנה ואנשים בה מעט גידול בניו היה בדרך הפלא ופלא.

נסתלק לגנזי מרומים ז"ך מרחשון בשנת תרע"ה

נשאר אחריו בניו הקדושים הגה"ק ר' מאיר אב"ד אנאל זי"ע והגה"ק ר' מנחם מענדל אב"ד סיקסא זי"ע, וזכה גם לחתנים רבנים מובהקים ה"ה הגה"ק ר' צבי הלוי פרלוגער אב"ד פאפראל זי"ע הגה"ק ר' אשר אנשיל וויס אב"ד סילאדי נאדי פאלו זי"ע הגה"ק ר' ישראל הלוי יונגרייז זי"ע שמילא מקומו בעיר נאדאדוואר הגה"ק ר' אשר אנשיל הלוי יונגרייז אב"ד פאביאנהאז זי"ע הגה"ק ר' קלונמוס שלום הלוי קעלענער אב"ד טענגא זי"ע הגה"ק ר' חיים יהודה עהרענרייך אב"ד הירלאיס בדעיוא זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ספר

ישרש יעקב

הנקרא גם בשם

מרגניתא טבא

אמרים נעימים מרגש מתוקים בשטעלא ואגדא אחדים. על פרשיות התורה מסודרים ומרגש מנגינת חשים בלחשים. מאחר החדשים ובאותה אגדים. בהרים הנחמדים. משדר עמקים. הנחים כברקים. בראי מתוקים. מאדם הנהל מתוקים. הרב האאון הנצחם הצדיק האמתי כרבנם הרם שרשלת ה חסיד המפורסם מקדשת מדיה יעקב שיק וצל שדי אבדיקק נאדאדוואר תצ"א. בן האאון האדיר בקדושה מפי אמרי חד ומאי חד וחזק האאון הקדוש בעל מנחת אשר בית.

הוא לבית הדשים עדי מני השחבה.

בדאבשטש. הדפיס.
ברשות האדון משולם אלטן ומנחם הכהן קאשנבורג.

מתורתו של רבינו בדרך צחות

הֲאָסְפוּ וְאַגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים (פרשת ויחי מ"ט א') בדרך צחות אמרתי עפ"י כעת שהפרוטה וכ"ו הכל רצים לאגדה וזה יקר בעיני העולם כי זה מבינים, וצריך לעשות רצונם גם בזה פן על ידי זה יש לפעול אצלם איזה דבר טוב, וזה הכוונה: בעת שתאספו אז ואגידה לכם אומר לכם דברי אגדה המושכים לבו של אדם את אשר יקרה אתכם מה שהוא יקר אצליכם וזה יהיה באחרית הימים כנ"ל. כי אז הקבצו ושמעו בני יעקב אשר הם במדריגה קטנה. אמנם אני מבטיחכם כי עיל ידי זה ישמעו אל ישראל אביכם תזכו למדריגות ישראל. (מרגניתא טבא)

כח חשון תרס"ח

רבי אברהם ניסן ב"ר משה יוסף טייטלבוים זי"ע

רבינו הרה"ק רבי אברהם ניסן טייטלבוים זי"ע, אחי הרה"ק ר' חיים יעקב אב"ד לימאנוב גאליציען זי"ע, והרה"ק ר' ברכיה אב"ד איהעל זי"ע, והרה"ק ר' ירחמיאל טייטלבוים זי"ע. נולד לאביו הרה"ק ר' משה יוסף טייטלבוים אב"ד זבאראוו סטראפקאוו ובסוף ימיו בעיר איהעל זי"ע בן הרה"ק ר' יקותיאל יהודה אב"ד סיגעט בעל ייטב לב זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר ניסן מדראהאוויטש זי"ע בן הרה"ק רבי משה טייטלבוים מאוהעל בעל ישמח משה זי"ע. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת הינדא ע"ה בת הרה"ק ר' דוד האלבערשטאם מקאשאנוב זי"ע בן הרה"ק רבי חיים מצאנז בעל דברי חיים זי"ע

רבינו היה איש קדוש לדיק וחסיד רודף לדקה וחסד,כל ימיו סבל יסורים וקבלם באהבה.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הלדיקת מרת העשא ע"ה בת דודו הרה"ק ר' חנניה יום טוב טייטלבוים מסיגוט בעל קדושת יום טוב זי"ע בן הרה"ק ר' יקותיאל יהודה אב"ד סיגעט בעל ייטב לב זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר ניסן מדראהאוויטש זי"ע בן הרה"ק רבי משה טייטלבוים מאוהעל בעל ישמח משה זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים כ"ח מרחשון תרס"ח, ולא נשאר אחריו זש"ק.

נוסח מצבתו

פ"נ

איש לעיר לימים עלה השמים

בעודו באבו נקטף טהור עינים

רדף לדקה וחסד נקי כפים

הוי לדיק אבל חשוכי בנים

מעשיו הטובים לפניו נפקדים

נפש טובה מעט ורעים שנותיו

יסורים סבל ולא בעל עונותיו

סמוך לבו לקבל באהבה כדרך אבותיו

נשמתו יעלה בטהרה ונגנז עלמותיו

מו"ה אברהם ניסן

בהגאון הלדיק משה יוסף וכו'

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

כח חשון תקל"א

רבי אליעזר ליבר ב"ר אברהם זי"ע המגיד מבארדיטשוב

רבינו הרה"ק רבי אליעזר ליבר אשכנזי המגיד הקדוש מבארדיטשוב זי"ע תלמיד ממרן רבינו הבעש"ט זי"ע נולד בעיר בוסטריך לאביו הגה"ק הגביר ר' אברהם אשכנזי מבוסטריך זי"ע בן הרה"ק ר' שמואל זי"ע בן הרה"ק המקובל הגדול ר' שמשון מאסטראפאלי זי"ע

רבינו התייתם מהוריו בעודו ילד רך בשנים. וניסא ליתומה כמותו וביום נישואיו תחת חופתו, דרש בפני בני עירו דרשה מלהיבה ומעוררת על אור הבוקר. בהזכירו את זכות אבותיו הרה"ק ר' שמשון מאסטראפלי זי"ע. ראו בני עירו את מעלתו והכתירוהו להם לרשן ומגיד וכך קראוהו מאז מפי כל: "רבי ליבר הגדול המגיד הקדוש". עדיין לעיר לימים היה, אולם בטחונו הגדול בה' ותפילותיו מעומק ליבו שבו נער וגם זקן ורבים שמו בו מבטחם. בפרט שהיו תמיד בפחד מפני גזירותיו של הפריץ המקומי המרושע, הקרוי הדוכס מבוסטריך. ימים רבים נהג רבינו לצאת אל היער הסמוך לעירו ולשאת שם תפילותיו עבור עדת בוסטריך בלין מפריע. אפילו הגויים שדר שם ירא'ים היו להפריעו, כי חשו וידעו שהמדובר בלוץ אלוקים קדוש שהנוגע בו לא ינקה. פעם אחת יצא הדוכס לטייל במרכבתו ביער, מלווה בפרשים ונושאי כלים, ומן השמים זימנו שיעבור בסמוך למקום תפילתו של רבינו, שם עמד רבינו מעוטף בטלית ותפילין ונושא ידיו לשמיים בתפילה לפני קונו. מפחד העומד בתפילה נבהלו הסוסים וכמעט והפכו את העגלה על כל יושביהן. אז הבחין הדוכס כי כל זאת בא לו בשל היהודי העומד כאן בתפילה וחמתו בערה בו. במצוות הדוכס התנפלו החיילים על רבינו והיכוהו בשוטיהם מכות איומות עד זוב דם, אולם רבינו לא נע ולא זע, רק המשיך בתפילתו. או אז נבהלו המכים ונזכרו בסיפורים המהלכים גם בין הגויים על הצדיק המתפלל ביער ועל עוונשו של הנוגע בו לרעה. ואכן, מיד כשחזר הדוכס לארמונו נשתתק כל גופו וגם לשונו נאלמה דום ויהי לאילם. שום רופא כמובן לא העלה ארוכה למכתו של הדוכס. החליטו אנשי הדוכס בדעתם לצאת אל היער לבקש מחילה מהצדיק המוכה. בבואם מצאוהו מתבוסס בדמו בשל מכותיהם האכזריות, אולם הם נשאוהו אל בית הדוכס, הבהילו אליו רופאים מומחים ואלו טיפלו במכותיו. למרות זאת, ואף שהתחננו לפניו על חיי הדוכס, לא אבה רבינו למחול לשונא ישראל זה, עד שלבסוף נענה ואמר: אם יבטח לי הדוכס במלכו ובאלוקיו כי יחדל מהיום לעשוק את נתיני היהודים ולא יפול עליהם פחדו לעולם, ובאותו מקום ביער שם היכוני קלגסיו, יבנה בית כנסת ומעון גדול עבורי, אזי אמחל לו, ואם לא יעשה כדברי, תהיה קללת אלוקים רובצת עליו לעולם. שמע הדוכס את הדברים וסימן לאנשיו שיקבל עליו כל דבר ומלבד שיבריא. ואכן כעבור מספר שבועות קם ממיטת חוליו וגם החל בבניית בית הכנסת כאשר ציוה הצדיק. אולם רבינו ביקש עוד, יעקור הדוכס את עצי היער ויבנה שם עיר. עיר לאחיו היהודים. בשנת תנ"א נתיישבה העיר החדשה סמוך לבוסטריך בתושבים יהודים ויקרא הדוכס שמה" ליבדליטשב", על שם ר' ליבר הגדול אמנם לא אבה הצדיק להזכיר שמו על העיר והשמיט ממנה אותיות "לי" באומרו " לא לי! רק לה' הארץ ומלואה" ומאז שמה על היום הזה "בדליטשב". לעת זיקנותו בשנת תקל"א והוא בן מאה ואחרבע שנה, התפשט בעול דבר כבד מנשוא והמגיפה הפילה חללים רבים. קרא ר' ליבר לביתו ארבעה אנשים מן החברא קדישא ובפניהם אמר: "הנני מקבל עלי להיות כפרה על כלל ישראל אני אמות בדבר, ומבטיח אני לכם כי העוסקים בקבורתי לא ידבקו במגיפה. ובמותי תישקט הארץ. ואכן חלה בדבר, ובמותו חדלה מיד המגיפה. הנה כי כן, במותו כמו בחייו, הגן והציל את אחיו מכל צרה. (י"א שנסתלק רבינו כ"ח תשרי) זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל. אמן.

סיפר בספר ז"ט וז"ל:

סיפר הרה"ק מהר"י מנשחיז זי"ע שהיה בבארדיטשוב איש הגון ושמו ר' ליבר ז"ל פ"א בלילה בחורף אחר היריד בא איש אחד לביתו בראותו שעוד נר מאיר בביתו, וקיבלו ר' ליבר כדרך הכנסות אורחים והציע לו בעצמו מטה לשכוב עליה. אמר לו האורח: למה זה מעלתו בעצמו מטריח א"ע להציע לי ? והשיבו ר' ליבר: כסבור אתה שאני מציע לך, אני הנני מציע לי עכ"ל וכוונתו היתה שמציע והכין עצמו לעוה"ב.

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

כט חשון תרי"ג

רבי יצחק אייזיק חבר ב"ר יעקב זי"ע אב"ד סובאלק בעל בית יצחק

רבינו הגה"ק רבי יצחק אייזיק וואלדמאן חבר בעל בית יצחק אב"ד סובאלק זי"ע נולד בעיר הורודנה בשנת תקמ"ט לאביו הגה"ק ר' יעקב חבר זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת חינקא ע"ה בת הגה"ק ר' יצחק מאמדור זי"ע

רבינו היה גאון ומקובל מנורה הטהורה פוסק בליטעא מתמיד ושקדן עצום, עניו ואהוב חסד והמגיע לכת עם ה', לא גבה לבו ולא רמו עיניו לגדולות ונפלאות.

הי' זריז וזהיר וחרד לדבר ה' עד שהיה לפלא בעני כל רואיו. וימאס בכל מחמדי תבל אך עסק בתורה ועבדה כל הימים. תוקף התמדתו הנפלאה מימי עלומיו היה להפליא.

לא שת שיחת חולין מעולו וכל הליכותיו בקודש ממקור טהור,

למד מפי הגה"ק ר' מנחם מענדל אשכנזי משקלאוו זי"ע מגדולי תלמידי הגר"א זי"ע. יש לציין מה שכתב בספר נפש נקי: ומפליא הדבר כי גם בתורת הנסתר שקד אותם ימים "עודנו נער כבן ארביסר בחר בו הגה"ק משקלוב זי"ע ולמד עמו דברים הנאמרים בחשאי כל דבר גדול, מעשה בראשית וסתרי מרכבה ורזין לאורייתא, ומסר בידו מכמני כתבי רבינו הגר"א זי"ע אשר אין ספק שהרב מהרמ"מ המפורסם ברוב לקחו וחסידותו וקדושתו המולגת לא עזב אזהרת חז"ל לבלי למסור דברים אלו, כי אם לבחור מעם חכם ומבין מדעתו וירא את ה' אולרו, ובפרט כתבי רבו הקדוש הגר"א שידוע שהיו חביבין עליו מכל חלקי עלמא.

חיבור ספרים יקרים בנגלה ספר בית יצחק, בית נאמן, בנין עולם, סדר זמנים, ועוד וספרים יקרים בתורות הנסתר ספר פתחי שערים, ברית יצחק, בית עולמים, מגן ומינה, גנזי מרומים, אפיקי יס. וספרי דרושים ה"ה יד מלרים ויד חזקע על הגדה של פסח, שיח יצחק, אור תורה, ועוד. היה רועה נאמן ב"ק פארלזאווא בגיל כ"ט ואחר כן בק"ק לאזינא, וואלקאוויסק, טיקטין, ואחרית ימיו כשלש שנים ומחצה ב"ק"ק סוווואלק, ששם העמיד ויסד תלמיד תורה. נסתלק לגנזי מרומים ביום ה' ערב ראש חודש כסליו כ"ט מרחשון בשנת תרי"ג, ומנו"כ בעיר סובלאק. כתב רבינו בצוואתו בערב ראש השנה תרי"ב: שלא להזכיר ח"ו לאחר מותו בהספד שם גאון או גדול, וכ"ש שלא להזכיר שם לדיק או חסיד, וגם שלא לכתוב על מצבתו. נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' יוסף חבר בעל שער יוסף זי"ע, והגה"ק ר' משה מווילנא זי"ע והגה"ק ר' אהרן מווילנא זי"ע. כותב בנו הגה"ק ר' יוסף זי"ע בהספדו אביו רבינו זי"ע: אוי נא לה תאמר עדת ישראל בסובלאק כי אבדה כלי חמדתה אבידה חוזרת חבל על דאבדין ולא משתכחין מי מולא לנו תמורתו כי תמורה אחרת ממקום אחר הנמצא כזה איש אשר מנעוריו ועד זקנה עבד עבודה תמה, ויאמס בכל מחמדי תבל כלא חשיבין לו להיות, אך עסוק בתורה ובעבודה כל הימים, כמוני כמוכם ידענו גם שמענו הלא הוגד מראש תוקף התמדתו והשקדתו הנפלאה גם מימי עלומיו אשר היה עד להפליא וכ"ו אם כן איפוא מי מאתנו היודעים את אאמ"ו הרב ז"ל מימי עלומיו, כמה יגיעות יגע וכמה שקד על מזוזת פתחי התורה עד שהיה פלא בעיני כל רואיו, ולא זז מהבבה ולשקוד על דלתותיה בחפץ נמרץ כל ימי היותו על אדמתו. הלוא עיניכם ראו כל לא נחשב אצלו כל מחדה להטרילו ולהסיר מלבו אהבת התורה ושקידתו בה למעט רגע, ועינו לא שבעה מלקבוץ הון ואושר בתלמיד תורה ועבדה, הוא הגבר הקים עולה של תורה כמצותה, גם בלילה לא שכב לבו מעת ידעתיו, ולפי המסופר גם מימי הנעורים עד יום העלותו לא עבר יום א' או לילה א' בלא תורה במיעוט שנה ובמיעוט תענוג.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

ל חשון תר"ז

רבי צבי הירש הכהן מרימנוב

רבינו הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב בעל בארות מים זי"ע הנקרא ר' הערשלע מרימינוב או ר' הערש משרת. נולד בעיר דאמבראווא גאליציא בשנת תקל"ח לאביו הרה"ק ר' יהודה לייב הכהן זי"ע ולאמו הצדיקת מרת שפרינצא ע"ה

רבינו היה מיש מלקוס מופת הדור חסיד שבכהונה רבן של כל בני הגולה, מוהב ישראל מיתי ושפל ברך, וה' ניסה אתו בגלות רבות שמרבעה עשר בניס ובנות מתו לו, והוא קיבל כל היסורין מאהבה וחיבה, כל לדיקי דורו ידעו למיש מלקיס קדוש.

נתייתס בלעירותו כבן עשר שנה מאב ואס, ונלקח לבית דודו בעיר טארנא, ונתנו לחייב אחד שילמוד אומנות זו, ואף שהיה אצל החייב ירא"ת ה' חפץ עליו כל היום, והתפלל בכוונה עצומה והנהיג עצמו בטהרות, ובלילה בהסתר קס ממטתו וקרא תהלים, והעריך חצות בבכי ובדמעות.

בעודו נער כבן חמשה עשר שנה ביקר בעיר טארנא הרה"ק ר' משה מפשעווארסק זי"ע, וכראות רבינו מקרוב את עבודת הלדיק, עלה בלבו שלא יבלה זמנו רק בעבודת ה' יתברך ולעזוב את אומנתו, ושס לדרך פעמיו אל לדקי הדור, והלך לעיר פריסטיק לבית המדרש של הרה"ק ר' מנחס מענדל רא"ש שושלת רימונוב זי"ע שהיה אז מקוס מושבו, ושס התחיל ללמוד יומס ולילה ועבד ה' בכל כחו, ובהיותו בר שמונה עשר שנה היה כבר גדול ומופלג בתורה, ובמשך הזמן עלתה בידו לשרת בקודש פנימה ולהיות משמשו של רבו הרה"ק ר' מנחס מענדל מרימונוב זי"ע.

רבו הק' חיבבו מאד כי ראה ברוח קדשו שמשמשו ר' הערשלע לגדולות נולד, ונעשה זקן ביתו אדון לכל אשר לו.

רבינו התפלל בהתלהבות נורלה מאד אין כמוהו, ונעשה קדוש עליון.

רבו הקדוש אמר: כשס שאמרו על האריה"ק ז"ל שכל מדרגותיו לא זכה אלא מתוך שמחה כך תלמידי ר' הערש משרת זכה לכל מדרגותיו מתוך שמחה. וכשס שהאריה"ק ז"ל אמר: שלא בא לעולס אלא בשביל תלמידו הקדוש רבי חייס וויטאל זי"ע כן אני לא באתו לעולס אלא בשביל תלמידי המשמש הערש עכ"ל.

ביום י"ט אייר ל"ד בעומר בשנת תקע"ה נסתלק רבו הרה"ק ר' מנחס מענדל מרימונוב זי"ע, נסע רבינו להסתופף בצילו של הרה"ק ר' נפתלי צבי הורוויץ בעל זרע קודש רא"ש שושלת ראפשיץ זי"ע. שניס עשר שניס יצא רבינו שס על התורה ועבודה יומס ולילה עד שנסתלק רבו השנו הרה"ק מראפשיץ זי"ע ביום י"א אייר כ"ו בעומר שנת תקפ"ז, ואז נסע רבינו לביתו לעיר רימאנוב וכבר היה אז מפורסס לקדוש ישראל ונהרו אליו רבים, ומילא מקוס כסא רבו הרה"ק ר' מנחס מענדל מרימונוב זי"ע, ופעל ישועות רבות והראה גדולות ונפלאות, כמה וכמה גאוני ולדיקי דורו נסעו אליו לבקרו ומהם הרה"ק ר' חייס הלברשטס רא"ש שושלת צאנז בעל דברי חייס זי"ע, ובנו הרה"ק ר' יחזקאל שרגא רא"ש שושלת שינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע הרה"ק ר' אליעזר הורוויץ רא"ש שושלת דזיקוב זי"ע ובנו הרה"ק ר' מאיר בעל אמרי נועם מדזיקוב זי"ע הרה"ק ר' חייס מאיר יחיאל ממגלאינלא זי"ע הרה"ק ר' שמעון מיערסלאב זי"ע הרה"ק ר' נפתלי וויסבלוס מליזענסק זי"ע הרה"ק ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים רא"ש שושלת סיגעט בעל ייטב לב זי"ע הרה"ק ר' זאב וואלף פרענקל מריסא בעל מציב כהלכה זי"ע הרה"ק ר' יעקב ליבנקער זי"ע הרה"ק ר' משה דוד אשכנזי מטאלטשווא זי"ע הרה"ק ר' נחמיה יחיאל מבעחיווע זי"ע הרה"ק ר' מרדכי דוד מלאמברלווא זי"ע ועוד ועוד כמה גו"ל בא"ו בלל קורתו לראות עבודתו שהי' בקול חולב להבות אש שבכל פעם אחר תפלתו היו נשרו מיס מעל גופו הטהור, והי' לריך להחליף את בגדיו.

ונכון לציין כי השלושה עיירות ז'מיגראד, ר'ימנוב, ד'יקלא, היו רגילים בפי החסידים לקרות המקוס בר"ת נחל זר"ל, מכיון שבמקוס היו הריס וגבעות, סופות וסערות ורוחות חזקות מנשבות שס תמיד. וסיפר הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע שאלל רבינו אף שהיו רוח וסערה גדול לא נכבו הנרות בזכות כוחו וזכותו הגדול. (גנזי כתבים)

נהג נשיאותו ברמה יותר משלושים שנה, בראשית שנת תר"ז בהיותו כבן שבעים שניס נפל למשכב, ומצב בריאותו התדרדר מיום ליום ובחצי הלילה ל' מרחשון אור ליום ג' דר"ח כסלו בשנת תר"ז עלתה נשמתו הטהורה בסערה לגנזי מרומים ומונ"כ בעיר רימינוב.

נשאר אחריו בנו וממלא מקומו הרה"ק ר' יוסף הכהן מרימינוב זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

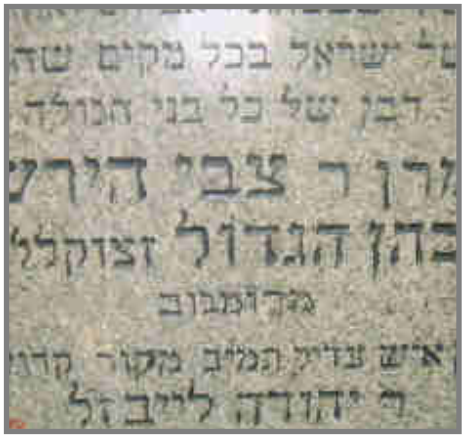

טעם דנקראו הציצית גדילים!!

לפי שצריך העולם לעשות ציצית אף לקטן טרם יחנכו אותו לשאר מצות, והנה כל מה שיגדל הילד תגדל המצוה עמו כי בכל פעם ירגיש יותר ויותר טעם ומתיקות המצוה, לכך נקרא גדילים לשון גידול (בשם רבינו זי"ע בטעמי המנהגים)

בסעודת היום אחרון של פסח נמשך שולחנו הטהור של הרה"ק ר' אליעזר זאב מקרעטשניץ בעל רזא דעובדא זי"ע עד לעומק הלילה בזמירות שירות ותשבחות, וכן באמרותיו הנעימות בדברי תורה, ומאוד הרבה באכילת מצה בסעודה זו, וטעמו בלשונו שהרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע אכל פעם אחת בסעודה זו כ"ו מצות שלימות, באמרו נימוקו למסובים בזה"ל: רבותי היום הוא עוד מדאורייתא. (רזא דעובדא)